

Jelena Čeranić
UNITARNI PATENT

Izdavači

Institut za uporedno pravo u Beogradu
Pravni fakultet Univerziteta u Banjaluci

Za izdavače

dr Jovan Ćirić
Akademik prof. dr Vitomir Popović

Recenzenti

Akademik prof. dr Vitomir Popović
redovni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Banjaluci
Prof. dr Slobodan Marković
redovni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu
Prof. dr Dušan Popović
vanredni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu

Lektura

Biljana Petrović

Tiraž

300

ISBN 978-80186-07-8

Priprema i štampa

Dosije studio, Beograd

Izdavanje ove monografije finansijski je pomoglo
Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije

© Institut za uporedno pravo, 2015.

Sva prava zadržana. Nijedan deo ove knjige ne može biti reprodukovana, presnimavan ili prenošen bilo kojim sredstvom – elektronskim, mehaničkim, kopiranjem, snimanjem, ili na bilo koji drugi način bez prethodne saglasnosti autora i izdavača.

Jelena Čeranić

UNITARNI PATENT

Institut za uporedno pravo
Pravni fakultet Univerziteta u Banjaluci
Beograd, 2015

PREGLED SADRŽAJA

Napomena autora	7
Spisak skraćenica.....	9
Poglavlje I	
OPŠTE NAPOMENE O ZAŠTITI PRONALAZAKA U EVROPI	11
Poglavlje II	
USPOSTAVLJANJE JEDINSTVENOG SISTEMA ZAŠTITE PRONALAZAKA U EVROPSKOJ UNIJI.....	27
Poglavlje III	
UREDBE O UNITARNOJ PATENTNOJ ZAŠTITI.....	49
Poglavlje IV	
JEDINSTVENI POSTUPAK REŠAVANJA PATENTNIH SPOROVA	57
Poglavlje V	
UNITARNI PATENT PRED EVROPSKIM SUDOM PRAVDE.....	89
Poglavlje VI	
KOLIKO JE UNITARNI PATENT „UNITARAN“?.....	129
Poglavlje VII	
ZAVRŠNE NAPOMENE.....	147
Literatura i pravni izvori	151
Prilog 1	
REGULATION (EU) No. 1257/2012 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 17 December 2012 implementing enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection	157
Prilog 2	
COUNCIL REGULATION (EU) No. 1260/2012 of 17 December 2012 implementing enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection with regard to the applicable translation arrangements.....	171
Prilog 3	
AGREEMENT ON A UNIFIED PATENT COURT	179

NAPOMENA AUTORA

U ovoj knjizi izloženi su rezultati višegodišnjeg istraživanja autora u oblasti prava intelektualne svojine, pre svega patentnog prava. Tema *Unitarni patent* predstavlja svojevrsnu sintezu dve oblasti autorovog interesovanja, a to su: pravo intelektualne svojine i pravo Evropske unije. Reč je o novoj i neistraženoj materiji, kako u domaćoj tako i u stranoj literaturi, što je za autora predstavljalo poseban izazov, ali i odgovornost.

Monografija *Unitarni patent* izdata je uz finansijsku pomoć Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije, na kojoj autor iskreno zahvaljuje.

Posebnu zahvalnost autor duguje akademiku prof. dr Vitomiru Popoviću, redovnom profesoru Pravnog fakulteta Univerziteta u Banjaluci, prof. dr Slobodanu Markoviću, redovnom profesoru Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu i prof. dr Dušanu Popoviću, vanrednom profesoru Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu, koji su prihvatili da budu recenzenti ove monografije, i korisnim i vrednim zapažanjima doprineli njenom kvalitetu.

Autor bi takođe želeo da zahvali direktoru Instituta za uporedno pravo u Beogradu, dr Jovanu Ćiriću i dekanu Pravnog fakulteta Univerziteta u Banjaluci, akademiku prof. dr Vitomiru Popoviću, sa kojima ima čast i zadovoljstvo da saraduje, na razumevanju i podršci tokom pisanja.

Autor zahvaljuje i Biljani Petrović koja je svojim dragocenim sugestijama dala značajan doprinos ovoj monografiji.

Beograd, jun 2015. godine

Doc. dr Jelena Ćeranić

SPISAK SKRAĆENICA

(po abecednom redu)

- DSP – Dablinski sporazum o pridruživanju
- EEP – Evropski ekonomski prostor
- EEZ – Evropska ekonomska zajednica
- EZ – Evropske zajednice
- EFTA – Evropska asocijacija za slobodnu trgovinu
- EPO – Evropska patentna organizacija
- EZP – Evropski zavod za patente
- ESP – Evropski sud pravde
- JPS – Jedinstveni patentni sud
- KEP – Konvencija o izdavanju evropskih patenata
- NSEPS – Nacrt sporazuma o evropskom patentnom sporu
- POPEU – Povelja o osnovnim pravima Evropske unije
- SEUP – Sud za evropski i unitarni patent
- SJPS – Sporazum o Jedinstvenom patentnom sudu
- SVS – Sporazum o vazdušnom saobraćaju
- TRIPS – Sporazum o trgovinskim aspektima prava intelektualne svojine
- UEU – Ugovor o Evropskoj uniji
- UFEU – Ugovor o funkcionisanju Evropske unije
- USP – Ugovor o saradnji u oblasti patenata
- UUPZ – Uredba o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite
- UUPZP – Uredba o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite koja se tiče prevođenja
- ŠSP – Šengenski sporazum o pridruživanju
- WIPO – Svetska organizacija za intelektualnu svojinu

Poglavlje I

OPŠTE NAPOMENE

O ZAŠTITI PRONALAZAKA U EVROPI

1. SISTEMI ZAŠTITE PRONALAZAKA U EVROPI

Pronalazak predstavlja rešenje određenog tehničkog problema. Drugim rečima, pronalazak je intelektualno dobro koje se sastoji od uputstva o tehničkom načinu i tehničkim sredstvima kojima se rešava određeni tehnički problem. Dakle, za pronalazak je karakteristična povezanost sa svetom tehnike. Pod tehnikom se u ovom kontekstu podrazumeva ljudsko delovanje u oblasti materijalnih pojava koje karakterišu prostor, vreme, materija i energija. Materijalne pojave podležu dejstvu prirodnih zakona i stoga se smatra da pronalazak postoji samo ako postoji uputstvo o nužnim i dovoljnim uslovima koji neposredno proizvode određenu posledicu u materijalnom svetu. Ta posledica predstavlja rešenje konkretnog tehničkog problema.¹

Pronalazak uvek služi zadovoljenju određene društvene potrebe (npr. uštede energije, lečenju određene bolesti, povećanju bezbednosti putnika u vozilu i sl.). Tehnički problem koji se pronalaskom rešava jeste na tehnički jezik preveden zadatak koji pronalazač mora da reši. Ispravno definisanje tehničkog problema od strane pronalazača je bitna kreativna faza u nastanku pronalaska. Traženjem i nalaženjem tehničkog rešenja tog zadatka kompletira se kreativni proces nastajanja pronalaska.²

Pod patentnom se pak podrazumeva subjektivno pravo koje za predmet ima patentirani pronalazak. Ovo pravo može da se definiše negativno i pozitivno. Negativno definisano, nosilac patenta ovlašćen je da zabrani ili dopusti svima da privredno koriste patentirani pronalazak. A pozitivno definisano, nosilac patenta je ovlašćen da na isključiv način privredno koristi patentirani pronalazak. Pod privrednim korišćenjem patentiranog pronalaska podrazumeva se, pre svega, izrada proizvoda na osnovu pronalaska, stavljanje proizvoda u promet i njihova upotreba.

Iako se u svakodnevnoj komunikaciji reči „pronalazak” i „patent” često upotrebljavaju u značenju koje odstupa od pravničkih i zakonskih definicija, pravničkim jezikom govoreći pronalazak je rešenje određenog tehničkog problema, dok je patent pravo koje štiti svog nosioca u pogledu privrednog korišćenja patentiranog pronalaska.³

1 S. Marković, D. Popović, *Pravo intelektualne svojine*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd 2013, 94–95.

2 *Ibid.*, 95.

3 *Ibid.*, 94.

Patent nastaje odlukom nadležnog državnog organa i upisom u njegov registar patenata. Važenje patenta je teritorijalno organičeno na državu čiji ga je organ priznao. Ograničeno je takođe i trajanje patenta. Pored teritorijalnog i vremenskog, patent ima i druga ograničenja, čiji je cilj da se uspostavi razumna ravnoteža između interesa nosioca patenta i interesa državne zajednice.

Danas se u Evropi pronalazak može zaštititi, pored nacionalnog patenta, i evropskim patentom. Konvencijom o izdavanju evropskih patenata (KEP) ustanovljen je nadnacionalni sistem pravnih normi kojima se uređuje postupak priznavanja evropskih patenata koji neposredno proizvode dejstvo u državama članicama. Sa stanovišta Evropske unije, nedostatak postojećeg regionalnog sistema zasnovanog na Konvenciji o izdavanju evropskih patentata jeste teritorijalna ograničenost evropskog patenta samo na naznačene države, u kojima je ponoasob validiran.⁴ Dakle, evropski patent zapravo predstavlja samo snop nacionalnih patenata. Shodno tome, postojeći sistem patentne zaštite u Evropi nije u skladu sa osnovnim ciljem evropskih integracija, a to je uspostavljanje jedinstvenog tržišta. Ovako koncipiran sistem zaštite pronalazaka ne samo da ne doprinosi povećanju ekonomskog rasta već predstavlja i ozbiljnu prepreku evropskom preduzetništvu.⁵

Evropska unija u poslednjih sedam godina prolazi kroz najteži period od kada je, još pedesetih godina 20. veka, otpočet proces evropskih integracija. Kriza koja je 2008. godine počela kao ekonomska, brzo se proširila zahvativši sve ostale sfere privrede i društva. Ekonomske i političke teškoće sa kojima se Unija trenutno suočava prete da ugroze njene osnovne vrednosti, a to su, na prvom mestu, mir i stabilnost na prostoru Evropskih zajednica u poslednjih šezdeset godina.⁶ Radi oporavka pre svega evropske ekonomije, Unija je 2010. godine usvojila Strategiju „Evropa 2020”.⁷ U okviru ove desetogodišnje strategije rasta, jedan od prioriteta je uspostavljanje tzv. „mudre ekonomije” zasnovane na znanju i pronalazaštvu. U skladu s tim, predviđeno je da se do 2020. godine u oblast Istraživanja i razvoja ulaže tri odsto BDP-a Evropske unije.⁸

Naravno, ulaganje u oblast Istraživanja i razvoja trebalo bi da bude „prevedeno” u ekonomski rast. S tim u vezi, patent je, kao subjektivno pravo koje za predmet ima patentirani pronalazak, prepoznat kao važan činilac ekonomskog rasta. Da bi patent mogao da doprinese ekonomskom rastu, neophodno je da se na nivou EU uspostavi funkcionalan patentni sistem. „Unija za pronalazke”, inače jedna od vodećih inicijativa u okviru Strategije „Evropa 2020”, pozvala je

4 *Ibid.*, 334.

5 Radni dokument Komisije, Procena uticaja, SEC (2011) 482 final, 13. april 2011.

6 A. Rabrenović, J. Čeranić, *Usklađivanje prava Republike Srbije sa pravnim tekovinama EU: prioriteta, problemi, perspektive*, Institut za uporedno pravo, Beograd 2012, 301.

7 Saopštenje Evropske komisije, Evropa 2020, Strategija za pametan, održiv i inkluzivan rast, COM (2010) final, 3. mart 2010, dokument dostupan na adresi: http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm, 23. maj 2015.

8 U 2011. godini, ulaganje u oblast Istraživanja i razvoja u EU iznosilo je 2,03 odsto BDP-a, tako da predviđenih tri odsto predstavljaju jasan napredak u odnosu na prethodne godine.

Evropsku uniju i države članice da „uklone preostale prepreke kako bi se i što pre postigao sporazum o patentu Unije.”⁹

Značaj uspostavljanja jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka na teritoriji Evropskih zajednica/Evropske unije države članice prepoznale su još šezdesetih godina 20. veka. Međutim, rad na uspostavljanju jedinstvenog patentnog sistema odužio se zbog neslaganja zemlja u vezi sa određenim aspektima zaštite.

Podstaknute ciljevima predviđenim Strategijom „Evropa 2020”, države članice EU su nakon četrdeset godina pregovora uspele da postignu sporazum o uspostavljanju jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u Evropskoj uniji. Dana 11. decembra 2012. usvojen je tzv. „patentni zakonodavni paket” koji se sastoji od tri komponente: Uredbe o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite (UUPZ),¹⁰ Uredbe o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite koja se tiče prevođenja¹¹(UUPZP) i Sporazuma o Jedinstvenom patentnom sudu (SJPS).¹² Ovaj sporazum je u februaru 2013. godine potpisalo dvadeset pet država članica EU. Dve uredbe o unitarnoj patentnoj zaštiti stupile su na snagu 1. januara 2014, a počće da se primenjuju kada SJPS stupi na snagu, tj. kada ga ratifikuje najmanje trinaest država članica EU (uključujući Nemačku, Francusku i Ujedinjeno Kraljevstvo).

Uprkos tome što sistem unitarne patentne zaštite još nije počeo da se primenjuje, događaji koji su se odigrali u periodu od 2012. do prve polovine 2015. godine¹³ trasirali su put unitarnom patentu. Trenutak koji je relativno blizu postizanja cilja, tačnije početka primene sistema unitarne patentne zaštite, izgleda kao pravi trenutak da se razmotre prednosti i nedostaci, mogućnosti i rizici ovog ambicioznog projekta.¹⁴

Da bi sistem unitarne patentne zaštite mogao sveobuhvatno da se sagleda, najpre bi trebalo ispitati kontekst u koji će biti implementiran. Drugim rečima, u ovom poglavlju biće pre svega razmotreni postojeći sistemi zaštite pronalazaka u Evropi, a potom njihovi nedostaci, tj. razlozi za uvođenje unitarnog patenta.

9 Saopštenje Evropske Komisije, Evropa 2020 vodeća inicijativa, Unija za pronalazke, COM (2010) 546 final, 6. oktobar 2010, dokument dostupan na adresi: http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/innovation-union-communication_en.pdf, 23. maj 2015.

10 Uredba (EU) br. 1257/2012 od 17. decembra 2012. o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite, *Službeni list EU*, 2012, br. L 361.

11 Uredba (EU) br. 1260/2012 od 17. decembra 2012. o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite koja se tiče prevođenja, *Službeni list EU*, 2012, br. L 361.

12 Sporazum o Jedinstvenom patentnom sudu, dokument dostupan na adresi: <http://www.unified-patent-court.org/images/documents/upc-agreement.pdf>, 31. maj 2015.

13 Stanje 31. maja 2015.

14 N. Machek, „How ‘Unitary’ is the Unitary Patent?”, dostupno na adresi: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2407357, 15. maj 2015, 2.

1. SISTEMI ZAŠTITE PRONALAZAKA U EVROPI

Danas u Evropi postoje tri sistema zaštite pronalazaka. Pronalazak se najpre može zaštititi nacionalnim patentom. Zatim, pronalazak se može zaštititi evropskim patentom na osnovu Konvencije o izdavanju evropskih patenata. Naposljetku, pronalazak se može zaštititi i na osnovu Ugovora o saradnji u oblasti patenata (USP), koji se ne odnosi isključivo na evropski kontinent, već na celi svet. Ono što je, međutim, važno istaći, jeste da nijedan od ovih instrumenata zaštite ne počiva na pravu EU.

1.1. Nacionalni patenti

Istorijski gledano, sve do kraja 19. veka, priroda i obim patentne zaštite pronalazaka imali su isključivo nacionalni domet. U 20. veku, međutim, situacija je počela da se menja jer su države uviđale da im nacionalna tržišta više nisu dovoljna. Već tada su nosioci patenata ispoljavali želju da se patentna zaštita proširi i na inostrane zemlje u koje bi pronalasci mogli da se izvoze ili u kojima bi mogli da se primenjuju u proizvodnji.

U 21. veku situacija se potpuno promenila. Studija koju je u toku 2011. godine sprovela Evropska komisija¹⁵ ukazuje da danas oko četiri odsto evropskih pronalazača i preduzetnika (i malo veći broj malih i srednjih preduzeća) bira nacionalnu zaštitu najčešće samo kao prvi korak, kako bi na taj način osigurali pravo prvenstva.¹⁶

Svaka država članica EU uređuje zaštitu pronalazaka na nacionalnom tržištu u skladu sa svojim unutrašnjim patentnim propisima. Isto tako, svaka ima nacionalni patentni zavod (ured) koji odlučuje o priznanju ili odbijanju patentne zaštite, zasnivajući svoju odluku na nacionalnom zakonodavstvu. Kada je jednput priznat, nacionalni patent upisuje se u nacionalni patentni registar. Važenje nacionalnog patenta ograničeno je na teritoriju države članice u kojoj je patent priznat.

Nacionalna patentna zaštita nije, ipak, toliko „nacionalna” kao što to na prvi pogled izgleda. Paralelno sa postojanjem nacionalnih sistema zaštite pronalazaka u Evropi, s jedne, i nekolicine neuspelih pokušaja da se *de jure* uspostavi nadnacionalni sistem zaštite pronalazaka na tlu EU, s druge strane, države članice

15 Radni dokument Komisije, Procena uticaja, SEC (2011) 482 final, 13. april 2011.

16 „Postoje dva međusobno povezana značenja pojma prvenstva. U širem smislu, institut prvenstva odnosi se na princip pomoću kojeg se u patentnom pravu razrešava situacija u kojoj dva ili više lica traže patentnu zaštitu za isti pronalazak. S obzirom na zabranu dvostrukog patentiranja istog pronalaska, patentno pravo daje prvenstvo u pogledu prava na zaštitu onom licu koje je prvo prijavilo pronalazak za zaštitu. Drugim rečima, iza pojma prava prvenstva (u širem značenju) krije se varijanta principa *prior tempore, potior iure*. U užem značenju, institut prvenstva odnosi se na slučajeve u kojima se prvenstvo u pogledu prava na zaštitu ne vezuje za datum podnošenja prijave, već za neki raniji datum. To su specifični, međunarodnim konvencijama i zakonom propisani slučajeve, u kojima primenu nalaze pravo međunarodnog prvenstva i pravo unutrašnjeg prvenstva.” (V. S. Marković, *Patentno pravo*, NOMOS, Beograd 2007, 213.)

Unije postepeno su, korak po korak, ujednačavale nacionalne patentne zakone putem *de facto* harmonizacije, počevši od Strazburške konvencije o ujednačavanju nekih tačaka materijalnog patentnog prava¹⁷ pa do sektorske harmonizacije na nivou EU (npr. u oblasti biotehnoških pronalazaka).¹⁸

Međutim, države članice Evropske unije potpuno su slobodne da menjaju nacionalne patentne propise. Nacionalni sudovi država članica EU tumače zakone u skladu sa sopstvenim pravnim shvatanjima i tradicijama. Iako su patentni zakoni država članica EU u velikoj meri harmonizovani, u Evropi je i dalje prisutan određeni stepen pravne nesigurnosti kada je reč o patentnoj zaštiti pronalazaka.¹⁹

1.2. Evropski patent

Druga mogućnost zaštite pronalazaka u Evropi je priznanje evropskog patenta na osnovu Konvencije o izdavanju evropskih patenata. Ova konvencija predstavlja poseban sporazum zaključen 1973. godine na osnovu člana 19 Pariske konvencije. Njome se ustanovljava nadnacionalni sistem pravnih normi kojima se uređuje postupak priznavanja (evropskih) patenata koji neposredno proizvode pravno dejstvo u državama članicama.²⁰

Konvencija o izdavanju evropskih patenata ima regionalni karakter, što znači da ovoj konvenciji mogu, pod određenim uslovima, pristupiti samo evropske države.²¹ Jedna od specifičnosti KEP-a ogleda se u tome što krug pronalazača, odnosno njihovih pravnih sledbenika koji imaju pravo da se pozivaju na KEP, nije ograničen državljanstvom, prebivalištem/sedištem ili drugom pravnom činjenicom. Dakle, svako pravno ili fizičko lice na svetu ovlašćeno je da podnese evropsku prijavu i pod propisanim uslovima stekne evropski patent.²²

Konvencija sadrži tri grupe normi: prva kojom se osniva Evropska patentna organizacija (EPO), druga kojom se ustanovljava sistem materijalno-pravnih normi kojima se uređuju uslovi, oblik i trajanje pravne zaštite pronalazaka i treća kojom se uspostavlja administrativni postupak za patentnu zaštitu pronalazaka.

Evropska patentna organizacija je nadnacionalna organizacija osnovana sa zadatkom da vodi postupak priznanja evropskih patenata. Njeni organi su Evropski zavod (ured) za patente (EZP) i Upravni savet. Upravni savet ima upravljačku i kontrolnu funkciju u Evropskoj patentnoj organizaciji, dok je EZP centralni stručno-administrativni i izvršni organ koji primenjuje materijalno evropsko pa-

17 Konvencija o unifikaciji nekih tačaka materijalnog patentnog prava za pronalazke, 27. novembar 1963. (Strazburški sporazum).

18 V. D. Popović, „Usklađivanje patentnog prava Republike Srbije sa međunarodnopravnim standardima zaštite pronalazaka” *Usklađivanje poslovnog prava Srbije sa pravom Evropske unije* (ur. V. Radović), Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd 2012, 281–303.

19 N. Machek, 2.

20 V. Vesna Besarević, *Intelektualna svojina: industrijska svojina i autorsko pravo*, Centar za publikacije Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu, Beograd 2005, 114–115;

21 Republika Srbija i BOSna i Hercegovina su pristupile KEP-u.

22 S. Marković, D. Popović, 317.

tentno pravo. Evropski zavod za patente je, zapravo, nezavisna panevropska organizacija, koju su 1977. godine osnovale četiri zemlje (Nemačka, Francuska, Italija i Holandija), a danas okuplja 38 država i zapošljava sedam hiljada međunarodnih službenika raspoređenih između sedišta u Minhenu i ogranaka u Hagu i Berlinu. Službeni jezici na kojima EZP vodi postupak su engleski, nemački i francuski.

Materijalno evropsko patentno pravo predstavlja skup normi sadržanih u KEP-u, koje uređuju: predmet patentne zaštite, uslove patentibilnosti pronalaska, lica koja imaju pravo na evropski patent, pravne učinke evropske prijave i evropskog patenta, dužinu trajanja evropskog patenta i uticaj evropskog patentnog prava na nacionalni pravni sistem.

Ono što je karakteristično za zaštitu pronalazaka evropskim patentom je da „materijalno evropsko patentno pravo, na nadnacionalni način, uređuje patentnu zaštitu pronalazaka od trenutka podnošenja evropske prijave do trenutka priznavanja evropskog patenta. Od trenutka priznavanja evropskog patenta, u načelu, prestaje primenljivost nadnacionalnih normi, te se evropski patent ‘raspada’ na onoliko nezavisnih nacionalnih patenata koliko ima zemalja članica KEP-a koje je prijavitelj u evropskoj prijavi naznačio kao države u kojima želi patentnu zaštitu za svoj pronalazak. Svaki od tih patenata, koji se dalje naziva evropski patent, nastavlja da traje u pojedinoj državi, podvrgnut propisima nacionalnog patentnog prava. Njegova pravna sudbina je nezavisna u odnosu na pravnu sudbinu ostalih evropskih patenata za isti pronalazak, koji su priznati na osnovu odluke EZP-a.”²³ Činjenica da je pravna sudbina evropskih patenata nezavisna zapravo znači da evropski patent za isti pronalazak može u jednoj državi biti poništen, dok u drugoj može ostati na snazi.

Odnos materijalnog evropskog patentnog prava i nacionalnog patentnog prava je takav da ova dva sistema postoje paralelno. Drugim rečima, materijalno evropsko patentno pravo ne dira u nacionalno patentno pravo. Međutim, evropski patent se, nakon što je priznat, uliva u nacionalni patentni sistem i podvrgava istom režimu kao i da ga je priznala nacionalna patentna uprava.

Izuzetno, materijalno evropsko patentno pravo, kao nadnacionalno, zadržava primat nad nacionalnim pravom i posle prelaska evropskog patenta u tzv. „nacionalnu fazu”, u nekoliko slučajeva:²⁴

- 1) evropski patent mora trajati 20 godina od podnošenja prijave;
- 2) države članice KEP-a moraju kod evropskog patenta za proizvodni postupak priznati protezanje zaštite i na proizvode koji su neposredno dobijeni u tom postupku;
- 3) opoziv evropskog patenta u postupku po prigovoru ima dejstvo *ex tunc* u svim državama članicama; i
- 4) razlozi za poništaj evropskog patenta pred nacionalnim sudom države članice KEP-a propisani su u KEP-u, te nacionalno pravo ne može propisati druge ili dodatne razloge za poništaj evropskog patenta u svojoj državi.

²³ *Ibid.*, 318.

²⁴ *Ibid.*

Postupak priznanja evropskog patenta počinje podnošenjem prijave evropskog patenta Evropskom zavodu za patente ili nacionalnoj patentnoj upravi zemlje članice Evropske patentne organizacije koja je prosleđuje Evropskom zavodu za patente. U evropskoj prijavi mora biti naznačena bar jedna država članica Evropske patentne organizacije, mada se u praksi najčešće naznačava od tri do pet ili više zemalja.

Nakon provere da li su ispunjeni formalni uslovi urednosti, evropskoj prijavi priznaje se datum podnošenja. Ta činjenica ima efekat pravne fikcije da je tog dana u svim naznačenim državama podnesena nacionalna prijava patenta. Evropski zavod za patente izrađuje rešeršni izveštaj čiji je cilj da utvrdi relevantno stanje tehnike, tj. da popiše sva raspoloživa dokumenta iz kojih se može utvrditi novost i inventivni nivo prijavljenog pronalaska. Ovaj izveštaj se šalje prijaviocu.

Odmah po isteku roka od osamnaest meseci, EZP objavljuje evropsku prijavu zajedno sa rešeršnim izveštajem. Objava evropske prijave ima u svim naznačenim državama efekat nacionalne objave prijave patenta.

U roku od šest meseci od objavljivanja evropske prijave, prijavitelj ima pravo da podnese Evropskom zavodu za patente zahtev za potpuno ispitivanje uslova za priznanje evropskog patenta. U slučaju da takav zahtev izostane, smatra se da je evropska prijava povučena. Cilj potpunog ispitivanja je da se na osnovu rešeršnog izveštaja ustanovi da li prijavljeni pronalazak ispunjava materijalno-pravne uslove za patentnu zaštitu. Po okončanju potpunog ispitivanja, EZP donosi i objavljuje odluku o tome da li priznaje evropski patent.

U postupku za priznanje evropskog patenta postoji mogućnost žalbe na odluku Zavoda, o kojima odlučuje Žalbeno veće ili Veliko žalbeno veće EZP-a.

U roku od devet meseci od objavljivanja odluke o priznanju evropskog patenta, bilo koje lice ima pravo da uloži prigovor na tu odluku. Dejstvo uspešnog prigovora usmereno je na opoziv odluke o priznanju evropskog patenta.

Evropski patent traje dvadeset godina (počev od datuma podnošenja evropske prijave) u svakoj od naznačenih država ponaosob. U svakoj od njih evropski patent ima isto dejstvo kao i nacionalni patent. Povrede evropskog patenta raspravljaju se isključivo prema nacionalnom pravu države u kojoj je do povrede došlo.

Ukoliko neko smatra da je evropski patent priznat uprkos tome što nisu bili ispunjeni uslovi za to, postupak poništaja evropskog patenta mora se voditi u svakoj od država u kojoj on važi. Konvencijom o izdavanju evropskih patenata propisani su samo jedinstveni razlozi za poništaj evropskog patenta.

Dakle, jedino je postupak za dobijanje evropskog patenta centralizovan i završava se izdavanjem onoliko nacionalnih patenata koliko je država navedeno u prijavi. Kada EZP izda patent, on mora da bude priznat u svakoj državi ugovornici koja je naznačena u prijavi. Drugim rečima, evropski patent postaje snop nacionalnih patenata.²⁵

25 Marc Rees, „Le brevet unique européen et logiciel”, dostupno na adresi: <http://www.pcinpact.com/dossier/brevet-unitaire-europeen-logiciel-/205-5.htm>, 20. mart 2015.

Rezultat ovako koncipiranog sistema zaštite ogleda se u tome da su smanjeni direktni i indirektni troškovi (postupak je centralizovan, te je smanjen broj prijave i broj taksi, kao i ostalih administrativnih troškova u vezi s brojnim postupcima). Osim toga, ovakvim sistemom priznanja evropskog patenta uvedena je kompletna prethodna provera ispunjenosti materijalnih uslova (koju države ugovornice u kojima važi sistem registracije ne bi mogle same da sprovedu). Obe karakteristike doprinele su tome da dobijanje nacionalne patentne zaštite putem Evropskog zavoda za patente unutar i izvan EU bude veoma primamljivo, posebno za države koje nisu članice Unije i podnosiocima zahteva koji nisu iz Evrope.²⁶ Zanimljivo je da poslednjih nekoliko godina približno polovina zahteva za izdavanje evropskih patenata potiče iz zemalja koje nisu članice EZP-a.²⁷

Uprkos ovim prednostima, zaštita pronalazaka evropskim patentom i dalje podrazumeva teritorijalnu fragmentaciju patentne zaštite u Evropi. Stoga, sa stanovišta Evropske unije, ovakav sistem zaštite nije u skladu sa principima jedinstvenog tržišta i uopšte ciljem evropskih integracija.

1.3. Ugovor o saradnji u oblasti patenata

Treća mogućnost za zaštitu pronalazaka u Evropi tiče se zaštite na osnovu Ugovora o saradnji u oblasti patenata. Ovaj instrument zaštite ne odnosi se samo na evropske zemlje već se zaštita proteže i na države sa drugih kontinenata.

Još krajem 19. veka, sa razvojem industrije i saobraćaja, javila se potreba za patentnom zaštitom pronalazaka i izvan granica nacionalnog tržišta. Nosiocima patenata prestala su da budu interesantna samo domaća tržišta, već su težili da svojim patentima pokriju i tržišta inostranih zemalja u koje bi njihov pronalazak mogao da se izvozi ili u kojima bi mogao da se primenjuje u proizvodnji. Međutim, s obzirom na šarolikost nacionalnih propisa o patentima (ako ih je uopšte bilo), pravni položaj stranaca u pogledu zaštite njihovih pronalazaka i druge industrijske svojine bio je veoma nesiguran. Ta činjenica sve je više ometala ekonomske veze između država.²⁸ Zbog toga je u Parizu 1883. godine²⁹ sazvana diplomatska konferencija na kojoj je usvojen akt pod nazivom „Konvencija za zaštitu industrijske svojine”. Ovom konvencijom je osnovana Unija za zaštitu industrijske svojine, poznatija kao Pariska unija.

Jedna od glavnih tekovina Pariske konvencije je institut međunarodnog prvenstva. „Suština međunarodnog prvenstva je u tome što jedno lice, koje je prijavilo pronalazak za zaštitu u jednoj državi članici Pariske konvencije, ima pravo da, prilikom prijavljivanja za zaštitu istog pronalaska u nekoj drugoj državi članici ove konvencije, uživa prvenstvo koje se računa od datuma podnošenja one prve prijave. (...) Cilj prava međunarodnog prvenstva je da istom prijaviocu

26 H. Ullrich, „Select from Within The System: The European Patent With Unitary Effect”, *Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law Research Paper*, 12–11, (2012a), 15.

27 *Ibid.*, 15 fn. 58.

28 S. Marković, D. Popović, 307–308.

29 Na konferenciji je učestvovalo jedanaest država, među kojima je bila i Kraljevina Srbija.

olakša sticanje patentne zaštite u više država, tako što će smanjiti mogućnost da u periodu između podnošenja prijave patenta u dve ili više država pronalazak prestane da ispunjava uslove za zaštitu.”³⁰

Međutim, u skladu s ubrzanim tehnološkim razvojem u drugoj polovini 20. veka i sve većim brojem pronalazaka koji se prijavljuju za patentiranje u velikom broju država, ispostavilo se da teškoće u vezi sa podnošenjem prijave patenta za isti pronalazak u više država ne mogu biti otklonjene institutom međunarodnog prvenstva. Naime, rok međunarodnog prvenstva od godinu dana više nije bio dovoljan da se uredna patentna prijava podnese u većem broju zemalja (npr. deset), uzimajući u obzir prevođenje prijave na različite jezike, kontaktiranje sa lokalnim patentnim zastupnicima, prilagođavanje prijave nacionalnim propisima svake države, plaćanje odgovarajućih administrativnih taksi itd.

Da bi se ovaj problem rešio, na diplomatskoj konferenciji u Vašingtonu 1970. godine, zaključen je Ugovor o saradnji u oblasti patenata. Ovaj ugovor zapravo predstavlja poseban međunarodni sporazum u smislu člana 19 Pariske konvencije.³¹

Cilj Ugovora o saradnji u oblasti patenata je da objedini postupak prijavljivanja pronalazaka u više država putem jedne međunarodne prijave patenta i samim tim pojednostavi postupak prijavljivanja za prijavioca, s jedne strane, a da s druge strane, nacionalnim patentnim upravama olakša postupak ispitivanja prijave.

Postupak patentiranja određenog pronalaska u više država, prema propisima Ugovora o saradnji u oblasti patenata, podeljen je u dve faze – međunarodnu i nacionalnu.

U prvoj, međunarodnoj fazi, podnosi se međunarodna prijava patenta propisanoj patentnoj upravi (uredu primaocu), a to je najčešće nacionalni patentni zavod podnosioca prijave. Podnošenje međunarodne prijave podrazumeva automatsko naznačenje svih država članica Ugovora o saradnji u oblasti patenata. Nakon što proverí formalnu urednost međunarodne prijave, ured primalac priznaje međunarodnoj prijavi datum podnošenja. Čin priznanja ima efekat pravne fikcije da je prijavioc podneo urednu nacionalnu prijavu patenta za pronalazak na koji se odnosi u svim naznačenim državama na dan podnošenja međunarodne prijave. Nacionalne patentne uprave naznačenih država imaju obavezu da u roku od 30 meseci od dana prvenstva međunarodne prijave ne otpočínju postupak po prijavi, već da čekaju dalji razvoj postupka u međunarodnoj fazi Ugovora.

Ured primalac šalje jedan primerak međunarodne prijave Svetskoj organizaciji za intelektualnu svojinu (WIPO), koja deluje kao međunarodni biro za države članice Ugovora o saradnji u oblasti patenata, a drugi primerak organu za međunarodni rešerš (pretraživanje).³² Zadatak organa za međunarodni rešerš je

30 S. Marković, D. Popović, 114–115.

31 Republika Srbija i Bosna i Hercegovina su članice Ugovora o saradnji u oblasti patenata.

32 Organ za međunarodni rešerš je nacionalna ili nadnacionalna patentna uprava koja ispunjava propisane uslove u pogledu kadrova i tehničko-dokumentacione opremljenosti kojem je skupština USP-a poverila taj mandat.

da utvrdi stanje tehnike koje je relevantno za ispitivanje novosti i inventivnog nivoa prijavljenog pronalaska. Pored ovog izveštaja, izrađuje se i mišljenje o patentibilnosti pronalaska, koje nema obavezujuću snagu.

Međunarodni biro objavljuje međunarodnu prijavu (najčešće zajedno sa izveštajem o međunarodnom rešeršu) u roku od 18 meseci od datuma prvenstva međunarodne prijave i šalje primerak međunarodne prijave patentnoj upravi svake od država koje je podnosilac naznačio kao države u kojima želi patentnu zaštitu za svoj pronalazak.

Druga, tzv. „nacionalna faza”, počinje kada naznačeni uredi dobiju primerak međunarodne prijave i izveštaj o međunarodnom rešeršu. Svaki naznačeni ured tada nastavlja postupak po prijavi na osnovu nacionalnih propisa. Nacionalna patentna uprava ne mora posebno da utvrđuje relevantno stanje tehnike jer već ima izveštaj o međunarodnom rešeršu. Sam izveštaj o međunarodnom rešeršu, međutim, formalno ne obavezuje naznačenu patentnu upravu, već ona suvereno donosi odluku o tome da li priznaje nacionalni patent.

U okviru postupka zaštite pronalazaka prema Ugovoru o saradnji u oblasti patenata, postoji i jedna fakultativna faza. Ovom fazom se produžuje prva, međunarodna faza, u kojoj na zahtev prijavioca Međunarodni biro šalje međunarodnu prijavu i izveštaj o međunarodnom rešeršu nadležnom Organu za međunarodno prethodno ispitivanje. Ovaj organ ima zadatak da u pisanom obliku formuliše mišljenje o tome da li pronalazak koji je predmet međunarodne prijave ispunjava uslove novosti, inventivnog nivoa i privredne primenljivosti. Izveštaj o međunarodnom prethodnom ispitivanju sadrži samo mišljenje o patentibilnosti pronalaska, bez detaljnih obrazloženja tog mišljenja. Ovaj izveštaj se dostavlja patentnim upravama država koje je prijavitelj izabrao, a one dalji postupak sprovede prema nacionalnom zakonu. Ni ovaj izveštaj, kao ni prethodni (izveštaj o međunarodnom rešeršu), nema obavezujuću pravnu snagu. Nacionalne uprave su ovlašćene, ali ne i obavezne, da se u radu oslanjaju na izveštaj o međunarodnom prethodnom ispitivanju. Dakle, izabrani ured samostalno i suvereno donosi odluku o priznanju ili odbijanju nacionalnog patenta.³³

Ugovor o saradnji u oblasti patenata pruža niz prednosti kako prijaviocima, tako i nacionalnim uredima. Prednosti za prijavioca su pojednostavljenje i pojeftinjenje podnošenja prijave patenta za isti pronalazak u više država; odlaganje svih poslova i plaćanja taksi u vezi sa postupkom patentiranja pred nacionalnim patentnim upravama stranih država do isteka roka od 30 meseci od datuma prvenstva međunarodne prijave. Prednosti za nacionalne patentne uprave su mogućnost uštede u vremenu i radu na utvrđivanju relevantnog stanja tehnike, što je najteži deo posla tokom ispitivanja prijave patenta; mogućnost oslanjanja na izveštaje koje su uradile najopremljenije patentne uprave na svetu.³⁴

U kontekstu potrebe za uspostavljanjem jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u Evropi, očigledno je da USP nije zamišljen da deluje u smeru ujedinjavanja nacionalnih propisa o patentima država članica, izuzimajući odred-

33 S. Marković, D. Popović, 314–316.

34 *Ibid.*

bu kojom je utvrđeno da države članice ne smeju propisivati druge ili dodatne uslove u pogledu forme međunarodne prijave patenta u odnosu na one koje je predvideo USP.³⁵ Ipak, s obzirom na to da Organ za međunarodno prethodno ispitivanje u svom izveštaju polazi od definicije tih uslova kakva je data u Ugovoru o saradnji u oblasti patenata,³⁶ može se zaključiti da USP posredno računa na unifikaciju nacionalnih propisa u pogledu uslova patentibilnosti pronalazaka (novost, inventivni nivo i privredna primenljivost).³⁷

2. NEDOSTACI SISTEMA ZAŠTITE PRONALAZAKA EVROPSKIM PATENTOM: RAZLOZI ZA UVOĐENJE UNITARNOG PATENTA

Uzimajući u obzir da USP, s jedne strane, ne deluje u smeru ujednačavanja patentnih propisa država članica, a da se, s druge strane, zaštita ne odnosi samo na zemlje evropskog kontinenta, kada je reč o nedostacima zaštite pronalazaka u Evropi, tj. o razlozima za uvođenje unitarnog patenta, prevashodno se misli na sistem zaštite pronalazaka evropskim patentom. Pronalazači i preduzetnici u Evropi, koji žele da zaštite svoj pronalazak u više evropskih zemalja, upućeni su na sistem zaštite evropskim patentom koji sprovodi EZP.

U okviru postupka zaštite predviđenog KEP-om, patentni spisi i patentni zahtevi prevode se na nacionalne jezike što doprinosi povećanju troškova i predstavlja veliki problem državnim istraživačkim telima, a posebno malim i srednjim preduzećima. Povrh toga, održavanje evropskog patenta podrazumeva i plaćanje godišnje takse u svakoj zemlji, kao i registraciju svakog prenosa i drugih prava. Nosioci patenata prinuđeni su da plaćaju domaće zastupnike koji vode računa o usaglašavanju evropskog patenta s nacionalnim propisima u toj oblasti u svakoj državi u kojoj je evropski patent priznat.³⁸

U poslednjoj dekadi sprovedene su brojne ekonomske studije,³⁹ ankete Evropske komisije⁴⁰ i naučna istraživanja.⁴¹ Rezultati svih ovih ispitivanja ukazuju na to da sistem zaštite pronalazaka evropskim patentom ima niz nedostataka. Kao najveći nedostaci, iz perspektive nosilaca patenta, svakako se izdvajaju: visoki troškovi prevođenja i objavljivanja, visoke takse za održavanje, složen administrativni postupak i naposletku, ali ne i najmanje važna, pravna nesigurnost.

35 Čl. 27 USP.

36 Čl. 33 USP.

37 S. Marković, D. Popović, 317.

38 J. Čeranić, „Predlog novog sistema zaštite pronalazaka u EU – patent Unije”, *Pravo i privreda* 7–9/2012, (2012a), 361.

39 N. Machek, 4.

40 Radni dokument Komisije, Procena uticaja, SEC (2011) 482 final, 13. april 2011.

41 H. Ullrich (2012a), 14; T. Jaeger, R. Hilty, J. Drexler, H. Ullrich, „Comments of the Max Planck Institute for Intellectual Property, Competition and Tax Law on the 2009 Commission Proposal for the Establishment of a Unified European Patent Judiciary” *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 7/2009, 817.

2.1. Troškovi prevođenja i objavljivanja

Prema odredbama KEP-a, onog trenutka kada EYP prizna evropski patent, on se „raspršava”, tj. postaje „snop” nacionalnih patenata. Nosilac evropskog patenta nakon toga mora da zahteva posebno priznanje u svakoj državi članici EU koja je navedena u patentnoj prijavi kao zemlja u kojoj se traži patentna zaštita. Priznanje podrazumeva i prevođenje i objavljivanje patentnih spisa, i ispunjenje niza formalnih uslova predviđenih nacionalnim zakonodavstvom svake zemlje u kojoj se traži zaštita. Ukoliko nosilac evropskog patenta ne ispuni neki od specifičnih uslova predviđenih zakonodavstvom određene zemlje, patent se u toj zemlji smatra nevažećim od samog početka (*ab initio*). Visoki troškovi prevođenja i objavljivanja patenata, kao i ispunjenje drugih uslova predviđenih nacionalnim zakonodavstvima, uglavnom predstavljaju veliko opterećenje za nosioce patenata. Prema nekim istraživanjima na troškove prevođenja odlazi dodatnih 40 odsto ukupnih troškova patentiranja u Evropi.⁴²

Članom 65 Konvencije o izdavanju evropskih patenata predviđeno je da „svaka država ugovornica može, ako evropski patent kakav je priznat, izmenjen ili ograničen od strane Evropskog zavoda za patente, nije sastavljen na jednom od njegovih službenih jezika, da propiše da nosilac tog patenta mora podneti centralnom zavodu za industrijsku svojinu prevod patenta, kakav je priznat, izmenjen ili ograničen, na jednom od njegovih službenih jezika ili, kada je ta država propisala upotrebu jednog posebnog službenog jezika, na tom jeziku. Prevod mora biti dostavljen u roku od tri meseca od datuma objavljivanja obaveštenja o priznanju, održavanju u važnosti u izmenjenoj formi ili ograničenju evropskog patenta u *Evropskom patentnom biltenu*, osim ako odnosna država ne odredi duži rok.”⁴³

Svaka država ugovornica koja je usvojila odredbe u skladu sa članom 65, stav 1 KEP-a može propisati da nosilac patenta plati, u roku koji ta država odredi, sve troškove ili deo troškova objavljivanja prevoda.⁴⁴

Ako se odredbe usvojene na osnovu člana 65, stavova 1 i 2 ne poštuju, svaka država ugovornica može propisati da je evropski patent, od početka, bez dejstva u toj državi.⁴⁵

Države članice EYP-a su devedesetih godina 20. veka otpočele pregovore o načinu na koji bi mogli da se smanje troškovi u vezi sa režimom prevođenja. U tom pogledu naročito je značajna konferencija održana u Parizu 24 – 25. juna 1999. Sporazum koji omogućava smanjenje troškova u vezi sa prevođenjem zaključen je na međuvladinoj konferenciji u Londonu 17. oktobra 2000. Sporazum o primeni člana 65 KEP-a, poznatiji kao Londonski sporazum, predstavlja opcioni sporazum čiji je cilj smanjenje troškova prevođenja evropskog patenta.

Londonskim sporazumom predviđeno je da se države ugovornice KEP-a, koje su ratifikovale ili pristupile Sporazumu, obavezuju da se potpuno ili u veli-

42 N. Machek, 5.

43 Čl. 65, st. 1 KEP.

44 Čl. 65, st. 2 KEP.

45 Čl. 65, st. 3 KEP.

koj meri odreknu zahteva za prevođenje evropskih patenata na osnovu člana 65, stavova 1, 2 i 3 KEP-a. Sporazumom su predviđene dve situacije:

- 1) država čiji je službeni jezik jedan od službenih jezika Evropskog zavoda za patente u potpunosti se odriče zahteva za prevođenje predviđenih čl. 65, st. 1 Konvencije o izdavanju evropskih patenata; i
- 2) država čiji službeni jezik nije zajednički sa jednim od službenih jezika Zavoda odriče se zahteva za prevođenje predviđenih čl. 65, st. 1 EZP-a, ukoliko je evropski patent priznat na službenom jeziku Evropskog zavoda za patente koji je ta država propisala, ili preveden na taj jezik i obebeđen prema uslovima predviđenim u članu 65, st. 1 KEP-a; ove države mogu, ipak, zahtevati da se samo patentni zahtevi prevedu na jedan od njihovih službenih jezika.

Iako je do danas samo trinaest država članica EU pristupilo Londonskom sporazumu,⁴⁶ rezultati analiza ukazuju da su primenom Londonskog sporazuma troškovi patentiranja smanjeni za oko 20 odsto.⁴⁷ Londonski sporazum odnosi se, međutim, samo na smanjenje troškova prevođenja evropskog patenta, dok su svi ostali troškovi u vezi sa evropskim patentom i dalje izuzetno visoki.⁴⁸

2.2. Administrativne takse

Da bi održao evropski patent, njegov nosilac obavezan je da plaća godišnje administrativne takse u svakoj državi članici u kojoj mu je patent priznat. Ukoliko nosilac patenta propusti da plati taksu, patentna zaštita prestaje i patent postaje deo javnog domena u toj zemlji. Kako vreme prolazi visina ovih taksi obično raste i ukupan iznos taksi u svim državama u kojima je patent priznat najčešće predstavlja veliko opterećenje za nosioce patenata.

Administrativne takse, a posebno taksa za održavanje patenta, razlikuju se od države do države, kako u pogledu visine, tako i u pogledu propratnih uslova predviđenih nacionalnim zakonodavstvom svake države članice EZP-a. Takva situacija čini evropsko tržište manje atraktivnim u odnosu na tržišta nekih drugih velikih zemalja u kojima se plaća samo jedna taksa.⁴⁹

Dakle, plaćanje administrativnih taksi, posebno takse za održavanje, doprinosi povećanju troškova zaštite pronalazaka evropskim patentom.

2.3. Složen administrativni postupak

Patent se kao isključivo apsolutno pravo može prenositi pravnim radnjama (kupiti, prodati i sl.) ili biti predmet ugovora o licenci. Ovakvi prenosi registruju se u nacionalnim patentnim registrima zemalja u kojima je patent priznat.

46 Londonskom sporazumu nisu pristupile: Austrija, Belgija, Bugarska, Kipar, Češka, Estonija, Grčka, Irska, Italija, Malta, Poljska, Portugalija, Rumunija, Slovačka i Španija.

47 N. Machek, 6.

48 *Ibid.*

49 *Ibid.*, 6–7.

Dokumenta koja se podnose nacionalnim patentnim upravama uglavnom se razlikuju od zemlje do zemlje. Osim toga, u više od polovine država članica EU, registraciju takvih prava u nacionalnim patentnim zavodima ne mogu vršiti sami nosioci patenata, već su obavezni da za takve poslove angažuju nacionalne zakonske zastupnike.

Dakle, različitost nacionalnih zakonodavstava država članica EU (nacionalne odredbe o registraciji, prenosu, licenciranju i drugim pravima) takođe utiče na povećanje troškova nosilaca patenata.⁵⁰

2.4. *Pravna nesigurnost*

Jedan od ključnih nedostataka zaštite pronalazaka na osnovu KEP-a je nepostojanje jedinstvenog postupka rešavanja sporova u vezi sa evropskim patentom. Sudovi zemalja ugovornica KEP-a potpuno su nezavisni prilikom donošenja odluka u sporovima u vezi sa evropskim patentima. Ovakva situacija svakako doprinosi fragmentaciji patentne zaštite u Evropi.

Deo naučne i stručne javnosti smatra da je patentna zaštita pronalazaka evropskim patentom neefikasna, kako u pravnom, tako i u ekonomskom pogledu.⁵¹ U tom se kontekstu mogu uočiti tri velika nedostatka važećeg sistema rešavanja sporova u vezi sa evropskim patentom.⁵²

Prvo, postoji problem umnožavanja broja sporova u sudovima. Pošto nacionalni sudovi država članica odlučuju o povredama i važenju evropskog patenta, nosioci patenata i treća lica mogu podneti tužbu u vezi sa istim patentom u nadležnim sudovima u više zemalja. Drugim rečima, sporovi u vezi sa istim patentom mogu se istovremeno voditi u više država članica.

Drugo, s obzirom na to da se sporovi u vezi sa evropskim patentom mogu istovremeno voditi u više država članica, postoji rizik da nacionalni sudovi država članica EU različito tumače odredbe predviđene KEP-om i shodno tome donesu različite presude.⁵³ To što evropski patent u nekim državama članicama može da prestane da važi, dok je u drugima i dalje na snazi, doprinosi pravnoj nesigurnosti i samim tim umanjuje vrednost patenta. Osim toga, nepostojanje jedinstvenog postupka rešavanja patentnih sporova utiče i na troškove. Naime, nosioci patenata moraju da prilagode patentnu strategiju specifičnostima patentne zaštite u svakoj državi članici u kojoj je pronalazak priznat.

Prepoznajući ozbiljne probleme do kojih dovodi nedostatak harmonizacije sudske prakse u sporovima u vezi sa evropskim patentom, EZP je ustanovio Simpozijum evropskih patentnih sudija. Ovaj Simpozijum zamišljen je kao forum na kome se, s vremena na vreme, okupljaju evropske patentne sudije i razmenjuju

50 *Ibid.*, 7.

51 T. Jaeger *et al.*

52 N. Machek, 7–9.

53 Do ovakve situacije došlo je u čuvenom slučaju „Epilejdi” (*Epilady cases*), kada je nosilac patenta u nekim državama članicama dobio spor, dok u drugima nije.

mišljenja i iskustva.⁵⁴ Rad Simpozijuma dao je pozitivne rezultate u povećanju harmonizacije sudske prakse država članica EU kada je reč o sporovima u vezi sa evropskim patentima. Ipak, s obzirom na to da krajnju odluku donose nacionalni sudovi koji su potpuno nezavisni u odlučivanju, ne može se i dalje govoriti o jedinstvenom sistemu rešavanja patentnih sporova u Evropi.

I treće, fragmentacija važećeg sistema rešavanja patentnih sporova u Evropi ostavlja strankama široke mogućnosti da zloupotrebe sistem za tzv. „strateške parnice” i tzv. *forum shopping*. Tužioci, koji imaju mogućnost izbora suda kome će podneti tužbu, biraju, naravno, onaj sud čiji im se način rada i sudska praksa čine najpogodnijim u konkretnom slučaju, što može biti na štetu druge strane u sporu.⁵⁵ Međutim, i druga strana (tuženi) može da zloupotrebi postojeći sistem sudske zaštite. Tipičan primer je pokušaj da se blokira tužba zbog povrede tako što se podnosi zahtev za negativnu deklaratornu tužbu u onim zemljama koje su poznate po tome što parnice veoma dugo traju.⁵⁶

Prepoznati nedostaci patentne zaštite pronalazaka evropskim patentom doпрineli su intenziviranju rada na uspostavljanju jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka na nivou Evropske unije.

54 V. <http://www.epo.org/law-practice/judiciary.html>, 2. maj 2015.

55 V. Poglavlje VI, 2.3. *Forum shopping*.

56 N. Machek, 9.

Poglavlje II

USPOSTAVLJANJE JEDINSTVENOG SISTEMA ZAŠTITE PRONALAZAKA U EVROPSKOJ UNIJI

Značaj uspostavljanja jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka na tlu Starog kontinenta prepoznat je krajem pedesetih godina prošlog veka, odmah nakon osnivanja Evropskih zajednica. Od tada pa do donošenja akata kojima se uspostavlja sistem unitarne patentne zaštite prošlo je više decenija. Pregovori između država članica o uspostavljanju jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka (vođeni u periodu od sredine šezdesetih do kraja devedesetih godina 20. veka) svaki put su se završavali neuspelom, pre svega zbog neslaganja u vezi sa režimom prevođenja.

Zanimljivo je da su u međuvremenu (početkom devedesetih godina 20. veka), dok je rad na patentu EU bio u zastoju, uspostavljena *sui generis* prava za neka druga prava intelektualne svojine Unije (komunitarni žig, dizajn, biljna sorta). Inače, među državama članicama nikada nije bilo suštinskog neslaganja u vezi sa značajem postojanja jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u okviru jedinstvenog tržišta.⁵⁷

Početkom novog milenijuma intenziviran je rad na uspostavljanju patenta EU i tada se kao sporno pojavilo pitanje režima prevođenja. Neslaganje među državama članicama premošćeno je tako što se pribeglo mehanizmu bliže saradnje. Osim toga, sporna je bila i uloga Evropskog suda pravde u okviru novog sistema unitarne patentne zaštite. Sve ove prepreke ipak su prevaziđene i patentni zakonodavni paket usvojen je 11. decembra 2012.

Da bi se unitarna patentna zaštita mogla razumeti na način na koji je danas koncipirana, neophodno je osvrnuti se na njenu istoriju. Zato će u okviru ovog poglavlja najpre biti dat hronološki pregled pokušaja (istorijat) uspostavljanja jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u Evropi. Nakon toga biće analiziran način na koji su rešena dva najspornija pitanja prilikom uspostavljanja jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u EU: režim prevođenja patentnih spisa unitarnog patenta i uloga Evropskog suda pravde (ESP) u okviru sistema unitarne patentne zaštite. Naposljetku će biti predstavljen sam postupak usvajanja patentnog zakonodavnog paketa.

1. HRONOLOŠKI PREGLED POKUŠAJA USPOSTAVLJANJA JEDINSTVENOG SISTEMA ZAŠTITE PRONALAZAKA U EVROPI

Patentnu zaštitu pronalazaka u Evropi karakterišu fragmentacija, složen administrativni postupak i visoki troškovi. S obzirom na ovakav sistem zaštite, Evropska unija je, u poređenju sa nekim drugim zemljama, u veoma nepovoljnom položaju na tržištu pronalazaka.

57 T. Jaeger, „What’s in the Unitary Patent Package?“, *Max Plank Institute for Innovation and Competition Research Paper*, 14–08, 2.

Prema tome, da bi se rasvetlilo zašto je u Evropi još na snazi ovakav sistem zaštite pronalazaka, trebalo bi se osvrnuti na pokušaje uspostavljanja jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka koji su prethodili usvajanju patenetnog zakonodavnog paketa krajem 2012. godine.

Svi pokušaji da se uspostavi jedinstven sistem zaštite pronalazaka u Evropi, od osnivanja Evropskih zajednica (EZ) do 2012. godine, mogu se podeliti u tri faze:⁵⁸

Prva faza (1957–1999) – države članice pokušavale su da uspostave jedinstven sistem zaštite pronalazaka putem međunarodnih ugovora;

Druga faza (2000–2010) – države članice pokušavale su da uspostave jedinstven sistem zaštite pronalazaka putem tzv. „komunitarnih akata” (akata EU), tačnije uredaba EU;

Treća faza (od 2010) – države članice takođe su se odlučile za akte EU, a protivljenje pojedinih zemalja predloženom režimu prevođenja je prevaziđeno, tj. premošćeno zahvaljujući mehanizmu bliže saradnje.

1.1. Prva faza (1957–1999) – Predlozi međunarodnih ugovora

Prva faza harmonizacije patentnog prava na tlu Starog kontinenta odnosi se na period od osnivanja Evropskih zajednica, tj. od kraja pedesetih godina pa do kraja devedesetih godina 20. veka. Tokom ove faze, države članice pokušavale su da uspostave jedinstven sistem zaštite pronalazaka putem međunarodnih ugovora.

Već u prvim godinama postojanja EZ-a, shvaćeno je da teritorijalna fragmentacija prava intelektualne svojine predstavlja ozbiljnu prepreku trgovini unutar Zajednica.⁵⁹ Međutim, prvi korak ka harmonizaciji patentnog prava u Evropi formalno je preduzet tek 1963. godine, kada je potpisana Konvencija o unifikaciji određenih pitanja materijalnog patentnog prava za pronalazke, poznatija kao Strazburški sporazum.⁶⁰

Sledeći korak usledio je tek deset godina kasnije, 1973. godine, kada je u Minhenu svih devet država članica tadašnjih Evropskih zajednica i još sedam zemalja koje nisu bile članice EZ-a potpisalo Konvenciju o izdavanju evropskih patenata.⁶¹ Evropska patentna organizacija, na čelu sa Evropskim zavodom za patente, počela je sa radom 1978. godine.⁶² Ratifikacija KEP-a i osnivanje EPO-a predstavljaju značajan korak u smeru harmonizacije sistema zaštite pronalazaka u Evropi. Konvencijom je predviđen centralizovani postupak ispitivanja ispunje-

58 N. Machek, 9–19.

59 W. Cornish, D. Llewelyn, T. Alpin, *Intellectual Property: Patents, Copyright, Trade Marks and Allied Rights*, Sweet&Maxwell, London 2010⁷, 136–143.

60 Konvencija o unifikaciji nekih tačaka materijalnog patentnog prava za pronalazke, 27. novembar 1963. (Strazburški sporazum).

61 Konvencija o izdavanju evropskih patenata, 5. oktobar 1973, poslednji put izmenjena i dopunjena Izmenama i dopunama Konvencije o izdavanju evropskih patenata od 29. novembra 2000.

62 <http://www.epo.org/>, 2. maj 2015.

nosti uslova za zaštitu pronalazaka.⁶³ Uprkos tome što nakon priznanja evropski patent postaje snop nacionalnih patenata koji imaju potpuno nezavisnu pravnu sudbinu, nacionalni propisi država ugovornica su zahvaljujući KEP-u posredno, tj. indirektnim putem, u velikoj meri harmonizovani.⁶⁴

Zaštita pronalazaka komunitarnim patentom predložena je prvi put baš u vreme intenzivnog rada na uspostavljanju sistema zaštite u okviru Evropskog zavoda za patente. U decembru 1975. godine održana je u Luksemburgu međunarodna konferencija i tom prilikom usvojen je Nacrt konvencije o komunitarnom patentu.⁶⁵ Ovaj nacrt potpisale su sve države članice tadašnjih Evropskih zajednica. Iako je u početku delovalo da je Evropska ekonomska zajednica (EEZ) na korak od uspostavljanja jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka, države potpisnice nisu ratifikovale Konvenciju, tako da ona nikada nije stupila na snagu. Razlozi za ovakvu sudbinu Konvencije bili su dvostruki. S jedne strane, države nisu mogle da se slože u pogledu režima prevođenja komunitarnog patenta, a s druge strane, usvajanjem i stupanjem na snagu KEP-a, ideja o zaštiti pronalazaka komunitarnim patentom ostala je na neki način u drugom planu. Činilo se da uspostavljanje zaštite komunitarnim patentom, kada već postoji evropski patent, nije toliko hitno. Osim toga, mnoge evropske zemlje su, anticipirajući sprovođenje Konvencije, uskladile pojedine delove materijalnog patentnog prava s Konvencijom o komunitarnom patentu, što je rezultiralo *de facto* harmonizacijom nacionalnih propisa.⁶⁶

Sledeći korak ka uspostavljanju jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u Evropi bio je četrnaest godina kasnije. Dana 15. decembra 1989. svih dvanaest država članica tadašnjih Evropskih zajednica potpisalo je Sporazum o komunitarnom patentu.⁶⁷ Ovaj sporazum sastojao se od izmenjene i dopunjene Konvencije o komunitarnom patentu i Protokola o sporovima u vezi sa važenjem i povredama komunitarnog patenta (Protokol o sporovima). Međutim, slično prethodnom pokušaju uspostavljanja zaštite komunitarnim patentom, ovaj sporazum nikada nije stupio na snagu zato što ga nije ratifikovao dovoljan broj država članica (samo sedam od dvanaest članica tadašnjih EZ-a). I ovog puta glavni razlog za neuspeh Sporazuma o komunitarnom patentu odnosio se na režim prevođenja i sistem rešavanja sporova u vezi sa komunitarnim patentom, a ne na same materijalnopravne propise predviđene Sporazumom.

Prema tome, ni krajem osamdesetih godina 20. veka države članice nisu mogle da postignu saglasnost u vezi sa režimom prevođenja komunitarnog patenta (što će i kasnije biti kamen spoticanja uspostavljanju jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u EU). Pored toga, sistem rešavanja patetnih sporova predviđen Sporazumom o komunitarnom patentu ocenjen je kao suviše komplikovan.⁶⁸

63 V. Poglavlje I, 1.3. Evropski patent.

64 N. Machek, 10.

65 Konvencija o evropskom patentu za jedinstveno tržište, *Službeni list EEZ*, 1976, br. L17.

66 H. Ullirich (2012a), 13.

67 Sporazum o komunitarnom patentu, *Službeni list EEZ*, 1989, br. L 401.

68 N. Machek, 11.

1.2. Druga faza (2000–2010) – Predlozi uredaba EU

S obzirom na to što su dva pokušaja uspostavljanja zaštite pronalazaka komunitarnim patentom propala (sporazume nije ratifikovao dovoljan broj država članica), Evropska komisija je početkom novog milenijuma odlučila da promeni strategiju u vezi sa ustanovljenjem jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u EU. Umesto međunarodnih ugovora čija sudbina zavisi od toga da li će ih države članice ratifikovati, Komisija se opredelila za pravne akte EU, tačnije za uredbe. Uredbe imaju karakter propisa opšte primene, obavezuju u celini i direktno se primenjuju u svim državama članicama.⁶⁹ Uredba je, kao pravni instrument za harmonizaciju nacionalnih zakonodavstava, u ovoj specifičnoj oblasti pogodnija od međunarodnog ugovora. Osnovna prednost uredbe nad međunarodnim ugovorom ogleda se u tome što je u samom tekstu uredbe određen datum njenog stupanja na snagu (ne zavisi od ratifikacije država članica). Pored toga, prilikom svakog narednog proširenja EU, nove države članice obavezne su da prihvate uredbu jer ona predstavlja deo pravnih tekovina EU, tj. komunitarnog akcija (*acquis communautaire*).⁷⁰

U skladu sa izmenjenom strategijom, Evropska komisija je 1. avgusta 2000. iznela Predlog uredbe o komunitarnom patentu.⁷¹ Iako je Predlogom uredbe u velikoj meri preuzet tekst Konvencije o komunitarnom patentu, predviđeno je i nekoliko manjih izmena i dopuna i jedna krupna novina. Propisi u vezi sa povredama i ograničenjima izmenjeni su i dopunjeni. Predlog je takođe predviđao odredbe o pravnim lekovima i centralizovanoj dodeli prinudnih licenci na nivou EU.⁷²

Ipak, najveća novina predviđena Predlogom uredbe o komunitarnom patentu odnosila se na pristupanje Evropske unije Konvenciji o izdavanju evropskih patenata. To je značilo da ukoliko EU postane članica KEP-a, EZP automatski može, pored evropskog patenta, da izdaje i komunitarni patent.

Što se tiče režima prevođenja, Komisija je, pokušavajući da smanji troškove prevođenja komunitarnog patenta, prvi put predložila upotrebu trojezičnog režima u skladu sa režimom prevođenja koji se primenjuje u okviru Evropske patentne organizacije.

Iako je, nakon početnih uspeha u pregovorima, delovalo da će Predlog uredbe biti usvojen, ova inicijativa je 2004. godine stopirana zbog nedostatka konsenzusa u Savetu za konkurenciju. „Jabuka razdora” i ovog puta bio je režim prevođenja. U političkom smislu, rešavanje problema u vezi sa režimom prevođenja

69 V. R. Vukadinović, *Uvod u institucije i pravo Evropske unije*, Udruženje za evropsko pravo, Kragujevac 2012, 112–113.

70 Zelena knjiga o komunitarnom patentu i patentnom sistemu u Evropi, Promocija pronalazaka preko patenata, COM (1997) 314 final, 24. jun 1997.

71 Predlog Uredbe o komunitarnom patentu, COM (2000) 412 final, 1. avgust 2000.

72 H. Ullrich, „Harmonizing Patent Law: The Untamable Union Patent”, *Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law Research Paper Series*, 12–03 (2012b), 6–7.

bilo je *condition sine qua non* za prihvatanje patenta EU.⁷³ Pored toga, države članice nisu mogle da se usaglasu u pogledu postupka rešavanja sporova koji se tiču komunitarnog patenta.

Istovremeno sa radom Evropske komisije na uspostavljanju jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u EU, i EPO je sa svoje strane radila na unapređenju patentne zaštite pronalazaka izvan pravnog okvira Unije. Pored Londonskog sporazuma namenjenog smanjenju troškova u vezi sa zahtevima za prevođenje evropskih patenata, EPO je pokrenula projekat sa ciljem uspostavljanja jedinstvenog postupka rešavanja patentnih sporova u Evropi.

Evropski zavod za patente formirao je 1999. godine radnu grupu sa zadatkom da izradi Nacrt opcionog protokola o integrisanom pravosudnom sistemu, uključujući uniformna pravila postupka i zajednički Apelacioni sud za sve države članice EZP-a.

Nacrt sporazuma o evropskom patentnom sporu predviđao je uspostavljanje nove međunarodne organizacije, nezavisne od Evropskog zavoda za patente, koju bi činili Evropski patentni sud (uključujući prvostepeni sud sa centralnim odeljenjem i regionalnim odeljenjima, kao i Apelacioni sud) i Upravni odbor sastavljen od predstavnika država ugovornica. Evropski patentni sud bio bi nadležan za sve sporove u vezi sa povredama i važenjem evropskog patenta na teritoriji država ugovornica. Kada je reč o jeziku postupka, predviđeno je da se primenjuje režim prevođenja EZP-a, tj. da engleski, francuski i nemački budu zvanični jezici.⁷⁴

Nacrt sporazuma o evropskom patentnom sporu predstavlja prvi značajan pokušaj uspostavljanja jedinstvenog postupka rešavanja patentnih sporova u Evropi. S obzirom na to da je bio koncipiran kao opciono protokolo, države članice EZP-a, mogle su, ali nisu bile u obavezi da mu pristupe. Nacrtom je bilo predviđeno uspostavljanje jednog patentnog suda u Evropi čime bi se, s jedne strane, smanjio broj patentnih parnica a samim tim i troškovi, a s druge strane povećala pravna sigurnost. Zato je ovaj predlog naišao na široku podršku naučne i stručne javnosti, kao i velikih evropskih kompanija.⁷⁵

U decembru 2005. godine rad na osnivanju Evropskog patentnog suda ipak je obustavljen. Evropska komisija objavila je nameru da otpočne rad na uspostavljanju pravnog okvira za pravo intelektualne svojine na nivou EU. Iako je Nacrt sporazuma o evropskom patentnom sporu ocenila kao „obećavajući put ka jedinstvenijoj nadležnosti”,⁷⁶ Nacrt je, prema mišljenju Komisije, sadr-

73 *Ibid.*, 7.

74 V. Poglavlje IV, 1.1. Nacrt sporazuma o evropskom patentnom sporu.

75 F. Addor, C. Mund, „A Patent Court for Europe”, 4th St. Gallen International Dispute Resolution Conference, University of St. Gallen, 2012, dostupno na adresi: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2236470, 9–11, 25. maj 2015.

76 C. McCreevy, „European Commissioner for Internal market and Services, Closing Remarks at Public Hearing on Future Patent Policy”, Brussels, 12 July 2012, Speech/06/453, dostupno na adresi: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/06/453&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>, 25. maj 2015.

žao institucionalne prepreke. Nakon što su Osnivačkim ugovorima predviđene pravne osnove za uspostavljanje patentne nadležnosti EU⁷⁷ i usvojena Direktiva (EZ) br 2004/48 o primeni prava intelektualne svojine,⁷⁸ nadležnost za uspostavljanje sistema rešavanja sporova u vezi sa unitarnim patentnom pripala je Evropskoj komisiji. To je značilo da onog trenutka kada se na nivou EU usvoji Uredba o unitarnom patentu,⁷⁹ države članice EU više neće imati pravo da u ovoj oblasti deluju pojedinačno ili da kolektivno preuzimaju obaveze iz odnosa sa državama koje nisu članice EU. Štaviše, Komisija je smatrala da bi zaključenje Sporazuma o evropskom patentnom sporu uticalo na uniformnu i konzistentnu primenu komunitarnih propisa o nadležnosti, priznanju i izvršenju presuda u građanskim i trgovačkim stvarima. Evropska unija je shodno tome na sebe preuzela uspostavljanje jedinstvenog postupka rešavanja patentnih sporova.

Stupanjem na snagu Ugovora iz Lisabona, 1. decembra 2009, došlo je do određenih izmena u pogledu prava intelektualne svojine EU. Prvo, Ugovorom iz Lisabona ukinuta je tzv. „tripartitna struktura EU” i izbrisane su razlike među stubovima. Ugovor o osnivanju Evropskih zajednica preimenovan je u Ugovor o funkcionisanju Evropske unije (UFEU). S obzirom na to da je Evropska unija nasledila Evropsku zajednicu (Evropska zajednica više ne postoji), sam naziv komunitarni patent izmenjen je u unitarni patent.⁸⁰ Drugo, Ugovorom iz Lisabona uveden je član 118, stav 2 Ugovora o funkcionisanju EU,⁸¹ kojim je predviđeno da se o režimu prevođenja svakog budućeg prava intelektualne svojine EU mora odlučivati na osnovu posebnog zakonodavnog postupka (čl. 289, st. 2 Ugovora o funkcionisanju Evropske unije), drugim rečima potrebna je saglasnost svih država članica u Savetu.⁸²

U skladu sa izmenama i dopunama Osnivačkih ugovora u oblasti prava intelektualne svojine, Evropska komisija je 2009. godine iznela Predlog uredbe o komunitarnom patentu,⁸³ a Savet predložio Nacrt sporazuma o sudu za evropski

77 Nekadašnji članovi 229a i 225a Ugovora EZ.

78 Direktiva (EZ) br. 2004/48 od 29. aprila 2004. o primeni prava intelektualne svojine, *Službeni list EZ*, 2004, br. L 157.

79 Dve uredbe o unitarnom patentu usvojene su u decembru 2011. godine.

80 Sve do stupanja na snagu Ugovora iz Lisabona, Evropska unija počivala je na tzv. „tri stuba” (tripartitna struktura EU). Prvi stub predstavljale su Evropske zajednice (svojevremeno Evropska ekonomska zajednica, Evropska zajednica za uglj i čelik i Evropska zajednica za atomsku energiju). Drugi stub odnosio se na Zajedničku spoljnu i bezbednosnu politiku, a treći na Saradnju u oblasti pravosuđa i unutrašnjih poslova. (V. J. Čeranić, „Institucionalna struktura Evropske unije nakon stupanja na snagu Ugovora iz Lisabona”, *Srpska pravna misao*, 44/2011, 54–55.

81 Čl. 118, st. 2 UFEU: „Savet, odlučujući u skladu sa posebnim zakonodavnim postupkom, utvrđuje uredbama režime prevođenja na evropskom nivou. Savet odlučuje jednoglasno, posle konsultovanja Evropskog parlamenta.”

82 Čl. 289, st. 2 UFEU: „U specifičnim slučajevima koji su predviđeni ovim ugovorima, usvajanje uredbe, uputstva ili odluke od strane Evropskog parlamenta uz učešće Saveta ili Saveta uz učešće Evropskog parlamenta, čini poseban zakonodavni postupak.”

83 Predlog uredbe o komunitarnom patentu – opšti pristup, 16113/09 PI 122, 27. novembar 2009.

i unitarni patent.⁸⁴ Ovaj nacrt sporazuma preuzeo je veliki broj odredaba iz Nacrta sporazuma o jedinstvenom patentnom sporu.⁸⁵

U decembru 2009. godine u Savetu je postignut politički sporazum o unitarnom patentu i uspostavljanju pravosudnog sistema za sporove u vezi sa evropskim i unitarnim patentom. Dok je uspostavljanje unitarne patentne zaštite bilo predviđeno uredbama, osnivanje suda za rešavanje patentnih sporova bilo je zasnovano na međunarodnom sporazumu. Novi pravosudni organ trebalo je da bude nadležan kako za sporove u vezi sa novim unitarnim patentom, tako i za sporove u vezi sa klasičnim evropskim patentom. S obzirom na dvostruku nadležnost suda (za evropski i unitarni patent), predviđeno je da Sporazum mogu potpisati i Sudu pristupiti, pored država članica EU, i zemlje ugovornice EZP-a, koje nisu članice Evropske unije. Stoga je za pravni osnov novog pravosudnog organa izabran međunarodni ugovor,⁸⁶ a ne uredba (pravni akt EU, koji se donosi u redovnom zakonodavnom postupku i samim tim mogu ga potpisati samo države članice EU).

Budući da je osnivanje Suda za evropski i unitarni patent predviđeno međunarodnim sporazumom, ovaj pravosudni organ trebalo je da bude izvan institucionalnog okvira EU, a sa isključivom nadležnošću za povrede i opoziv unitarnog patenta. Da bi se utvrdilo da li je ovakvo ustrojstvo Suda u skladu sa Osnivačkim ugovorima EU, Savet je 24. aprila 2009. zatražio mišljenje Evropskog suda pravde o kompatibilnosti predloženog Nacrta sporazuma sa pravom EU.⁸⁷

Komisija je 1. jula 2010. iznela Predlog uredbe o uspostavljanju unitarne patentne zaštite koja se tiče prevođenja. Predviđeno je da režim prevođenja bude u skladu sa režimom predviđenim KEP-om.⁸⁸ Na osnovu ove konvencije, patentne prijave i specifikacije moraju biti na jednom zvaničnom jeziku (engleskom, francuskom ili nemačkom), dok se samo patentni zahtevi prevode na druga dva zvanična jezika EZP-a. Osim toga, ne postoje drugi zahtevi za prevođenje tokom upravnog postupka. Samo ukoliko je patent predmet spora na sudu traže se dodatni prevodi.

Inače, Osnivačkim ugovorima predviđeno je da se ove dve uredbe donose u okviru različitih postupaka. S jedne strane, Uredba o uspostavljanju unitarne patentne zaštite donosi se u redovnom zakonodavnom postupku. To znači da je zajednički usvajaju Evropski parlament i Savet.⁸⁹ S druge strane, Uredba o uspostavljanju unitarne patentne zaštite koja se tiče prevođenja donosi se u posebnom zakonodavnom postupku, što znači da je donosi Savet uz učešće Evropskog parlamenta.⁹⁰

84 Nacrt sporazuma o sudu za evropski i unitarni patent i nacrt satuta, 7928/09 PI 1, 12. mart 2009.

85 V. Poglavlje IV, 1.2. Nacrt sporazuma o Sudu za evropski i unitarni patent.

86 Čl. 218 UFEU.

87 V. Poglavlje IV, 1.2. Nacrt sporazuma o Sudu za evropski i unitarni patent.

88 Čl. 14 KEP.

89 Čl. 289, st. 1 UFEU.

90 Čl. 289, st. 2 UFEU.

Uprkos različitim postupcima donošenja, Savet je smatrao da bi obe uredbe, jedna koja se odnosi na uvođenje novog prava intelektualne svojine, i druga koja se odnosi na režim prevođenja, trebalo da stupe na snagu istovremeno.

1.3. Treća faza (2010) – Bliža saradnja

Na osnovu Ugovora iz Lisabona, za donošenje zakonodavnog akta o režimu prevođenja koji se primenjuje na unitarni patent potrebna je saglasnost svih država članica EU.⁹¹ Sa predloženim režimom prevođenja, ovoga puta međutim nisu se složile dve zemlje, Kraljevina Španija i Republika Italija. One su smatrale da to što njihovi nacionalni jezici nisu uvršćeni u službene jezike unitarnog patenta predstavlja diskriminaciju.

Iako je Belgija, kao predesedavajuća zemlja EU u drugoj polovini 2010. godine, uložila velike napore da se iznađe kompromisno rešenje kada je reč o režimu prevođenja patentnih spisa unitarnog patenta, istorija se ponovila. Na sastanku održanom 10. novembra 2010, države članice EU u Savetu za konkurenciju nisu uspele da se dogovore. Ipak, zainteresovane države ovoga puta bile su rešene da istraju u nameri da se konačno uspostavi jedinstveni sistem zaštite pronalazaka u Evropskoj uniji. U tome ih je svesrdno podržavala Evropska komisija. Već 10. decembra 2010, dvanaest zemalja Unije zatražilo je pokretanje mehanizma bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite. Ovim predlogom otvoreno je novo poglavlje u istoriji stvaranja jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u EU.

2. REŽIM PREVOĐENJA PATENTNIH SPISA UNITARNOG PATENTA

Podnošenje zahteva za pokretanje bliže saradnje predstavlja prekretnicu u istoriji uspostavljanja unitarne patentne zaštite. Period od kada su zainteresovane države članice prvi put zatražile pokretanje bliže saradnje (decembar 2010. godine) do trenutka usvajanja patentnog zakonodavnog paketa (decembar 2012. godine) bio je veoma turbulentan. Obeležilo ga je neslaganje među državama članicama EU, kao i među samim institucijama Unije, pritisci različitih interesnih grupa, oprečna mišljenja u naučnim krugovima, rasprave u medijima i sl. Tako je pitanje unitarne patentne zaštite dospelo u centar interesovanja evropskog javnog mnjenja. Kao što je već pomenuto, od samog početka pregovora o uspostavljanju jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u EU, „jabuku razdora” među državama članicama predstavljao je režim prevođenja koji će se primenjivati u okviru unitarne patentne zaštite.

Prilikom razmatranja režima prevođenja patentnih spisa unitarnog patenta, treba imati na umu više faktora. S obzirom na to što se neke države nisu složile s predloženim režimom, a na osnovu Ugovora iz Lisabona za donošenje zakonodavnog akta o režimu prevođenja potrebna je saglasnost svih država članica EU,

91 Čl. 118, st. 2 UFEU.

kao i na to što je posle četrdeset godina napora EU bila rešena da konačno uspostavi jedinstveni sistem zaštite pronalazaka, nije preostajalo ništa drugo nego da dvadeset pet zainteresovanih država članica EU pribegne mehanizmu bliže saradnje.

Međutim, Kraljevina Španija i Republika Italija, dve zemlje koje se nisu složile sa predloženim režimom prevođenja, 30. maja 2011, podnele su Evropskom sudu pravde tužbu protiv odluke Saveta iz marta 2011. godine kojom se odobrava pokretanje bliže saradnje. Evropski sud pravde je u martu 2013. ovu tužbu odbio kao neosnovanu.⁹² Nakon toga, Kraljevina Španija je u maju 2013. ponovo podnela tužbe protiv dve uredbe o pokretanju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite. I ove dve tužbe Evropski sud pravde je u presudi iz maja 2015. odbio kao neosnovane.⁹³ Dakle, ESP je sa svoje strane dao zeleno svetlo početku primene unitarne patentne zaštite.

2.1. Mehanizam bliže saradnje

Evropska unija danas ima dvadeset osam država članica⁹⁴ među kojima postoje velike razlike ne samo u pogledu ekonomske moći već i u pogledu društvenopolitičkog uređenja, kulturnoistorijskog nasleđa, pravnih tradicija itd. Upravo zbog ovakve heterogenosti EU moralo se odstupiti od principa jedinstva i jednakosti država članica, koji je decenijama predstavljao jedan od temelja evropske konstrukcije. Na osnovu ovog principa sve države članice učestvuju u razvoju svih politika Unije. Međutim, čak i u prošlosti, kada je Unija bila manja, a razlike među državama članicama slabije izražene, postojali su izuzeci od primene ovog principa. Danas, u Uniji od dvadeset osam zemalja, insistiranje na striktnoj primeni principa jednakosti dovelo bi do stagnacije procesa evropskih integracija jer pojedine zemlje nisu na odgovarajućem stepenu razvoja da bi mogle da produbljuju saradnju u određenim oblastima, dok druge jednostavno ne žele da učestvuju u određenim politikama.⁹⁵

Evropska konstrukcija nastala je kao rezultat kompromisa između nacionalnih interesa država članica i njihovih različitih političkih vizija Evrope. Ni danas ne postoji saglasnost između država članica u pogledu pojedinih pitanja, naročito kada je reč o onima koja su od ključnog političkog značaja za budućnost EU. Cilj povezivanja država članica i uspostavljanja saradnje nije da se različitosti otklone, već da se prepoznaju, prihvate kao realnost i da se otkrije na koje načine bi moglo da se upravlja heterogenošću kolektivnih viđenja Evropljana u

92 V. Poglavlje V, 1.2. Presuda Evropskog suda pravde u spojenim predmetima C-274/11 i C-295/11.

93 V. Poglavlje V, 2.3. Presuda Evropskog suda pravde u predmetu C-146/13 i 2.4. Presuda Evropskog suda pravde u predmetu C-147/13.

94 U trenutku kada se pregovaralo o sistemu unitarnog patenta i kada je usvojen patentni zakonodavni paket, EU je imala 27 država članica. Dana 1. jula 2013. Hrvatska je postala 28. država članica EU.

95 J. Čeranić, *Oblici povezivanja država članica u Evropskoj uniji*, Službeni glasnik, Beograd 2011, 21.

različitim oblastima. Zato koncept fleksibilnosti, institucionalizovan u formi mehanizma bliže saradnje, predstavlja jedan od privilegovanih načina za realizaciju ovih ciljeva. Instrument bliže saradnje omogućava uspostavljanje zajedničkih aktivnosti uprkos različitim vizijama i nacionalnim interesima država članica i ispunjava zahtev za efikasnost i legitimitet.⁹⁶

2.1.1. Koncept fleksibilnosti

Da bi Evropska unija (koju čini dvadeset osam država članica) nastavila da napreduje i produbljuje integracije, koncept jednakosti i jedinstva država članica ustupio je mesto konceptu fleksibilnosti (diferenciranosti). Pod fleksibilnošću komunitarnog prava podrazumeva se mogućnost da se države članice nalaze u različitom položaju u pogledu opsega prava i obaveza u okviru određenih politika Unije. Na osnovu ovog koncepta svaka zemlja članica Evropske unije produbljuje integracije sopstvenim ritmom.⁹⁷

Koncept fleksibilnosti neformalno je oduvek bio prisutan u evropskom pejzažu. U početku se ovom konceptu pribegavalo samo u izuzetnim slučajevima, a trajanje je bilo vremenski ograničeno. Tokom godina, međutim, sa razvojem evropske konstrukcije, evoluirali su i shvatanje i primena koncepta fleksibilnosti (diferencirane integracije). Ugovorom iz Maastrichta, 1992. godine, prvi put u istoriji evropskih integracija institucionalizovana je fleksibilnost u primeni prava EU. Predviđeno je da u razvoju politika Zajednica ili Unije ne moraju nužno učestvovati sve države članice. Do Ugovora iz Maastrichta postojali su samo pojedinačni oblici fleksibilnosti, koji su se odnosili na pojedine aspekte određene politike, a diferencirani položaj država članica tolerisan je jedino u slučaju njihove nemogućnosti da se uključe u neku od politika Zajednice. Ovim ugovorom predviđeno je da se fleksibilnost može odnositi na jednu politiku u celini i dozvoljeno je da države članice, iako mogu, ne učestvuju u određenim politikama Zajednice ili Unije.⁹⁸

Ipak, fleksibilnost (diferenciranost) kao koncept komunitarnog prava, kodifikovana je tek Ugovorom iz Amsterdama 1997. godine. Fleksibilna (diferencirana) integracija institucionalizovana je u vidu odredbi o bližoj (pojačanoj) saradnji. Države članice koje nameravaju da uspostave bližu međusobnu saradnju mogu, uz poštovanje određenih uslova, koristiti institucije, postupke i mehanizme predviđene Ugovorima. Kada se uspostavi bliža saradnja, ona je u svakom trenutku otvorena za sve države članice EU. Odredbe o bližoj saradnji predstavljaju pravni okvir za povezivanje i saradnju država članica unutar same EU.

S obzirom na to da uvođenje elementa fleksibilnosti može da ima neželjene posledice po sistem u celini, institucionalizacija bliže saradnje naišla je na otpor pojedinih država u EU.⁹⁹ Stoga su Ugovorima preduzete maksimalne mere predostrožnosti kako bi se izbeglo da priznanje diferenciranosti u oblastima koje spadaju u komunitarnu nadležnost, ili pak diferenciranosti u stepenu pripadno-

96 *Ibid.*, 23.

97 *Ibid.*, 22.

98 *Ibid.*

99 V. R. Vukadinović, „Diferencijalna integracija kao spasonosni metod integracije ili dezintegracije EU”, *Pravna riječ*, 39/2014, 514–560.

sti država članica Uniji, izazove centrifugalne efekte opasne po globalnu ravnotežu sistema.¹⁰⁰

Pozitivna iskustva iz prakse ipak svedoče o značaju koncepta fleksibilnosti. „Jedna od specifičnosti evropske integracije na kojoj je zasnovana i današnja Evropska unija je izuzetna pragmatičnost, fleksibilnost i postepenost u razvoju pojedinih oblika saradnje i integracije. Ono što se ponekad naziva izgradnja Evrope u više brzina, u praksi je uvek postojalo među zemaljama članicama same Evropske zajednice (npr. monetarna i socijalna oblast, saradnja u oblasti pravosuđa i unutrašnjih poslova itd.).¹⁰¹

2.1.2. Bliža saradnja na osnovu Ugovora iz Lisabona

Ugovorom iz Amsterdama 1997. godine (koji je stupio na snagu 1999. godine) prvi put je predviđen mehanizam bliže saradnje. Ovim mehanizmom omogućava se državama članicama EU da uspostave saradnju i u vezi sa onim pitanjima u pogledu kojih nije postignut sporazum među svim članicama EU. Države koje odluče da uspostave bližu saradnju mogu pod određenim uslovima koristiti institucije i postupke predviđene Osnivačkim ugovorima. Kada se uspostavi bliža saradnja, naknadno joj mogu pristupiti i ostale države članice EU, koje se inicijalno nisu uključile u saradnju. Odredbe o bližoj saradnji u dva su navrata bile predmet izmena i dopuna. Najpre Ugovorom iz Nice, kojim su ublaženi uslovi za otpočinjanje bliže saradnje, a zatim Ugovorom iz Lisabona, koji sadrži sveobuhvatnu reformu mehanizma bliže saradnje u smislu njegovog prilagođavanja novonastalim okolnostima u Uniji. Na osnovu Ugovora iz Lisabona pojednostavljeni su uslovi za otpočinjanje bliže saradnje u onim oblastima u kojima je ona i ranije bila dozvoljena, i omogućeno je pokretanje mehanizma bliže saradnje u oblastima u kojima je bliža saradnja do tada bila zabranjena.¹⁰²

Ugovorom o EU predviđene su opšte odredbe o bližoj saradnji, a zatim su u okviru Ugovora o funkcionisanju EU detaljno razrađena pravila o pokretanju mehanizma bliže saradnje u Evropskoj uniji.

Ugovorom iz Lisabona predviđeno je da države članice, koje žele da međusobno uspostave bližu saradnju u okviru nadležnosti koje nisu rezervisane isključivo za Uniju, mogu koristiti institucije Unije i sprovesti saradnju primenom odgovarajućih odredaba Ugovora.¹⁰³ Bliže saradnje usmerene su na favorizovanje ostvarenja ciljeva EU, zaštitu njenih interesa i jačanje procesa integracija. One su otvorene u svakom trenutku za sve države članice.¹⁰⁴

Savet, kao poslednja instanca, donosi odluku o odobrenju bliže saradnje, pod uslovom da u njoj učestvuje najmanje devet država članica, pošto je utvrdio

100 D. Simon, *Le système juridique communautaire*, PUF, Paris 2001³, 49–50.

101 D. Lopandić, M. Janjević, *Sporazum iz Šengena – za Evropu bez granica*, Službeni glasnik, Beograd 1996, 5.

102 V. J. Čeranić, „Mehanizam bliže saradnje – od Ugovora iz Amsterdama do Ugovora iz Lisabona”, *Pravni život* 12/2010, 501–616.

103 Čl. 20, st. 1, tač. 1 UEU.

104 Čl. 20, st. 1, tač. 2 UEU.

da se ciljevi postavljeni u okviru ove saradnje u razumnom roku ne mogu ostvariti u okviru Unije kao celine.¹⁰⁵

Dakle, Ugovorom iz Lisabona predviđeno je da najmanje devet država članica mora učestvovati u bližoj saradnji. S obzirom na to da se u sastavu Unije trenutno nalazi dvadeset osam država članica, devet država predstavlja manje od jedne trećine. Ipak, koliko god bila precizna u prvom delu (kada je reč o broju zemalja neophodnih za pokretanje bliže saradnje), ova odredba je neprecizna u drugom delu i ostavlja prostora za diskreciona tumačenja. Naime, odluku o odobrenju bliže saradnje donosi Savet, ali tek pošto se uveri da ciljevi te saradnje ne mogu biti ostvareni u razumnom roku, u okviru Unije kao celine. Zakonodavac na ovom mestu nije definisao šta znači „razumni rok” i upravo je ova odredba poslužila kao jedan od argumenta koji su Španija i Italija navele u tužbama kojima osporavaju zakonitost odobrenja za pokretanja bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite.¹⁰⁶

Što se tiče donošenja odluka u okviru bliže saradnje, predviđeno je da svi članovi Saveta mogu učestvovati u dogovaranju, ali da mogu glasati samo oni članovi koji predstavljaju države članice koje učestvuju u bližoj saradnji.¹⁰⁷

Akti usvojeni u okviru bliže saradnje obavezuju samo države članice koje u toj saradnji učestvuju. Oni ne predstavljaju deo pravnih tekovina EU, tj. komunitarni aki (*acquis communautaire*), koji moraju prihvatiti sve zemlje kandidati za pristupanje EU.¹⁰⁸

U okviru naslova III Ugovora o funkcionisanju EU detaljno je obrađen način pokretanja bliže saradnje. Predviđeno je da bliže saradnje poštuju Ugovore i pravo Unije.¹⁰⁹ One ne mogu biti na uštrb unutrašnjeg tržišta, kao ni ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije. One ne mogu biti smetnja niti sredstvo diskriminacije između država članica i ne mogu imati kao posledicu deformaciju pravila konkurencije između država članica.¹¹⁰ Isto tako, predviđeno je da bliže saradnje poštuju nadležnosti, prava i obaveze država članica koje u njima ne učestvuju. One nisu smetnja državam članicama koje učestvuju u njihovom sprovođenju.¹¹¹ Upravo ove odredbe našle su se među ključnim argumentima koje su u tužbi navele Španija i Italija u pokušaju da dokažu da je pokretanje bliže saradnje u oblasti stvaranja unitarne patentne zaštite nezakonito.¹¹²

Ugovorom iz Lisabona predviđeno je takođe da su bliže saradnje, od njihovog uspostavljanja, otvorene za sve države članice, ako poštuju uslove koji bi se, eventualno, utvrdili odlukom o odobrenju saradnje. One su za to otvorene u sva-

105 Čl. 20, st. 2 UEU.

106 V. Poglavlje V, 1.2.3 Povreda uslova na osnovu kog odluka kojom se odobrava bliža saradnja mora biti doneta kao poslednje sredstvo.

107 Čl. 20, st. 3 UEU.

108 Čl. 20, st. 4 UEU.

109 Čl. 326, st. 1 UFEU.

110 Čl. 326, st. 2 UFEU.

111 Čl. 327 Ugovora FEU.

112 V. Poglavlje V, 1.2.4.3. Povreda člana 326 UFEU i 1.2.4.4. Povreda člana 327 UFEU.

kom trenutku pod uslovom da se, pored napred navedenih uslova, poštuju mere koje su već usvojene u tom okviru.¹¹³ Komisija i države članice koje učestvuju u bližoj saradnji staraju se da olakšaju pristup što je moguće većem broju država članica.¹¹⁴

Kada je reč o samom postupku pokretanja bliže saradnje, države članice koje žele da je međusobno uspostave u nekoj od oblasti iz Ugovora, sa izuzetkom oblasti isključivih nadležnosti i Spoljne politike i zajedničke bezbednosti, podnose zahtev Komisiji, u kojem preciziraju oblast u kojoj žele da uspostave bližu saradnju i željene ciljeve. Komisija može podneti Savetu odgovarajući predlog u vezi s tim. Ako Komisija ipak odluči da ne dostavi takav predlog, ona obavještava zainteresovane države članice o razlozima nedostavljanja.¹¹⁵ Na predlog Komisije i posle saglasnosti Evropskog parlamenta, Savet daje odobrenje da se sprovede bliža saradnja.¹¹⁶

2.2. Pokretanje bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite

Dok su predlozi konvencija o komunitarnom patentu iz sedamdesetih i osamdesetih godina 20. veka predviđali prevođenje patentnih spisa na sve službene jezike EU, Evropska komisija oduvek se zalagala za trojezični režim. Na osnovu ovog režima komunitarni/unitarni patent počinje da važi neposredno nakon priznanja na jednom od službenih jezika Evropskog zavoda za patente (engleski, francuski i nemački) i objavljivanja na tom jeziku zajedno sa prevodi-ma patentnih zahteva na druga dva službena jezika EZP-a.

U skladu s tim stavom, u julu 2010. godine, Evropska komisija iznela je Predlog uredbe o uspostavljanju unitarne patentne zaštite koja se tiče prevođenja. Ova uredba, prema novom članu 118, stav 2 UFEU, mora biti usvojena jednoglasno.¹¹⁷ Kao što je i bilo očekivano, nastavio se otpor pojedinih država, posebno Španije i Italije. Na sastanku održanom 10. novembra 2010, države članice u Savetu za konkurenciju nisu uspele da postignu konsenzus. Zanimljivo je da Savet, iako je ozbiljno pokušavao da iznađe kompromisno rešenje, osim modifikacija dopunske prirode, nikada nije razmatrao ozbiljne, suštinske promene. Zadržan je princip trojezičnosti, a ključni argumenti za to bili su prvobitno troškovi, ali i pravna nesigurnost kao posledica postojanja više pravno važećih prevoda.¹¹⁸

Zbog toga je mesec dana kasnije, 10. decembra 2010, dvanaest zainteresovanih zemalja EU (Danska, Estonija, Finska, Francuska, Nemačka, Litvanija,

113 Čl. 328, st. 1, tač. 1 UFEU.

114 Čl. 328, st. 1, tač. 2 UFEU.

115 Čl. 329, st. 1, tač. 1 UFEU.

116 Čl. 329, st. 1, tač. 2 UFEU.

117 Čl. 118, st. 2 UFEU: „Savet, odlučujući u skladu sa posebnim zakonodavnim postupkom, utvrđuje uredbama jezičke režime na evropskom nivou. Savet odlučuje jednoglasno, posle konsultovanja sa Evropskim parlamentom”.

118 H. Ullrich, (2012b), 11–13.

Luksemburg, Holandija, Poljska, Slovenija, Švedska i Ujedinjeno Kraljevstvo) zvanično zatražilo pokretanje mehanizma bliže saradnje. Dva dana nakon podnošenja zahteva, Komisija je, u skladu sa odredbama Ugovora iz Lisabona, predložila tekst o pokretanju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite.

U februaru 2011. godine još trinaest država članica EU (Belgija, Bugarska, Češka, Irska, Grčka, Kipar, Letonija, Mađarska, Malta, Austrija, Portugalija, Rumunija i Slovačka) pisale su Evropskoj komisiji navodeći da i one žele da učestvuju u planiranoj bližoj saradnji. Prema tome, dvadeset pet država članica Evropske unije zatražilo je pokretanje bliže saradnje, tako da su izvan saradnje ostale samo Italija i Španija. Pošto je na osnovu Ugovora iz Lisabona za pokretanje bliže saradnje potrebno odobrenje Saveta, na sastanku održanom 10. marta 2011, Savet je odobrio pokretanje bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite.

Mesec dana nakon dobijanja odobrenja od Saveta, 13. aprila 2011, Komisija je sprovela u delo odluku dvadeset pet zemalja i predložila dve uredbe o unitarnoj patentnoj zaštiti: Predlog uredbe Evropskog parlamenta i Saveta o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite (koja se donosi u postupku saodlučivanja Saveta i Evropskog parlamenta) i Predlog uredbe Saveta o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite koja se tiče prevođenja (koju Savet usvaja jednoglasno, nakon konsultovanja sa Evropskim parlamentom).

2.3. Tužbe Španije i Italije za poništaj odluke Saveta kojom se odobrava pokretanje bliže saradnje

Kraljevina Španija i Republika Italija, dve države članice EU koje se nisu složile sa predviđenim režimom prevođenja, 30. maja 2011, podnele su tužbe Evropskom sudu pravde protiv odluke Saveta od 10. marta 2010. kojom se odobrava pokretanje bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite. U tužbama se navodi da je pokretanje bliže saradnje u ovoj oblasti nezakonito, tj. da po više osnova predstavlja povredu Osnivačkih ugovora.

Zanimljivo je da se sa Kraljevinom Španijom i Republikom Italijom složio deo naučne i stručne javnosti, koji je otvoreno podržao argumente ove dve zemlje, što je izazvalo veliku pažnju evropskog javnog mnjenja.¹¹⁹

Iako su Kraljevina Španija i Republika Italija tvrdile, između ostalog, da to što njihovi jezici nisu uvršćeni u zvanične jezike unitarnog patenta predstavlja diskriminaciju, evropski zvaničnici isticali su da, igrajući na kartu nacionalne diskriminacije, ove države zapravo diskriminišu Evropu *vis-a-vis* velikih sila kao

119 Među njima su: T. Jaeger, „All back to square one? – An assessment of the latest proposals for a patent and court for the internal market and possible alternatives”, *Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law Research Paper*, Series No. 12–01; M. Lamping, „Enhanced Cooperation – A Proper Approach to Market Integration in the Field of Unitary Patent Protection?”, *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, No. 8/2011, 879–925.

što su SAD, Japan, Kina, Južna Koreja itd. Naime, cilj uspostavljanja unitarne patentne zaštite na tlu EU je povećanje konkurentnosti Unije na svetskom tržištu.¹²⁰

Kraljevina Španija u tužbi navodi da je odlukom kojom se odobrava pokretanje bliže saradnje Savet zloupotrebio svoja ovlašćenja i da takva odluka predstavlja povredu pravosudnog sistema Unije. Osim toga, u tužbi se pominje i povreda uslova predviđenih članovima 20 Ugovora o Evropskoj uniji (UEU), kao i 326 i 327 UFEU, naročito onih uslova koji se tiču isključivih nadležnosti Unije u okviru kojih je odobreno pokretanja bliže saradnje i neophodnosti da joj se pribegne kao poslednjem sredstvu.

Republika Italija u tužbi ističe da je odluka Saveta nezakonita, pre svega, zato što Savet nije nadležan za uspostavljanje bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite, zatim zbog zloupotrebe ovlašćenja i povrede uslova predviđenog članom 20, stav 2 UEU prema kome odluka Saveta kojom se odobrava bliža saradnja mora biti doneta kao poslednje sredstvo, i na kraju, zbog povrede članova 20 UEU, 118 UFEU i 326 UEU.

Evropski sud pravde je u martu 2013. godine doneo presudu kojom se ove tužbe odbijaju kao neosnovane.¹²¹ Ubrzo nakon toga, Kraljevina Španija je u maju 2013. godine podnela dve nove tužbe Evropskom sudu pravde. Presudom iz maja 2015. godine ESP je odbio i ove tužbe.¹²²

3. ULOGA EVROPSKOG SUDA PRAVDE U OKVIRU SISTEMA UNITARNE PATENTNE ZAŠTITE

Na sastanku šefova država i vlada zemalja članica EU, održanom 29. juna 2012, doneta je odluka koja je promenila redovan tok uspostavljanja unitarne patentne zaštite. Toga dana, potpuno neočekivano, a pod pritiskom britanske vlade, Evropski savet odlučio je da se Predlog uredbe o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite izmeni uklaňanjem nekoliko odredbi iz njegove sadržine. Reč je o odredbama koje se tiču nadležnosti Evropskog suda pravde u okviru sistema unitarne patentne zaštite. Takva odluka naišla je na oštro protivljenje, ne samo u naučnim i stručnim krugovima već i u samoj EU. Evropski parlament nije se složio sa ovakvim izmenama Uredbe o uspostavljanju unitarne patentne zaštite ističući da su protivzakonite. Budući da su Savet i Komisija bili rešeni da se do kraja 2012. godine usvoji patentni zakonodavni paket, umesto članova o nadležnosti Evropskog suda pravde u okviru unitarne patentne zaštite, kao neka vrsta kompenzacije, usvojene su izmene

120 A. Pampidou, „ Un brevet unique permettra à l'Union européenne d'être plus compétitive”, dostupno na adresi: http://www.robert-schuman.eu/entretien_europe.php?num=55, 22. maj 2015, 3.

121 V. Poglavlje V, 1.2. Presuda Evropskog suda pravde u spojenim predmetima br. C-274/11 i C-295/11.

122 V. Poglavlje V, 2.3. Presuda Evropskog suda pravde u predmetu br. C-146/13 i 2.4. Presuda Evropskog suda pravde u predmetu br. C-147/13.

i dopune, tj. amandman na Uredbu, čiji je četvrti i najznačajniji deo poznat kao „Kiparski kompromis”.

3.1. *Izмене Uredbe o uspostavljanju unitarne patentne zaštite*

Predlogom uredbe o uspostavljanju unitarne patentne zaštite predviđena je nadležnost Evropskog suda pravde za povrede članova 6, 7 i 8. Član 6 odnosi se na direktne povrede unitarnog patenta, član 7 na indirektne povrede unitarnog patenta i član 8 na ograničenja prava nosioca unitarnog patenta. Dakle, reč je o članovima kojima je određen minimum zajedničkog materijalnog prava unitarne patentne zaštite. Predviđeno je da Evropski sud pravde odlučuje o direktnim i indirektnim povredama i ograničenjima unitarnog patenta u postupku donošenja prethodne odluke.¹²³

Odluku da se Uredba o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite izmeni kako bi se iz njenog sadržaja uklonile odredbe koje se tiču nadležnosti Evropskog suda pravde, Evropski savet je obrazlagao time što se identične odredbe nalaze u Predlogu sporazuma o jedinstvenom patentnom sudu. Evropski savet se na ovaj korak odlučio pod uticajem britanske vlade koja se, od samog početka rada na uspostavljanju jedinstvenog sistema rešavanja patentnih sporova, zalagala za to da Evropski sud pravde bude u potpunosti izopšten iz pravosudnog patentnog sistema EU. Ujedinjeno Kraljevstvo smatralo je da dodela nadležnosti Evropskom sudu pravde u okviru postupka rešavanja patentnih sporova u Uniji može da dovede do brojnih neželjenih posledica. Pre svega, u slučaju da ESP bude uključen u rešavanje patentnih sporova u EU, postoji opasnost da odluke donose sudije koje ne poznaju dovoljno dobro materiju patentnog prava i uopšte nisu specijalizovane za unitarni patent. Zatim, upravo zbog njihovog nedovoljnog poznavanja patentnog prava, moguće je da se samo suđenje i donošenje odluka oduži. Naime, sudije će morati, u svakom konkretnom slučaju, da se upoznaju sa materijom patentnog prava i specifičnostima unitarne patentne zaštite, što će rezultirati kašnjenjem prilikom donošenja odluka. S obzirom na ovakvu situaciju, sasvim je izvesno da će se pojaviti dodatni troškovi zaštite pronalazaka unitarnim patentom. Ovo su samo neki od argumenata koje je isticalo Ujedinjeno Kraljevstvo obrazlažući svoj stav da ESP ne bi trebalo da bude uključen u jedinstven sistem rešavanja patentnih sporova u EU. Štaviše, prema mišljenju Ujedinjenog Kraljevstva ukoliko je ESP uključen u sistem rešavanja patentnih sporova, dovodi se u pitanje svrha uspostavljanja specijalizovanog Jedinstvenog patentnog suda (JPS).¹²⁴

123 Ovaj postupak se još naziva i postupak pribavljanja interpretativne ili preliminarne odluke Suda. Svi ovi prevodi pokušavaju da na najbolji način prevedu engleski termin *preliminary ruling procedure* koji u stvari podrazumeva rešavanje prethodnog pitanja koje upućuje nacionalni sud. (V. A. Čavoški, *Pravni i politički poredak Evropske unije*, Pravni fakultet Univerziteta Union u Beogradu, Službeni glasnik, Beograd 2006, 181, fn. 160).

124 „Why the European Council has killed any workable EU patent?”, dostupno na adresi: <http://unitary-patent.eu/content/why-european-council-has-killed-any-workable-eu-patent>, 25. mart 2015.

3.2. Zakonitost odluke Evropskog saveta

Odluka Evropskog saveta iz juna 2012. godine naišla je na oštro protivljenje ne samo u naučnim i stručnim krugovima nego i među poslanicima Evropskog parlamenta. Zakonitost ove odluke osporavana je iz tri razloga. Pre svega zato što pravni osnov za uspostavljanje unitarne patentne zaštite predstavlja član 118, stav 1 UFEU; zatim, zato što SJPS nije deo pravnih tekovina EU; i naposljetku, zato što je Evropski savet, prilikom donošenja ovakve odluke, prekoračio svoja ovlašćenja.¹²⁵

3.2.1. Pravni osnov

Pravni osnov za uspostavljanje unitarne patentne zaštite predstavlja član 118, stav 1 UFEU. Ovim članom predviđeno je da: „U okviru uspostavljanja i funkcionisanja unutrašnjeg tržišta, Evropski parlament i Savet, odlučujući u skladu sa redovnim zakonodavnim postupkom, utvrđuju mere u vezi sa osnivanjem evropskih tela u cilju obezbeđenja uniformne zaštite prava intelektualne svojine u Uniji i uspostavljanja centralizovanog sistema autorizacije, koordinacije i kontrole na nivou Unije.”

Član 118 UFEU predstavlja pravnu osnovu za donošenje mera kojima se osnivaju evropska tela kako bi se osigurala uniformna zaštita prava intelektualne svojine na teritoriji EU. Ukoliko se Predlog uredbe izmeni brisanjem članova 6–8, pitanje je da li onda član 118, stav 1 Ugovora može uopšte predstavljati pravni osnov Uredbe o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite.

Dakle, da li bez članova 6–8 može biti reči o pravu intelektualne svojine Evropske unije kojim se obezbeđuje uniformna zaštita na njenoj teritoriji? Brisanjem ovih članova iz Uredbe o uspostavljanju unitarne patentne zaštite, državama članicama EU prepušteno je da nacionalnim zakonima određuju širinu prava nosioca evropskog patenta sa unitarnim dejstvom. S obzirom na to da svaka zemlja može da materijalizuje zaštitu na drugačiji način, postoji opasnost da unitarno dejstvo te zaštite bude ugroženo.¹²⁶

3.2.2. Sporazum o Jedinstvenom patentnom sudu nije deo pravnih tekovina EU

Sporazum o Jedinstvenom patentnom sudu predstavlja sporazum zaključen između određenog broja država članica EU. Dakle, ovaj sporazum predstavlja klasičan međunarodni ugovor. Kako Evropska unija, kao takva, nije potpisnica Sporazuma, on ne predstavlja deo njenih pravnih tekovina (tzv. „komunitranog akija”).

¹²⁵ J. Čeranić, „Unitarni patent – evropski patent sa unitarnim dejstvom”, *Pravo i privreda* 4–6/2013, (2013a), 771–773.

¹²⁶ V. Poglavlje III, 1.2. Materijalno pravo.

Budući da se SJPS, kao međunarodni ugovor između određenih država članica EU, nalazi izvan pravnog okvira EU, nijedan organ Unije neće imati kontrolu nad radom ovog suda. Evropski sud pravde neće biti nadležan ni za jedno pitanje u vezi sa unitarnim patentom. S obzirom na to što je sama unitarna patentna zaštita u nadležnosti EU, nedopustivo je da Evropskom sudu pravde bude uskraćena mogućnost da proveri da li su odluke novog specijalizovanog suda za patentne sporove u skladu sa pravom EU.¹²⁷

3.2.3. Ovlašćenja Evropskog saveta

Kada je reč o ovlašćenjima Evropskog saveta, samim Ugovorima predviđeno je da Evropski savet daje neophodne podsticaje za razvoj EU i utvrđuje njenu opštu političku orijentaciju i prioritete, ali ne vrši zakonodavnu funkciju.¹²⁸ Evropski savet predstavlja uticajnu, ali isključivo političku, a ne zakonodavnu instituciju u okviru pravnog sistema EU.¹²⁹ Stoga je odlukom da se Predlog uredbe o uspostavljanju unitarne patentne zaštite EU izmeni, tako što će se iz njegovog sadržaja ukloniti članovi 6–8, Evropski savet prekoračio ovlašćenja predviđena Osnivačkim ugovorima.

Nameće se pitanje: da li ovaj potez Evropskog saveta predstavlja presedan ili preta da postane praksa? Drugim rečima, da li Evropski savet, kao uticajna, ali politička, a ne zakonodavna institucija, koja okuplja dvadeset osam šefova država ili vlada država članica EU, namerava da nastavi da prekoračuje ovlašćenja i svaki put, pod pritiskom neke države ili interesne grupe, nezakonito menja odluke Saveta ministara i Evropskog parlamenta? Čini se da postoji tendencija da Evropski savet preuzima sve više ovlašćenja koja mu ne pripadaju na osnovu Osnivačkih ugovora EU, čime se otvara Pandorina kutija u oblasti prava EU.¹³⁰

3.3. Odlaganje glasanja o Uredbi o uspostavljanju unitarne patentne zaštite

Evropski parlament je na zasedanju 2. jula 2012. najoštrije osudio ovakav način menjanja sadržine Predloga uredbe, ističući da je ovo jedinstven primer u istoriji evropskih integracija. Poslanici su konstatovali da je Evropski savet načinio ozbiljnu povredu ne samo proceduralne, već i suštinske prirode. Pošto je reč o Uredbi koja se donosi u redovnom zakonodavnom postupku (postupku saodlučivanja Saveta i Evropskog parlamenta), Savet i Evropski parlament još su u decembru 2011. godine utvrdili sadržinu akta. Zbog toga svaka promena teksta Uredbe predstavlja prekid redovnog toka zakonodavnog postupka.

127 „Disunion and anti-Europeanism of the European Union with the unitary patent”, dostupno na adresi: <http://www.unitary-patent.eu/content/disunion-and-anti-europeanism-european-union-unitary-patent>, 22. mart 2015.

128 Čl. 15, st. 1 UEU.

129 V. J. Čeranić, „Institucionalizacija Evropskog saveta”, *Strani pravni život*, 3/2007, 36–47.

130 J. Čeranić, „Predlog jedinstvenog postupka rešavanja patentnih sporova u EU”, *Strani pravni život* 3/2012, (2012b), 169.

U tom je svjetlu Evropski parlament posmatrao odluku Evropskog saveta da izmeni Predlog uredbe brisanjem članova koji se tiču nadležnosti Evropskog suda pravde. Shodno tome, Parlament je jednoglasno doneo odluku da se glasanje o patentnom zakonodavnom paketu odloži, a da se predmet vrati Odboru za pravne poslove Evropskog parlamenta kako bi se on izjasnio o postupku Evropskog saveta.

Odbor za pravne poslove Evropskog parlamenta je 10. jula 2012. zaključio da je potez Evropskog saveta u suprotnosti sa redovnim zakonodavnim postupkom i da predstavlja ozbiljan politički presedan.¹³¹ Ističući da ovakav Predlog uredbe o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite zapravo onemogućava uspostavljanje pravog (istinskog) unitarnog patenta, Odbor je doneo odluku da se na jesen 2012. godine u Evropskom parlamentu ponovo otvori rasprava o Predlogu uredbe.

Tako se sredinom 2012. godine, nakon odluke Evropskog saveta da izmeni Predlog uredbe brisanjem članova koji se tiču nadležnosti Evropskog suda pravde, situacija unutar same EU prilično zaoštrila. Naime, došlo je do neslaganja između institucija EU. Evropski parlament, kao zakonodavni organ Unije, nije podržao postupak Evropskog saveta. Tog leta 2012. godine, kada je nakon više-decenijskih napora konačno delovalo da je EU na korak od usvajanja patentnog zakonodavnog paketa, saga o uspostavljanju sistema zaštite pronalazaka unitarnim patentom dodatno se zakomplikovala, te je cela priča polako počinjala da liči na „Čekajući Godoa”.

3.4. „Kiparski kompromis”

Nezadovoljstvo unutar same EU zbog odluke Evropskog saveta iz juna 2012. godine, čija je zakonitost osporavana kako izvan tako i unutar Unije, Kipar, kao predsedavajuća zemlja EU u drugoj polovini 2012. godine, pokušao je da ublaži putem amandmana na Uredbu o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite. Reč je o amandmanu broj 70, čiji se četvrti i najznačajniji deo, poznatiji kao „Kiparski kompromis”, odnosi upravo na nekadašnje članove 6–8 UUPZ-a. Ovi članovi definišu dejstvo unitarnog patenta, tačnije širinu uniformne zaštite koju obezbeđuje: direktne i indirektne povrede i ograničenja unitarnog patenta.

„Kiparskim kompromisom” predviđeno je upućivanje na odredbe nacionalnih zakonodavstava koje se tiču direktnih i indirektnih povreda i ograničenja (materija na koju su se odnosili nekadašnji članovi 6–8 Predloga uredbe o uspostavljanju unitarne patentne zaštite). Na taj način, uniformno dejstvo unitarnog patenta zagarantovano je primenom jednog nacionalnog prava u zavisnosti od nacionalnosti podnosioca patentnog zahteva, a uniformnost svih unitarnih patenata počiva na harmonizaciji odredaba nacionalnih zakonodavstava država članica EU koje učestvuju u bližoj sardanji. Predviđeno je, takođe, da odredbe

131 „Unitary Patent: European Parliament reinstall a democratic procedure. Let's take a part in this!”, dostupno na adresi: <http://unitary-patent.eu/content/unitary-patent-european-parliament-reinstall-democratic-procedure-lets-take-part>, 4. april 2015.

nacionalnih zakonodavstava budu harmonizovane u skladu sa odredbama Sporazuma o jedinstvenom patentnom sudu.

„Kiparski kompromis” osporavan je po više osnova.¹³² Prvo, izbor nacionalnog prava u zavisnosti od podnosioca patentog zahteva podrazumeva određenu neizvesnost tokom trajanja patenta jer on može biti prodat ili prenesen. Drugo, harmonizacija nacionalnih propisa na osnovu Sporazuma o Jedinstvenom patentnom sudu ostavlja određeni stepen slobode svakoj državi prilikom usaglašavanja nacionalnih propisa sa Sporazumom. Treće, s obzirom na to da nikakva uniformna zaštita realno nije obezbeđena, ovaj član nije ništa drugo do „prazna školjka”.¹³³ Naime, zaštita se mora tražiti na drugom mestu, u nacionalnim pravima koja su harmonizovana na osnovu međunarodnog sporazuma. Četvrto, uniformna zaštita koju obezbeđuje unitarni patent nije utvrđena u redovnom zakonodavnom postupku EU, kao što je predviđeno članom 118, stav 1 UFEU, u kome zajednički odlučuju Evropski parlament i Savet, i glasovi su ponderisani na način predviđen Ugovorima. Umesto toga, zaštita je definisana propisima izvan pravnog sistema EU, tačnije propisima Sporazuma o Jedinstvenom patentnom sudu. Ovaj sud predstavlja telo koje se nalazi van institucionalne strukture EU, gde svaka država ugovornica ima jedan glas i pravo veta, i onda kada je potrebno da se izvrši izmena odredaba Sporazuma o Jedinstvenom patentnom sudu da bi se on uskladio sa pravom EU, naravno, bez učešće Evropskog parlamenta. Dovoljno je zamisliti da se vremenom ispostavi da je neophodno predvideti neki izuzetak od unitarne patentne zaštite. Zakonodavac EU, posebno Evropski parlament, neće imati nikakva ovlašćenja da utiče na izmene i dopune SJPS-a unošenjem u tekst određenog izuzetka.¹³⁴

Posledice ovakvog amandmana su dvostruke. S jedne strane, postignut je cilj tzv. „mikrokosmosa patenata”,¹³⁵ što znači da Evropski sud pravde nije nadležan da odlučuje u postupku donošenja prethodne odluke o pitanjima u vezi s povredama i ograničenjima unitarnog patenata. S druge strane, ovaj amandman nije u skladu sa članom 118 UFEU, pravnom osnovom Uredbe o uspostavljanju unitarne patentne zaštite.

Uprkos svim kritikama, „Kiparski kompromis” je usvojen.

4. USVAJANJE PATENTNOG ZAKONODAVNOG PAKETA

Na zasedanju 10. decembra 2012. Savet je odobrio patentni zakonodavni paket, te se on 11. decembra 2012. našao na dnevnom redu Evropskog parlamenta. Da bi Parlament pristupio glasanju, bilo je neophodno da se Evropski sud pravde izjasni u vezi sa tužbama Španije i Italije kojima se osporava zakonitost pokretanja bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite.

132 „Le seigneur des brevets unitaires: un aperçu du vote de plénière du Parlement européen”, dostupno na adresi: <http://www.unitary-patent.eu/fr/content/le-seigneur-des-brevets-unitaires-un-aperçu-du-vote-de-pleniere-du-parlement-europeen>, 27. mart 2015.

133 *Ibid.*

134 *Ibid.*

135 *Ibid.*

4.1. Mišljenje opšteg pravozastupnika Evropskog suda pravde

Dana 11. decembra 2012. opšti pravozastupnik Evropskog suda pravde izneo je pred Evropskim parlamentom mišljenje o tužbama Španije i Italije osvrnuvši se na svaki od argumenata koji su ove dve zemlje navele.¹³⁶

Pre svega, povodom argumenta da Savet nije ovlašćen da donosi odluku o pokretanju bliže saradnje zato što stvaranje unitarne patentne zaštite spada u isključive nadležnosti EU (tačnije pravila konkurencije), opšti pravozastupnik istakao je da prava koja proizilaze iz patenta utiču na trgovinu i konkurenciju na tržištu, ali da ne spadaju u pravila konkurencije. Pravnu osnovu za uspostavljanje evropskog prava intelektualne svojine predstavlja deo Ugovora koji se tiče uspostavljanja i funkcionisanja unutrašnjeg tržišta, a oblast unutrašnjeg tržišta spada u podeljene nadležnosti između EU i država članica EU.

U tužbi je navedeno da je bliža saradnja nezakonita jer je Savet zloupotrebio ovlašćenja. Ugovorima je predviđeno da bliža saradnja mora težiti ciljevima Unije, zaštititi njenih interesa i jačanju integracionog procesa. Uspostavljanje mehanizma bliže saradnje inspirisano je rastućom heterogenošću među državama članicama zbog njihovih različitih interesa i specifičnih potreba. Zbog toga što sve države članice EU ne mogu da se usaglase u vezi sa režimom prevođenja, Savet je odobrio pokretanje bliže saradnje i na taj način samo iskoristio sredstva koja mu, na osnovu Ugovora, stoje na raspolaganju. Zato je i ovaj argument odbačen kao neosnovan.

Kraljevina Španija i Republika Italija navele su da je bližom saradnjom povređena odredba prema kojoj se bliža saradnja može pokrenuti samo kao *ultima ratio* kada se predviđeni ciljevi ne mogu ostvariti u razumnom periodu u celoj Uniji. Budući da Ugovori ne definišu ni uslov „poslednje sredstvo” ni koncept razumnog vremenskog perioda, *ultima ratio* ne podrazumeva nužno da je na glasanju zakonodavni predlog odbačen, već se pre odnosi na mogućnost zastoja u nekoj fazi zakonodavnog postupka. S obzirom na ovlašćenja kojima raspolaže, Savet najbolje može da proceni da li se saglasnost svih država može postići u razumnom periodu u okviru EU kao celine. Stoga Savet ima široko diskreciono pravo da odredi da li je bliža saradnja pokrenuta kao poslednje sredstvo pošto EU ne može da postigne ciljeve u razumnom roku. Dakle, Sud mora da se ograniči samo na ispitivanje toga da li je Savet pažljivo razmotrio sve relevantne okolnosti. Savet, u konkretnom slučaju, imajući na umu napore koji su godinama ulagani da bi se uspostavio jedinstven sistem zaštite pronalazaka u Evropi, nije napravio očiglednu grešku u proceni, te je i ovaj argument odbačen kao neosnovan.¹³⁷

U tužbi se takođe navodi da unitarna patentna zaštita nanosi štetu unutrašnjem tržištu i ekonomskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji, predstavlja prepreku i diskriminaciju trgovine između država članica i doprinosi neloyalnoj konkurenciji. Međutim, odluka kojom se odobrava pokretanje bliže saradnje samo

¹³⁶ Mišljenje opšteg pravozastupnika, *Kingdom of Spain and Italian Republic v. Council of the European Union*, spojeni predmetima br. C-274/11 i C-295/11, 10. decembar 2012.

¹³⁷ J. Čeranić (2013a), 775.

definiše proceduralni okvir unutar kog će biti usvojeni drugi akti. Stoga razmatranje odluke o odobrenju pokretanja bliže saradnje ne bi trebalo mešati sa aktima koji će kasnije biti doneti u okviru bliže saradnje.

Na kraju, ni kada je reč o navodnoj povredi obaveze da se poštuju prava i obaveze država članica koje ne učestvuju u bližoj saradnji (Kraljevina Španija tvrdi da na osnovu Uredbe režim prevođenja obavezuje države članice koje ne učestvuju u bližoj saradnji da se odreknu prava na prevod patentnih spisa na svoj jezik zato što takav prevod nema nikakvog dejstva na njihovoj teritoriji), pitanje režima prevođenja nije uslov koji određuje punovažnost odluke kojom se odobrava bliža saradnja.

Opšti pravozastupnik predložio je Evropskom sudu pravde da odbije tužbe Kraljevine Španije i Republike Italije. Iako njegovo mišljenje nije obavezujuće za Sud, u većini slučajeva ESP ga uvažava. Presuda koju je Evropski sud pravde u predmetu Kraljevina Španija i Republika Italija protiv Saveta doneo 16. aprila 2013. u potpunosti je u skladu sa Mišljenjem opšteg pravozastupnika. Sud je, kao što je to predložio i opšti pravozastupnik, odbacio svaki od argumenata koji su Kraljevina Španija i Republika Italija navele u tužbama, da bi na kraju tužbe odbio.¹³⁸

4.2. Stupanje na snagu i početak primene patentnog zakonodavnog paketa

Nakon što je opšti pravozastupnik Evropskog suda pravde izneo Mišljenje o tužbama Kraljevine Španije i Republike Italije, Evropski parlament je 11. decembra 2012. odobrio patentni zakonodavni paket. Uredba o pokretanju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite i Uredba o pokretanju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite koja se tiče prevođenja objavljene su 31. decembra 2012. u *Službenom listu EU*, a stupile su na snagu 20. januara 2013. Predviđeno je da će uredbe početi da se primenjuju od 1. januara 2014. ili od datuma stupanja na snagu Sporazuma o Jedinstvenom patentnom sudu, u zavisnosti od toga koji od ta dva datuma nastupi kasnije.¹³⁹ Sporazum o Jedinstvenom patentnom sudu potpisan je 19. februara 2013. Ratifikacija Sporazuma još je u toku.

Inače, Kraljevina Španija je u martu 2013. godine opet podnela tužbe Evropskom sudu pravde protiv dve uredbe o unitarnoj patentnoj zaštiti. Ovog puta Republika Italija nije joj se pridružila. U maju 2015. godine Evropski sud pravde odbio je i ove tužbe, otvarajući na taj način vrata konačnom početku primene sistema unitarne patentne zaštite.¹⁴⁰

138 V. Poglavlje V, 1.2. Presuda Evropskog suda pravde u spojenim predmetima br. C-274/11 i C-295/11.

139 Stanje 31. maja 2015.

140 V. Poglavlje V, 2.3. Presuda Evropskog suda pravde u predmetu C-146/13 i 2.4. Presuda Evropskog suda pravde u predmetu C-147/13.

Poglavlje III

UREDBE O UNITARNOJ PATENTNOJ ZAŠTITI

Unitarna patentna zaštita regulisana je na osnovu dve posebne uredbe. To su: Uredba Evropskog parlamenta i Saveta o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite i Uredba Saveta o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite koja se tiče prevođenja. U ovom poglavlju biće razmotrene osnovne karakteristike ovih uredbi.

1. UREDBA O SPROVOĐENJU BLIŽE SARADNJE U OBLASTI USPOSTAVLJANJA UNITARNE PATENTNE ZAŠTITE

Pravni osnov za donošenje Uredbe Evropskog parlamenta i Saveta o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite predstavlja član 118, stav 1 UFEU, kojim je predviđeno da Evropski parlament i Savet uspostavljaju mere za stvaranje evropskih prava intelektualne svojine kako bi se obezbedila uniformna zaštita u Uniji.

Prilikom analize Uredbe o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite, najpre će biti razmotreno u kojoj meri ovako koncipiran unitarni patent obezbeđuje uniformnu zaštitu predviđenu Osnivačkim ugovorima, dakle ima unitarno dejstvo, a zatim će biti predstavljene najznačajnije odredbe materijalnog prava unitarne patentne zaštite sadržane u Uredbi.

1.1. Unitarno dejstvo

U skladu sa članom 118, stav 1 UFEU, Uredbom o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite uniformna zaštita unitarnog patenta osigurana je na tradicionalan način. Predviđeno je da evropski patent sa unitarnim dejstvom obezbeđuje uniformnu zaštitu i ima jednako dejstvo u svim državama članicama EU koje učestvuju u bližoj saradnji.¹⁴¹

U skladu sa odredbama Uredbe, unitarno dejstvo pojavljuje se tek pošto EZP prizna patent sa istim setom patentnih zahteva za sve države članice prema postojećem postupku predviđenom KEP-om i zatim, na zahtev nosioca evropskog patenta, propisno zavede unitarno dejstvo u Registar.¹⁴² Prema tome, podnošenje zahteva, ispitivanje i postupak priznanja unitarnog patenta ostaju isti kao i za klasični evropski patent. Kada je reč o postupcima u vezi sa povredama, ograničenjima i opozivom unitarnog patenta pred Evropskim zavodom za patente, i oni se sprovode na isti način kao u slučaju klasičnog evropskog patenta.

141 Čl. 3, st. 2 UUPZ.

142 Čl. 3, st. 1 UUPZ.

Kada je jednom registrovano unitarno dejstvo, patent se smatra jedinstvenim pravom EU i zato može biti ograničen, prenesen ili opozvan samo, tj. istovremeno u svim državama članicama EU koje učestvuju u bližoj saradnji i potpisale su i ratifikovale Sporazum o jedinstvenom patentnom sudu. Postupak plaćanja administrativnih taksi i taksi za održavanje patenata je centralizovan. To znači da se sve takse plaćaju Evropskom zavodu za patente, a ne pojedinačno svakom nacionalnom patentnom zavodu zemlje u kojoj se traži patentna zaštita (ili zemlje u kojoj je patent priznat, ukoliko je reč o taksi za održavanje). S obzirom na to da se očekuje da vremenom bližoj saradnji pristupe i zemlje koje inicijalno nisu bile uključene u nju, postojaće različite generacije unitarnih patenata. Obratno, jednom kada je registrovan kao unitarni patent, zaštita se odmah proširuje i na novopridružene države članice.¹⁴³

Pravni osnov za unitarno dejstvo unitarnog patenta predstavlja član 142, stav 1 KEP-a. Ovaj član predviđa da grupe država ugovornica KEP-a, skloпивši poseban sporazum koji obezbeđuje da evropski patenti priznati za te države imaju unitarni karakter na njihovim teritorijama, mogu zahtevati da se evropski patent prizna samo zajednički za sve države članice koje učestvuju u bližoj saradnji. U samoj Uredbi navodi se da ona predstavlja poseban sporazum u smislu člana 142, stav 1 KEP-a.¹⁴⁴ Međutim, i dalje ostaje otvoreno pitanje da li će EU moći da istupa kao „portparol” ovog posebnog aranžmana pred Evropskim zavodom za patente, s obzirom na to da je Konvencijom o izdavanju evropskih patenta predviđeno da su njeni članovi samo države, bez pominjanja međunarodnih organizacija.¹⁴⁵ Evropska unija i Evropski zavod za patente moraću u dogledno vreme da odgovore na ovo pitanje, naročito ukoliko dođe do toga da se sve države članice EU priključe bližoj saradnji, kao što je planirano. Uključenjem svih država članica Unije u bližu saradnju, „grupa država članica koje učestvuju u bližoj saradnji” (u smislu člana 142, stav 1 KEP-a), transformisaće se u projekat cele Evropske unije. Bliža saradnja neće, zapravo, više postojati, jer će saradnja u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite postati jedna od zajedničkih politika EU. Vreme će pokazati da li bi eventualna transformacija unitarne patentne zaštite (od bliže saradnje ka politici Unije u kojoj učestvuju sve države članice EU) značila da sama EU mora da postane članica EZP-a, što bi impliciralo i izmenu i dopunu člana 166 KEP-a. Ovim članom predviđeno je da samo države mogu pristupiti Konvenciji.

Stvaranje unitarnog prava EU koje se priznaje u skladu sa odredbama međunarodne konvencije, a koje je izvan direktnog domašaja same Unije, predstavlja veoma kompleksan i jedinstven pravni fenomen u okviru pravnog sistema EU. Stoga pojedine struje u teoriji prava zastupaju stanovište da UUPZ zapravo dodaje unitarno dejstvo evropskom patentu samo kao „uzgrednu/sporednu odliku”.¹⁴⁶

143 N. Machek, 23.

144 Čl. 1, st. 2 UUPZ.

145 H. Ullrich (2012b), 46–47.

146 R. Hilty *et al.*; H. Ullrich (2012b).

1.2. Materijalno pravo

Odmah nakon što je izrađen Predlog uredbe o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite, otvorena je rasprava o tome da li Uredba uopšte treba i u kojoj meri da sadrži odredbe materijalnog prava. Ovo pitanje iniciralo je Ujedinjeno Kraljevstvo koje je od samog početka insistiralo na tome da se iz Uredbe uklone gotovo sve odredbe materijalnog prava kako bi se izbegla nadležnost Evropskog suda pravde. S druge strane, Evropski parlament tvrdio je da bi, ukoliko se iz Uredbe uklone odredbe materijalnog prava, unitarni patent izgubio svoju suštinu i predstavljao samo „praznu školjku”. Ključni argument Evropskog parlamenta bio je da član 118, stav 1 UFEU podrazumeva da novouspostavljeno pravo intelektualne svojine uživa uniformnu zaštitu. Osparavani članovi 6–8 Predloga uredbe, koji su se odnosili na direktne povrede, indirektno povrede i ograničenja unitarnog patenta, bili su jedini članovi u Predlogu UUPZ-a koji su predviđali uniformnu zaštitu. S obzirom na to da je Predlog UUPZ-a izmenjen tako što su uklonjeni članovi 6–8, deo naučne i stručne javnosti smatra da je Uredba zapravo ostala izvan delokruga člana 118, stav 1 UFEU, drugim rečima, da odredbe Osnivačkih ugovora više ne predstavljaju pravni osnov ove uredbe. Postavlja se pitanje da li bi umesto člana 118 UFEU, kojim je predviđeno uspostavljanje *sui generis* prava intelektualne svojine, za pravnu osnovu Uredbe bilo prikladnije uzeti član 114 UFEU kojim se utvrđuju mere harmonizacije?¹⁴⁷

Uprkos protivljenju Evropskog parlamenta, Predlog UUPZ-a izmenjen je uklanjanjem članova 6–8.¹⁴⁸ Zahvaljujući političkom kompromisu iz septembra 2012. godine, umesto nekadašnjih članova 6–8, kao neka vrsta kompenzacije, samom Uredbom predviđene su odredbe o uniformnoj zaštiti.¹⁴⁹ Istovremeno je i Sporazum o Jedinstvenom patentnom sudu izmenjen i dopunjen odredbama kojima se određuju povrede i ograničenja unitarnog patenta¹⁵⁰

Prema Uredbi predviđeno je da nosioci evropskog patenta sa unitarnim dejstvom imaju pravo da spreče treće strane od izvođenja radnji protiv kojih patent obezbeđuje zaštitu na teritorijama država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji i u kojima on ima unitarno dejstvo.¹⁵¹ Takođe, UUPZ pojašnjava da su akti protiv kojih patent predviđa zaštitu i ograničenja određeni pravom koje se primenjuje na evropski patent sa unitarnim dejstvom u državama članicama EU koje učestvuju u bližoj saradnji, čije se nacionalno pravo primenjuje na promet imovinskopravnih ovlašćenja evropskog patenta sa unitarnim dejstvom u skladu sa članom 7 Uredbe.¹⁵² Ovakvo rešenje, tj. upućivanje na nacionalno pravo država članica koje učestvuju u bližoj saradnji, podelilo je evropsku naučnu i stručnu javnost.

147 T. Jaeger (2014), 17.

148 V. Poglavlje II, 3.1. Izmene Uredbe o uspostavljanju unitarne patentne zaštite EU.

149 Čl. 5 UUPZ.

150 Čl. 25–27 SJPS.

151 Čl. 5, st. 1 UUPZ.

152 Čl. 5, st. 3 UUPZ.

Veliki deo naučne i stručne javnosti odmah je izrazio zabrinutost u vezi sa ovakvim rešenjem. Odredbama Uredbe predviđa se primena nacionalnog patentnog zakona odgovarajuće države članice. Međutim, zakoni država članica koje učestvuju u bližoj saradnji međusobno se razlikuju, što znači da će se u istim situacijama primenjivati različita zakonska rešenja, a to je svakako u suprotnosti sa propisanom unitarnom prirodom evropskog patenta sa unitarnim dejstvom.¹⁵³

Drugi deo naučne i stručne javnosti pak smatra da protivnici ovakvog rešenja odredbu Uredbe tumače na potpuno pogrešan način. Upućivanje na „pravo koje se primenjuje na evropske patente sa unitarnim dejstvom u državama članicama koje učestvuju u bližoj saradnji” zapravo je ciklično. Činjenica je da u ovom trenutku ne postoji harmonizovano pravo koje se primenjuje na evropske patente sa unitarnim dejstvom u bilo kojoj od država članica EU koja učestvuje u bližoj saradnji. Međutim, kada unitarni patentni paket počne da se primenjuje, pravo koje će se primenjivati na unitarni patent u vezi sa radnjama protiv kojih patent obezbeđuje zaštitu biće određeno Sporazumom o jedinstvenom patentnom sudu. Reč je o članovima 25–27 Sporazuma koji odgovaraju nekadašnjim članovima 6–8 Predloga uredbe o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite. Član 25 odnosi se na direktne povrede, član 26 na indirektne povrede, a član 27 na ograničenja evropskog patenta sa unitarnim dejstvom. Shodno tome, pravo koje se primenjuje biće isto u svim državama članicama koje učestvuju u bližoj saradnji, konačno afirmišući unitarnu prirodu patenta. Ovakvo tumačenje takođe je u skladu sa odredbama Uredbe, kojima se zahteva da obim primene prava i ograničenja moraju biti uniformni u svim državama članicama koje učestvuju u bližoj saradnji u kojima on ima unitarno dejstvo.¹⁵⁴

Prisećajući se da je svojevremeno intencija Evropskog saveta bila da se ukloni materijalno pravo iz Uredbe o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite kako bi se izbegla nadležnost ESP-a, deo naučne i stručne javnosti smatra da je originalna namera osujećena. Odredba Uredbe na osnovu koje evropski patent sa unitarnim dejstvom ima unitarni karakter i obezbeđuje uniformnu zaštitu i jednako dejstvo u svim državama članicama koje učestvuju u bližoj saradnji,¹⁵⁵ može se protumačiti tako da „jednako dejstvo” implicira jednaka pravila u vezi sa povredama i ograničenjima tog patenta. Ovakvim tumačenjem ostavlja se prostor da ESP razmatra primenu propisa o povredama i ograničenjima koja su predviđena Sporazumom o Jedinstvenom patentnom sudu, kao što je prvobitno i bilo predviđeno Predlogom UUPZ-a.¹⁵⁶ U skladu s tim, pojedini smatraju da ESP neće propustiti da popuni pravne praznine Uredbe ukoliko treba da utvrdi u kojoj meri je nadležan da nadzire delovanje novoosnovanog JPS-a, posebno uzimajući u obzir njegovu proaktivnu ulogu u prošlosti kada je reč o stvaranju prava.¹⁵⁷

153 N. Machek, 25.

154 Čl. 5, st. 2 UUPZ.

155 Čl. 3, st. 2 UUPZ.

156 H. Ullrich (2012a), 42.

157 T. Jaeger, „Shielding the Unitary Patent from the ECJ: A Rash and Futile Exercise”, *International Review of Industrial Property and Copyright Law*, 6/2013, 389.

Ipak, odredbama Uredbe o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite predviđeno je upućivanje i na originalno nacionalno pravo država članica koje učestvuju u bližoj saradnji.¹⁵⁸ Nacionalno pravo države članice primenjuje se na proment imovinskopravnih ovlašćenja koja čine sadržinu unitarnog patenta. Odredba predviđa da je u takvim slučajevima unitarni patent predmet samo jednog nacionalnog prava na celoj teritoriji bliže saradnje, prava koje se primenjuje u državi prebivališta nosioca patenta ili glavnog sedišta firme u okviru grupe bliže saradnje.¹⁵⁹ U slučajevima kada podnosilac nema ni prebivalište ni glavno sedište firme u državi članici koja učestvuje u bližoj saradnji, primenjuje se nemački zakon o nadležnosti sedišta EZP-a. Dakle, sva pitanja u vezi sa prometom imovinskopravnih ovlašćenja koja čine sadržinu unitarnog patenta neće biti određena propisima EU ili propisima međunarodnog sporazuma, već različitim nacionalnim patentnim zakonima, pri čemu uvek jedan nacionalni zakon „vlada” evropskim patentom sa unitarnim dejstvom na celokupnoj teritoriji država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji.¹⁶⁰

Upućivanje na nacionalni zakon predviđeno je i u pogledu prinudne licence i prava ranijeg korisnika. Prinudne licence samo su pomenute u pravno neobavezujućoj tački 10 preambule Uredbe. Predviđeno je da prinudne licence treba da budu priznate kao da su deo nacionalne politike i zakona država članica Unije.¹⁶¹

Iako u Uredbi nema upućivanja na pravo ranijeg korisnika, Sporazum o Jedinstvenom patentnom sudu zahteva da neko ko može uspešno da potraži pravo ranijeg korisnika *vis-a-vis* nacionalnog patenta u nekoj državi članici, može i da zahteva isto pravo u dotičnoj državi članici u pogledu unitarnog ili evropskog patenta.¹⁶²

Dakle, samom Uredbom o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite uređena su samo dva materijalnopravna aspekta unitarnog patenta. Jedan se odnosi na iscrpljenje prava evropskog patenta sa unitarnim dejstvom,¹⁶³ a drugi na licenciranje prava.¹⁶⁴ Što se tiče iscrpljenja prava, predviđeno je da se prava evropskog patenta sa unitarnim dejstvom ne odnose na postupke u vezi s proizvodima dobijenim na osnovu tog patenta u državama članicama u kojima patent ima unitarno dejstvo, a koje učestvuju u bližoj saradnji, nakon što je proizvod stavljen na tržište u Uniji od strane, ili uz dozvolu, nosioca patenta, osim ako nosilac ima zakonske osnove da se protiv daljoj komercijalizaciji proizvoda. Što se tiče licenciranja, predviđeno je da nosilac evropskog patenta sa unitarnim dejstvom može dati izjavu Evropskom zavodu za patente da je spreman da dozvoli svakom licu da koristi pronalazak uz odgovarajuću naknadu. Uredbom o sprovođenju bliže saradnje u oblasti us-

158 Čl. 5, st. 3 UUPZ.

159 Čl. 7, st. 1 UUPZ.

160 V. Poglavlje VI, 1.2.2. Promet imovinskopravnih ovlašćenja koja čine sadržinu patenta.

161 V. Poglavlje VI, 1.2.3. Prinudne licence.

162 Čl. 28 SJPS.

163 Čl. 6 UUPZ.

164 Čl. 8 UUPZ.

postavljanja unitarne patentne zaštite uređena je ugovorna licenca, dok je pitanje prinudne licence rešeno upućivanjem na nacionalna prava država članica koje učestvuju u bližoj saradnji.

Najzad, uslovi za priznanje i poništaj patenata predviđeni su jedino KEP-om. Pošto nakon poništaja unitarnog patenta prestaje i unitarno dejstvo, oglašavanje ništavim isto tako postaje predmet interesovanja EU. O tom dejstvu UUPZ pominje jedino to da „unitarni patent može biti samo (...) poništen (...) za sve države članice koje učestvuju u bližoj saradnji”.¹⁶⁵ Ipak, smatra se da član 138 KEP-a, koji postavlja osnove za oglašavanje ništavim evropskog patenta, proizvodi direktno dejstvo.¹⁶⁶ Sporazum o Jedinstvenom patentnom sudu podržava ovakvo tumačenje, jer predviđa da Jedinstveni patentni sud odlučuje o validnosti patenta i može da ga poništi samo na osnovu člana 138, stav 1 KEP-a.¹⁶⁷ U svakom slučaju, s obzirom na to da je unitarno dejstvo patenta uslovljeno pravnom validnošću priznanja patenta, uslovi za priznanje i poništaj unitarnog patenta ne bi trebalo da budu potpuno izvan kontrole EU, kako u pogledu pravne definicije ovih uslova, tako i u pogledu njihovog tumačenja od strane Suda.¹⁶⁸

2. UREDBA O SPROVOĐENJU BLIŽE SARADANJE U OBLASTI USPOSTAVLJANJA UNITARNE PATENTNE ZAŠTITE KOJA SE TIČE PREVOĐENJA

U skladu sa odredbama člana 118, stav 2 UFEU, režim prevođenja patentnih spisa unitarnog patenta definisan je u okviru posebnog pravnog instrumenta. Iako je režim prevođenja bio „kamen spoticanja” ili preciznije rečeno „jabuka razdora” prilikom svih ranijih pokušaja da se uspostavi jedinstven sistem zaštite pronalazaka na teritoriji država članica EU, odredbe predviđene Uredbom o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite koja se tiče prevođenja veoma su jednostavne i jasne.

2.1. Režim prevođenja

Osnovna odredba koja se tiče režima prevođenja patentnih spisa unitarnog patenta sadrži direktno upućivanje na odredbu člana 14 KEP-a. U skladu sa ovim članom, spisi evropskog patenta objavljuju se na jeziku postupka i sadrže prevod patentnih zahteva na druga dva službena jezika Evropskog zavoda za patente.¹⁶⁹ Dakle, UUPZP predviđa da ukoliko je evropski patent sa unitarnim dejstvom objavljen u skladu sa članom 14, stavom 6 KEP-a, dalja prevođenja nisu potrebna.¹⁷⁰ Ovo upućivanje na član 14 KEP-a ne predstavlja problem jer

165 Čl. 3, st. 2 UUPZ.

166 Upor. H. Ullrich (2012b).

167 Čl. 65 SJPS.

168 H. Ullrich (2012a), 38–39.

169 Čl. 14, st. 6 KEP.

170 Čl. 3, st. 1 UUPZP.

je u fazi objavljivanja unitarni patent još klasični evropski patent. Dalje, UUPZP utvrđuje da se zahtevi za unitarno dejstvo (kao što je navedeno i u Uredbi)¹⁷¹ podnose na jeziku postupka.¹⁷²

Uredba o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite koja se tiče prevođenja predviđa pravila prevođenja uzimajući u obzir činjenicu da su, u poređenju sa ukupnim brojem postojećih патената, spорови доста retki i tiču se samo komercijalno vrednih патената.¹⁷³ Stoga UUPZP propisuje da u slučaju spora zbog povrede evropskog патента sa unitarnim dejstvom, nosilac патента na zahtev tuženog obezbeđuje kompletan prevod evropskog патента sa unitarnim dejstvom na službeni jezik bilo države članice u kojoj je došlo do povrede, bilo države članice u kojoj tuženi ima prebivalište.¹⁷⁴

Prilikom spora u vezi sa evropskim patentom sa unitarnim dejstvom, na zahtev nadležnog suda za takve спорове u državi članici koja učestvuje u bližoj saradnji, nosilac патента obezbeđuje kompletan prevod патента na jezik koji se koristi u postupcima pred tim sudom.¹⁷⁵

Prema UUPZP-u u oba slučaja nosilac патента je taj koji snosi sve троškove prevođenja.¹⁷⁶

U slučaju spora koji sadrži zahtev za naknadu štete, pre nego što dobije prevod, sud pred kojim se vodi спор ocenjuje i uzima u obzir (posebno kada je tuženi srednje ili malo preduzeće, fizičko lice ili neprofitna organizacija, univerzitet ili državna istraživačka organizacija) da li je tuženi znao ili je imao razumnog osnova da zna da je on povredio evropski patent sa unitarnim dejstvom.¹⁷⁷

2.2. Naknada troškova prevođenja

Odredbe u vezi s naknadom troškova prevođenja sadrže se u Uredbi o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite koja se tiče prevođenja. S obzirom na to što je KEP-om predviđeno da evropski патентни zahtevi mogu biti podneti na bilo kom jeziku u skladu sa članom 14, stav 2 KEP-a,¹⁷⁸ države članice koje učestvuju u bližoj saradnji, u skladu sa odredbama Uredbe o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite,¹⁷⁹ ovlašćuju EZP da odlučuje o zahtevima za povraćaj svih троškova pre-

171 Čl. 9, st. 1 tač. g) UUPZ.

172 Čl. 3, st. 2 UUPZP.

173 H. Ullrich (2012b), 12 fn. 35.

174 Čl. 4, st. 1 UUPZP.

175 Čl. 4, st. 2 UUPZP.

176 Čl. 4, st. 3 UUPZP.

177 Čl. 4, st. 4 UUPZP.

178 Čl. 142, st. 2 KEP- a: „Evropska prijava патента mora biti podneta na jednom od službenih jezika ili, ako je podneta na nekom drugom jeziku, mora biti prevedena na jedan od službenih jezika, u skladu sa Pravilnikom o sprovođenju. Sve vreme dok traje postupak pred Evropskim zavodom za патente, ovaj prevod može biti usaglašavan sa текстом podnete prijave. Ako se zahtevani prevod ne podnese u propisanom roku, prijava će se smatrati povučenom.”

179 Čl. 9 UUPZ.

vođenja u punom iznosu za podnosiocce koji su podneli patentne zahteve Evropskom zavodu za patente na jednom od zvaničnih jezika Unije, koji nije zvanični jezik EZP-a.¹⁸⁰

Sredstva za pomenutu naknadu troškova obezbeđuju se iz taksi predviđenih članom 11 UUPZ-a (takse za održavanje evropskog patenta sa unitarnim dejstvom). Zahtev za naknadu troškova mogu podneti samo subjekti koje predviđa UUPZP, i to: mala i srednja preduzeća, fizička lica, neprofitne organizacije, univerziteti i državne istraživačke organizacije koji imaju prebivalište ili glavno sedište firme u nekoj državi članici EU koja učestvuje u bližoj saradnji.¹⁸¹

180 Čl. 5, st. 1 UUPZP.

181 Čl. 5, st. 2 UUPZP.

Poglavlje IV

JEDINSTVENI POSTUPAK REŠAVANJA PATENTNIH SPOROVA

Paralelno sa naporima da se uspostavi jedinstveni patent za celokupnu teritoriju EU, države članice pokušavale su da se dogovore o jedinstvenom postupku rešavanja patentnih sporova. Naravno, i u toku rada na uspostavljanju jedinstvenog patentnog pravosuđa, države članice Unije suočavale su se sa brojnim pravnim i političkim preprekama.

Kada je reč o zaštiti pronalazaka u okviru EZP-a, kao što je već izloženo, nakon priznanja, evropski patent postaje snop nacionalnih patenata, a svi nacionalni patenti podležu propisima nacionalnih zakonodavstava.¹⁸² Posledice ovakvog sistema zaštite pronalazaka su visoki troškovi prevođenja, veći broj godišnjih taksi za održavanje patenta, angažovanje domaćih zastupnika za određene administrativne radnje itd.¹⁸³ Ipak, čini se da je jedan od najvećih nedostataka sistema zaštite pronalazaka u okviru EZP-a to što se svaka tužba za povredu, poništaj, protivtužba ili opoziv evropskog patenta mora podneti nacionalnom sudu svake naznačene zemlje, što znači da se postupci vode odvojeno. Drugim rečima, svaka tužba podleže unutrašnjim propisima države u kojoj je spor pokrenut, a postupci u vezi sa istim patentom mogu se istovremeno voditi u više država članica EZP-a. Takođe, moguće je da usled različitog tumačenja i primene materijalnog patentnog prava nacionalni sudovi država članica donesu različite presude u vezi sa istim patentom.

Prema tome, u okviru postojećeg sistema postoji opasnost od umnožavanja patentnih sporova, što slabi zaštitu pronalazaka i dovodi do fragmentacije jedinstvenog tržišta patenata u Evropi. Ovakva situacija ima ozbiljne posledice na konkurentnost evropskih patenata u odnosu na patente iz SAD, Japana, Kine itd.¹⁸⁴

Svesne nedostataka sistema predviđenog u okviru EZP-a, pre svega nepostojanja jedinstvenog postupka rešavanja patentnih sporova, države članice EU radile su skoro četiri decenije na uspostavljanju novog sistema zaštite pronalazaka, koji bi uključivao i osnivanje suda za patentne sporove. Dogovor je konačno postignut 19. februara 2013, kada je potpisan Sporazum o Jedinstvenom patentnom sudu.

U okviru ovog poglavlja biće najpre razmotreni pokušaji uspostavljanja suda za rešavanja patentnih sporova u Evropi koji su prethodili Sporazumu o Jedin-

182 V. Poglavlje I, 1.3. Evropski patent.

183 V. Poglavlje I, 2. Nedostaci sistema zaštite evropskim patentom.

184 F. Addor, C. Mund, 5.

stvenom patentnom sudu. Zatim će biti predstavljeno ustrojstvo i način rada Jedinstvenog patentnog suda. Naposletku će biti razmotreni izazovi koji očekuju korisnike novog sistema rešavanja patentnih sporova predviđenog Sporazumom o Jedinstvenom patentnom sudu, kao i neka druga rešenja za uspostavljanje patentnog pravosuđa u Evropi.

1. POKUŠAJI USPOSTAVLJANJA SUDA ZA REŠAVANJE PATENTNIH SPOROVA KOJI SU PRETHODILI SPORAZUMU O JEDINSTVENOM PATENTNOM SUDU

U pokušajima uspostavljanja jedinstvenog suda za rešavanje patentnih sporova u Evropi koji su prethodili potpisivanju Sporazuma o Jedinstvenom patentnom sudu, razlikuju se dva pristupa, i to: pristup EZP-a i pristup EU.

1.1. Nacrt sporazuma o evropskom patentnom sporu

Inspirisana i motivisana Zelenom knjigom iz 1997. godine o patentnom sistemu u Evropi,¹⁸⁵ francuska vlada je 1999. godine sazvala međunarodnu konferenciju na koju je pozvala sve države potpisnice KEP-a. Cilj ove konferencije bio je da države porazgovaraju o nedostacima sistema zaštite pronalazaka koji sprovodi EZP i eventualnim drugim rešenjima. Države članice EZP-a odlučile su da formiraju Radnu grupu za sporove, čiji je zadatak bio da predstavi Nacrt opcionog protokola uz Konvenciju o evropskom patentu. Ovim protokolom države članice EZP-a obavezale bi se na učešće u integrisanom pravosudnom sistemu, uključujući jedinstvena pravila postupka i zajednički Apelacioni sud. Trebalo je da Radna grupa definiše i uslove za uspostavljanje zajedničkog pravosudnog organa nadležnog za sve sporove u vezi sa važenjem i povredama evropskog patenta.

Radna grupa, kojom su predsedavali Nemačka, Luksemburg i Švajcarska, posle nekoliko godina rada, predstavila je Nacrt sporazuma o evropskom patentnom sporu (NSEPS). Nacrtom je predviđeno uspostavljanje nove međunarodne organizacije, nezavisne od EZP-a, koju bi činili Evropski patentni sud (uključujući Prvostepeni sud sa centralnim odeljenjem i regionalnim odeljenjima i Apelacioni sud) i Upravni odbor sastavljen od predstavnika država ugovornica. Evropski patentni sud bio bi nadležan za vođenje svih sporova u vezi sa važenjem i povredama evropskog patenta na teritoriji država ugovornica. Bilo je predviđeno da u Sudu rade i pravno i tehnički kvalifikovane sudije. U pogledu jezika postupka, predložen je režim koji se već primenjuje u okviru EZP-a, tj. da engleski, francuski i nemački budu zvanični jezici ovog suda.¹⁸⁶

¹⁸⁵ Zelena knjiga o komunitarnom patentu i patentnom sistemu u Evropi, Promocija pronalazaka preko patenata, COM (1997) 314 final, 24. jun 1997.

¹⁸⁶ J. Čeranić, „O uspostavljanju jedinstvenog postupka rešavanja patentnih sporova u Evropi”, *Pravo i privreda*, 7–9/2014, (2014a), 74–75.

Primena prava EU, pre svega Briselske konvencije¹⁸⁷ i Uredbe (EZ) br. 44/2001¹⁸⁸, bila je uređena posebnom odredbom na osnovu koje Evropski patentni sud može tražiti od Evropskog suda pravde pokretanje postupka za donošenje prethodne odluke koja se odnosi na neku državu članicu EU. Mišljenje ESP-a bilo bi, dakle, obavezujuće za Evropski patentni sud.

Nacrt sporazuma o evropskom patentnom sporu predstavlja prvi značajan pokušaj uspostavljanja jedinstvenog sistema rešavanja patentnih sporova u Evropi. S obzirom na to da je bio koncipiran kao opcioni protokol, države članice EZP-a nisu bile u obavezi da ga potpišu.

Zanimljivo je da je ovaj NSEPS naišao na podršku, kako u naučnim i stručnim krugovima, tako i među korisnicima patentne zaštite. Ocenjeno je da bi, ovako koncipiran, Evropski patentni sud mogao da zadovolji zahteve korisničkih grupa za efikasno pravosuđe. Sud bi u prvom stepenu donosio, relativno brzo, uz prihvatljive troškove, odluke visokog kvaliteta.¹⁸⁹ Osim toga, očekivalo se da će se uspostavljanjem Evropskog patentnog suda značajno smanjiti broj sporova i povećati pravna sigurnost koja se odnosi na patentnu zaštitu u Evropi.¹⁹⁰

Ipak, u decembru 2005. godine, obustavljen je rad na osnivanju Evropskog patentnog suda zato što je Evropska komisija objavila nameru da otpočne uspostavljanje pravnog okvira za pravo intelektualne svojine na nivou EU. Iako je Nacrt ocenila kao „obećavajući put ka jedinstvenijoj nadležnosti”,¹⁹¹ on je, prema mišljenju Komisije, sadržavao određene institucionalne prepreke. Nakon što su Osnivačkim ugovorima EU predviđene pravne osnove za uspostavljanje patentne nadležnosti EU¹⁹² i usvojena Direktiva (EZ) br. 2004/48 o primeni prava intelektualne svojine,¹⁹³ nadležnost za uspostavljanje sistema rešavanja sporova u vezi s unitarnim patentnom pripala je Komisiji. To je značilo da onog trenutka kada se na nivou EU usvoji Uredba o unitarnoj patentnoj zaštiti,¹⁹⁴ države članice EU nemaju više pravo da u ovoj oblasti deluju pojedinačno ili da kolektivno preuzimaju obaveze koje proizilaze iz odnosa s državama koje nisu članice Unije. Štaviše, Komisija je smatrala da bi zaključenje Sporazuma o evropskom paten-

187 Konvencija o nadležnosti i priznanju i izvršenju presuda u građanskim i trgovačkim stvarima, 27. septembar 1968. (Briselska konvencija).

188 Uredba (EZ) br. 44/2001 od 22. decembra 2000. o nadležnosti i priznanju i izvršenju presuda u građanskim i trgovačkim stvarima, *Službeni list EZ*, 2000, br. L 012 (Brisel I).

189 Procena uticaja Sporazuma o evropskom patentnom sporu na parnice u vezi sa evropskim patentima, dokument dostupan na adresi: http://www.eplaw.org/Downloads/EPLA_Impact_Assessment_2006_.pdf, 12. maj 2015.

190 F. Addor, C. Mund, 10.

191 C. McCreevy, „European Commissioner for Internal market and Services, Closing Remarks at Public Hearing on Future Patent Policy”, Brussels, 12 July 2012, Speech/06/453, dostupno na adresi: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/06/453&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>, 25. mart 2015.

192 Nekadašnji članovi 229a i 225a Ugovora EZ.

193 Direktiva (EZ) br. 2004/48 od 29. aprila 2004. o primeni prava intelektualne svojine, *Službeni list EZ*, 2004, br. L 157.

194 Uredbe o uspostavljanju unitarne patentne zaštite usvojene su u decembru 2012. godine.

tnom sporu uticalo na uniformnu i konzistentnu primenu komunitarnih propisa o nadležnosti i priznanju i izvršenju presuda u građanskim i trgovačkim stvarima. Pošto je EU preuzela na sebe uspostavljanje jedinstvenog postupka rešavanja patentnih sporova, EZP bio je prinuđen da obustavi rad u ovoj oblasti.¹⁹⁵

Iako NSEPS nikada nije usvojen, njegov značaj ogleda se u tome što je njime pokrenut niz važnih tema, kao što je uspostavljanje jedinstvenog sistema rešavanja patentnih sporova. Prema tome, ovaj nacrt predstavljao je solidnu osnovu za dalji rad u ovoj oblasti: NSEPS je pokazao da je sistemu EZP-a hitno potrebna efikasnija struktura za rešavanje sporova kako bi se bolje iskoristili ekonomska vrednost i zakonski potencijal evropskih patenata.¹⁹⁶

1.2. Nacrt sporazuma o sudu za evropski i unitarni patent

U decembru 2009. godine, države članice Evropske unije postigle su konsenzus u vezi sa uspostavljanjem jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u EU, koji je podrazumevao stvaranje unitarnog patenta i osnivanje suda za rešavanje patentnih sporova. Dok je uspostavljanje unitarne patentne zaštite predviđeno uredbama, osnivanje suda za rešavanje patentnih sporova zasnovano je na međunarodnom sporazumu.

Ono što je predstavljalo potpunu novinu jeste da je Nacrtom sporazuma prvi put predviđena nadležnost novog pravosudnog organa kako za sporove u vezi s klasičnim evropskim patentom, tako i za sporove u vezi s novim evropskim patentnom sa unitarnim dejstvom – unitarnim patentom. Dakle, prvi put je predloženo da se parnice u vezi s važenjem i povredama oba patenta (predloženi – unitarni i već postojeći – evropski patent) nađu pod krovom jednog supranacionalnog suda.¹⁹⁷ Upravo zbog ove dvostruke nadležnosti (za evropski i unitarni patent), novi pravosudni organ morao je biti koncipiran tako da mu mogu pristupiti kako države članice EU, tako i države članice EZP-a koje nisu članice EU. Zato se prilikom izbora pravne osnove za uspostavljanje Suda za evropski i unitarni patent (SEUP), Evropska unija opredelila za međunarodni ugovor (u skladu sa čl. 217 UFEU). Trebalo je da ovaj ugovor bude zaključen između svih država članica EU (tada ih je bilo 27) i preostalih 11 država članica EZP-a, koje nisu članice EU.

Struktura predloženog Suda za evropski unitarni patent bila je slična strukturi predviđenoj Nacrtom, sa jednom ključnom razlikom – isključivom nadležnošću Suda za tužbe za povredu i poništaj budućeg evropskog patenta sa unitarnim dejstvom. Stoga je bilo neophodno da se osigura primat (suprematija) prava EU. Da bi se obezbedio primat prava Evropske unije, predviđena je nadležnost Evropskog suda pravde u vezi s tumačenjem Ugovora i ostalih akata koje donose institucije EU. Takođe je predviđeno da ESP o tome odlučuje u prethodnom postupku. To je, dakle, značilo da su odluke ESP-a obavezujuće

195 J. Čeranić (2014a), 74–75.

196 T. Jaeger (2014), 5.

197 *Ibid.*, 6.

za SEUP. Međutim, Nacrt sporazuma o SEUP-u nije bio dovoljno precizan u pogledu obaveze država EZP-a koje nisu članice EU da prihvate obavezujuće dejstvo odluka ESP-a. Ukoliko bi to bio slučaj, tj. ako bi odluke ESP-a bile obavezujuće za države EZP-a koje nisu članice EU, postavlja se pitanje da li bi one to prihvatile i pod takvim uslovom uopšte bile zainteresovane za pristupanje Sudu za evropski i unitarni patent.

Uprkos tome što je pitanje obaveznosti odluka ESP-a za države koje nisu članice EU ostalo otvoreno, Nacrt sporazuma o SEUP-u ocenjen je kao „obećavajući predlog za razvijanje panevropskog sistema rešavanja patentnih sporova između 27 država članica EU i 11 država koje nisu članice EU, ali su članice EZP-a.”¹⁹⁸ Uspostavljanjem SEUP-a, kroz integrisani, dvostepeni postupak rešavanja patentnih sporova u vezi s povredama i važenjem klasičnog evropskog patenta i evropskog patenta sa unitarnim dejstvom, na osnovu uniformnih procesnih pravila i sa zajedničkim Apelacionim sudom, smanjili bi se troškovi zaštite, a povećala efikasnost i pravna sigurnost.

Iako je Nacrt sporazuma o SEUP-u u potpunosti ispunio očekivanja u pogledu smanjenja troškova i efikasnosti postupka, ostalo je nejasno da li bi uspostavljanje SEUP-a doprinelo povećanju pravne sigurnosti kada je reč o patentnim sporovima u Evropi. Zbog obaveze usklađivanja s pravom Evropske unije, kao i zbog nepredvidive političke volje zainteresovanih država ugovornica EZP-a koje nisu članice EU (kada je reč o prihvatanju primata prava EU prilikom pristupanja SEUP-u), nosilac patenta ili treća strana uključena u patentni spor i dalje bi se mogli naći u situaciji koja podrazumeva istovremeno postojanje više patentnih parnica u vezi sa istim evropskim patentom.¹⁹⁹

S obzirom na to da je osnivanje SEUP-a bilo predviđeno međunarodnim sporazumom, ovaj pravosudni organ bio bi izvan institucionalnog okvira Evropske unije, ali sa isključivom nadležnošću za povrede i opoziv unitarnog patenta. Dakle, pravosudni organ koji nije deo institucionalne strukture EU bio bi nadležan za sporove u vezi s patentnom za koji je nadležna Unija. Budući da nije bilo sasvim jasno da li je ovakvo ustrojstvo suda u skladu sa Osnivačkim ugovorima EU, Savet je 24. aprila 2009. zatražio mišljenje ESP-a o usklađenosti (kompatibilnosti) Nacrta sporazuma o SEUP-u sa pravom EU.²⁰⁰

U Mišljenju 1/09, 8. marta 2011, ESP je zauzeo stav da Nacrt sporazuma o SEUP-u nije u skladu sa Osnivačkim ugovorima EU. Evropski sud pravde zasnio va o je mišljenje na sledećim argumentima:²⁰¹

- na osnovu Nacrta sporazuma o SEUP-u, Sud je organ koji se nalazi izvan institucionalnog i pravosudnog okvira EU i uživa poseban pravni subjektivitet u skladu s nacionalnim pravom;

198 F. Addor, C. Mund, 13.

199 *Ibid*, 14.

200 J. Čeranić (2014a), 77.

201 ESP, Mišljenje 1/09, Usklađenost Nacrta sporazuma o sudu sa evropski i unitarni patent sa Ugovorima, 8. mart 2011.

- na osnovu Nacrta sporazuma o SEUP-u, ovaj sud ima isključivu nadležnost za veliki broj tužbi u oblasti patenata; u toj meri, nacionalni sudovi država članica EU lišeni su te nadležnosti;
- osnivanjem SEUP-a nacionalnim sudovima država članica EU bilo bi oduzeto ovlašćenje da postavljaju prethodna pitanja ESP-u u oblasti patentne zaštite;
- za razliku od drugih međunarodnih pravosudnih sistema o kojima je ESP odlučivao u prošlosti, SEUP ima obavezu da tumači i primenjuje odredbe međunarodnog sporazuma na osnovu koga je sam osnovan, ali isto tako i odredbe prava EU; i
- ako bi odluka SEUP-a bila u suprotnosti sa pravom EU, protiv takve odluke ne bi se mogla podneti tužba.

Evropski sud pravde konstatovao je da bi predloženi SJPS izmenio suštinski karakter ovlašćenja poverenih institucijama i državama članicama Unije, koja su neophodna za očuvanje same prirode prava EU. Shodno tome, Evropski sud pravde zaključio je da Nacrt sporazuma o osnivanju SEUP-a nije u skladu sa pravom Evropske unije. Ovakvom odlukom ESP-a neuspešno je završen još jedan pokušaj uspostavljanja jedinstvenog sistema rešavanja patentnih sporova u Evropi.

2. JEDINSTVENI PATENTNI SUD

Evropska komisija izmenila je i dopunila tekst Nacrta sporazuma o Sudu za evropski i EU patent kako bi ga uskladila sa Mišljenjem 1/09 Evropskog suda pravde. U tom smislu promenjen je i njegov naziv u Predlog sporazuma o Jedinstvenom patentnom sudu. Novi Predlog sporazuma, kada je reč o njegovoj pravnoj prirodi, takođe je međunarodni ugovor, ali ovog puta samo između država članica EU. Predlogom sporazuma o Jedinstvenom patentnom sudu predviđena je isključiva nadležnost ovog suda za tužbe za povredu i poništaj kako klasičnog evropskog, tako i evropskog patenta sa unitarnim dejstvom – unitarnog patenta.

Pitanje usklađenosti novog Predloga SJPS-a sa primedbama koje je ESP izneo u Mišljenju 1/09 otvoreno je još jednom u oktobru 2012. godine. Naime, grupa uglednih evropskih profesora i advokata iz oblasti prava intelektualne svojine pokrenula je inicijativu za ponovno preispitivanje usklađenosti ovog teksta sa pravom EU.²⁰² U pomenutoj inicijativi navodi se da su na osnovu Predloga SJPS-a nacionalnim sudovima država članica Unije oduzete nadležnosti u vezi sa evropskim i unitarnim patentom. Na taj način, strane u sporu potpuno su lišene mogućnosti da im sude nacionalni sudovi, što je u suprotnosti sa pravom EU. Pravosudni sistem, kao i sam pravni poredak Evropske unije, počiva upravo na saradnji nacionalnih sudova država članica EU i Evropskog suda pravde. Iako je

202 „Motion on the project on European Patent Court by Law professors and lawyers”, dostupno na adresi:

<http://www.unitary-patent.eu/content/motion-project-european-patent-court-law-professors-and-lawyers>, 27. maj 2015.

ova inicijativa imala velikog odjeka u javnosti, njeni potpisnici nisu postigli ono što su želeli.²⁰³

Evropski parlament i Savet odobrili su 11. decembra 2012. patentni zakonodavni paket koji se sastoji od tri komponente: dvaju uredaba o uspostavljanju unitarne patentne zaštite i Sporazuma o Jedinственом patentnom sudu, koji je potpisan 19. marta 2013.

U ovom odeljku najpre će biti ispitane pravne osnove za uspostavljanje novog pravosudnog organa za rešavanje patentnih sporova, kao i izvori prava koje primenjuje JPS. Zatim će, u okviru predstavljanja organizacije rada JPS-a, biti razmotreni Nacrt poslovnika Jedinственог patentnog suda,²⁰⁴ način izbora sudija, struktura JPS-a (decentralizovanog suda Prve instance sa lokalnim, regionalnim i centralnim odeljenjima i Apelacionog (Žalbenog) suda), kao i jezik na kome se vodi postupak pred JPS-om. Biće takođe analizirane i nadležnosti Jedinственог patentnog suda, a naposljetku će se razmotriti specifičan položaj Republike Italije kao zemlje koja se opredelila da ne učestvuje u sistemu unitarne patentne zaštite, ali je potpisla SJPS.

2.1. Pravne osnove Jedinственог patentnog suda

Jedinствени patentni sud uspostavljen je međunarodnim sporazumom koji je 19. februara 2013. potpisalo dvadeset pet država članica EU. Sporazum o Jedinственом patentnom sudu nisu potpisale tri države: Kraljevina Španija, Republika Poljska i Republika Hrvatska. Iako su pregovori o osnivanju JPS-a vođeni pod okriljem Saveta ministara EU, Sporazum je zaključen izvan pravnog okvira Unije. Ovaj sporazum zapravo predstavlja klasičan međunarodni ugovor. Zato je JPS organizaciono odvojen i suštinski nezavisan od nacionalnih sudova država članica EU.

U Mišljenju 1/09,²⁰⁵ Evropski sud pravde zaključio je da bi uspostavljanje Suda za evropski i unitarni patent bilo u suprotnosti sa pravom EU, ako bi, dok primenjuje pravo Unije, Sud za evropski i unitarni patent bio izvan pravnog okvira EU. Da bi novi pravosudni organ za rešavanje patentnih sporova u EU uskladila sa Mišljenjem 1/09 i uopšte sa pravom EU, radna grupa zadužena za izradu Nacrta sporazuma o jedinственом patentnom sudu unela je važne izmene i dopune u tekst Sporazuma.

Ako se ispune dva uslova: 1) deponovanje trinaeste ratifikacije, uključujući Nemačku, Ujedinjeno Kraljevstvo i Francusku²⁰⁶ i 2) određivanje datuma stupanja na snagu izmena i dopuna Uredbe (EU) br. 1215/2012 (Brisel I) o njenom odnosu sa Sporazumom, predviđeno je da SJPS stupi na snagu posle tri meseca, tačnije prvog dana četvrtog meseca posle ispunjenja ovih uslova.

203 J. Čeranić, „Jedinствени patentni sud – novi pravosudni organ za rešavanje sporova u vezi sa evropskim i unitarnim patentom“, *Strani pravni život*, 3/2013, (2013b), 124–145.

204 Stanje 31. maja 2015 – još nije usvojena konačna verzija Poslovnika.

205 V. Poglavlje IV, 1.2. Nacrt sprazuma o evropskom i unitarnom sudu.

206 Stanje 31. maja 2015 – SJPS ratifikovale su: Austrija, Belgija, Danska, Francuska, Luksemburg, Malta i Švedska; očekuje se da će ga u avgustu 2015. godine ratifikovati i Portugalija.

Sporazumom je uspostavljen sud za rešavanje sporova u vezi s klasičnim evropskim patentom i evropskim patentom sa unitarnim dejstvom.²⁰⁷ Za razliku od prethodnog Predloga sporazuma o Sudu za evropski i unitarni patent, SJPS mogu potpisati samo države članice EU. Shodno tome, države članice EU koje ne učestvuju u bližoj saradnji u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite (Španija i Italija) mogu da pristupe Sporazumu, ali mu ne mogu pristupiti države EZP-a koje nisu članice EU (Švajcarska, Turska i Norveška).

Sporazum o Jedinstvenom patentnom sudu predviđa, takođe, da se JPS smatra sudom država članica koje su potpisale Sporazum i zato, kada je u pitanju pravo EU, Sud ima iste obaveze kao i svaki nacionalni sud država članica.²⁰⁸ Ova odredba je u Sporazum uneta nakon primedbe ESP-a da nije spreman da toleriše postojanje međunarodnog suda izvan pravnog poretka EU koji nema pravo da pokrene prethodni postupak. Sporazumom su tako predviđene odredbe o primatu prava EU i postupku donošenja prethodne (preliminarne) odluke. Sud primenjuje pravo Unije u celosti i poštuje njegov primat.²⁰⁹ Kao zajednički sud država članica potpisnica Sporazuma, Sud saraduje sa ESP-om kako bi obezbedio ispravnu primenu i uniformno tumačenje prava EU. Odluke ESP-a obavezujuće su za JPS.²¹⁰ Države članice su takođe odgovorne za štetu koju je JPS prouzrokovao povredom prava EU, u skladu sa pravom EU u vezi sa neugovornom odgovornošću država članica za štetu koju prouzrokuju njihovi nacionalni sudovi povredom prava EU.²¹¹ Radnje JPS-a pripisuju se direktno svakoj državi članici ponaosob, uključujući članove 258, 259 i 260, i svim državama članicama kolektivno.^{212, 213}

207 Čl. 1, st. 1 SJP.

208 Čl. 1, st. 2 SJPS.

209 Čl. 20 SJPS.

210 Čl. 21 SJPS.

211 Čl. 22, st. 1 SJPS.

212 Čl. 23 SJPS.

213 Čl. 258 UFEU:

„Ako Komisija oceni da država članica nije ispunila neku obavezu koja proizilazi iz smisla odredaba ovih ugovora, ona daje obrazloženo mišljenje o tom pitanju, pošto je toj državi dala mogućnost da iznese svoje primedbe.

Ako ta država ne postupi u skladu sa mišljenjem u roku koji je odredila Komisija, Komisija može izneti predmet pred Sud pravde Evropske unije.”

Čl. 259 UFEU:

„Svaka država članica može izneti predmet pred Sud pravde Evropske unije kad oceni da pojedina država članica nije ispunila neku od obaveza koje za nju proizilaze u smislu ovih ugovora.

Pre nego što jedna država članica podnese tužbu protiv druge države članice zbog navodne povrede obaveze koja za nju proizilazi u smislu ovih ugovora, ona mora predmet izneti pred Komisiju.

Komisija daje obrazloženo mišljenje pošto je odnosnoj državi dala mogućnost da se usmeno ili pismeno izjasni o zahtevima i navodima protivne strane.

Ako Komisija ne iznese mišljenje u roku od tri meseca od dana podnošenja odgovarajućeg zahteva, izostanak mišljenja ne predstavlja smetnju da se predmet iznese pred Sud.”

Prema tome, iako je JPS uspostavljen međunarodnim ugovorom, on učestvuje u tumačenju prava EU. U Mišljenju 1/09 Evropski sud pravde pominje Sud Beneluksa samo kao primer suda koji je u suštini sud država članica u smislu člana 267 UFEU i stoga mu je, bez obzira na mogućnost njegovog uspostavljanja na osnovu međunarodnog sporazuma, dozvoljeno da primenjuje pravo EU u saradnji sa ESP-om. U tom pogledu, Savet često ističe sličnost između Jedinstvenog patentnog suda i postojećeg Suda pravde zemalja Beneluksa. Savet tvrdi da JPS sledi tzv. „Beneluks model” u tom smislu što ni sama EU ni države EZP-a koje nisu članice EU ne učestvuju u radu Suda.

Pojedine struje u teoriji prava, međutim, osporavaju povlačenje paralele između JPS-a i Suda Beneluksa, navodeći da između ova dva suda postoje brojne razlike. Jedna od najznačajnijih je svakako činjenica da za razliku od Suda Beneluksa ne postoji nikakva veza Jedinstvenog patentnog suda sa nacionalnim sudovima država članica.²¹⁴

Osim toga, Sporazum predviđa da JPS ima svojstvo pravnog lica u svakoj državi članici i uživa pravnu sposobnost koju nacionalno pravo te države članice dodeljuje pravnim licima.²¹⁵

2.2. *Izvori prava koje primenjuje Jedinstveni patentni sud*

Izvori prava koje u radu primenjuje Jedinstveni patentni sud navedeni su hijerarhijski u Sporazumu.²¹⁶ Dakle, JPS primenjuje:

1. Pravo Unije, uključujući Uredbu (EU) br. 1257/2012 o pokretanju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite i Uredbu (EU)

Čl. 260:

„1. Ako Sud pravde Evropske unije potvrdi da država članica nije ispunila neku od obaveza koje za nju proizilaze u smislu ovih ugovora, ta država je dužna da preduzme mere izvršenja odluke Suda.

2. Ako Komisija oceni da ta država članica nije preduzela mere za izvršenje odluke Suda, ona može izneti predmet pred Sud, pošto je toj državi dala mogućnosti da iznese svoje primedbe. Ona predlaže visinu paušalnog iznosa ili novčane kazne koju je potrebno da plati ta država, koju ona utvrđuje u skladu sa okolnostima.

Kada Sud potvrdi da ta država članica nije postupila u skladu sa njegovom odlukom, on joj može naložiti plaćanje paušalnog iznosa ili kazne.

Ovaj postupak je bez štete po član 259.

3. Kada Komisija podnese tužbu Sudu u smislu člana 258, ocenjujući da dotična država nije ispunila svoju obavezu da obavesti o merama za sprovođenje uputstva usvojenog u skladu sa zakonskom procedurom, ona može, kada oceni da je potrebno, odrediti visinu paušalne sume ili novčane kazne, prilagođene okolnostima, koju će ta država platiti.

4. Ako Sud konstatuje da ta odnosna država nije ispunila svoju obavezu, ona može dosuditi da ta država plati paušalni iznos ili novčanu kaznu u okviru limita koji utvrdi Komisija. Obaveza plaćanja vrši se u roku koji svojom odlukom utvrdi Sud.”

214 T. Jaeger (2014), 20–21.

215 Čl. 4, st. 1 SJPS.

216 Čl. 24 SJPS.

- br. 1260/2012 o pokretanju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite koja se tiče prevođenja;
2. Sporazum o Jedinostvenom patentom sudu;
 3. Konvenciju o izdavanju evropskih patenata;
 4. Druge međunarodne sporazume koji se primenjuju na patente i obavezujući su za sve države članice EU koje učestvuju u bližoj saradnji; i
 5. Nacionalna prava država članica.

Nacionalna prava država članica primenjuju se samo onda kada UUPZ, UUPZP, KEP ili neki drugi međunarodni sporazum ne predviđaju rešenje za određenu situaciju. Shodno tome, nacionalna prava primenjuju se samo kada je reč o prometu imovinskopravnih ovlašćenja koja čine sadržinu patenta, prinudnim licencama i pravima ranijeg korisnika.²¹⁷

2.3. Organizacija Jedinostvenog patentnog suda

U okviru predstavljanja organizacije Jedinostvenog patentnog suda najpre će biti ispitan Nacrt poslovnika na osnovu kog će ovaj složeni pravosudni sistem funkcionisati, zatim će biti razmotren način izbora sudija, struktura JPS-a, i na posletku, jezik na kome se vodi postupak pred JPS-om.

2.3.1. Nacrt poslovnika Jedinostvenog patentnog suda

Nacrt poslovnika JPS-a razrađuje neke odredbe Sporazuma o Jedinostvenom patentnom sudu, u tom smislu da predviđa detalje u vezi s postupkom pred JPS-om. Rad na Nacrtu poslovnika JPS-a otpočet je još 2009. godine. Poslovnik je u završnoj fazi izrade i očekuje se da konačna verzija bude usvojena tokom 2015. godine.²¹⁸

Reč je o poslovniku novog međunarodnog sudskog organa, koji će suditi isključivo na osnovu sopstvenih pravila. Stoga ovim poslovnikom mora da se uspostavi nezavisan i kompletan sistem procesnih odredaba za vođenje postupka pred JPS-om. Za razliku od sudova koji odlučuju o postojećim komunitarnim pravima intelektualne svojine (komunitarni žig, komunitarni dizajn), Jedinostveni patentni sud ne može da se oslanja na supsidijarne propise nacionalnih procesnih zakonodavstava. Odredbe kojima se uređuje postupak pred JPS-om moraju biti jasne i sveobuhvatne.

Nacrt poslovnika JPS-a teži da konkretizuje ove zahteve. Kao moderna sinteza različitih nacionalnih procesnih tradicija, njime je, prvi put u istoriji, uspostavljen model postupka pred međunarodnim patentnim sudom. Zanimljivo je da Nacrt poslovnika JPS-a nailazi na pozitivne reakcije, čak i među onima koji smatraju da sam SJPS nije u skladu sa pravom EU.²¹⁹ Ako bi se Poslovnik poka-

217 V. Poglavlje VI, 1.2. Upućivanje na nacionalne propise država članica EU.

218 V. <http://unified-patent-court.org/>, 22. maj 2015.

219 R. Hilty, *at al.*, „Comments on the Preliminary Set of Provisions for the Rules of Procedure of the Unified Patent Court”, *Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law Research Paper Series*, 13–16, 2.

zao kao uspešan u praksi, mogao bi da posluži kao model za reforme procesnih propisa na nacionalnom nivou.²²⁰

2.3.2. Sudije Jedinstvenog patentnog suda

Sporazum o Jedinstvenom patentnom sudu predviđa dve kategorije sudija: pravno kvalifikovane sudije i tehnički kvalifikovane sudije. Sudije JPS-a moraju biti državljani države članice potpisnice SJPS-a koji ispunjavaju najviše kriterijume za obavljanje sudijske funkcije u svojoj zemlji. Osim toga, sudije moraju imati iskustva u oblasti patentnih parnica i dobro znanje bar jednog službenog jezika Evropskog zavoda za patente (engleski, francuski i nemački).²²¹

Pravno kvalifikovane sudije moraju imati kvalifikacije koje se traže za obavljanje sudijske funkcije u državi članici potpisnici SJPS-a,²²² a tehnički kvalifikovane sudije moraju imati univerzitetsku diplomu i dokaze o stručnosti u oblasti tehnologije, kao i dokaze o poznavanju građanskog prava i postupaka relevantnih za patentne parnice.²²³ Predviđeno je da svako veće Jedinstvenog patentnog suda ima međunarodni sastav.

Što se tiče načina izbora sudija, kandidati podnose prijave direktno Jedinstvenom patentnom sudu. Savetodavni odbor Jedinstvenog patentnog suda utvrđuje listu najpogodnijih kandidata za obavljanje sudijske funkcije u okviru JPS-a. Na osnovu te liste, Upravni odbor JPS-a imenuje sudije.

Savetodavni odbor JPS-a čine patentne sudije i stručnjaci za patentno pravo i patentne parnice sa najvišim priznatim kvalifikacijama.²²⁴ Upravni odbor sastoji se od po jednog predstavnika iz svake države članice potpisnice SJPS-a. Predviđeno je da Evropska komisija prisustvuje sastancima Upravnog odbora, ali samo u svojstvu posmatrača.²²⁵

2.3.3. Struktura Jedinstvenog patentnog suda

Jedinstveni patentni sud sastoji se od Suda prve instance, Apelacionog suda i Registra.²²⁶ Decentralizovani Sud prve instance podeljen je na odeljenja. U njegovom sastavu nalaze se tri različita tipa odeljenja: lokalna, regionalna i centralno odeljenje.²²⁷

Države potpisnice SJPS-a dugo nisu mogle da postignu dogovor o sedištu novog pravosudnog organa za rešavanje patentnih sporova. Budući da se znalo da će zemlja u kojoj bude uspostavljeno sedište Suda, osim velike ekonomske koristi, uživati i ugled u svetu inovacija (kao London u svetu finansija ili Silici-

220 *Ibid.*

221 Čl. 15, st. 1 SJPS.

222 Čl. 15, st. 2 SJPS.

223 Čl. 15, st. 3 SJPS.

224 Čl. 14, st. 2 SJPS.

225 Čl. 12, st. 1 SJPS.

226 Čl. 6, st. 1 SJPS.

227 Čl. 7, st. 1 SJPS.

jumska dolina u oblasti istraživanja i razvoja), nije iznenađujuće da više od pola godine tri velike ekonomije EU – Nemačka, Francuska i Ujedinjeno Kraljevstvo, nisu mogle da se dogovore o sedištu Suda. Svaka od tri pomenute zemlje lobirala je da sedište bude na njenoj teritoriji, odnosno u Minhenu, Parizu ili Londonu.

Najzad, predsednici država i vlada država članica EU su, na samitu održanom 29. juna 2012, postigli kompromis u vezi sa sedištem JPS-a. Predviđeno je da sedište centralnog odeljenja bude u Parizu, a tematske jedinice u Londonu (za ljudske potrebe i hemiju, uključujući i farmaceutske proizvode) i Minhenu (za mehanički inženjering).²²⁸ Centralna jedinica u Parizu je zato nadležna za slučajeve u vezi sa poslovima u oblasti transporta, tekstila, čvrste gradnje, fizike i struje. Očekuje se da svaka centralna jedinica preuzme oko trideset odsto predmeta.²²⁹ Apelacioni sud smešten je u Luksemburgu, kao i Registar. Centar za obuku sudija nalazi se u Budimpešti, dok su patentna arbitraža i Centar za medijaciju podeljeni između Lisabona i Ljubljane.

Svaka država članica EU koja je potpisala SJPS može da zahteva uspostavljanje lokalnog odeljenja kome kasnije određuje sedište.²³⁰ Dodatno lokalno odeljenje uspostavlja se na zahtev države članice za svakih sto patentnih slučajeva godišnje koji su otpočeti u toj državi tokom tri uzastopne godine pre ili posle datuma stupanja na snagu ovog sporazuma. Broj lokalnih odeljenja u jednoj državi članici ne može preći četiri.²³¹ S obzirom na to da u Nemačkoj već postoji dovoljan broj slučajeva, pretpostavka je da će u ovoj zemlji biti osnovana sva četiri lokalna odeljenja, sa sedištima u Diseldorfu, Majnhajmu, Hamburgu i Minhenu.²³²

Regionalna odeljenja mogu da se uspostave za dve ili više država članica koje zajednički odrede svoje sedište, a suđenja se mogu odvijati na više lokacija. Sporazum o Jedinstvenom patentnom sudu ne navodi koje će države uspostaviti lokalna ili regionalna odeljenja. Osnivanje takvog regionalnog odeljenja prve su razmotrile skandinavske zemlje: Danska, Švedska i Finska. Veća regionalnih odeljenja čine dvojica sudija iz države članice u kojoj je ustanovljeno regionalno odeljenje i treći iz neke druge države članice.²³³

Sva odeljenja Suda prve instance imaju međunarodni sastav. Ona sude u većima koja čine trojca sudija.²³⁴ Svako lokalno odeljenje u državi članici potpisnici koje, tokom perioda od tri godine pre ili posle stupanja na snagu ovog sporazuma, ima manje od pedeset predmeta godišnje, zaseda u veću koje čine jedan pravno kvalifikovani sudija nacionalnosti države članice u kojoj je uspostavljeno lokalno odeljenje i dvojica pravno kvalifikovanih sudija iz drugih država članica.²³⁵ Za lokalna odeljenja koja imaju više od pedeset predmeta godišnje, pred-

228 Čl. 7, st. 2 SJPS.

229 N. Moran, R. L. Hudson, P. Koekoek, „Deal reached: Unitary Patent Court to have Three Homes”, dostupno na adresi: <http://bulletin.sciencebusiness.net/news/75784/Deal-reached-Unitary-patent-court-to-have-three-homes>, 4. maj 2015.

230 Čl. 7, st. 3 SJPS.

231 Čl. 7, st. 4 SJPS.

232 N. Machek, 31.

233 Čl. 7, st. 5 SJPS.

234 Čl. 8, st. 1 SJPS.

235 Čl. 8, st. 2 SJPS.

viđeno je da veće čine dvojica nacionalnih i jedan strani sudija.²³⁶ Zadatak ovog trećeg sudije je, dugoročno posmatrano, da doprinese povećanju efikasnosti rada lokalnog odeljenja.

Na zahtev jedne od strana, svako veće, lokalno ili regionalno odeljenje može da traži od predsednika Suda prve instance da mu dodeli dodatnog tehnički kvalifikovanog sudiju sa kvalifikacijama i iskustvom u odgovarajućoj tehničkoj oblasti. Takođe, svako veće, lokalno ili regionalno odeljenje, može da podnese takav zahtev pošto je saslušalo strane u postupku i kada proceni da je to prikladno.²³⁷ Osim toga, uvek je moguće da se strane slože da o njihovom predmetu sudi jedan pravno kvalifikovani sudija po ubrzanom postupku.²³⁸

Na osnovu Sporazuma o Jedinostvenom patentnom sudu, advokati koji su ovlašćeni za predstavljanje pred nacionalnim sudovima država članica, potpisnica SJPS-a, predstavljaju strane u postupku pred JPS-om.²³⁹ Alternativno, strane u postupku mogu predstavljati i pravnci koji imaju pravo da rade kao profesionalni predstavnici pred EZP-om i poseduju odgovarajuće kvalifikacije u patentnim parnicama.²⁴⁰

2.3.4. Jezik postupka pred Jedinostvenim patentnim sudom

Jezik postupaka u svakom lokalnom i regionalnom odeljenju je jedan od službenih jezika EU, koji je službeni jezik ili jedan od službenih jezika u državi članici u kojoj je smešteno to odeljenje, ili službeni jezik/jezici država članica u kojima je uspostavljeno regionalno odeljenje.²⁴¹ U skladu s tim, Belgija je, npr., objavila da će njeno lokalno odeljenje u Briselu raditi na flamanskom, francuskom, nemačkom i engleskom.

Države članice potpisnice SJPS-a mogu odrediti jedan ili više službenih jezika EZP-a kao jezik/jezike postupaka njihovog lokalnog ili regionalnog odeljenja.²⁴²

Pored toga, strane mogu da se slože u pogledu upotrebe jezika na kojem je patent priznat, što treba da odobri veće lokalnog ili regionalnog odeljenja. Ukoliko veće ne potvrdi njihov izbor, strane mogu da zatraže da se njihov predmet prosledi centralnom odeljenju.²⁴³ Pod uslovom da se strane slože, nadležno veće može da odluči, vodeći računa o kriterijumima pogodnosti i pravičnosti, da kao jezik postupka koristi jezik na kome je patent priznat.²⁴⁴ Na zahtev jedne od strana i pošto sasluša druge strane i nadležno veće, predsednik Suda prve instance može, u skladu sa kriterijumom pravičnosti, i uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti, uključujući i položaj strana, a posebno položaj tuženog, odlučiti

236 Čl. 8, st. 3 SJPS.

237 Čl. 8, st. 5 SJPS.

238 Čl. 8, st. 7 SJPS.

239 Čl. 48, st. 1 SJPS.

240 Čl. 48, st. 2 SJPS.

241 Čl. 49, st. 1 SJPS.

242 Čl. 49, st. 2 SJPS.

243 Čl. 49, st. 3 SJPS.

244 Čl. 49, st. 4 SJPS.

da kao jezik postupka koristi jezik na kome je patent priznat. U ovom slučaju, predsednik Suda prve instance ocenjuje potrebu za posebnim prevodima i tumačenjima.²⁴⁵ U centralnom odeljenju jezik postupka uvek je onaj jezik na kome je patent priznat.²⁴⁶

Jezik postupaka pred Apelacionim sudom je isti kao i jezik postupka pred Sudom prve instance.²⁴⁷ Uprkos ovoj odredbi, Sporazumom je predviđeno da strane mogu da se slože da se kao jezik postupka koristi jezik na kome je patent priznat.²⁴⁸ U izuzetnim slučajevima i kada je to prikladno, Apelacioni sud može da odluči da se kao jezik postupaka, za ceo postupak ili deo postupaka, koristi neki drugi službeni jezik države članice potpisnice SJPS-a, ako se strane s tim slože.²⁴⁹

Ukoliko jezik postupka pred Apelacionim sudom nije jezik postupka pred Sudom prve instance, obezbeđuju se prevodi za sudije Apelacionog suda. U toj situaciji sudija izvestilac ima dve mogućnosti. On može naložiti podnosiocu žalbe da pred Apelacionim sudom dostavi prevode pisanih podnesaka i drugih dokumenata koje su podnele stranke, kao i odluke ili naredbe Suda prve instance. U ovom slučaju troškove prevođenja snosi podnosilac žalbe.²⁵⁰ Druga mogućnost je da sudija izvestilac naloži simultano prevođenje. Tada troškove prevođenja snosi JPS. Međutim, ukoliko sudija izvestilac ne naloži simultano prevođenje, stranke mogu tražiti, ako je izvodljivo, da se organizuje simultano prevođenje o njihovom trošku.²⁵¹

Svako veće Prvostepenog i Apelacionog suda može da izostavi zahteve za prevođenje u onoj meri u kojoj proceni da je to prikladno.²⁵² Na zahtev jedne od strana, i u meri u kojoj proceni da je prikladno, svako odeljenje Prvostepenog suda i Apelacioni sud obezbeđuju prevođenje kako bi se pomoglo zainteresovanim stranama tokom usmenog postupka.²⁵³

Sporazum takođe predviđa da u slučaju kada je tužba zbog povrede podneta centralnom odeljenju, tuženi koji ima prebivalište, glavno sedište firme ili sedište firme u državi članici ima pravo da, na zahtev, dobije prevode odgovarajućih spisa na jezik države članice u kojoj ima prebivalište, glavno sedište firme, ili ukoliko nema prebivalište ili glavno sedište firme, sedište firme pod sledećim okolnostima:

- nadležnost je poverena centralnom odeljenju u skladu sa članom 33, stav. 1, tač. 3 ili 4;

245 Čl. 49, st. 5 SJPS.

246 Čl. 49, st. 6 SJPS.

247 Čl. 50, st. 1 SJPS.

248 Čl. 50, st. 2 SJPS.

249 Čl. 50, st. 3 SJPS.

250 Pravilo 232 Nacrta poslovnika JPS.

251 Pravilo 109 Nacrta poslovnika JPS.

252 Čl. 51, st. 1 SJPS.

253 Čl. 51, st. 2 SJPS.

- jezik postupka u centralnom odeljenju je jezik koji nije službeni jezik države članice u kojoj tuženi ima prebivalište, glavno sedište firme ili, ukoliko nema prebivalište ili glavno sedište firme, sedište firme; i
- tuženi nema odgovarajuće znanje jezika na kome se vodi postupak.²⁵⁴

2.4. Nadležnosti Jedinstvenog patentnog suda

Jedinstveni patentni sud nadležan je za slučajeve u vezi sa evropskim patentima sa unitarnim dejstvom koji su kao takvi registrovani u Registru EZP-a, kao i za slučajeve u vezi sa evropskim patentima, koji su, takođe, registrovani u ovom Registru, ali za drugačije određen krug zemalja. Nadležnosti JPS-a za oba patenta (klasični evropski patent i evropski patent sa unitarnim dejstvom) proizilazi iz člana SJPS-a u kome se navode isključive nadležnosti JPS-a,²⁵⁵ i člana SJPS-a koji predviđa da „patent”, u kontekstu SJPS-a, znači „evropski patent i/ili evropski patent sa unitarnim dejstvom”.²⁵⁶

Kao odgovor na negativno Mišljenje 1/09 ESP-a u kome je navedeno da pravosudnom organu za rešavanje patentnih sporova ne mogu pristupiti države koje nisu članice EU,²⁵⁷ novim Sprazumom predviđeno je da Jedinstvenom patentnom sudu mogu da pristupe samo države koje su članice Unije. To znači da je u pogledu evropskih patenata nadležnost Jedinstvenog patentnog suda organičena na nacionalne patente koji važe na teritoriji onih država članica EU koje su ratifikovale SJPS. Drugim rečima, JPS nije nadležan za evropske patente koji važe na teritoriji onih država ugovornica Evropskog zavoda za patente koje nisu članice EU. Dakle, nadležnost JPS-a ne proširuje se na svih trideset osam država ugovornica EZP-a.

S obzirom na to da evropski patenti predstavljaju snop nacionalnih patenata, JPS ih neće sprovoditi kao unitarne, već će prava koja dodeljuju smatrati međunarodno uniformnim za sve ciljeve zaštite, izuzev prometa imovinskopравnih ovlašćenja koja čine sadržinu patenta, prava ranijih korisnika i prinudnih licenci.²⁵⁸ Kao i kod unitarnog patenta, na promet imovinskopравnih ovlašćenja, prava ranijih korisnika i prinudne licence primenjuje se nacionalno pravo. Ipak, u ovom kontekstu, postoji velika razlika između unitarnog i evropskog patenta. Promet imovinskopравnih ovlašćenja, prava ranijeg korisnika i prinudne licence regulisani su jednim nacionalnim zakonom na celokupnoj teritoriji država članica EU koje učestvuju u bližoj sardnji, a kada se radi o evropskom patentu, na svaki od nacionalnih patenata koji čine snop, tj. evropski patent, primenjuju se različiti nacionalni zakoni. Onoliko koliko ima zemalja u kojima je evropski patent zaštićen, toliko se i različitih nacionalnih zakona primenjuje na evropski patent, koji zapravo predstavlja snop nacionalnih patenata.²⁵⁹

254 Čl. 51, st. 3 SJPS.

255 Čl. 32 SJPS.

256 Čl. 2, tač. g) SJPS.

257 V. Poglavlje IV, 1.2. Nacrt sporazuma o Sudu za evropski i unitarni patent.

258 H. Ullrich (2012b), 50.

259 *Ibid.*

Tokom prelaznog perioda od sedam godina od stupanja na snagu SJPS-a, tužba za povredu ili opoziv evropskog patenta može se i dalje podneti nacionalnim sudovima ili drugim nadležnim organima u državama potpisnicama.²⁶⁰ Na tužbu koja je na kraju prelaznog perioda na čekanju pred nacionalnim sudom neće uticati činjenica da je prelazni period istekao.²⁶¹ Ako tužba već nije podneta Sudu, tokom prelaznog perioda, nosioci patenata i/ili podnosioci zahteva za evropski patent pred Evropskim zavodom za patente mogu se, ipak, odlučiti da evropski patent izuzmu iz nadležnosti JPS-a. O tome obaveštavaju Registar najkasnije mesec dana pre isteka prelaznog perioda, a izuzeća se primenjuju posle unošenja u Registar.²⁶² Ovo izuzimanje iz nadležnosti Suda u evropskom žargonu poznato je i kao klauzula *opt-out*. Na taj način nosioci patenata i/ili podnosioci zahteva za evropske patente Evropskom zavodu za patente obezbeđuju da nacionalni sudovi država ugovornica ponaosob odlučuju o povredama i nevaženju. Dakle, aktiviranje klauzule *opt-out* omogućava da se izbegne centralna nadležnost JPS-a. Nosilac evropskog patenta mora zatražiti klauzlu *opt-out* pre kraja prelaznog perioda. Na to, međutim, nema pravo ukoliko je postupak u vezi sa evropskim patentom već otpočeo pred Jedinostvenim patentnim sudom. *Opt-out*, koji se traži tokom prelaznog perioda, traje dok se ne povuče (što se takođe može učiniti posle isteka prelaznog perioda) ili do prestanka patenta. Nosilac patenta ili podnosilac zahteva za priznanje evropskog patenta, ovlašćen je da u svakom trenutku povuče klauzulu *opt-out*, izuzev ako je tužba već podneta nacionalnom sudu. O tome obaveštava Registar, a povlačenje stupa na snagu pošto je u Registar uneto.²⁶³ Ovo povlačenje, u evropskom žargonu poznatije kao klauzula *opt-in*, moguće je samo pod uslovom da nijedan postupak nije otpočeo pred nacionalnim sudom neke države ugovornice SJPS-a. Posle pet godina od stupanja na snagu Sporazuma, Upravni odbor, nakon konsultacija sa korisnicima patentnog sistema, donosi odluku o eventualnom produžetku prelaznog perioda za još sedam godina.²⁶⁴

Kada je jednom podneta tužba JPS-u, više se ne može tražiti izuzeće (klauzula *opt-out*). S tim u vezi, postoji opasnost da se nosioci evropskih patenata nađu zaglavljani u okviru sistema JPS-a (npr. ukoliko je konkurent pokrenuo parnicu zbog nevaženja patenta pre nego što je nosilac mogao da podnese zahtev za izuzećem tog patenta iz nadležnosti JPS-a).²⁶⁵ Deo naučne i stručne javnosti odmah je skrenuo pažnju na to da će mnoštvo zahteva za izuzeće, kao i novih tužbi, već prvog dana rada opteretiti sistem JPS-a. Zato Nacrt poslovnika JPS-a predviđa da nosioci snopa evropskih patenata i podnosioci zahteva za evropske patente mogu da podnesu zahteve za izuzeće (klauzule *opt-out*) pre nego što Sporazum o Jedinostvenom patentnom sudu stupi na snagu.²⁶⁶ Na taj su način

260 Čl. 83, st. 1 SJPS.

261 Čl. 83, st. 2 SJPS.

262 Čl. 83, st. 3 SJPS.

263 Čl. 83, st. 4 SJPS.

264 Čl. 83, st. 5 SJPS.

265 N. Machek, 35.

266 Pravilo 5 (9) Nacrta poslovnika JPS.

treće strane sprečene da pokrenu parnicu kojom bi evropski patent bio „zaglavljn” u sistemu JPS-a.²⁶⁷

Još jedna novina uvedena Nacrtom poslovnika odnosi se na plaćanje fiksne takse za kluzule *opt-out* i *opt-in*.²⁶⁸ Precizan iznos ovih taksi još se ne zna,²⁶⁹ ali on može da bude veoma visok ako se radi o većim portfeljima.²⁷⁰ Iako ova odredba može da obeshrabri nosioce evropskih patenata da aktiviraju kluzule *opt-out*, sigurno je da će patentno pravosuđe država članica nastaviti da se bavi slučajevima u vezi sa evropskim patentom koji su bili izuzeti iz nadležnosti JPS-a maksimalno još 14 godina nakon stupanja na snagu Sporazuma o Jedinствenom patentom sudu, u zavisnosti od dužine trajanja prelaznog perioda.

Sporazumom o Jedinствenom patentnom sudu predviđeno je da JPS ima isključivu nadležnost u pogledu:²⁷¹

- a) tužbi za učinjenu ili zaprećenu povredu;
- b) tužbi za utvrđivanje nepostojanja povrede;
- c) tužbi za privremene i zaštitne mere i naredbe;
- d) tužbi za opoziv patenta;
- e) protivtužbi za opoziv;
- f) tužbi za štetu ili obeštećenje proisteklu iz privremene zaštite na osnovu objavljenog evropskog patentnog zahteva;
- g) tužbi u vezi sa korišćenjem pronalaska pre nego što je priznat patent ili u vezi s pravom zasnovanim na ranijem korišćenju pronalaska;
- h) tužbi za kompenzaciju za licence izdate na osnovu člana 8 Uredbe (EU) br. 1257/2012; i
- i) tužbi koje se odnose na odluke EZP-a prilikom obavljanja poslova iz člana 9 Uredbe (EU) br. 1257/2012.

U skladu sa odredbama SJPS-a, postupci povodom tužbi za utvrđivanje nepostojanja povrede i tužbi za opoziv patenta moraju biti otpočeti pred centralnim odeljenjem.²⁷² Što se tiče parnica zbog povrede, za njih su nadležna lokalna i regionalna odeljenja u državi članici gde se stvarna ili zaprećena povreda dogodila ili se mogla dogoditi.²⁷³ Alternativno, SJPS predviđa da se ova tužba može podneti lokalnom odeljenju gde tuženi ima prebivalište, ili u slučaju kada je reč o više tuženih, gde jedan od njih ima prebivalište ili glavno sedište firme, ili ako nema prebivalište ili glavno sedište firme, u mestu gde ima sedište firme ili u regionalnom odeljenju u kome ta država članica učestvuje. Tužba se može podneti

267 N. Machek, 35.

268 Pravilo 5 (3) i (6) Nacrta poslovnika JPS.

269 Postoje spekulacije o tome da će se iznos taksi kretati u rasponu od 200 do 400 evra.

270 N. Machek, 35.

271 Čl. 32 SJPS.

272 Čl. 33, st. 4 SJPS.

273 Čl. 33, st. 1 tač. a) SJPS.

protiv više lica samo kada su ona povezana poslovnim vezama i kada se tužba odnosi na iste povrde.²⁷⁴

Ukoliko je neka parnica zbog povrede patenta na čekanju, lokalna ili regionalna odeljenja nadležna su takođe da se bave protivtužbama za opoziv patenata. Odeljenje JPS-a ima tri mogućnosti kako da se nastavi postupak. Prvo, lokalno ili regionalno odeljenje može nastaviti i sa tužbom za povredu i protivtužbom za opoziv, zahtevajući od predsednika Suda prve instance da odredi jednog tehnički kvalifikovanog sudiju sa kvalifikacijama i iskustvom u dotičnoj oblasti tehnologije.²⁷⁵ Drugo, lokalno ili regionalno odeljenje može uputiti ceo slučaj centralnom odeljenju.²⁷⁶ Treća mogućnost je da lokalno ili regionalno odeljenje uputi samo protivtužbu za opoziv odluke centralnom odeljenju, a nastavi parnicu zbog povrede patenta.²⁷⁷ Sama struktura JPS-a je takva da je moguće razdvojiti tužbu zbog povrede i protivtužbu.²⁷⁸

Prilikom razdvajanja, lokalna i regionalna odeljenja suočavaju se sa jednom drugom odlukom, pošto SJPS omogućava da sud ili suspenduje, ili nastavi postupak u vezi sa tužbom zbog povrede.²⁷⁹ U skladu s Nacrtom poslovnika JPS-a, ne postoji automatsko odlaganje postupka povodom tužbe zbog povrede kada se osporava validnost, ali Sud odlaže postupak zbog povrede kada postoji velika verovatnoća da su relevantni podaci o patentu (ili patentima) nevažeci.²⁸⁰ Uslov da se ispuni prag „velike verovatnoće”, ostao je, zasada, prilično nejasno formulisan.²⁸¹ Onda kada je lokalno ili regionalno odeljenje uputilo centralnom odeljenju protivtužbu za opoziv, Nacrta poslovnika predviđa da je sudija izvestilac obavezan da ubrza postupak kako bi izbegao vremenske zaostatke između nalaza o povredi i sledstvene odluke da je povređeni patent nevažeci.^{282, 283} Inače, SJPS predviđa da u slučajevima gde je tužba zbog povrede na čekanju pred lokalnim ili regionalnim odeljenjem, i povreda se dogodila na teritoriji triju ili više regionalnih odeljenja, tuženi može da zahteva upućivanje slučaja centralnom odeljenju.²⁸⁴

Što se tiče strana u postupku, SJPS predviđa da je nosilac patenta ovlašćen da podnese tužbu Sudu.²⁸⁵ Ako ugovorom o licenci nije predviđeno drugačije, nosilac isključive licence takođe je ovlašćen da podnese tužbu Sudu, pod istim okolnostima kao i nosilac patenta, pod uslovom da je nosilac patenta obavešten

274 Čl. 33, st. 1, tač. b) SJPS.

275 Čl. 33, st. 3, tač. a) SJPS.

276 Čl. 33, st. 3, tač. b) SJPS.

277 Čl. 33, st. 3, tač. c) SJPS.

278 V. Poglavlje VI, 2.3.1. Razdvajanje postupka (bifurkacija).

279 Čl. 33, st. 3, tač. b) SJPS.

280 Pravilo 37 (4) Nacrta poslovnika JPS.

281 N. Machek, 36–37.

282 Pravilo 40 Nacrta poslovnika JPS.

283 N. Machek, 37.

284 Čl. 33, st. 2 SJPS.

285 Čl. 47, st. 1 SJPS.

o tome.²⁸⁶ Sudovi se mogu suočiti sa posebnom situacijom kada nosilac licence podnese tužbu posle koje, naknadno, usledi protivtužba za opoziv. U skladu sa odredbama SJPS-a, važenje patenta ne može se osporavati u tužbi zbog povrede koju je podneo nosilac licence, a nosilac patenta ne učestvuje u postupku. Ova odredba zahteva da u takvim slučajevima strana koja se brani, i hoće da podnese protivtužbu za opoziv, mora da podnese tužbu protiv nosioca patenta.²⁸⁷ To bi značilo da svi slučajevi zbog povrede koje su podneli nosioci licenci i nakon kojih je usledila protivtužba obavezno moraju da se razdvoje. Kako bi se ovo komplikovano razdvajanje izbeglo, Nacrt poslovnika predviđa da u slučaju gde tužilac nije (jedini) nosilac patenta, Registar prosleđuje nosiocu patenta protivtužbu za opoziv, tako da on automatski postaje strana u postupku za opoziv patenta.²⁸⁸

2.5. Specifičan položaj Republike Italije

Republika Italija jedna je od dve države članice EU koja se opredelila da ne učestvuje u sistemu unitarne patentne zaštite. Upravo zbog ovakog stava Republike Italije (kao i Kraljevine Španije), preostalih dvadeset pet država članica EU bilo je prinuđeno da pokrene mehanizam bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite. Ono što je, međutim, interesantno, posebno pravno gledano, jeste da je Italija, iako ne učestvuje u unitarnoj patentnoj zaštiti, potpisala Sporazum o Jedinostvenom patentnom sudu. Tako se ova zemlja našla u specifičnom položaju u okviru unitarne patentne zaštite. Unitarni patent ne važi u Italiji, ali je JPS nadležan za patentne sporove u granicama predviđenim Sporazumom.

U Sporazumu su navedene tužbe u vezi sa evropskim patentom i evropskim patentom sa unitarnim dejstvom za koje je nadležan JPS.²⁸⁹ Takođe, Sporazum izričito predviđa da sva pitanja o patentima za koja nije isključivo nadležan JPS, ostaju u nadležnosti nacionalnih sudova država potpisnica SJPS-a (uključujući i Republiku Italiju).²⁹⁰

Kada unitarni patentni paket stupi na snagu, Republika Italija nalaziće se u veoma specifičnom položaju dokle god se ne uključi u bližu saradnju. Ukoliko podnosilac zahteva iz Italije podnese zahtev za unitarnu patentnu zaštitu, taj će zahtev odamah važiti u dvadeset pet država članica koje učestvuju u bližoj saradnji. Međutim, da bi dobio patentnu zaštitu u preostalih trinaest država članica KEP-a, koje ne učestvuju u bližoj saradnji (uključujući i samu Italiju), on mora da podnese zahtev za zaštitu svog pronalaska klasičnim evropskim patentom ili nacionalnim patentom.²⁹¹

286 Čl. 47, st. 2 SJPS.

287 Čl. 47, st. 5 SJPS.

288 Pravilo 25 (3) Nacrta poslovnika JPS.

289 Čl. 32, st. 1 SJPS-a.

290 Čl. 32, st. 2 SJPS.

291 V. J. Čeranić, „Režim prevođenja unitarnog patenta: problemi, prioriteti, perspektive”, *Pravna riječ*, 39/2014, (2014b), 682–684.

U slučaju spora primenjuju se sledeća pravila:

- Za pronalaskе koji su zaštićeni nacionalnim patentom, nadležan je italijanski sud;
- Za pronalaskе koji su zaštićeni klasičnim evropskim patentom, za one aspekte za koje je predviđena isključiva nadležnost Jedinstvenog patentnog suda, nadležan je JPS, dok ostali aspekti ostaju u nadležnosti italijanskih nacionalnih sudova;
- Za pronalaskе koji su zaštićeni unitarnim patentom, a njihov nosilac je Italijan (pri čemu taj unitarni patent ne važi u Italiji, već samo u dvadeset pet država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji), postoje dve mogućnosti:
 - ỹ za pitanja koja, na osnovu Sporazuma, spadaju u isključivu nadležnost Jedinstvenog patentnog suda, nadležan je JPS; u ovom slučaju, italijansko odeljenje JPS-a nadležno je samo ukoliko je tuženi Italijan, i nadležnost je izabrana na osnovu kriterijuma prebivališta tuženog; u suprotnom, spor se vodi pred nekim drugim odeljenjem JPS-a; i
 - ỹ za pitanja koja ne spadaju u isključivu nadležnost JPS-a, nadležan je italijanski sud, ali opet pod uslovom da je nadležnost određena na osnovu kriterijuma prebivališta tuženog; ono što je specifično u slučaju Italije, jeste da se kriterijum *locus commissi delicti* ne može primeniti, tj. ne može se odrediti odeljenje italijanskog suda kao nadležano na osnovu kriterijuma mesta izvršenja povrede, jer do povrede i ne može doći u Italiji, pošto ona ne učestvuje u unitarnoj patentnoj zaštiti.

Shodno tome, kada se vodi spor u vezi sa unitarnim patentom pred italijanskim odeljenjem JPS-a zato što tuženi ima prebivalište u Italiji, italijansko odeljenje je u poziciji da opozove unitarni patent. Važno je napomenuti da je sastav veća lokalnih odeljenja suda međunarodni.²⁹² Međutim, u praktičnom smislu nosilac unitarnog patenta uvek može da tuži nekog Italijana i u neitalijanskom odeljenju zato što se tužba može podneti na osnovu kriterijuma mesta izvršenja dela.²⁹³

3. IZAZOVI REŠAVANJA PATENTNIH SPOROVA NA OSNOVU SPORAZUMA O JEDINSTVENOM PATENTNOM SUDU

Novi sistem rešavanja patentnih sporova predviđen Sporazumom o Jedinstvenom patentnom sudu, prema nekim naučnim mišljenjima,²⁹⁴ ne zadovoljava u potpunosti potrebe korisnika patentne zaštite u Evropi zato što su, između ostalog, izvan sistema ostale države članice EZP-a koje nisu članice EU.²⁹⁵ Stoga

292 Čl. 8, st. 2 SJPS.

293 „Unitary patent – the situation in Italy”, dostupno na adresi: <http://www.theunitarypatent.com/unitary-patent-the-situation-in-italy>, 3. april 2015.

294 F. Addor, C. Mund, 20–23.

295 Švajcarska je na trećem mestu po broju patentnih prijava u EZP-u, Italija je na šestom, Španija na devetom, a ne treba zanemariti ni Tursku, kao rastućeg aktera, sa tržištem koje obuhvata 74.000.000 ljudi.

se nameće pitanje: sa kojim će se izazovima suočiti korisnici sistema unitarne patentne zaštite, ukoliko JPS, kako je i predviđeno Sporazumom, ostane isključivo sud država članica EU, a koje bi bile posledice ukoliko bi, hipotetički, došlo do izmene Sporazuma u smislu da mu mogu pristupiti i države članice EZP-a koje nisu članice EU?

3.1. Nastavak fragmentacije evropskog sistema rešavanja patentnih sporova

Ukoliko JPS ostane otvoren samo za države članice EU, posledice su različite u zavisnosti od toga da li je reč o klasičnom evropskom patentu ili evropskom patentu sa unitarnim dejstvom – unitarnom patentu.

Ako je reč o evropskom patentu, nacionalni sudovi država članica Evropskog zavoda za patente koje su izvan Unije ostaju nadležni za patentne sporove u vezi sa evropskim patentom. Ovi nacionalni sudovi nemaju obavezu da poštuju primat prava Evropske unije, a odluke JPS-a za njih nisu obavezujuće. Na primer, jedna multinacionalna kompanija sa sedištem u Francuskoj nosilac je unitarnog patenta (sa dejstvom na teritoriji država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji), kao i klasičnog evropskog patenta sa dejstvom u Švajcarskoj, Turskoj i Španiji. Ukoliko dođe do povrede unitarnog patenta, ta kompanija biće primorana da povede postupak ne samo pred JPS-om, već i u Švajcarskoj, Turskoj i Španiji. Može se dogoditi da se kompanija suoči sa četiri različite sudske odluke o istom patentu zasnovane na istoj povredi patenta. Ovakvo rešenje implicira nastavak fragmentacije nadležnosti, uključujući visoke troškove pred različitim sudovima koji će postupke voditi u skladu sa različitim pravilima, kao i rizik od donošenja različitih sudskih odluka.²⁹⁶

Ukoliko je pak reč o unitarnom patentu, nadležnost JPS-a donosi više pravne sigurnosti u patentnim parnicama za sve korisnike sistema koji traže patentnu zaštitu u državama članicama EU koje učestvuju u bližoj saradnji. U ovom slučaju, nadležnost JPS-a ima niz prednosti za nosioce patenata u smislu smanjenja troškova, pojednostavljenja postupka i povećanja pravne sigurnosti. Na primer, vlasniku unitarnog patenta nastanjenom u Švajcarskoj, koji želi da podnese tužbu zbog povrede unitarnog patenta u Francuskoj, garantovana je pravna sigurnost na teritoriji svih država članica Unije koje učestvuju u bližoj saradnji. Drugim rečima, presuda će biti pravno obavezujuća u svim državama članicama EU, izuzev Španije i Italije. Prema tome, u slučaju unitarnog patenta, vlasnik patenta iz Švajcarske neće morati da se obraća pojedinačno nacionalnim sudovima onih država u kojima važi patent. Na taj način troškovi će se smanjiti, a sam postupak zaštite biće efikasniji.

Ipak, nedostatak pravne sigurnosti ostaje ključna prepreka za klasični evropski patent koji važi u državama EZP-a koje nisu članice EU (Švajcarska, Turska, Norveška itd.), ili koje ne učestvuju u bližoj saradnji (Španija i Italija). Situacija bi mogla postati još složenija ukoliko ove zemlje u dogledno vreme ne osnuju

²⁹⁶ J. Čeranić (2014a), 80–81.

specijalizovane nacionalne sudove sa pravnom i tehničkom ekspertizom neophodnom za kompleksne patentne sporove i ne smanje troškove vođenja postupaka. Uspostavljanje efikasnih i pouzdanih nacionalnih patentnih sudova u državama članicama EZP-a doprinelo bi, u velikoj meri, povećanju pravne sigurnosti. Nosioci evropskih patenata koji važe i u tim zemljama ipak će se i dalje suočavati s nedostacima neharmonizovanog patentnog pejzaža u Evropi.²⁹⁷

3.2. Pristupanje država koje nisu članice EU Sporazumu o Jedinstvenom patentnom sudu

Uzimajući u obzir pomenute nedostatke sistema rešavanja patentnih sporova predviđenog Sporazumom o Jedinstvenom patentnom sudu, nameće se pitanje kakve bi bile posledice, ako bi, jednog dana, države koje nisu članice EU bile pozvane i želele da potpišu Sporazum i uključe se u rad JPS-a?

Prvo, zbog obavezujućeg dejstva odluka JPS-a, nacionalni sudovi država izvan EU morali bi da poštuju nadležnost ovog suda kada je reč o klasičnom evropskom patentu. Kako se neki nacionalni zakoni razlikuju od prava EU, obavezujuće dejstvo odluka JPS-a dovelo bi do indirektno harmonizacije patentnog prava na tlu Evrope.²⁹⁸ Pored toga, upućivanje na direktnu primenu prava EU je dinamično, u smislu da se odnosi ne samo na pravo Evropske unije onakvo kakvo je bilo u vreme potpisivanja samog SJPS-a, već i na razvoj pravnih tekovina Unije u budućnosti, a takođe uključuje harmonizaciju materijalnog patentnog prava.

Drugo pitanje je da li bi države EZP-a koje nisu članice EU bile politički voljne da pristupe SJPS-u, s obzirom na to da nisu učestvovala u uspostavljanju ovog suda, tj. nisu bile uključene u izradu Sporazuma i Nacrta poslovnika JPS-a? Osim toga, nejasno je, da li bi sudije iz država koje su članice EZP-a, a nisu članice EU, uopšte mogle da učestvuju u radu JPS-a (i pod kojim uslovima kada je reč o imunitetu i privilegijama sudija), kao i da li bi ovim državama bilo dozvoljeno da uspostave dodatna regionalna odeljenja Suda prve instance? Na kraju, ali ne najmanje važno, ostaje otvoreno pitanje finansiranja. U kojoj meri bi države EZP-a koje nisu članice Unije morale da učestvuju u troškovima Jedinstvenog patentnog suda, ako bi odlučile da se uključe u rad novog pravosudnog organa za rešavanje patentnih sporova?

4. ALTERNATIVNA REŠENJA ZA USPOSTAVLJANJE PATENTNOG PRAVOSUĐA U EVROPI

Uključenje svih članica Evropskog zavoda za patente u rad Jedinstvenog patentnog suda u interesu je svih zemalja ugovornica EZP-a (uključujući i dvadeset pet država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji). Uzimajući to u obzir, pitanje da li bi trebalo preduzeti nešto u tom pravcu nije samo teorijsko, već je

²⁹⁷ F. Addor, C. Mund, 21.

²⁹⁸ *Ibid.*, 21.

i praktično i veoma značajno. Naime, nijedna kompanija ne želi da umnožava napore i troškove da bi ostvarila svoja prava ili osporila prava konkurenata. Zbog toga bi trebalo razmotriti koje su opcije na raspolaganju državama članicama, pod pretpostavkom da postoji volja da se uspostavi istinski jedinstven sistem rešavanja patentnih sporova na tlu Evrope, tj. sistem otvoren za sve države članice EZP-a, koji se primenjuje na sve sporove u vezi sa postojećim evropskim patentima i budućim evropskim patentima sa unitarnim dejstvom – unitarnim patentima.

Prilikom razmatranja opcija za uspostavljanje jedinstvenog sistema rešavanja patentnih sporova u Evropi, u teoriji su se, zasad, izdvojila tri potencijalna modela za uspostavljanje tzv. „paneuropeškog patentnog suda”. Osnovna ideja, koju slede sva tri modela je da u okviru paneuropeškog patentnog suda budu uključene i države članice EU i one koje to nisu. Ova tri predložena modela nisu izabrana ni zato što su najbolja, ni zato što su jedina, već, pre svega, zbog njihovog institucionalnog ustrojstva koje omogućava da države koje nisu članice EU učestvuju u određenim oblastima saradnje EU, tj. u određenim evropskim politikama.²⁹⁹ Odlučujući kriterijum prilikom opredeljenja baš za ove modele jeste činjenica da se sva tri oslanjaju na neko već postojeće rešenje koje se pokazalo kao funkcionalno u praksi. Međutim, i dalje ostaje neizvesno da li bi ovi modeli bili politički prihvatljivi za sve strane koje bi trebalo da se uključe u jedinstveni sistem rešavanja patentnih sporova u Evropi. Tri predložena modela zapravo su samo teorijska.

Najpre je razmotrena mogućnost da se panevropski patentni sud uspostavi transponovanjem modela Suda Evropske asocijacije za slobodnu trgovinu. Zatim je ispitano da li je pristupanje Jedinstvenom patentnom sudu moguće na osnovu šengenskog/dablinskog modela saradnje. Naposljetku je analizirano da li države koje nisu članice EU mogu prihvatiti nadležnost Evropskog suda pravde po uzoru na Sporazum o vazdušnom saobraćaju (SVS). Prilikom predstavljanja svakog od ova tri rešenja, tj. modela, razmotrene su njegove glavne karakteristike, kao i prednosti i nedostaci.³⁰⁰

4.1. Uspostavljanje pravosudnog sistema prema modelu Suda Evropske asocijacije za slobodnu trgovinu

U potrazi za modelima zajedničkog patentnog pravosuđa za države članice Evropske unije i one zemlje koje nisu njene članice, pokušaj osnivanja zajedničkog suda za sve zemlje Evropskog ekonomskog prostora – EEP-a (*European Economic Area* – EEA), svakako je interesantan za analizu.

299 Opcija da države članice EZP-a koje nisu članice EU pristupe Uniji nije predmet ovog rada. Članstvo u EU bilo bi zapravo najjednostavniji put za uključjenje svih ovih zemalja u rad JPS-a. Međutim, ovo nije realan put za neke članice EZP-a, kao što su Turska, Švajcarska ili Norveška. Razlozi zbog kojih svaka od ovih zemalja nije članica EU veoma su različiti. Stoga se rad fokusira na druge, izvodljivije mogućnosti učešća svih država članica EZP-a u jedinstvenom sistemu rešavanja patentnih sporova u Evropi.

300 F. Addor, C. Mund, 23–24.

Evropski ekonomski prostor uspostavljen je 1. januara 1994. sporazumom između Evropske asocijacije za slobodnu trgovinu (*European Free Trade Association* – EFTA) i Evropske unije. Osnovan je da bi se omogućilo zemljama EFTA (Norveška, Island, Lihtenštajn i Švajcarska) da učestvuju na jedinstvenom tržištu EU, bez obaveze pristupanja Evropskoj uniji. Ipak, jedna država EFTA ostala je izvan EEP-a. Naime, švajcarski građani su na referendumu odbili da učestvuju u Evropskom ekonomskom prostoru. Umesto toga, Švajcarska je svoje učešće na jedinstvenom tržištu EU obezbedila na drugačiji način, tačnije, putem brojnih bilateralnih sektorskih sporazuma.³⁰¹

4.1.1. Osnovne karakteristike

Interesantno je da u Mišljenju 1/09 Evropski sud pravde nije prvi put izrazio stav da pokušaj uspostavljanja nekog pravosudnog organa nije u skladu sa pravom EU. Početkom devedesetih godina 20. veka, države članice EEP-a (članice EU i članice EFTA) pokušale su da osnuju zajednički sud EEP-a. U tom smislu zatraženo je mišljenje ESP-a o tome da li je uspostavljanje ovakvog suda u skladu sa pravnim tekovinama EU.³⁰² Evropski sud pravde zauzeo je stav da poveravanje nadležnosti novoosnovanom Sudu EEP-a nije u skladu sa komunitarnim pravom.

Ovakva odluka ESP-a dovela je do novih pregovora o uspostavljanju pravosudnog sistema u okviru EEP-a. Umesto jednog suda koji bi bio nadležan i za države članice EU i zemlje EFTA, predviđeno je uspostavljanje pravosudnog sistema EEP-a koji počiva na „dva stuba”, tj. koji čine dva nadležna suda – Sud evropske asocijacije za slobodnu trgovinu i Evropski sud pravde. Rad ovih sudova odvija se paralelno kako bi se, na celokupnoj teritoriji EEP-a, sudilo na isti način, ali bez postojanja jednog zajedničkog suda. S jedne strane, Sud EFTA nadležan je za tumačenje Sporazuma EEP-a i uniformno sprovođenje zajedničkih pravila EEP-a od strane država članica EFTA.³⁰³ S druge strane, za države

301 U odnosima sa EU, Švajcarska sledi princip tzv. „bilateralnog pristupa”. Umesto sveobuhvatne integracije (članstvo u EU), specifične oblasti uzajamnih interesa uređene su putem tradicionalnih međunarodnih sporazuma. Danas postoji više od sto sporazuma. Zajedno za sporazumima kao što su Sporazum o slobodnoj trgovini iz 1972. i Sporazum o osiguranju iz 1992. godine, ova bilateralna putanja saradnje najbolje se može sagledati kroz prizmu dveju grupa (paketa) sporazuma zaključenih u posebnim rundama pregovora: Bilateralnih sporazuma I (*Bilaterals I*) iz 1999. godine (ima ih ukupno sedam i tiču se: istraživanja, javnih nabavki, međusobnog priznanja ocene usaglašenosti, trgovine poljoprivrednim proizvodima, civilnog važnošnog transporta, kopnenog transporta i slobodnog kretanja ljudi) i Bilateralnih sporazuma II (*Bilaterals II*) iz 2004. godine (ima ih ukupno devet i odnose se na: povezivanje sa „Šengenom” i „Dablinom”, oporezivanje štednje, suzbijanje prevara, procesovane poljoprivredne proizvode, životnu sredinu, statističke podatke, medije, penzije i obrazovanje, stručno usavršavanje i omladinu). Ovi sporazumi dopunjuju Sporazum o slobodnoj trgovini preko postepenog i kontrolisanog uzajamnog otvaranja tržišta. (V. J. Čeranić, „Bilateralni sporazumi kao alternativa članstvu u Evropskoj uniji – sa posebnim osvrtom na švajcarski model”, *Aktuelna pitanja savremenog zakonodavstva, Zbornik radova sa savetovanja pravnika u Budvi 2015*, (2015a), 239–252.).

302 B. Brandtner, „The ‘Drama’ of EEA Comments on Opinion 1/91 and 1/92”, dostupno na adresi: <http://www.ejil.org/pdfs/3/2/2042.pdf>, 2. maj 2015.

303 V. www.eftacourt.int, 9. maj 2015.

članice EU ovu funkciju vrši Evropski sud pravde. Zahvaljujući ovakvoj pravosudnoj konstrukciji, zasnovanoj na dva stuba, za države članice EU nadležan je ESP (koji se nalazi u okviru institucionalne strukture EU), dok se države EFTA ne podvrgavaju pravosuđu Evropske unije, već je za njih nadležan Sud EFTA. Cilj EEP-a je ujednačeni razvoj prava unutar njegove teritorije, uz poštovanje autonomije EU i država članica EFTA.³⁰⁴

Da bi se izbegle različite presude ovih sudova, Sporazumom EEP-a predviđeno je da se sprovođenje i primena ovog sporazuma tumače u skladu sa odgovarajućim propisima ESP-a.³⁰⁵ Dakle, predviđena je obaveza Suda EFTA da poštuje principe i relevantne propise ESP-a. Sud EFTA *de facto* sledi praksu ESP-a jer zapravo nije ovlašćen da razvija sopstveno pravosuđe.

Sud EFTA nije model koji kao takav može biti transponovan na tzv. „evropski patentni prostor” iz najmanje dva razloga. Prvo, Sporazum o Jedinostvenom patentnom sudu ne predstavlja integralni deo pravnih tekovina EU. Ovde je reč o Sporazumu između određenog broja država članica EU, zasnovanom na međunarodnom pravu. Stoga SJPS nije relevantan za EEP. I drugo, države članice EEP-a, kao što su npr. Švajcarska ili Turska, nisu članice EEP-a, te Sud EFTA nije nadležan za ove dve zemlje.

Uspostavljanje panevropskog patentnog suda za sve države članice EEP-a bilo bi moguće jedino osnivanjem zajedničkog evropskog patentnog prostora i uspostavljanjem suda za patentne sporove prema modelu Suda EFTA sa strukturom zasnovanom na dva stuba. Dakle, evropski patentni prostor može počivati na multilateralnom sporazumu između država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji i preostalih država članica EEP-a, uz očuvanje strukture zasnovane na dva stuba: s jedne strane institucija EU i s druge strane zajedničkih institucija evropskog patentnog prostora. Osim toga, morao bi da se uspostavi i zajednički odbor za nadzor i uzajamno prenošenje sudske prakse Evropskog suda pravde i novog patentnog suda država članica EEP-a. Kako bi se postigao cilj koji se ogleda u ujednačenom razvoju prava, države članice EEP-a bile bi obavezne da sprovedu postojeće pravne tekovine EU u oblasti patenata, kao i propise JPS-a, koji se primenjuju i na klasični evropski patent. Novi patentni sud uspostavljen prema modelu Suda EFTA morao bi da poštuje nadležnosti i tumačenja ESP-a kada je reč o JPS-u i materijalnom patentnom pravu EU.³⁰⁶

4.1.2. Prednosti ovog modela

Pravosudni sistem zasnovan na modelu Suda EFTA bio bi u skladu sa Mišljenjem 1/09 ESP-a. Umesto uspostavljanja zajedničkog suda, JPS bio bi nadležan za sporove u vezi sa evropskim patentom i evropskim patentom sa unitarnim dejstvom na osnovu materijalnih propisa JPS-a, materijalnog patentnog prava EU i EEP-a. Na strani preostalih jedanaest država članica EEP-a, parnice

304 F. Addor, C. Mund, 24–25.

305 Čl. 6 Sporazuma o EEP-u (Sporazum o evropskom ekonomskom prostoru, *Službeni list EEZ*, 1994, br. L 1).

306 F. Addor, C. Mund, 25.

bi se takođe zasnivale na materijalnom pravu EU i EZP-a. Ipak, one ne bi bile u nadležnosti JPS-a, već novog pravosudnog organa koji bi trebalo da se uspostavi između jedanaest država EZP-a koje nisu članice EU. Nacionalni (patentni) sudovi bi, prema ovom modelu, i dalje bili nadležni za patentne sporove u vezi sa klasičnim evropskim patentom u prvom i drugom stepenu, ali bi svi oni primenjivali harmonizovano materijalno patentno pravo, a novi nadnacionalni sud delovao bi paralelno sa ESP-om. U skladu sa obavezom poštovanja odluka ESP-a, patentni spor u vezi sa klasičnim evropskim patentom mogao bi se naći pred dvama sudovima (JPS-om/ESP-om i novim sudom za članice EZP-a), koji doduše imaju sličnu sudsku praksu. Iako ovakvo rešenje nije idealno, ono bi doprinelo većem stepenu pravne sigurnosti i samim tim predstavljalo napredak u poređenju sa *status quo* situacijom i pristupom JPS-u.

Čini se da postoji još jedna prednost ovog modela, a odnosi se na razvoj unitarnog patenta u budućnosti. Ukoliko bi se jednog dana sve države članice EU napokon složile sa uspostavljanjem unitarne patentne zaštite, Uredba o uspostavljanju unitarne patentne zaštite i Uredba o uspostavljanju unitarne patentne zaštite koja se tiče prevođenja postale bi deo pravnih tekovina EU. Na taj način bi se otvorila vrata svim državama članicama EZP-a da se uključe u sistem unitarne patentne zaštite.³⁰⁷

4.1.3. Nedostaci ovog modela

Novi pravosudni organ za države koje nisu članice EU, ali jesu članice EZP-a, morao bi da sledi *de facto* relevantne odluke ESP-a, što bi za posledicu imalo gubitak suverenosti jedanaest država članica EZP-a koje nisu članice EU, kao i indirektnu harmonizaciju patentnog prava. Međutim, uzimajući u obzir broj država članica Evropskog zavoda za patente koje nisu članice Unije (trenutno jedanaest), verovatno je da bi članice EZP-a koristile svoja ovlašćenja uglavnom kako bi Zajedničkom odboru za nadzor ukazivale na probleme u vezi sa odlukama ESP-a. Ovaj model, međutim, ne bi u potpunosti mogao da ostvari originalnu ideju panevropskog patentnog suda.³⁰⁸

4.2. *Pristupanje Jedinственом patentnom sudu na osnovu šengenskog /dablinskog modela*

Nekoliko evropskih država koje nisu članice Evropske unije uživaju specifičan položaj u okviru Šengenske/Dablinske zone. To su dve skandinavske zemlje: Republika Island i Kraljevina Norveška, kao i Švajcarska konfederacija i Kneževina Lihtenštajn.

S obzirom na to da šengenska/dablinska saradnja predstavlja deo pravnih tekovina EU, a da ove države nisu članice Evropske unije, njihova uključenost u Šengensku/Dablinsku zonu (na osnovu posebnih sporazuma koje su potpisale sa

307 *Ibid.*, 26.

308 *Ibid.*

državama članicama šengenske/dablinske saradnje) okavalifikovana je kao spoljna dimenzija šengenske/dablinske saradnje.³⁰⁹

Dakle, zahvaljujući Šengenskom sporazumu o pridruživanju (ŠSP) i Dablinškom sporazumu o pridruživanju (DSP), četiri evropske države koje nisu članice EU (Island, Norveška, Lihtenštajn i Švajcarska) dobile su mogućnost da se uključe u Šengensku/Dablinšku zonu, drugim rečima da učestvuju u saradnji u oblasti bezbednosti i azila. U ovoj saradnji (sličnoj bližoj saradnji u oblasti stvaranja unitarne patentne zaštite) ne učestvuju svih dvadeset osam država članica Unije, ali je saradnja proširena pozivanjem država koje nisu članice EU, a zainteresovane su za učešće u Šengenskoj/Dablinškoj zoni. Države učesnice koje nisu članice EU zaključile su da bi im bilo korisno da se uključe u uspostavljanje zajedničke kontrole na spoljnim granicama, uz istovremeno ukidanje kontrole na unutrašnjim granicama sa Evropskom unijom, uz obavezu da kontinuirano primenjuju pravne tekovine Šengena/Dablina.

4.2.1. Osnovne karakteristike

Da bi se u najvećoj mogućoj meri obezbedila uniformna primena i tumačenje pravnih tekovina Šengena/Dablina, Mešoviti odbor (koji čine predstavnici EU i zemalja koje nisu članice EU, ali učestvuju u Šengenskoj/Dablinškoj zoni) ima zadatak da konstantno prati razvoj sudske prakse ESP-a, kao i sudske prakse nadležnih nacionalnih sudova. Pored toga, sudska praksa se redovno razmenjuje između ESP-a i nadležnih nacionalnih sudova. U slučajevima kada jedna država članica EU podnese Evropskom sudu pravde zahtev za pokretanje postupka za donošenje prethodne odluke (prethodni postupak) u vezi sa tumačenjem pravnih tekovina Šengena/Dablina, države koje nisu članice EU mogu podneti Sudu pismene izjave. Međutim, ove zemlje ne mogu pokrenuti postupak za donošenje prethodne odluke.³¹⁰ Dakle, ŠSP i DSP zasnovani su na zajedničkim pravilima kada je reč o usvajanju pravnih tekovina u državama koje nisu članice EU, kao i tumačenju pravnih tekovina u skladu sa ESP-om. Međutim, nema zajedničkog suda za sve države koje učestvuju u saradnji u oblasti Šengena/Dablina.

Šengenski/dablinski pristup može samo da posluži kao osnovni model za proširenje nadležnosti Jedinственоg patentnog suda na države koje nisu članice EU. Naime, šengenska/dablinska saradnja fokusirana je na potpuno drugačija pitanja, a polje primene joj je veoma ograničeno (granična kontrola). Ipak, ovaj pristup sadrži neka interesantna rešenja koja bi mogla da odgovore na potrebe uspostavljanja evropskog patentnog prostora – prostora u kome mogu učestvovati države koje nisu članice EU, kao i države članice EU, i u kome su materijalno patentno pravo, kao i sudska praksa, uniformni koliko god je to moguće.³¹¹

309 J. Čeranić (2011), 130.

310 Čl. 8 ŠSP i čl. 5 DSP.

311 *Ibid.*, 27.

4.2.2. Prednosti ovog modela

Stvaranje Šengenske/Dablinske zone predstavlja preteču uspostavljanja mehanizma bliže saradnje unutar EU.³¹² Ova saradnja još je jedan primer diferencirane integracije nastale usled odbijanja pojedinih država članica da učestvuju u unapređenju saradnje u okviru određenih politika EU.³¹³ Ovaj model može da posluži za uspostavljanje harmonizovanog evropskog patentnog prostora u okviru koga materijalno patentno pravo i nacionalni sudovi poštuju pravila tumačenja i primene klasičnog evropskog patenta. Nacionalni sudovi zadržali bi svoje nadležnosti, ali bi bili obavezni da slede sudsku praksu ESP-a. Ovaj model u skladu je sa Mišljenjem 1/09 ESP-a, premda njime nije u potpunosti zagaranтована pravna sigurnost.³¹⁴

4.2.3. Nedostaci ovog modela

Ni Šengenski ni Dablinski sporazum o pridruživanju ne predviđaju pravila za uspostavljanje zajedničkog suda za sve države članice koje učestvuju u Šengenskoj/Dablinskoj zoni. Pridružene države članice samo imaju mogućnost da Evropskom sudu pravde podnesu pisana opažanja i izjave u slučajevima kada ESP odlučuje u postupku donošenja prethodne odluke (prethodni postupak). Dakle, sudije iz pridruženih država koje nisu članice EU ne mogu pokrenuti postupak za donošenje prethodne odluke.

Cilj uspostavljanja patentnog pravosuđa prema modelu šengenske/dablinske saradnje može biti samo harmonizacija materijalnog patentnog prava. Prema ovom modelu, niti bi se uspostavilo zajedničko patentno pravosuđe niti bi države učesnice koje nisu članice EU mogle da uspostave jedan takav organ. Saradnja bi se odvijala na bilateralnim osnovama između EU i odabranih država koje nisu članice EU. Prema tome, ovaj model ne može da posluži za uspostavljanje zajedničkog patentnog suda u kome bi učestvovalе sve države EZP-a (što je prvobitno postavljen cilj).

4.3. *Prihvatanje nadležnosti Evropskog suda pravde od strane država koje nisu članice EU u skladu sa Sporazumom o vazдушnom saobraćaju*

Sporazum o vazдушnom saobraćaju³¹⁵ predstavlja jedini sporazum koji eksplicitno predviđa zajednički sud za rešavanje sporova između Evropske unije i države koja nije članica EU, u konkretnom slučaju Švajcarske.

312 Šengenska/Dablinska zona uspostavljene su pre nego što je pravni instrument bliže sardnje predviđen Osnivačkim ugovorima, tačnije Ugovorom iz Amsterdama 1997. godine.

313 J. Čeranić (2011), 108.

314 *Ibid.*, 28.

315 Sporazum između Evropske zajednice i Švajcarske konfederacije o vazдушnom saobraćaju, *Službeni list EZ*, 2002, br. L 114.

4.3.1. Opšte karakteristike

Članom 20 Sporazuma o vazдушnom saobraćaju predviđeno je da je za sva pitanja u vezi sa važenjem odluka koje su donele institucija EU u okviru svojih nadležnosti isključivo nadležan Evropski sud pravde.

Sporazum o vazдушnom saobraćaju ima ograničeno polje važenja i to u tehničkoj oblasti. Zbog toga se čini da bi SVS mogao da posluži kao model za države EZP-a koje nisu članice EU (pod uslovom da su pozvane da učestvuju u radu JPS-a i da su za to zainteresovane) da se uključe u sistem rešavanja patentnih parnica u Evropi. Ove zemlje bi se uključile u rad JPS-a preko delegacije koja bi bila ovlašćena za rešavanje sporova.

4.3.2. Prednosti ovog modela

Prihvatanjem isključive nadležnosti ESP-a u patentnim sporovima bilo bi zagarantovano poštovanje primata prava EU, kao što je predviđeno u Mišljenju 1/09 ESP-a. Uspostavljanje zajedničke sudske nadležnosti, sa ESP-om koji vrši kontrolu u poslednjem stepenu, bilo bi takođe u skladu sa Osnivačkim ugovorima. Uprkos nepostojanju zajedničke sudske vlasti država EZP-a koje nisu članice EU (pošto bi se ovaj model zasnivao na bilateralnom pristupu), u okviru evropskog patentnog prostora došlo bi do harmonizacije sudske prakse, a samim tim i materijalnog patentnog prava, ukoliko bi države koje nisu članice EU prihvatile nadležnost ESP-a u patentnoj oblasti. Naravno, to bi bilo moguće samo pod uslovom da je svih jedanaest država članica Evropskog zavoda za patente, koje nisu članice EU, voljno da prihvati nadležnost Evropskog suda pravde i uključi se na taj način u rad JPS-a.

4.3.3. Nedostaci ovog modela

Samim prihvatanjem zajedničke sudske nadležnosti (u okviru koje ESP predstavlja najviši sudski organ) od strane država ugovornica EZP-a, ne postiže se željeni cilj, a to je uspostavljanje zajedničkog suda za rešavanje sporova u vezi sa evropskim patentima kako bi se ojačala pravna sigurnost, povećala efikasnost i smanjili troškovi. Ovaj model sastoji se zapravo od bilateralnih sporazuma između EU i država EZP-a koje nisu članice Unije, i njime nije predviđeno uspostavljanje zajedničkog suda za sve države članice Evropskog zavoda za patente ili za preostalih jedanaest članica Zavoda koje nisu članice Unije. Problemi kao što su nepostojanje jedinstvenog postupka rešavanja patentnih sporova za klasičan evropski patent u državama koje nisu članice EU, i postojanje opasnosti od umnožavanja broja parnica, ne mogu biti rešeni tako što će države koje nisu članice EU dostavljati pisana mišljenja ESP-u. Osim toga, države EZP-a koje nisu članice EU morale bi da prihvate nadležnost suda u kome ne bi bile institucionalno predstavljene i koji bi primenjivao pravo EU, dakle pravo o kome one nemaju ovlašćenja da odlučuju.³¹⁶

316 J. Čeranić (2011), 29–30.

4.4. Korak unapred: panevropski patenti sud

Uspostavljanje unitarne patentne zaštite i Jedininstvenog patentnog suda svakako predstavlja korak ka unapređenju evropskog patentnog sistema. Namera država članica bila je da se ustanovi sistem patentne zaštite koji je u skladu sa institucionalnom strukturom EU i politički izvodljiv. Iako su dva pomenuta cilja ostvarena, ovako koncipiran sistem unitarne patentne zaštite ne jača konkurentnost evropske inovativne industrije.³¹⁷ Osnovni razlog za to je nemanje zajedničkog sistema rešavanja patentnih sporova za sve zemlje koje učestvuju u Evropskom patentom prostoru.³¹⁸

Ostala izložena rešenja, koja podrazumevaju učešće svih država članica EZP-a u radu JPS-a, veoma su ograničena.³¹⁹ Problem je u tome što te opcije impliciraju veoma široke ustupke (institucionalne ili političke prirode) ili Evropske unije, ili država ugovornica EZP-a koje nisu članice EU. Zato je malo verovatno da će ih u bliskoj budućnosti prihvatiti bilo jedna, bilo druga strana.

Uspostavljanje JPS-a, prema usvojenom Sporazumu o Jedininstvenom patentnom sudu, takođe ima nedostatke, od kojih je jedan od ključnih nastavak fragmentacije sistema rešavanja patentnih sporova u Evropi. Korisnici sistema su ti koji bi trebalo da progutaju gorku pilulu³²⁰ ove fragmentacije, koja se ispoljava na više načina i ima štetne posledice za uspostavljanje jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u Evropi.³²¹

Prema nekim naučnim mišljenjima, u ovom trenutku, najbolju alternativu Sporazumu o Jedininstvenom patentnom sudu predstavlja nekadašnji Nacrt sporazuma o evropskom patentnom sporu.³²² U okviru NSEPS-a usvojen je pristup kojim bi u potpunosti mogli da se prevaziđu postojeći nedostaci patentnog sistema u Evropi.

Ipak, nameće se pitanje da li je NSEPS u skladu sa Mišljenjem 1/09 ESP-a? Evropski sud pravde eksplicitno je naveo da se pitanje zbog kog je podnesen zahtev za mišljenje ESP-a tiče ovlašćenja država članica EU u vezi s budućim komunitarnim patentom, a ne u vezi sa evropskim patentom.³²³ Opšti pravobranilac ESP-a istakao je u Mišljenju (koje je prethodilo 1/09 ESP-a) da su države članice EU slobodne da prenose sudske nadležnosti na međunarodna tela u pogledu evropskog patenta. Dakle, kada je reč o klasičnim evropskim patentima ne postoje prepreke za uspostavljanje jedinstvenog sistema rešavanja patentnih sporova zasnovanog na NSEPS-u. Ostaje samo da se odgovori na pitanje na koji način u ovaj jedinstveni sistem rešavanja patentnih sporova integrisati evrop-

317 Među njima ima najviše onih iz zemalja poput Švajcarske i Norveške, koje su članice EZP-a, ali nisu članice EU.

318 *Ibid.*, 30.

319 V. F. Addor, C. Mund, 30.

320 *Ibid.*

321 V. Poglavlje VI.

322 V. Poglavlje IV, 1.1. Nacrt sporazuma o evropskom patentnom sporu.

323 Mišljenje 1/09, tač. 59.

ski patent sa unitarnim dejstvom – unitarni patent? Čini se da je ovde mišljenje ESP-a jasno: Neće biti zajedničkog patentnog suda za države članice EU i države koje nisu članice EU, ukoliko države koje nisu članice Unije ne priznaju vrhovnu nadležnost ESP-a. Stoga pojedini autori zaključuju da oživljavanje NSEPS-a i za klasičan evropski patent i za evropski patent sa unitarnim dejstvom – unitarni patent, jeste moguće, ali samo ako bi države EZP-a koje nisu članice EU prihvatile nadležnost ESP-a za unitarne patentne u okviru NSEPS-a.³²⁴

Koncentrisanjem evropskih patentnih parnica u okviru EZP-a, uz istovremeno prihvatanje nadležnosti ESP-a za unitarni patent u okviru NSEPS-a, bilo bi uspostavljeno istinsko panevropsko pravosuđe, u skladu sa institucionalnim okvirom Evropske unije. Zbog toga bi, po nekim naučnim mišljenjima, ovako koncipiran patentni sistem služio interesima svih korisnika u Evropi, dakle svima onima zbog kojih su decenijama ulagani naponi da se uspostavi jedinstven sistem zaštite pronalazaka, uključujući i jedinstven sistem rešavanja patentnih sporova.³²⁵

Sporazum o Jedinstvenom patentom sudu potpisalo je dvadeset pet država članica EU, a počće da se primenjuje kada ga ratifikuje trinaest zemalja (uključujući Nemačku, Francusku i Ujedinjeno Kraljevstvo). S obzirom na to da se još ne može sa sigurnošću predvideti kada će JPS početi sa radom, iako je Sporazum potpisan, pojedini smatraju da bi trebalo ponovo razmotriti NSEPS.

324 Na ovaj se način NSEPS približava SVS-u. Međutim, suprotno SVS-u, ovaj pristup ne bi bio bilateralan i zapravo bi uspostavio jednu zajedničku evropsku jurisdikciju između država članica EU i država nečlanica EU.

325 F. Addor, C. Mund, 32.

Poglavlje V

UNITARNI PATENT PRED EVROPSKIM SUDOM PRAVDE

Sudbina unitarne patentne zaštite bila je dva puta predmet odlučivanja Evropskog suda pravde. Najpre su Kraljevina Španija i Republika Italija, jedine dve zemlje EU koje se nisu složile sa predviđenim režimom prevođenja, u maju 2011, podnele tužbe protiv odluke Saveta od 10. marta 2011, kojom se odobrava pokretanje bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite. U aprilu 2013. godine, Evropski sud pravde doneo je presudu kojom se tužbe odbijaju. U martu 2013, Kraljevina Španija ponovo je podnela dve tužbe, ovoga puta protiv već usvojenih uredbi o unitarnoj patentnoj zaštiti. Presudama iz maja 2015. godine, ESP je odbio i ove dve tužbe.

1. PREDMET KRALJEVINA ŠPANIJA I REPUBLIKA ITALIJA PROTIV SAVETA EU

Kraljevina Španija i Republika Italija podnele su, 30. maja 2011, tužbe Evropskom sudu pravde. U tužbama se navodi da je pokretanje bliže saradnje u ovoj oblasti nezakonito, tj. da predstavlja povredu Osnivačkih ugovora po više osnova.

1.1. Tužbe Kraljevine Španije i Republike Italije

Ukazom predsednika Suda od 10. jula 2012. slučajevi Kraljevina Španija protiv Saveta (C-274/11) i Republika Italija protiv Saveta (C-295/11) spojeni su za potrebe usmenog postupka i presude. Sve argumente koje su Španija i Italija iznele u tužbama, Sud je objedinio u pet argumenata:

- nenadležnost Saveta da odobri pokretanje bliže saradnje u konkretnom slučaju;
- zloupotreba ovlašćenja;
- nepoštovanje uslova kojim je predviđeno da odluka kojom se odobrava bliža saradnja mora biti doneta kao poslednje sredstvo;
- povreda člana 20, st. 1 UEU, člana 118 UFEU, člana 326 Ugovora FEU i člana 327 UFEU; i
- nepoštovanje pravosudnog sistema EU.

O ovim argumentima se najpre, u decembru 2012. godine, izjasnio opšti pravozastupnik Evropskog suda pravde. Mišljenje opšteg pravozastupnika bilo je

neophodno kako bi Evropski parlament mogao da pristupi glasanju o patentnom zakonodavnom paketu. Opšti pravozastupnik izjasnio se da bi ESP trebalo da odbije obe tužbe.³²⁶

1.2. Presuda Evropskog suda pravde u spojenim predmetima br. C-274/11 i C-295/11

Evropski sud pravde razmotrio je detaljno svaki od argumenata koje su Kraljevina Španija i Republika Italija navele u tužbama i u aprilu 2013. godine doneo presudu kojom se tužbe odbijaju.³²⁷

1.2.1 Nenadležnost Saveta za odobrenje pokretanja bliže saradnje u konkretnom slučaju

Kraljevina Španija i Republika Italija navele su u tužbama da uspostavljanje prava intelektualne svojine kako bi se obezbedila njihova uniformna zaštita iz člana 118 UFEU ne spada u podeljene nadležnosti između država članica i EU.³²⁸ Ova oblast spada u isključive nadležnosti EU, predviđene članom 3, st. 1 tač. b UFEU, koje se tiču „uspostavljanja pravila konkurencije neophodnih za funkcionisanje jedinstvenog tržišta”.³²⁹

Prema mišljenju Španije i Italije, Savet nije nadležan da odobri bližu saradnju u konkretnom slučaju jer član 20, st. 1 UFEU isključuje pokretanje bliže saradnje u oblastima koje su u isključivoj nadležnosti Evropske unije.

Kraljevina Španija i Republika Italija ističu da ako dođe do uspostavljanja bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite, zakonodavstvo o unitarnom patentu odnosiće se na definisanje propisa koji su od ključnog značaja za očuvanje lojalne konkurencije.³³⁰ Štaviše, svaka klasifikacija nadležnosti poverenih članom 118 UFEU kao podeljenih nadležnosti je, prema njihovom mišljenju, protivurečna sa činjenicom da tom odredbom (dokle god se odnosi na jedinstveno tržište i uprkos tome što je smeštena u poglavlju UFEU koje se odnosi na približavanje zakonodavstava) Uniji nije povereno ovlašćenje za harmonizuju nacionalnih zakonodavstava država članica, već specifično ovlašćenje za uspostavljanje evropskog prava intelektualne svojine.

Republika Italija u tužbi takođe navodi da je članovima 3–6 UFEU samo uspostavljena neobavezujuća klasifikacija oblasti koje su u nadležnosti Unije. Stoga

326 V. Poglavlje II, 4.1. Mišljenje opšteg pravozastupnika Evropskog suda pravde.

327 ESP, *Kingdom of Spain and Italian Republic v. Council of the European Union*, spojeni predmeti br. C-274/11 i C-295/11, 16. april 2013.

328 Detaljnije o nadležnostima EU: B. Košutić, B. Rakić, B. Milisavljević, *Uvod u pravo evropskih integracija*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd 2015, 262–264.

329 „Jedinstveno tržište je određeno kao područje bez unutrašnjih granica na kome su obezbeđeni slobodno kretanje lica i promet robe, usluga i kapitala.” (Detaljnije o jedinstvenom tržištu: R. Vukadinović, 169–187.).

330 Detaljnije o pravu konkurencije EU: V. B. Košutić, B. Rakić, B. Milisavljević, 188–190; D. Popović, *Isključiva prava intelektualne svojine*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd 2012, 11–23.

je dozvoljeno da Sud kao isključive nadležnosti tretira i one predviđene članom 118 UFEU, ne oslanjajući se samo na listu iz člana 3, st. 1 UFEU.³³¹

Savet i intervenijenti smatraju da propisi koji se odnose na prava intelektualne svojine spadaju u oblast jedinstvenog tržišta i da u toj sferi Unija ima podeljene nadležnosti prema članu 4, st. 2, tač. a) UFEU.³³²

Sud polazi od toga da je cilj pobijane odluke da odobri da dvadeset pet država članica među sobom izvršava nadležnosti koje su im poverene na osnovu člana 118 UFEU, ukoliko se odnose na stvaranje unitarnog patenta.

Da bi se utvrdilo da li su te nadležnosti isključive i stoga, u skladu sa članom 20 UFEU i pod uslovima uspostavljenim članovima 326–334 UFEU, mogu da budu izvršavane u okviru bliže saradnje, veoma je važno istaći da u kontekstu uspostavljanja i funkcionisanja jedinstvenog tržišta, član 118, st. 1 UFEU poverava Evropskom parlamentu i Savetu ovlašćenja da utvrđuju mere u vezi sa osnivanjem evropskih tela u cilju uniformne zaštite prava intelektualne svojine u Uniji, i uspostavljanja centralizovanog sistema autorizacije, koordinacije i kontrole na nivou Unije.

Ovlašćenje za uspostavljanje režima prevođenja ovih prava, predviđeno članom 118, st. 2 UFEU, povezano je sa njihovim uspostavljanjem, te se i ono odnosi na funkcionisanje jedinstvenog tržišta. Rezultat toga je da i nadležnost u pogledu režima prevođenja u okviru funkcionisanja jedinstvenog tržišta spada u podeljene nadležnosti.

U skladu sa članom 4, st. 2 UFEU, podeljene nadležnosti između Unije i država članica primenjuju se *inter alia* na prostor jedinstvenog tržišta.

Kraljevina Španija i Republika Italija tvrde da nadležnosti predviđene članom 118 UFEU spadaju u oblast Pravila konkurencije neophodnih za funkcionisanje jedinstvenog tržišta, pravila koja su predviđena članom 3, st. 1, tač. b) UFEU, i stoga se svrstavaju u isključive nadležnosti Unije. Međutim, trebalo bi imati na umu da je oblast jedinstvenog tržišta navedena u članu 4, st. 2, tač. a) UFEU kojim se definišu podeljene nadležnosti između Unije i država članica. U skladu sa definicijom iz člana 26, st. 2 UFEU, jedinstveno tržište predstavlja „prostor bez unutrašnjih granica u okviru kog je osiguran slobodan promet robe, kretanje usluga, lica i kapitala”. Članom 26, st. 1 predviđeno je da Unija „usvaja mere sa ciljem da uspostavi ili osigura funkcionisanje jedinstvenog tržišta, u skladu sa relevantnim odredbama Ugovora”.

Sintagma „relevantne odredbe Ugovora” pojašnjava da nadležnosti koje spadaju u sferu jedinstvenog tržišta nisu ograničene članovima 114 UFEU i 115 UFEU koji se odnose na usvajanje mera harmonizacije, već pokrivaju sve nadležnosti povezane sa ciljevima ustanovljenim članom 26 UFEU, kao što su nadležnosti koje su Uniji poverene članom 118 UFEU.

Iako je istina da su pravila o intelektualnoj svojini ključna za očuvanje lojalne konkurencije u okviru jedinstvenog tržišta, ona ne predstavljaju ‘pravila kon-

331 ESP, spojeni predmeti br. C-274/11 i C-295/11, tač. 10–14.

332 *Ibid.*, tač. 16.

kurencije' u smislu člana 3, st. 1, tač. b), na šta je ukazao i opšti pravozastupnik u tačkama 58–60 Mišljenja.

U tom kontekstu, ESP podseća da se prema članu 2, st. 6 UFEU, okvir i načini vršenja nadležnosti Unije određuju odredbama Ugovora u svakoj oblasti ponaosob.

Okvir i načini vršenja nadležnosti Unije u oblasti Pravila konkurencije neophodnih za funkcionisanje jedinstvenog tržišta određeni su u Trećem delu, naslov VII, poglavlje 1 UFEU, a posebno u članovima 101 i 109 UFEU. Ukoliko bi se član 118 UFEU smatrao delom te oblasti, to bi bilo u suprotnosti sa članom 2, st. 65 UFEU, a rezultat bi bio neopravdano proširenje polja važenja člana 3, st. 1, tač. b.

Prema tome, nadležnosti predviđene članom 118 UFEU spadaju u oblast podeljenih nadležnosti u smislu člana 4, st. 2 UFEU i za svrhe člana 20, st. 1 UFEU nisu isključive nadležnosti.

Iz svega ovog sledi da argument u vezi s nenadležnošću Saveta da odobri bližu saradnju u ovoj oblasti mora biti odbačen.³³³

1.2.2. Zloupotreba ovlašćenja

Kraljevina Španija i Republika Italija ukazuju na to da sve bliže saradnje moraju doprineti procesu integracija. U ovom slučaju, ipak, obe zemlje tvrde da pravi cilj pobijane odluke nije da se postigne integracija, već da se Kraljevina Španija i Republika Italija isključe iz pregovora o režimu prevođenja patentnih spisa unitarnog patenta. Na taj način se ovim državama članicama EU onemogućava pravo koje im je povereno članom 118, st. 2 UFEU, a to je da se suprotstave režimu prevođenja s kojim nisu saglasne.

One tvrde da to što Ugovor o funkcionisanju EU, u članu 118, st. 2 predviđa posebnu pravnu osnovu za uspostavljanje režima prevođenja koji će se primenjivati u okviru evropskog prava intelektualne svojine ukazuje na delikatnost materije i nepropisno ponašanje Saveta. Kratak period koji je protekao između Predloga uredbe o režimu prevođenja unitarnog patenta koji je iznela Komisija i usvajanja pobijane odluke od strane Saveta upravo predstavlja primer takvog ponašanja.

Iz toga tužiocu zaključuju da je mehanizam bliže saradnje, u ovom slučaju, upotrebljen kako bi određene zemlje bile isključene iz pregovora, a zahtev za jednoglasnost zaobidjen, pošto je predviđeno da se takav postupak koristi kada jedna ili više država članica nisu spremne da učestvuju u zakonodavnim aktivnostima Unije kao celine.

Kraljevina Španija dodaje da sistem unitarnog patenta kakav su predvidele zemlje učesnice bliže saradnje mora da se analizira kao poseban sporazum u smislu člana 142 Konvencije o izdavanju evropskih patenata. Svet je predstavljajući uspostavljanje unitarnog patenta kao bližu saradnju, zapravo, želeo da odobri uspostavljanje specifične kategorije evropskog patenta u okviru KEP-a, koje,

³³³ *Ibid.*, tač. 17–26.

prema mišljenju Španije, ne treba da se odvija na osnovu postupka predviđenog UEU ili UFEU.³³⁴

S druge strane, Savet tvrdi da ako Španija i Italija ne učestvuju u bližoj saradnji, to je zato što je odbijaju, a ne zato što su iz nje isključene. Članom 16 pobijane odluke predviđena je otvorenost bliže saradnje u svakom trenutku za sve države članice EU. Štaviše, unitarna patentna zaštita u koju bi se uključile sve države članice EU doprinela bi ostvarenju ciljeva Unije i jačanju procesa integracija.³³⁵

Intervenijenti se slažu s tim viđenjem, i u oblastima u kojima je za donošenje odluka potrebna saglasnost svih država članica, može se pokrenuti bliža saradnja kojom se prevazilaze problemi sa blokirajućom manjinom.³³⁶

Evropski sud pravde polazi od toga da Kraljevina Španija i Republika Italija, navodeći kao jedan od argumenata zloupotrebu ovlašćenja, tvrde, u suštini, da je Savet odobravajući bližu saradnju zaobišao zahtev za jednoglasnost predviđen članom 118, st. 2 UFEU, i ignorisao prigovore ovih država članica na predlog Komisije o režimu prevođenja patentnih spisa unitarnog patenta.

S tim u vezi, ESP ističe da članovima 20 UEU i 326 UFEU nije zabranjeno da države članice uspostavljanju bližu saradnju u oblastima u kojima je Ugovorima predviđeno da se odluke moraju donositi jednoglasno. Suprotno tome, iz člana 333, st. 1 UFEU³³⁷ proizilazi da kada su ispunjeni uslovi predviđeni članom 20 UEU i članovima 326–334 UFEU, ta ovlašćenja mogu da se obavljaju i u okviru bliže saradnje. Tada će, pod uslovom da Savet nije odlučio da se odluke donose kvalifikovanom većinom, jednoglasnost činiti glasovi samo onih država koje učestvuju u bližoj saradnji.

Nasuprot onome što tvrde Kraljevina Španija i Republika Italija, članovi 20 UEU i 326–334 UFEU ne ograničavaju pribegavanje bližoj saradnji samo na situaciju kada jedna država članica ili više njih izjave da još nisu spremne da učestvuju u nekoj zakonodavnoj aktivnosti Unije kao celine. U skladu sa članom 20, st. 2 UEU, u situaciji kada Unija kao celina ne može da postigne u razumnom razdoblju željene ciljeve može doći do pokretanja bliže saradnje. Uzroci nemogućnosti mogu biti različiti, npr. nedostatak interesa jedne ili više država članica, nemogućnost da se sa državom članicom koja je zainteresovana za usvajanje nekog aranžmana na nivou Unije postigne saglasnost u vezi sa sadržajem tog aranžmana itd.³³⁸

334 *Ibid.*, tač. 27–30.

335 *Ibid.*, tač. 31.

336 *Ibid.*, tač. 32.

337 Čl. 33, st. 1 UFEU: „Kada je nekom odredbom Ugovora koja je pogodna da bude primenjena u okviru neke bliže saradnje predviđeno da Savet odlučuje jednoglasno, Savet, odlučujući jednoglasno, u skladu sa modalitetima predviđenim u članu 330, može usvojiti odluku kojom predviđa da će odluke usvajati kvalifikovanom većinom.”

338 „Dakle, ovaj predušlov odnosi se na nemogućnosti kako zbog različitih integracionih kapaciteta država članica (mogućnost/sposobnost za integraciju), tako i na nemogućnosti usled različitih stavova i nedostatka saglasnosti u Savetu (volja/želja za integracijom)”. (V. J. Čeranić, *Oblici povezivanja država članica u Evropskoj uniji*, 225–226).

Sledi da se odluka Saveta da odobri bližu saradnju, pošto je Sud konstatovao da unitarna patentna zaštita i predviđeni režim prevođenja ne mogu da se uspostave u razumnom periodu od strane Unije kao celine, ne predstavlja niti zaobilaženje zahteva za jednoglasnost predviđenog članom 118, st. 2 UFEU, niti isključenje država članica koje nisu pristupile bližoj saradnji. Osporavana odluka nije zloupotreba ovlašćenja, već u svetlu toga što u razumnom periodu ne može da se uspostavi zajednički režim za celu Uniju, doprinosi procesu integracija.³³⁹

Štaviše, ovaj zaključak se ni na koji način ne može dovesti u pitanje argumentom Kraljevine Španije u vezi sa članom 142 KEP-a. Ovim članom predviđeno je da grupa zemalja ugovornica, koja u posebnom sporazumu predvidi da evropski patenti priznati za te zemlje imaju jedinstven karakter na njihovim teritorijama, može predvideti da evropski patenti mogu biti priznati samo zajednički za te zemlje.

S obzirom na to što je svaka država članica Evropske unije i država ugovornica KEP-a, one mogu, na osnovu specijalnog sporazuma u smislu člana 142 KEP-a, da uvedu evropski patent sa unitarnim dejstvom među državama članicama EU, kao što je predviđeno pobijanom odlukom. Suprotno onome što Španija tvrdi, iz okolnosti konkretnog slučaja ne proizilazi da je ovlašćenje predviđeno članom 20 UEU korišćeno za drugačije svrhe od onih za koje je povereno.

Iz svega ovoga jasno je da argument koji se odnosi na zloupotrebu ovlašćenja mora biti odbačen.³⁴⁰

1.2.3. Nepoštovanje uslova na osnovu kog odluka kojom se odobrava bliža saradnja mora biti doneta kao poslednje sredstvo

Kraljevina Španija i Republika Italija navode u tužbama da uslov predviđen članom 20, st. 2 UEU, na osnovu kog odluka kojom se odobrava bliža saradnja mora biti usvojena kao poslednje sredstvo, mora da bude striktno poštovan. Prema njihovom mišljenju, mogućnosti za pregovore o režimu prevođenja patentnih spisa unitarnog patenta među državama članicama EU nisu bile iscrpljene.

Kraljevina Španija ističe da između Predloga uredbe o unitarnoj patentnoj zaštiti koja se tiče režima prevođenja koji je Komisija iznela 1. jula 2010. i Predloga o pokretanju bliže saradnje koji je Komisija predstavila 14. decembra 2010. nije prošlo ni šest meseci. Period koji je protekao između prvog Predloga uredbe o komunitarnom patentu iz avgusta 2000. godine i Predloga uredbe o uspostavljanju unitarne patentne zaštite koja se tiče režima prevođenja iz jula 2010. godine ne može se uzeti u obzir prilikom razmatranja ispunjenosti uslova 'poslednje sredstvo'. Naime, zajednički stav definisan je tokom 2003. godine, ali se o režimu prevođenja tada u Savetu nije diskutovalo.

Republika Italija potvrdila je da Savet ima diskreciono ovlašćenje u pogledu procene stanja u kome se pregovori nalaze. Stoga je pitanje da li je odluka kojom se odobrava bliža saradnja doneta kao poslednje sredstvo predmet ograničenog

339 ESP, spojeni predmeti br. C-274/11 i C-295/11, tač. 37.

340 *Ibid.*, tač. 33–41.

ispitivanja Suda. Ipak, u ovom slučaju, zakonodavni paket o unitarnom patentu bio je nepotpun, a pregovori o režimu prevođenja kratki. U takvim je okolnostima, povreda člana 20, st. 2 UEU očigledna.

Prema Republici Italiji, pobijana odluka sporna je i zbog toga što nije sprovedeno odgovarajuće ispitivanje i nisu navedeni razlozi; Savet je dao dosta lakonsko objašnjenje razloga na osnovu kojih smatra da su uslovi za uspostavljanje bliže saradnje predviđeni UEU i UFEU ispunjeni.³⁴¹

Savet i intervenijenti skrenuli su pažnju na zastoj do kog je došlo u već spornim pregovorima o unitarnom patentu i režimu prevođenja koji će se primenjivati na njegove patentne spise.³⁴²

Sud je prilikom razmatranja ovog argumenta Kraljevine Španije i Republike Italije, pošao od člana 20, st. 2 UEU na osnovu kog Savet ne može odobriti bližu saradnju osim kao 'poslednje sredstvo' kada je ustanovio da Unija kao celina ne može da postigne ciljeve takve saradnje u razumnom periodu.

Ovaj uslov ima posebnu važnost i mora se shvatiti u svetlu člana 20, st. 1, tač. 2 UEU, na osnovu kog su bliže saradnje usmerene na favorizovanje ostvarenja ciljeva Unije, zaštitu njenih interesa i jačanje procesa integracija.

Interesi Unije i proces integracija zasigurno neće biti očuvani ako svaki neuspešan pregovor može da dovede do pokretanja bliže saradnje, umesto da se radi na postizanju kompromisa koji omogućava usvajanje rešenja na nivou EU kao celine.

U skladu s tim, kao što je objasnio opšti pravozastupnik u tačkama 108–111, izraz 'poslednje sredstvo' odnosi se samo na one situacije u kojima nije moguće da se usvoji rešenje koje u bližoj budućnosti može dovesti do usvajanja odluke na nivou Evropske unije kao celine.³⁴³

Podnosioci tužbi tvrde da su na dan kada je Komisija predložila odobrenje pokretnja bliže saradnje, kao i na dan kada je Savet odobrio predlog, i dalje postojale realne mogućnosti da se dođe do kompromisa. Osim toga, pregovori o unitarnoj patentnoj zaštiti i režimu prevođenja koji će se primenjivati u okviru unitarne patentne zaštite nisu bili tako raznovrsni i tako temeljni kao što tvrde Savet i intervenijenti.

U tom smislu, trebalo bi imati na umu da su u postupku koji je doveo do usvajanja odluke kojom se odobrava bliža saradnja učestvovali Komisija, koja je iznela pomenuti predlog, Evropski parlament, koji ga je odobrio, i Savet, koji je doneo konačnu odluku kojom se odobrava pokretanje bliže saradnje.

S obzirom na ovlašćenja kojima raspolaže, Savet je svakako najbolje pozicionirana institucija da oceni da li su države članice EU spremne na kompromis ili su u položaju da predlože rešenje koje će, u bliskoj budućnosti, moći da bude usvojeno na nivou Unije kao celine.³⁴⁴

341 *Ibid.*, tač. 42–45.

342 *Ibid.*, tač. 46.

343 *Ibid.*, tač. 47–50.

344 *Ibid.*, tač. 51–53.

Proveravajući da li je ispunjen uslov da odluka kojom se odobrava bliža saradnja mora biti doneta kao poslednje sredstvo, Evropski sud pravde treba da utvrdi da li je Savet pažljivo i nepristrasno ispitao relevantne elemente i da li su dati adekvatni razlozi za zaključak do kog je Savet došao.

U ovom slučaju, Savet je uzeo u obzir činjenicu da je zakonodavni postupak koji se tiče uspostavljanja unitarne patente zaštite otpočet tokom 2000. godine (u avgustu 2000. iznet je prvi Predlog uredbe o komunitarnom patentu) i da je prošao kroz više etapa, na koje je ukazao i opšti paravozastupnik u tačkama 119–123 Mišljenja, koje su detaljno objašnjene u Predlogu Komisije za pokretanje bliže saradnje iz decembra 2010. godine, kao i u samoj pobijanoj odluci.

Osim toga, države članice EU su u Savetu više puta raspravljale o velikom broju različitih režima prevođenja patentnih spisa unitarnog patenta i nijedan od njih nije naišao na podršku koja bi mogla da dovede do toga da se patentni zakonodavni paket usvoji na nivou Unije kao celine.

Tužioci, štaviše, nisu predložili nikakve dokaze kojima bi mogli da pobiju tvrdnje Saveta da podrška za predloženi ili neki potencijalni režim prevođenja nije postojala ni na dan kada je podnet zahtev za pokretanje bliže saradnje ni kada je Komisija poslala Savetu predlog za odobrenje, kao ni kada je usvojena pobijana odluka.

Prema tome, argument da je povređen uslov da odluka kojom se odobrava bliža saradnja mora da bude doneta kao poslednje sredstvo mora biti odbačen.³⁴⁵

1.2.4. Povrede članova 20, stav 1 UEU, 118 UFEU, 326 UFEU i 327 UFEU

Četvrti argument odnosi se na povrede nekoliko članova Osnivačkih ugovora. To su članovi 20, st. 1 UEU, 118 UFEU, 326 UFEU i 327 UFEU.

1.2.4.1. POVREDA ČLANA 20, STAV 1

Na osnovu člana 20, st. 1, tač. 2 bliže saradnje usmerene su na favorizovanje ciljeva Unije, zaštitu njenih interesa i jačanje procesa integracija. Kraljevina Španija i Republika Italija navode da je Savet pogrešno smatrao da bliža saradnja sledi ciljeve istaknute u pomenutom članu, tj. da doprinosi višem nivou integracije u odnosu na postojeću situaciju. Prema njihovom mišljenju, u Uniji već postoji određeni nivo uniformnosti jer je zakonodavstvo svih država članica u oblasti prava intelektualne svojine usklađeno sa odredbama KEP-a. Uspostavljanje unitarnog patenta koji se odnosi samo na jedan deo EU neće doprineti uniformnoj zaštiti, već će verovatno biti na njenu štetu.³⁴⁶

S druge strane, Savet i intervenijenti smatraju da i nacionalni i evropski patenti koji važe u jednoj ili više država članica obezbeđuju zaštitu koja je nacionalnog karaktera. Unitarni patent obezbeđuje uniformnu zaštitu u dvadeset pet država članica EU. Uniformna zaštita unutar EU povoljnija je za funkcionisanje

³⁴⁵ *Ibid.*, tač. 54–59.

³⁴⁶ *Ibid.*, tač. 60.

unutrašnjeg tržišta, a bliža saradnja omogućava, makar, približavanje tom cilju. Zbog toga, bliža saradnja doprinosi boljoj integraciji tržišta.³⁴⁷

Sud je pošao od toga da, kako tvrde Savet i intervenijenti, evropski patent priznat u skladu sa KEP-om ne obezbeđuje uniformnu zaštitu u državama potpisnicama ove konvencije, već u svakoj od ovih zemalja garantuje zaštitu čiji je domet određen nacionalnim pravom. Suprotno tome, unitarni patent bi obezbedio uniformnu zaštitu na teritoriji svih država članica koje učestvuju u bližoj saradnji. Svakako da bi uniformna zaštita na teritoriji cele Unije bila povoljnija za funkcionisanje unutrašnjeg tržišta, ali i bliža saradnja u kojoj učestvuje dvadeset pet zemalja predstavlja napredak u odnosu na aktuelnu situaciju.

Stoga i argument tužilaca da uniformna patentna zaštita neće biti povoljnija u pogledu jednoobraznosti, a samim tim i u pogledu integracija, u poređenju sa situacijom u kojoj se primenjuju pravila KEP-a, mora biti odbačen kao neosnovan.³⁴⁸

1.2.4.2. POVREDA ČLANA 118 UFEU

Republika Italija navela je da član 118 UFEU predviđa utvrđivanje mera za uspostavljanje evropskih prava intelektualne svojine radi obezbeđenja uniformne zaštite ovih prava u Uniji i uspostavljanje centralizovanog sistema autorizacije, koordinacije i kontrole na nivou EU. Ipak, Savet je odobrio uspostavljanje prava koje neće važiti u Evropskoj uniji kao celini.³⁴⁹

Savet i intervenijenti ponovili su svoje viđenje da unitarni patent predviđen pobijanom odlukom omogućava preduzećima da uživaju uniformnu zaštitu u dvadeset pet država članica i tako unaprede funkcionisanje jedinstvenog tržišta.³⁵⁰

Sud je istakao da je očigledno, na osnovu člana 326, tačka 1 UFEU, da bliža saradnja poštuje Ugovore i pravo Unije. Drugim rečima, vršenje neke nadležnosti poverene Uniji u okviru bliže saradnje mora se, između ostalog, poštovati, tj. biti u skladu sa odredbom Ugovora kojom je ta nadležnost predviđena. U konkretnom slučaju, bliža saradnja mora da bude u skladu sa članom 118 UFEU.

S obzirom na obavezu usklađenosti sa članom 118 UFEU, u okviru bliže saradnje moraju se utvrditi mere koje se odnose na uspostavljanje evropskog prava intelektualne svojine kojim se obezbeđuje njegova uniformna zaštita.

S druge strane, u pogledu termina „u Uniji” i „na nivou Unije” iz člana 118 UFEU, s obzirom na to što je nadležnost predviđena ovim članom izvršena u okviru bliže saradnje, evropsko pravo intelektualne svojine koje je tako uspostavljeno, uniformna zaštita koju obezbeđuje i režimi koji ga prate biće na snazi samo na teritoriji onih država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji, a ne u Uniji kao celini. Ovako koncipirano evropsko pravo intelektualne svojine ne predstavlja povredu člana 118 UFEU i u skladu je sa članom 20 UEU, st. 4, kojim je predviđeno da „akti usvojeni u okviru bliže saradnje obavezuju samo države učesnice”.

347 *Ibid.*, tač. 61.

348 *Ibid.*, tač. 62–63.

349 *Ibid.*, tač. 64.

350 *Ibid.*, tač. 65.

Argument da je došlo do povrede člana 118 UFEU stoga je neosnovan, i kao takav se odbacuje.³⁵¹

1.2.4.3. POVREDA ČLANA 326 UFEU

Članom 326, tač. 2 predviđeno je da bliže saradnje ne mogu biti na uštrb unutrašnjeg tržišta, kao ni ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije. One nisu smetnja ni sredstvo diskriminacije među državama članicama, i ne mogu imati za posledicu deformaciju pravila konkurencije među njima.

Prema mišljenju Kraljevine Španije i Republike Italije, bliža saradnja predstavlja povredu svih ovih principa i ciljeva. Uspostavljanje uniformne patentne zaštite samo u jednom delu EU ohrabruje aktivnosti u vezi sa inovativnim proizvodima (proizvodima u kojima je materijalizovan pronalazak izrazitog inventivnog nivoa) u tom delu Unije na račun država članica koje nisu učesnice.

Dalje, one ističu da bliža saradnja prouzrokuje nelojalnu konkurenciju i dovodi do diskriminacije među preduzećima zato što je razmena inovativnih proizvoda olakšana preduzećima koja posluju na engleskom, francuskom ili nemačkom. Predviđena bliža saradnja utiče i na smanjenje mobilnosti istraživača iz država članica koje ne učestvuju u bližoj saradnji ili država članica čiji zvanični jezik nije engleski, francuski ili nemački jer predviđeni režim prevođenja otežava ovim istraživačima pristup informacijama o patentima.

Osim toga, bliža saradnja šteti ekonomskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji Unije tako što sprečava koherentan razvoj industrijske politike i povećava razlike među državama članicama u pogledu tehnološkog razvoja.³⁵²

Savet i intervenijenti ocenjuju da su ovi argumenti bazirani na premisama koje potiču od spekulacija. Uz to, uzroke fragmentacije tržišta ne treba tražiti u pobijanoj odluci, već u trenutnoj situaciji, u kojoj je zaštita koju pruža evropski patent nacionalna. U onoj meri u kojoj podnosioci zasnivaju svoju argumentaciju na predviđenom režimu prevođenja, njihove tužbe su neprihvatljive, jer konačne karakteristike ovog režima prevođenja nisu još utvrđene pobijanom odlukom.³⁵³

Sud je i na ovom mestu ponovio da (iz istih razloga koje je naveo u tački 68) nije održiv argument da pobijana odluka, kojom se uspostavlja unitarna patentna zaštita u državama članicama koje učestvuju u bližoj saradnji, a ne u celoj Uniji, šteti unutrašnjem tržištu ili ekonomskoj, socijalnoj i teritorijalnoj koheziji Unije.

U stvari, režim prevođenja koji je opisan u tužbi predstavlja samo predlog Komisije, sa dodatkom nekih elemenata kompromisa koji su predložile države članice koje su predsedavale u Savetu u vreme podnošenja zahteva za pokretanje bliže saradnje. Režim prevođenja koji je naveden u tužbi bio je samo u pripremnj fazi u vreme donošenja pobijane odluke i nije bio njen konstitutivni element.³⁵⁴

Iz toga sledi da je argumentacija koja se tiče povrede člana 326 UFEU delimično neosnovana i delimično neprihvatljiva.

351 *Ibid.*, tač. 66–69.

352 *Ibid.*, tač. 71–73.

353 *Ibid.*, tač. 74.

354 *Ibid.*, tač. 77.

1.2.4.4. POVREDA ČLANA 327 UFEU

Članom 327 UFEU predviđeno je da bliže saradnje poštuju nadležnosti, prava i obaveze država članica koje ne učestvuju u njima.

Suprotno onome što je predviđeno članom 327 UFEU, bliža saradnja, prema mišljenju Kraljevine Španije, ne poštuje prava država članica koje ne učestvuju u njoj. Posebno je povređeno pravo Kraljevine Španije i Republike Italije da se u budućnosti uključe u bližu saradnju zato što Savet favorizuje režim prevođenja koji ove države članice ne prihvataju.³⁵⁵

Savet i intervenijenti smatraju da ova tužba počiva na pogrešnim premisama da je nemoguće, *de facto* ili *de jure*, da se Kraljevina Španija i Republika Italija uključe u saradnju.³⁵⁶

Sud nalazi da, prema članu 327 UFEU, bliža saradnja odobrena pobijanom odlukom mora poštovati „nadležnosti, prava i obaveze” Španije i Italije, kao država članica koje ne učestvuju u saradnji.

Sud ističe da u pobijanoj odluci ne postoji ništa što nanosi štetu bilo kojoj nadležnosti, pravu ili obavezi ovih država. Posebno se režim prevođenja ne može opisati kao štetan za nadležnosti, prava i obaveze Kraljevine Španije i Republike Italije. U okviru bliže saradnje ne smeju se usvajati mere koje mogu da ometaju države koje ne učestvuju u bližoj saradnji da vrše svoja ovlašćenja, prava i obaveze. Ipak, države koje učestvuju u bližoj saradnji mogu da usvajaju pravila sa kojima se verovatno ne bi složile države članice koje ne učestvuju u bližoj saradnji da su se u nju uključile.

Predviđanjem takvih pravila država članice koje ne učestvuju u bližoj saradnji nisu onemogućene da joj pristupe. Na osnovu člana 328, st. 1, bliže saradnje su od njihovog uspostavljanja otvorene za sve države članice, pod uslovom da poštuju akte koje su već usvojile one države koje učestvuju u saradnji od početka.

Sledi da je i argument da je bližom saradnjom povređen član 327 UFEU takođe neosnovan.³⁵⁷

Evropski sud pravde u potpunosti je odbacio i četvrti argument koji se tiče povrede članova 20, st. 1 UEU, 118 UFEU, 326 UFEU i 327 UFEU.

1.2.5. Nepoštovanje pravosudnog sistema EU

Kraljevina Španija navodi da pravosudni sistem EU čine tužbe i postupci koji obezbeđuju kontrolu zakonitosti akata Unije.³⁵⁸ Savet nije ispoštovao ovaj sistem jer je odobrio bližu saradnju uprkos tome što nije predviđen pravosudni sistem koji će se primenjivati unutar te saradnje. Iako je tačno da nije potrebno da se u okviru svake mere sekundarnog zakonodavstva određuje pravosudni sistem, Španija smatra da se merom kojom se odobrava stvaranje novog evropskog prava intelektualne svojine mora precizirati i pravosudni sistem koji će se primenjivati.³⁵⁹

355 *Ibid.*, tač. 79.

356 *Ibid.*, tač. 80.

357 *Ibid.*, tač. 81–85.

358 Detaljnije o pravosudnom sistemu EU: V. B. Košutić, B. Rakić, B. Milisavljević, 220–235.

359 ESP, spojeni predmeti br. C-274/11 i C-295/11, tač. 87.

Savet i intervenijenti tvrde da je ESP pojasnio u Mišljenju 1/09, u okviru tačke 62, da član 262 UFEU predviđa da Savet odlučujući jednoglasno, u skladu sa posebnim zakonodavnim postupkom i posle konsultovanja sa Evropskim parlamentom, može usvojiti odredbe kojima se, u meri koju odredi, Evropskom sudu pravde dodeljuje nadležnost da odlučuje u sporovima u vezi sa primenom akata, usvojenih na osnovu Ugovora, kojima se stvara evropsko pravo u oblasti intelektualne svojine.

Evropski sud pravde je u Mišljenju 1/09 precizirao da član 262 UFEU predviđa samo mogućnost da se uspostavi specifičan pravni lek za sporove u vezi sa primenom akata EU kojima se ustanovljavaju evropska prava intelektualne svojine, ali ne zahteva da se uspostavi neka posebna pravosudna struktura. U svakom slučaju, nije neophodno da odluka kojom se odobrava bliža saradnja sadrži detalje postupaka koji će kasnije biti ustanovljeni u pogledu te saradnje.³⁶⁰

Evropski sud pravde zaključuje da je Savet odobrio bližu saradnju na osnovu člana 329, stav 1 UFEU, na predlog Komisije i posle odobrenja Evropskog parlamenta.

Predlog Komisije zasnovan je na zahtevu država članica koje su želele da uspostave bližu saradnju. U tom zahtevu moraju se, na osnovu člana 329, st. 1 UFEU, navesti oblasti i ciljevi predložene bliže saradnje.

Jasno je iz dokumenata kojima Sud raspolaže da su ovi detalji sadržani u zahtevu i predlogu Komisije. Oni su ponovljeni u osporenoj odluci.

Dakle, Savet nije bio dužan da u odluci navede dodatne podatke o sadržaju bliže saradnje. U stvari, cilj ove odluke bio je samo da se državama članicama odobri pokretanje saradnje. Nakon toga, te države, obraćajući se institucijama EU u skladu sa članovima 20 UEU i 326–334 UFEU, uspostavljaju unitarni patent i utvrđuju pravila koja se na njega odnose, uključujući, ukoliko je neophodno, specifična pravila u oblasti pravosuđa.

Iz ovoga sledi da i peti argument mora biti odbačen.³⁶¹

S obzirom na to što nijedan od argumenata koji su navele Kraljevina Španija i Republika Italija nije potvrđen, njihove tužbe se odbijaju.³⁶²

Na tim osnovama, Veliko veće Evropskog suda pravde donelo je odluku kojom se obe tužbe odbijaju. Predviđeno je takođe da Kraljevina Španija, pored sopstvenih troškova, snosi i troškove Saveta EU nastale u predmetu br. C-274/11, a da Republika Italija, pored sopstvenih, snosi i troškove Saveta EU, nastale u predmetu br. C-295/11. Intervenijenti snose sopstvene troškove.

2. PREDMET KRALJEVINA ŠPANIJA PROTIV PARLAMENTA I SAVETA EU

Kraljevina Španija je 22. marta 2013. podnela dve nove tužbe, jednu protiv Uredbe o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite i drugu protiv Uredbe o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavlja-

360 *Ibid.*, tač. 87–88.

361 *Ibid.*, tač. 89–93.

362 *Ibid.*, tač. 94.

nja unitarne patentne zaštite koja se tiče prevođenja. Ovog puta Republika Italija nije joj se pridružila.

2.1. *Tužbe Kraljevine Španije*

Prva tužba odnosi se na Uredbu o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite. U ovoj tužbi Kraljevina Španija zahteva od Suda da:

- pobijanu uredbu proglasi pravno nepostojećom ili da je, alternativno, poništi u celini;
- alternativno poništi:
 - član 9, stav 1 u celini i član 9, stav 2 pobijane uredbe kako je to navedeno u okviru petog argumenta ove tužbe, i
 - član 18, stav 2 te uredbe u celini, kao i sva pozivanja u pobijanoj uredbi na Jedinstveni patentni sud kao sudski režim i izvor prava evropskog patenta sa unitarnim dejstvom; i
- naloži Parlamentu i Savetu da snose troškove.

Parlament i Savet, kojima se pridružuju svi intervenijenti, zahtevaju od Suda da:

- odbije tužbu; i
- naloži Kraljevini Španiji da snosi troškove.

U prilog tužbi Kraljevina Španija ističe sedam argumenata koji se odnose na:

- povredu načela vladavine prava;
- nepostojanje pravne osnove;
- zloupotrebu ovlašćenja;
- povredu člana 291, st. 2 UFEU i načela iz presude Meroni/Visoka vlast;
- povredu istih načela zbog prenošenja na EZP administrativnih poslova u vezi sa evropskim patentom sa unitarnim dejstvom;
- povredu načela autonomije prava EU; i
- povredu načela uniformnosti prava EU (ujednačene primene prava EU).

Druga tužba Kraljevine Španije odnosi se na Uredbu o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite koja se tiče prevođenja. Kraljevina Španija zahteva od Suda da:

- poništi pobijanu uredbu;
- alternativno poništi članove 4 i 5, član 6, stav 2 i član 7, stav 2 pomenute uredbe; i
- naloži Savetu da snosi troškove.

Savet, kome se pridružuju intervenijenti, zahteva od Suda da:

- odbije tužbu; i
- naloži Kraljevini Španiji da snosi troškove.

U prilogu tužbi Kraljevina Španija ističe pet argumenata koji se odnose na:

- povredu načela nediskriminacije u pogledu upotrebe jezika;
- povredu načela iz presude Meroni/Visoka vlast zbog prenošenja na EZP administrativnih poslova u vezi sa evropskim patentom sa unitarnim dejstvom;
- nepostojanje pravne osnove;
- povredu načela pravne sigurnosti; i
- povredu načela autonomije prava EU.

2.2. Mišljenje opšteg pravozastupnika Evropskog suda pravde

Opšti pravozastupnik Evropskog suda pravde, 18. novembra 2014, izložio je Mišljenje u kome zastupa stav da ESP treba da odbije obe tužbe.

U Mišljenju povodom tužbe u vezi sa Uredbom o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite³⁶³ opšti pravozastupnik ističe da je svrha pobijane uredbe da inkorporira priznanje unitarnog dejstva evropskog patenta koji je već dodeljen na osnovu KEP-a. U tom cilju, zakonodavstvo EU ograničava se na to da odredi prirodu, uslove priznanja i dejstvo unitarne patentne zaštite, pokrivajući fazu koja sledi nakon priznanja evropskog patenta. Uredba zapravo dodeljuje evropskom patentu dodatnu karakteristiku, unitarno dejstvo, bez uticaja na postupak priznanja predviđen KEP-om. Zaštita je regulisana uniformnim sprovođenjem odredaba Uredbe. Uniformna patentna zaštita korisna je za učesnike na tržištu i u poređenju sa postojećom situacijom više doprinosi integraciji. U skladu sa odredbama KEP-a, u svakoj od država ugovornica širina zaštite određena je nacionalnim zakonom. Drugim rečima, prema KEP-u, dejstvo evropskog patenta određeno je nacionalnim zakonodavstvom svake države ugovornice u kojoj je evropski patent priznat. Dokle god Uredba ne počne da se primenjuje, nosilac evropskog patenta obavezan je da podnese zahtev za registraciju evropskog patenta u svakoj državi ugovornici KEP-a u kojoj želi da dobije zaštitu. Ovo takođe znači da se za isti prekršaj počinjen u više država članica primenjuju različiti postupci i procesni zakoni, što doprinosi pravnoj nesigurnosti.

Opšti pravozastupnik objašnjava da Uredba nije, kako pojedini tvrde, „prazna školjka”, jer su njene odredbe dovoljne, a zakonodavne nadležnosti Unije podeljene sa državama članicama. Opšti pravozastupnik smatra da zakonodavstvo EU može da se pozove na nacionalna prava država članica koje učestvuju u bližoj saradnji kada je reč o povredama i ograničenjima evropskog patenta sa unitarnim dejstvom. To ne znači da uniformna zaštita nije zagarantovana. Svaki evropski patent predmet je nacionalnog prava svake države članice i to zakonodavstvo se primenjuje na celokupnoj teritoriji država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji.

363 Mišljenje opšteg pravozastupnika, *Kingdom of Spain v. European Parliament and Council of the European Union*, predmet br. C-146/13, 18. novembar 2014.

Na osnovu Uredbe, države članice EU koje učestvuju u bližoj saradnji ovlašćene su da ustanove visinu i udeo u raspodeli taksi za održavanje evropskog patenta sa unitarnim dejstvom. Prema mišljenju opšteg pravozastupnika, države članice vrše to ovlašćenje unutar zakonodavnog okvira koji je uspostavio zakonodavac EU, te uslovi ne moraju biti uniformni u svim državama članicama.

Kraljevina Španija tvrdi da UUPZ predviđa specijalni pravosudni režim za evropski patent sa unitarnim dejstvom u Sporazumu o Jedinstvenom patentnom sudu. Sadržaj tog sporazuma utiče na ovlašćenja Unije i poverava trećoj strani ovlašćenje da jednostrano odredi primenu Uredbe. Opšti pravozastupnik smatra da ESP nije nadležan da razmatra sadržaj SJPS-a po tužbi za poništaj Uredbe. Sporazum ne pripada nijednoj kategoriji akata za čiju zakonitost je nadležan ESP. On je međunarodni sporazum o kome su pregovarale i potpisale ga, u skladu sa pravilima međunarodnog prava, samo neke države članice EU. Štaviše, UUPZ niti potvrđuje niti sprovodi takav sporazum, već je namenjena sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite.

Kraljevina Španija tvrdi da primena Uredbe apsolutno zavisi od stupanja na snagu Sporazuma o Jedinstvenom patentnom sudu, i da efikasnost ovlašćenja EU u oblasti unitarne patentne zaštite na zavisi od volje država članica koje su potpisale Sporazum. Opšti pravozastupnik navodi da zakonodavstvo EU predviđa osnivanje suda koji uspostavlja jedinstveni sistem rešavanja patetnih sporova za evropske patente i evropske patente sa unitarnim dejstvom. Uspostavljanje takve nadležnosti ključno je za pravilno funkcionisanje evropskog patenta sa unitarnim dejstvom, doslednost sudske prakse, a samim tim i pravnu sigurnost. Prema mišljenju opšteg pravozastupnika cilj Uredbe je da osigura takav pravilan rad. Primena osporavane uredbe dok JPS nije uspostavljen bila bi suprotna takvim principima.

Princip iskrene saradnje zahteva da države članice koje učestvuju u bližoj saradnji preduzmu sve odgovarajuće mere da sprovedu bližu saradnju, uključujući ratifikaciju Sporazuma o Jedinstvenom patentnom sudu, pošto je ratifikacija neophodna za njegovo sprovođenje. Uzdržavanjem od ratifikacije SJPS-a, države članice koje učestvuju u bližoj saradnji povredile bi princip iskrene saradnje tako što bi ugrozile tekovine harmonizacije prava EU uopšte i ciljeve uniformne zaštite. Veza između Uredbe o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite i Sporazuma o Jedinstvenom patentnom sudu takva je da ne bi bilo dosledno da se ne primenjuje pobijana uredba koja je uslov za stupanje na snagu Sporazuma.

Povodom druge tužbe Kraljevine Španije protiv Uredbe o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite koja se tiče režima prevođenja,³⁶⁴ opšti pravozastupnik podseća da pravo EU ne poznaje princip jednakosti jezika. On potvrđuje da lica koja ne poznaju nijedan od službenih jezika EZP-a (nemački, francuski ili engleski) jesu diskriminisana i da na taj način zakonodavstvo EU uspostavlja različitost tretmana. Ipak, opšti pravozastupnik

364 Mišljenje opšteg pravozastupnika, *Kingdom of Spain v. European Parliament and Council of the European Union*, predmet br. C-147, 18. novembar 2014,

smatra da ovakav jezički režim sledi zakonski cilj i da je prikladan i proporcionalan garancijama i aspektima koji umanjuju njegovo diskriminatorno dejstvo.

Prvo, sistem zaštite evropskim patentnom podrazumeva visoke troškove koji su smetnja patentnoj zaštiti u EU. Novi sistem ima za cilj da obezbedi unitarnu patentnu zaštitu na celokupnoj teritoriji država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji, bez preterano visokih troškova, upravo zahvaljujući ovakvom jezičkom režimu. Ovako će se izbeći situacija da privredni subjekti moraju da podnesu mnoštvo zahteva za nacionalno priznanje, koji podrazumevaju i troškove prevođenja. Opšti pravozastupnik u tom pogledu ističe razliku između evropskog patenta sa unitarnim dejstvom i nekog drugog prava intelektualne svojine, npr. komunitarnog žiga. Patent uključuje prevod dokumenata koja je više tehničke prirode, duža i komplikovanija za prevođenje. Izabrani jezički režim svakako podrazumeva ograničenje upotrebe jezika, ali sledi zakonski cilj smanjenja troškova prevođenja.

Drugo, ograničenje broja jezika na koje se prevode patentni spisi evropskog patenta sa unitarnim dejstvom prikladno je jer obezbeđuje unitarnu patentnu zaštitu na celoj teritoriji država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji omogućavajući da se značajno smanje troškovi prevođenja. On dodaje da, ukoliko ti troškovi moraju da budu umanjeni, zakonodavac EU nema izbora, osim da ograniči broj jezika na koje patentni spisi moraju da se prevedu. Budući da se radi o službenim jezicima EZP-a, taj izbor obezbeđuje određenu stabilnost za privredne subjekte i profesionalce u patentnom sektoru, koji su već naviknuti da rade na ta tri jezika. Štaviše, izbor jezika priznaje jezičku realnost patentnog sektora:

- (1) većina patentnih spisa objavljuje se na nemačkom, engleskom ili francuskom; i
- (2) ti jezici se govore u državama članicama iz kojih potiče većina patentnih zahteva u EU.

I treće, ovakav izbor jezičkog režima takođe je u skladu sa principom proporcionalnosti. Tokom prelaznog perioda, svi evropski patenti sa unitarnim dejstvom biće dostupni na engleskom. Posle toga, Evropski zavod za patente imaće visokokvalitetni automatski sistem prevođenja. Shema za naknadu troškova prevođenja do određene visine predviđena je za lica koji nisu podnela zahtev Zavodu na jednom od njegovih službenih jezika. Pravo na naknadu troškova imaju mala i srednja preduzeća, fizička lica, neprofitne organizacije, univerziteti i državne istraživačke organizacije koji imaju prebivalište ili glavno sedište firme u nekoj od država članica EU koja učestvuje u bližoj saradnji.

Opšti pravozastupnik zapaža da je princip pravne sigurnosti nesporno bolje očuvan kada je jedan jezik autentičan (u slučaju evropskog patenta sa unitarnim dejstvom, to će biti jezik postupka). Ako bi svi prevodi bili autentični, postojao bi rizik da se različite jezičke verzije ne slažu, što bi doprinelo povećanju pravne nesigurnosti.

2.3. Presuda Evropskog suda pravde u predmetu br. C-146/13

U presudi od 5. maja 2015. Evropski sud pravde detaljno je obrazložio zašto je odbacio sve argumente Kraljevine Španije i doneo odluku da se tužba odbija.³⁶⁵

2.3.1. Povreda načela vladavine prava

Kao prvi argument Kraljevina Španija istakla je da pobijanu uredbu treba poništiti zato što je njome povređeno načelo vladavine prava previđeno članom 2 UEU. Uredbom o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite uređuje se zaštita koja se zasniva na evropskom patentu, a upravni postupak koji prethodi priznanju takvog patenta nije podvrgnut sudskom nadzoru koji bi garantovao ispravnu i ujednačenu primenu prava EU i zaštitu osnovnih prava. Na taj način povređeno je načelo delotvorne pravne zaštite. Kraljevina Španija dodaje da je nedopustivo da ta uredba inkorporira u pravni poredak Evropske unije akte međunarodnog tela koga pomenuta načela ne obavezuju, kao i da zakonodavac Unije inkorporira u zakonodavstvo EU međunarodni pravni sistem čija usklađenost sa principima Osnivačkih ugovora nije zagarantovana. U tom kontekstu Španija pojašnjava da su, s jedne strane, žalbena veća i Veliko žalbeno veće EZP-a, tela osnovana u okviru Zavoda, koja u odnosu prema njemu nemaju nikakav stepen samostalnosti. S druge strane, protiv odluka tih žalbenih veća i proširenog žalbenog veća nije predviđen pravni lek koji bi omogućio sudski nadzor jer Evropska patentna organizacija ima imunitet u pogledu sudske nadležnosti i izvršenja.³⁶⁶

Parlament ocenjuje da je nivo zaštite prava pojedinca koji pruža pobijana uredba i garantuju KEP i JPS u skladu sa načelima vladavine prava. Upravne odluke EZP-a koje se odnose na priznanje evropskog patenta sa unitarnim dejstvom mogu se pobijati upravnim pravnim lekovima pred različitim telima unutar EZP-a. Države članice koje učestvuju u bližoj saradnji, a koje su sve članice KEP-a, ocenile su kao prihvatljiv nivo zaštite pojedinca koji pruža ta konvencija.³⁶⁷

Prema mišljenju Saveta prvi argument nije dovoljno jasan. Savet ocenjuje da je prenos ovlašćenja na međunarodnu organizaciju u skladu sa zaštitom ljudskih prava, pod uslovom da osnovna prava unutar te organizacije uživaju jednaku zaštitu. U konkretnom slučaju je upravo tako. Alternativno, prema mišljenju Saveta, članom 9, st. 3 pobijane uredbe uspostavljena je obaveza država članica da garantuju delotvornu pravnu zaštitu.

Intervenijenti se slažu sa argumentima Parlamenta i Saveta.³⁶⁸

Prema oceni Suda, nesporno je da pobijana uredba, kao što je i predviđeno članom 1, predstavlja poseban sporazum u smislu člana 142 KEP-a. Iz te odredbe proizlazi da države ugovornice takvog sporazuma određuju da evrop-

365 ESP, *Kingdom of Spain v. Parliament and Council*, predmet br. C-146/13, 5. maj 2015.

366 *Ibid.*, tač. 24.

367 *Ibid.*, tač. 25.

368 *Ibid.* tač. 26–27.

ski patent priznat za te države ima unitarno dejstvo na njihovim teritorijama, te mogu odrediti da evropski patent može da bude priznat samo zajednički za sve te države.

Iz tog razloga su pobijanom uredbom uspostavljeni uslovi koji omogućavaju da se, na području država članica koje učestvuju u bližoj saradnji, prizna unitarno dejstvo evropskom patentu koga je prethodno, na osnovu odredaba KEP-a, priznao EZP. U tom pogledu tačkom 7 preambule pobijane uredbe pojašnjeno je da unitarna zaštita, koja je akcesorne prirode, treba da se ostvari „dodelom unitarnog dejstva evropskim patentima u fazi nakon priznanja na osnovu ove uredbe i u pogledu svih država članica koje učestvuju u bližoj saradnji”. Kako to proističe iz člana 2, tač. b) i c) pomenute uredbe, evropski patent sa unitarnim dejstvom je evropski patent koji je priznao EZP u skladu sa propisima i postupcima utvrđenim KEP-om, koji ima unitarno dejstvo u državama članicama koje učestvuju u bližoj saradnji.

Dakle, proizlazi da cilj pobijane uredbe nije, ni delimično, utvrđivanje uslova priznanja evropskih patenata koji nisu uređeni pravom EU, već samo KEP-om. Pomenutom uredbom postupak priznanja evropskih patenata predviđen KEP-om ne inkorporira se u pravo Evropske unije.

Suprotno tome, iz kvalifikacije pobijane uredbe kao posebnog sporazuma u smislu člana 142 KEP-a, koju Kraljevina Španija ne osporava, proizlazi da se tom uredbom, s jedne strane, samo utvrđuju uslovi pod kojima evropski patent kojeg je prethodno priznao EZP u skladu sa odredbama KEP-a može, na zahtev nosioca, da ostvari unitarno dejstvo, a s druge strane, da to dejstvo definiše.

Iz navedenog proističe, kao što je i istakao opšti pravozastupnik u tački 61 Mišljenja, da je prvi argument koji se odnosi na osporavanje zakonitosti upravnog postupka koji prethodi priznavanju evropskog patenta, u svetlu prava EU, bespredmetan, te ga treba odbaciti.³⁶⁹

2.3.2. Nepostojanje pravne osnove pobijane uredbe

Kraljevina Španija tvrdi da član 118, st. 1 UFEU ne predstavlja odgovarajuću pravnu osnovu za donošenje pobijane uredbe, te da potonju treba smatrati pravno nepostojećom. Uredba nema materijalni sadržaj i njeno donošenje niti prate mere koje garantuju ujednačenu zaštitu prava intelektualne svojine u EU, niti ona dovodi do usklađivanja zakonodavstava država članica u tom pogledu.

Pomenuta uredba predstavlja poseban sporazum u smislu člana 142 KEP-a, kojim se, prema naslovu Uredbe, sprovodi bliža saradnja u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite. Međutim, predmet i svrha te uredbe ne odgovaraju pravnoj osnovi na kojoj se ona zasniva.

Naime, u pobijanoj uredbi ne navode se dela za koja evropski patent sa unitarnim dejstvom pruža zaštitu, već se upućuje na nacionalna prava država članica. Prema mišljenju Kraljevine Španije to je pogrešno jer je evropski patent sa unitarnim dejstvom uspostavila EU, i države članice svoju nadležnost vrše u

³⁶⁹ *Ibid.*, tač. 28–32.

meri u kojoj Unija ne izvršava svoju. Dalje, kada je reč o dejstvima evropskog patenta sa unitarnim dejstvom, ta uredba upućuje na SJPS, sporazum međunarodnog prava³⁷⁰ sklopljen između država članica Unije koje učestvuju u bližoj saradnji, izuzev Republike Poljske i Republike Italije. Ovo upućivanje, međutim, suprotno je načelu autonomije pravnog poretka EU. U ovom slučaju, pomenuta uredba izgubila je smisao, s obzirom na to što su odredbe kojima se usklađuju zakonodavstva prenesene u SJPS.³⁷¹

Parlament i Savet tvrde da član 118, stav 1 UFEU predstavlja odgovarajuću pravnu osnovu za donošenje pobijane uredbe. Tim članom se ne zahteva potpuna usklađenost nacionalnih zakonodavstava, pod uslovom da je uspostavljeno pravo intelektualne svojine koje pruža ujednačenu, uniformnu zaštitu u državama članicama EU koje učestvuju u bližoj saradnji.

S obzirom na predmet i sadržaj pomenute uredbe, ona ispunjava taj zahtev jer uspostavlja evropski patent sa unitarnim dejstvom koji pruža unitarnu zaštitu na području država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji i definiše prirodu, opseg i dejstvo unitarnog patenta.

Intervenijenti se pridružuju stavovima Parlamenta i Saveta.³⁷²

Prema mišljenju Suda, u skladu sa ustaljenom sudskom praksom, izbor pravne osnove za neki akt Unije mora se zasnivati na objektivnim elementima koji podležu sudskom nadzoru, među kojima su cilj i sadržaj tog akta.

Član 118, st. 1 UFEU ovlašćuje zakonodavca EU da uspostavlja mere za stvaranje evropskih prava intelektualne svojine kako bi se osigurala ujednačena zaštita tih prava u Uniji. Ova odredba, uneta u Osnivačke ugovore izmenama i dopunama Ugovora iz Lisabona, izričito se poziva na uspostavljanje i funkcionisanje jedinstvenog tržišta koje, u skladu sa članom 4 UFEU, spada u oblast podeljenih nadležnosti EU.

Sud takođe zaključuje da izraz „u Uniji” iz te odredbe znači da, s obzirom na to da se ovlašćenje dodeljeno pomenutim članom izvršava u okviru bliže saradnje, tako uspostavljeno evropsko pravo intelektualne svojine i uniformna zaštita koju ono pruža ne moraju biti na snazi u celoj Uniji, nego samo na teritoriji onih država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji.

Shodno tome, potrebno je, u svetlu cilja i sadržaja pobijane uredbe, utvrditi da li su njome uspostavljene mere koje garantuju zaštitu prava intelektualne svojine na teritoriji država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji, i prema tome, da li član 118, stav 1 UFEU može da predstavlja pravnu osnovu pobijane uredbe.

Treba imati na umu da je, prema članu 1, st. 1 cilj pobijane uredbe uspostavljanje unitarne patentne zaštite koja bi, u skladu s tačkom 1 preambule te uredbe, trebalo da bude jedan od pravnih instrumenata koji na raspolaganju imaju preduzeća, omogućavajući im da prilagode svoje aktivnosti u proizvodnji i distribuciji proizvoda preko nacionalnih granica. Tačka 4 preambule potvrđuje taj cilj

370 Detaljnije o međunarodnim sporazumima: R. Vukadinović, 102–104.

371 ESP, predmet br. 146/13, tač. 33–35.

372 *Ibid.*, tač. 36–38.

ističući potrebu za poboljšanjem nivoa patentne zaštite tako što se omogućava dobijanje unitarne patentne zaštite u državama članicama EU koje učestvuju u bližoj saradnji, smanjenje troškova i pojednostavljenje postupka zaštite za preduzeća širom Unije.

Jasno je da odredbe pobijane uredbe, definisanjem karakteristika evropskog patenta sa unitarnim dejstvom, predstavljaju izraz volje zakonodavca EU da obezbedi uniformnu zaštitu na području država članica koje učestvuju u bližoj saradnji.

Članom 3, st. 1 pobijane uredbe predviđeno je da evropski patent koji je u državama članicama koje učestvuju u bližoj saradnji priznat sa istim nizom zahteva ima unitarno dejstvo u tim državama, pod uslovom da je njegovo unitarno dejstvo upisano u Registar unitarne patentne zaštite. Dalje, članom 3, st. 2 određeno je da evropski patent sa unitarnim dejstvom ima unitarna svojstva, pruža unitarnu zaštitu i ima unitarno dejstvo u svim državama članicama EU koje učestvuju u bližoj saradnji, te da se može ograničiti, preneti, opozvati ili isteći samo zajednički u svim državama članicama.

U tom pogledu, određivanje samo jednog nacionalnog prava koje se primenjuje na teritoriji svih država članica koje učestvuju u bližoj saradnji, čijim su materijalnopравnim odredbama određena dela protiv kojih evropski patent sa unitarnim dejstvom pruža zaštitu, kao i njegove karakteristike kao predmeta svojine, pomaže da se obezbedi unitarno dejstvo ove zaštite.

Naime, za razliku od evropskih patenata priznatih u skladu sa pravilima predviđenim KEP-om, koja u svakoj od država ugovornica te konvencije obezbeđuju zaštitu čiji je opseg određen nacionalnim pravom svake države, ujednačenost zaštite koju pruža evropski patent sa unitarnim dejstvom proizlazi iz primene člana 5, st. 3 i člana 7 pobijane uredbe, koji garantuju da se određeno nacionalno pravo primenjuje na teritoriji svih država članica koje učestvuju u bližoj saradnji u kojima taj patent ima unitarno dejstvo.

Što se tiče argumenta Kraljevine Španije prema kojem pobijana uredba nema materijalni sadržaj, treba istaći (kao što je to učinio i opšti pravozastupnik u tački 89 Mišljenja) da član 118, st. 1 UFEU (koji predstavlja deo Poglavlja 3, Glave VII, koja se odnosi na usklađivanje zakonodavstava), pozivanjem na „mere za uspostavljanje evropskih prava intelektualne svojine kako bi se osigurala ujednačena zaštita prava intelektualne svojine u čitavoj Uniji”, od zakonodavca EU ne zahteva potpunu i iscrpnu harmonizaciju svih aspekata prava intelektualne svojine.

Uprkos tome što u pobijanoj uredbi nisu nabrojana dela protiv kojih evropski patent sa unitarnim dejstvom garantuje zaštitu, takva zaštita jeste uniformna, ako se, nezavisno od opsega materijalne zaštite koju (na osnovu nacionalnog prava koje se primenjuje) pruža evropski patent sa unitarnim dejstvom (u skladu sa članom 7 pobijane uredbe), ta zaštita primenjuje na evropski patent sa unitarnim dejstvom na teritoriji svih država članica u kojima pomenuti patent ima unitarno dejstvo, a koje učestvuju u bližoj saradnji.

Na kraju, zakonodavac Unije je u tački 9 preambule pobijane uredbe naveo da se u oblastima koje nisu pokrivene pobijanom uredbom ili Uredbom br. 1260/2012 o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite koja se tiče prevođenja, primenjuju odredbe KEP-a, SJPS-a, uključujući njegove odredbe koje definišu opseg i ograničenja tog prava, i nacionalno pravo, uključujući pravila međunarodnog privatnog prava.

Dakle, unitarna patenta zaštita, uspostavljena pobijanom uredbom, prikladna je za sprečavanje razlika u patentnoj zaštiti u državama članicama koje učestvuju u bližoj saradnji i zato ima za cilj ujednačenu, uniformnu zaštitu u smislu člana 118, st. 1 UFEU.

Iz toga proističe da ta odredba predstavlja odgovarajuću pravnu osnovu za donošenje pobijane uredbe.

Shodno tome, i drugi argument treba odbaciti³⁷³

2.3.3. Zloupotreba ovlašćenja

Kraljevina Španija tvrdi da su Parlament i Savet zloupotrebili ovlašćenja zato što je pobijana uredba samo „prazna školjka” koja pravno ne uređuje unitarnu patentnu zaštitu prava intelektualne svojine u Uniji. Isto tako, Kraljevina Španija, suprotno onome što navodi Savet, tvrdi da ESP nije odlučivao o tom pitanju u presudi Kraljevina Španija i Republika Italija protiv Saveta.³⁷⁴

Parlament i Savet, koje podržavaju intervenijenti, zahtevaju da se treći argument odbaci. Parlament naglašava da je Sud u presudi Kraljevina Španija i Republika Italija protiv Saveta odbacio argumentaciju Kraljevine Španije i Republike Italije koja se odnosila na zloupotrebu ovlašćenja. Savet dodaje da pobijana uredba i uspostavljanje evropskog patenta sa unitarnim dejstvom podstiču ostvarivanje ciljeva Unije. Naime, ukoliko ne bi postojalo unitarno dejstvo evropskog patenta sa unitarnim dejstvom, nosilac patenta koji želi da ostvari zaštitu u dvadeset pet država članica koje učestvuju u bližoj saradnji morao bi da traži priznanje patenta u svakoj od tih država članica. Pritom se pomenuti patent mora odobriti i u slučaju spora procesuirati u svakoj od pomenutih država članica ponaosob.³⁷⁵

Sud ističe da se prema ustaljenoj sudskoj praksi može govoriti o zloupotrebi ovlašćenja samo ako se, na osnovu objektivnih, relevantnih i usklađenih pokazatelja, utvrdi da se isključivi ili bar odlučujući cilj donošenja akta razlikuje od onih za koje je dodeljeno ovlašćenje, ili je to pak izbegavanje postupka posebno predviđenog Ugovorom o funkcionisanju Evropske unije za rešavanje okolnosti predmetnog slučaja.

U okviru argumenta koji se odnosi na zloupotrebu ovlašćenja, Kraljevina Španija samo ponavlja da se pobijanom uredbom ne utvrđuje nikakvo pravno

373 *Ibid.*, tač. 39–53.

374 *Ibid.*, tač. 54.

375 *Ibid.*, tač. 55.

uređenje koje može garantovati unitarnu zaštitu prava intelektualne svojine u EU. Međutim, ta argumentacija već je odbačena u okviru drugog argumenta.

Iz navedenog proizlazi da ni treći argument nije osnovan i da ga treba odbaciti.³⁷⁶

2.3.4. Povreda člana 291, stav 2 UFEU i načela iz presude Meroni/Visoka vlast

U četvrtom argumentu u prilog tužbi, Kraljevina Španija osporava to što je članom 9, st. 2 pobijane uredbe, državama članicama koje učestvuju u bližoj saradnji, a koje deluju u okviru užeg odbora Upravnog saveta EPO-a dodeljeno ovlašćenje za određivanje visine taksi za održavanje unitarnog patenta i udela u njihovoj raspodeli. Dodeljivanje takvog ovlašćenja državama članicama koje učestvuju u bližoj saradnji predstavlja povredu člana 291 UFEU i načela uspostavljenog presudom Meroni/Visoka vlast.³⁷⁷

Kraljevina Španija tvrdi da član 291 UFEU zapravo ne dopušta zakonodavcu da navedeno ovlašćenje prenosi na države članice koje učestvuju u bližoj saradnji. Stav 1 ovog člana ne može se primeniti, a stavom 2 određeno je da, kad su potrebni uniformni uslovi za sprovođenje pravno obavezujućih akata EU, ovlašćenja za sprovođenje dodeljuju se Komisiji ili Savetu. Kraljevina Španija tvrdi da u ovom slučaju, vodeći računa o članu 9, st. 2 pobijane uredbe, uslov za primenu člana 291, st. 2 UFEU očigledno nije ispunjen.

Alternativno, ako Sud zaključi da član 291, st. 2 UFEU nije povređen, Kraljevina Španija tvrdi da prenošenje ovlašćenja o kojem je reč ne ispunjava uslove utvrđene u presudi Meroni/Visoka vlast, a potvrđene presudama Romano/INAMI,³⁷⁸ Tralli/BCE³⁷⁹ i Ujedinjeno Kraljevstvo/Parlament i Savet.^{380, 381}

U okviru petog argumenta, Kraljevina Španija ističe da je članom 9, st. 1 pobijane uredbe, kojim se određeni administrativni poslovi prenose na EZP, povređeno načelo uspostavljeno presudom Meroni/Visoka vlast. Suprotno onome što tvrdi više intervenijentata, nije reč o ovlašćenjima država članica, već o ovlašćenjima EU. Iako objektivno opravdanje za prenos tog ovlašćenja, prema mišljenju Kraljevine Španije, može biti stručnost EZP-a u oblasti o kojoj je reč, ono se ne može odnositi na slučajeve koji uključuju diskreciona ovlašćenja. Međutim, upravljanje sistemom naknade troškova prevođenja iz člana 5 UUPZP-a, predviđeno članom 9, st. 1, tač. f) pobijane uredbe, podrazumeva upravo diskreciona ovlašćenja. Pored toga, EZP ima imunitet u vezi sa sudskom nadležnosti i izvršenjem, te njegovi akti ne podležu sudskom nadzoru.³⁸²

376 *Ibid.*, tač. 56–59.

377 ESP, *Meroni v. High Authority*, predmet br. C-9/56, 13. juni 1958.

378 ESP, *Romano v. INAMI*, predmet br. C-98/80, 14. maj 1981.

379 ESP, *Tralli v. ECB*, predmet br. C-301/02, 26. maj 2005.

380 ESP, *United Kingdom v. Parliament and Council of the European Union*, predmet br. C-270/12, 22. januar 2014.

381 ESP, predmet br. C-146/13, tač. 60–62.

382 *Ibid.*, tač. 63.

U odgovoru na četvrti argument Parlament tvrdi da je dodeljivanje određenih ovlašćenja zavodima uvek predstavljalo izuzetak od pravila predviđenih Osnivačkim ugovorima, kada je reč o primeni prava EU, što je pod određenim uslovima, s pravne tačke gledišta, prihvatljivo. Parlament postavlja i pitanje relevantnosti presude Meroni/Visoka vlast u slučaju dodeljivanja ovlašćenja međunarodnom telu poput Užeg odbora Upravnog saveta Evropske patentne organizacije.

Savet smatra da, u skladu sa članom 291, st. 1 UFEU, kada institucije EU donose pravno obavezujuće akte, na državama članicama je da donose odgovarajuće mere potrebne za njihovo sprovođenje. Samo u slučaju kad primena tih akata zahteva uniformne uslove, Komisija donosi mere sprovođenja, odnosno Savet, u zavisnosti od slučaja, u skladu sa članom 291, st. 2 UFEU. U tom pogledu Kraljevina Španija ne obrazlaže svoju tvrdnju prema kojoj određivanje visine taksi za obnavljanje i njihova raspodela mora biti ujednačena na nivou EU. Iz navedenog sledi da presuda Meroni/Visoka vlast nije relevantna u ovom slučaju.

U svakom slučaju, Parlament i Savet ocenjuju da nisu ispunjeni uslovi utvrđeni u presudi Meroni/Visoka vlast.³⁸³

U odgovoru na peti argument Parlament i Savet ističu da se sudska praksa utvrđena presudom Meroni/Visoka vlast ne može primeniti, što je izneto u odgovoru na četvrti argument. Parlament i Savet dodaju da je zadatak predviđen članom 9, st. 1, tač. f) pobijane uredbe, za razliku od ostalih zadataka iz člana 9, st. 1 te uredbe, podvrgnut kriterijumima uspostavljenim posredno, upućivanjem na član 5 UUPZP-a. Suprotno onome što tvrdi Kraljevina Španija, kada je reč o pomenutom zadatku koji treba da ispuni, EZP ne raspolaže potpunom slobodom. Tačnije, ocena koju EZP vrši više je administrativne ili tehničke, nego političke prirode. Parlament takođe podseća da je član Užeg odbora Upravnog saveta EPO-a istovremeno i predstavnik Komisije u svojstvu posmatrača. U pogledu navodnog nepostojanja sudskog nadzora, Parlament i Savet upućuju na ranije iznesene argumente.

Intervenijenti se pridružuju argumentaciji Parlamenta i Saveta.³⁸⁴

Što se tiče ocene ESP-a, on je pošao od toga da se prvi razlog istaknut u prilog četvrtom argumentu odnosi na povredu člana 291, st. 2 UFEU. Drugi razlog istaknut u prilog četvrtom, kao i petom argumentu, odnosi se na povredu načela iz presude Meroni/Visoka vlast.

Kad je reč, kao prvo, o razlogu koji se odnosi na povredu člana 291, st. 2 UFEU, nesporno je (kao što se to navodi u tački 28 ove presude) da pobijana uredba predstavlja poseban sporazum u smislu člana 142 KEP-a, zbog čega se na taj sporazum primenjuju odredbe IX dela Konvencije, koji se odnosi na posebne sporazume (članovi 142–149).

U skladu sa članovima 143 i 145 KEP-a, grupa država ugovornica može, na osnovu odredaba IX dela KEP-a, poveriti zadatke EZP-u i uspostaviti uži odbor Upravnog saveta Evropske patentne organizacije, kao što je predviđeno tačkom

383 *Ibid.*, tač. 65–66.

384 *Ibid.*, tač. 67–68.

16 preambule pobijane uredbe. Pored toga, članom 146 KEP-a predviđeno je da, kad je grupa država ugovornica dodelila EZP-u dodatne zadatke u smislu člana 143 Konvencije, ta grupa snosi troškove Evropskog zavoda za patente za sprovođenje tih zadataka.

U cilju sprovođenja pomenutih odredaba, član 9, st. 1 Uredbe predviđa da države članice koje učestvuju u bližoj saradnji, u svojstvu država ugovornica KEP-a, obezbeđuju upravljanje i nadzor nad aktivnostima u vezi s tim zadacima i određuju visinu i udeo u raspodeli taksi za održavanje u skladu sa odredbama Uredbe. Tačkom 20 preambule pomenute uredbe pojašnjeno je da bi odgovarajuću visinu i raspodelu taksi za održavanje trebalo odrediti tako da se obezbedi da sredstva dobijena na osnovu evropskog patenta sa unitarnim dejstvom u potpunosti pokrivaju troškove svih zadataka poverenih EZP-u.

Iz prethodnih razmatranja proizlazi da iznos taksi za održavanje iz člana 9, st. 2 pobijane uredbe mora pokriti troškove EZP-a za sprovođenje dodatnih zadataka koje su mu, u smislu člana 143 KEP-a, poverile države članice koje učestvuju u bližoj saradnji.

Ti su zadaci povezani sa sprovođenjem unitarne patentne zaštite koju uspostavlja pobijana uredba.

Stoga se zaključuje, suprotno onome što tvrde neki intervenijenti, da određivanje visine i raspodela taksi za održavanje iz člana 9, st. 2 pobijane uredbe, predstavljaju sprovođenje pravno obavezujućeg akta Unije u smislu člana 291, st. 1 UFEU.

U skladu sa tekstom potonje odredbe, države članice donose nacionalne mere potrebne za sprovođenje pravno obavezujućih akata Unije.

Tim se aktima, u skladu sa članom 291, st. 2 UFEU, sprovođenje ovlašćenja dodeljuje Komisiji ili Savetu u posebno utvrđenim slučajevima, kao i u slučajevima predviđenim članovima 24 i 26 UEU, samo onda kada su potrebni uniformni uslovi za sprovođenje pravno obavezujućih akata EU.

Međutim, Kraljevina Španija u okviru četvrtog argumenta ne iznosi zašto bi takvi uniformni uslovi bili potrebni za sprovođenje člana 9, st. 2 pobijane uredbe.

Ta država članica samo tvrdi da potreba za takvim uslovima proističe iz odredbi te uredbe i iz određivanja unitarne takse za održavanje za evropski patent sa unitarnim dejstvom za svaku državu članicu. Takav se argument, međutim, ne može prihvatiti.

Iako je članom 9, st. 1, tač. e) pobijane uredbe određeno da države članice koje učestvuju u bližoj saradnji delegiraju Evropskom zavodu za patente zadatak prikupljanja i upravljanja taksama za održavanje evropskih patentenata sa unitarnim dejstvom, ni iz jedne odredbe te uredbe ne proizlazi da bi iznos taksi trebalo da bude ujednačen za sve države članice koje učestvuju u bližoj saradnji.

Nadalje, iz kvalifikacije pobijane uredbe kao posebnog sporazuma u smislu člana 142 KEP-a, i okolnosti, koju Kraljevina Španija nije osporila, da je određivanje visine i raspodela taksi za održavanje u nadležnosti Užeg odbora Upravnog saveta Evropske patentne organizacije, sledi da upravo države članice koje učestvuju u bližoj saradnji, a ne Komisija ili Savet, moraju da preduzmu sve potreb-

ne mere za sprovođenje člana 9, st. 2 pobijane uredbe, s obzirom na to što Unija, za razliku od njenih država članica, nije ugovornica KEP-a.

Iz navedenog se zaključuje da Kraljevina Španija pogrešno tvrdi da je povređen član 291, st. 2 UFEU.³⁸⁵

Kao drugo, treba ispitati razlog koji se odnosi na povredu načela uspostavljenog presudom Meroni/Visoka vlast, koji je istaknut u prilog četvrtom i petom argumentu. U pomenutoj presudi Sud je, između ostalog, zaključio da prenošenje diskrecionih ovlašćenja, od strane institucija EU na fizičko lice, koja podrazumevaju široku slobodu procene i čije korišćenje može onemogućiti sprovođenje stvarne ekonomske politike, nije u skladu sa UFEU.

U tom pogledu treba podsetiti da Unija, za razliku od država članica, nije članica EZP-a. Zakonodavac Unije je zato u pomenutom članu 9, st. 2 pobijane uredbe ispravno predvideo da države članice koje učestvuju u bližoj saradnji kao države ugovornice KEP-a određuju visinu i udele u raspodeli taksi za održavanje.

Kad je reč o članu 9, st. 1 pobijane uredbe, iz formulacije te odredbe proističe da države članice koje učestvuju u bližoj saradnji poveravaju Evropskom zavodu za patente, u smislu člana 143 KEP-a, zadatke nabrojane u pomenutoj odredbi.

Budući da, suprotno onome što tvrdi Kraljevina Španija, zakonodavac Unije nije preneo državama članicama koje učestvuju u bližoj saradnji ali ni Zavodu ovlašćenja za sprovođenje koja mu pripadaju na osnovu prava EU, načela iz presude Meroni/Visoka vlast ne mogu se primeniti.

Iz navedenog sledi da četvrti i peti argument treba odbaciti.³⁸⁶

2.3.5. Povreda načela autonomije i unofornosti prava EU

U okviru šestog argumenta u prilog tužbi, Kraljevina Španija tvrdi da očuvanje autonomije pravnog poretka EU pretpostavlja da se ovlašćenja Unije i njenih institucija ne dovode u pitanje međunarodnim ugovorom, što u ovom predmetu nije slučaj.

U prvom delu šestog argumenta, Kraljevina Španija tvrdi da ne postoji sadržinska razlika između Sporazuma o Jedinstvenom patentnom sudu i Predloga sporazuma o sudu za evropski i unitarni patent, koji je ESP u Mišljenju 1/09 ocenio kao nespojiv sa odredbama UEU i UFEU. S jedne strane, Jedinstveni patentni sud ne predstavlja deo institucionalnog i pravosudnog sistema Unije. S druge strane, SJPS ne predviđa garancije za poštovanje prava EU. Iako je članom 23 SJPS-a predviđena neposredna, pojedinačna i kolektivna odgovornost država članica ugovornica za delovanje JPS-a (uključujući i odgovornost za ciljeve predviđene članovima 258, 259 i 260 UFEU), čak i pod pretpostavkom da je u skladu s Ugovorima, takva odgovornost nije dovoljna.

Drugim delom pomenutog argumenta, Kraljevina Španija tvrdi da države članice koje učestvuju u bližoj saradnji, pristupanjem SJPS-u, izvršavaju nadlež-

385 *Ibid.*, tač. 69–83.

386 *Ibid.*, tač. 84–88.

nost koja pripada EU, kršeći pritom načela lojalne saradnje i autonomije prava Evropske unije. Od stupanja na snagu Ugovora iz Lisabona Evropska unija ima isključivu nadležnost za sklapanje međunarodnih sporazuma, u meri u kojoj njihovo sklapanje može da utiče na propise EU ili da izmeni njihov opseg. Sporazum o Jedinstvenom patentnom sudu utiče na Uredbu br. 1215/2012³⁸⁷ i Konvenciju o nadležnosti i priznavanju i izvršavanju presuda u građanskim i trgovačkim stvarima, potpisana u Luganu 30. oktobra 2007.³⁸⁸

Naposletku, u trećem delu šestog argumenta, Kraljevina Španija tvrdi da iz člana 18, stav 2, podstav 1 pobijane uredbe proističe da primena te uredbe apsolutno zavisi od stupanja na snagu SJPS-a. Član 89 Sporazuma uslovljava njegovo stupanje na snagu ratifikacijom trinaeste države, uključujući tri države članice u kojima je tokom godine koja je prethodila godini potpisivanja SJPS-a postojao najveći broj evropskih patenata. Iz navedenog proističe da stvarno izvršavanje nadležnosti od strane EU putem pobijane uredbe zavisi od volje država članica potpisnica SJPS-a.³⁸⁹

Sedim argumentom, Kraljevina Španija tvrdi da član 18, stav 2, podstav 2 pobijane uredbe državama članicama omogućava da jednostrano odluče da li će se na njih ta uredba primenjivati. Ako bi neka država članica odlučila da ne ratifikuje SJPS, ta se uredba na nju ne bi primenjivala i Jedinstveni patentni sud na teritoriji te države ne bi imao isključivu nadležnost za evropski patent sa unitarnim dejstvom. Prema tome, evropski patenti sa unitarnim dejstvom ne bi imali unitarno dejstvo kada je reč o pomenutoj državi članici. Iz toga sledi da je načelo autonomije, kao i načelo uniformnosti, povređeno.³⁹⁰

Parlament najpre ističe da je veza između pobijane uredbe i SJPS-a neophodan uslov za funkcionisanje evropskog patenta sa unitarnim dejstvom i da ne utiče na pravo EU. Sporazum o Jedinstvenom patentnom sudu ispunjava dva ključna uslova koji se traže za poštovanje autonomije i pravnog poretka EU. S jedne strane, priroda nadležnosti Unije i njenih institucija nije izmenjena i, s druge strane, taj sporazum ne nameće posebno tumačenje pravnih odredaba EU Evropskoj uniji i njenim institucijama prilikom izvršavanja njihovih unutrašnjih nadležnosti.

Pored toga, osnivanje Jedinstvenog patentnog suda ne utiče ni na jedno ovlašćenje EU. Pre svega, ovlašćenje za osnivanje zajedničkog suda za patente i za određivanje njegovih nadležnosti imaju države članice, a ne isključivo EU. Zatim, pobijanom uredbom izričito se od država članica zahteva da Jedinstvenom patentnom sudu dodele isključivu nadležnost. Ta uredba, zasnovana na članu 118, st. 1 UFEU, dopušta državama članicama da donose u oblasti patenata odredbe kojima se predviđaju odstupanja od Uredbe 1215/2012. Takođe, zako-

387 Uredba (EU) br. 1215/2012 od 12. decembra 2012. o nadležnosti i priznanju i izvršenju presuda u građanskim i trgovačkim stvarima, 2012, *Službeni list EU*, 2012, br. L 351.

388 Konvencija o nadležnosti i priznanju i izvršenju presuda u građanskim i trgovačkim stvarima, *Službeni list EZ*, 2007, br. L 339, (Lugano konvencija).

389 ESP, predmet br. C-146/13, tač. 89–92.

390 *Ibid.*, tač. 93.

nodavac EU zahteva da se stupanje na snagu SJPS-a uslovi potrebnim izmenama potonje uredbe od strane zakonodavca EU u pogledu veze između te uredbe i pomenutog sporazuma. Konačno, više odredaba UFEU uslovljava stupanje na snagu akta sekundarnog prava EU odobrenjem država članica.

Parlament takođe smatra da odbijanje ratifikacije SJPS-a od strane države članice koje bi dovelo do toga da se pobijana uredba ne primenjuje na njenoj teritoriji, predstavlja povredu člana 4, st. 3 UEU. Prema mišljenju Parlamenta, čak i pod pretpostavkom da postoji rizik od neujednačne primene pobijane uredbe, takav rizik je opravdan, imajući u vidu potrebu da se garantuje delotvorna pravna zaštita i poštovanje načela pravne sigurnosti.

Savet ističe da je politički izbor zakonodavca da se poveže evropski patent sa unitarnim dejstvom s funkcionisanjem posebnog sudske tela, Jedinstvenog patentnog suda, kao garanta doslednosti sudske prakse i pravne sigurnosti. Ne postoji nikakva pravna prepreka uspostavljanju veze između evropskog patenta sa unitarnim dejstvom i Jedinstvenog patentnog suda. Ta veza opisana je u tačkama 24 i 25 preambule pobijane uredbe. U zakonodavnoj praksi postoji više primera kada je primena akata EU uslovljavana nastupanjem nekog događaja koji nije povezan s tim aktom. Kada je reč o broju ratifikacija potrebnih za stupanje na snagu SJPS-a, određivanje broja od trinaest ratifikacija predstavlja izraz volje država članica da osiguraju brzo uspostavljanje evropskog patenta sa unitarnim dejstvom i Jedinstvenog patentnog suda.

Savet podseća da član 8, st. 2 pobijane uredbe predviđa samo odstupanje od člana 3, st. 1 i 2 i od člana 4, st. 1 te uredbe, tako što je unitarno dejstvo evropskog patenta sa unitarnim dejstvom ograničeno na države članice koje su ratifikovale SJPS, pri čemu se druge odredbe te uredbe primenjuju na sve države članice koje učestvuju u bližoj saradnji. Vodeći računa o važnosti veze između pobijane uredbe i SJPS-a, zaključeno je da se radi o dodatnoj garanciji optimalnog učinka te veze.

Intervenijenti koji su podneli zapažanja u vezi sa šestim i sedmim argumentom pridružili su se stavu Parlamenta i Saveta.³⁹¹

Sud je na samom početku istakao da prva dva dela šestog tužbenog razloga nastoje da dokažu da odredbe SJPS-a nisu u skladu sa pravom EU, i da države članice koje učestvuju u bližoj saradnji ne mogu ratifikovati SJPS, a da ne povrede svoje obaveze koje proizilaze iz prava EU.

Treba podsetiti da, u okviru postupka pokrenutog na osnovu člana 263 UFEU, Sud nije nadležan da odlučuje ni o zakonitosti međunarodnog sporazuma sklopljenog između država članica, ni o zakonitosti akata koje je donelo nacionalno telo. Iz navedenog sledi da prva dva dela šestog tužbenog razloga treba odbaciti kao nedopuštena.

Povodom trećeg dela tog argumenta, treba naglasiti da je članom 18, stav 2, podstav 1 pobijane uredbe određeno da se ona primenjuje od 1. januara 2014. ili od dana stupanja na snagu SJPS-a, u zavisnosti od toga koji datum nastupi kasnije.

³⁹¹ *Ibid.*, tač. 94–99.

U skladu sa sudskom praksom ESP-a, kada je reč o neposrednoj primeni uredbe, predviđene članom 288, st. 2 UFEU,³⁹² za njeno stupanje na snagu i primenu u korist ili na štetu pravnih subjekata nije potreban propis kojim se ona unosi u nacionalno pravo, osim ako ta uredba ostavlja državama članicama da same donose zakonodavne i druge pravne, upravne i finansijske mere potrebne za primenu njenih odredaba.

Takav je slučaj u ovom predmetu, s obzirom na to da je sam zakonodavac EU prepustio državama članicama da u cilju primene odredaba pobijane uredbe, s jedne strane donose određene mere unutar pravnog okvira koji utvrđuje KEP, i s druge strane osnuju Jedinstveni patentni sud koji je (kao što je predviđeno tačkama 24 i 25 preambule pomenute uredbe) ključan za obezbeđenje: pravilnog funkcionisanja tog patenta, doslednosti sudske prakse, pravne sigurnosti i isplativosti za nosioce patenata.³⁹³

Razlog Kraljevine Španije koji je iznesen u okviru sedmog argumenta, prema kome član 18, stav 2, podstav 2 pobijane uredbe daje mogućnost državama članicama da jednostrano odluče da li će se Uredba primenjivati na njih, zasnovan je na pogrešnoj pretpostavci, s obzirom na to da ta odredba predstavlja odstupanje samo od člana 3, st. 1 i 2 i člana 4, st. 1 pobijane uredbe, dok se na ostale njene odredbe ne odnosi. Osim toga, takvo delimično i privremeno odstupanje opravdano je razlozima navedenim u tački 106 ove presude.

Iz prethodnih razmatranja proizlazi da šesti i sedmi argument treba odbaciti.³⁹⁴

Imajući u vidu sva prethodna razmatranja, treba odbiti tužbu u celini, kao i zahtev za delimično poništenje pobijane uredbe, koji je Kraljevina Španija alternativno postavila.³⁹⁵

Dakle, tužba se odbija, a Kraljevina Španija će snositi sopstvene troškove i troškove Evropskog parlamenta i Saveta EU.

2.4. Presuda Evropskog suda pravde u predmetu br. C-147/13

Evropski sud pravde doneo je 5. maja 2015. presudu kojom se odbija i druga tužba Kraljevine Španije, detaljno obrazloživši zašto je odbačen svaki od argumenata.³⁹⁶

2.4.1. Povreda načela nediskriminacije u pogledu upotrebe jezika

Kraljevina Španija tvrdi da je Savet odobrenjem pobijane uredbe povredio načelo nediskriminacije iz člana 2 UEU. Uredbom o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite koja se tiče prevođenja

392 Čl. 288, st. 2 UFEU: „Uredba ima opštu važnost. Ona je obavezna u svim svojim elementima i direktno se primenjuje u svakoj državi članici.”

393 ESP, predmet br. C-146/13, tač. 100–106.

394 *Ibid.*, tač. 107–108.

395 *Ibid.*, tač. 109.

396 ESP, *Kingdom of Spain v. Council*, predmet br. C-147/13, 5. maj 2015.

za evropski patent sa unitarnim dejstvom ustanovljen je jezički režim kojim se ugrožavaju pravna lica čiji jezik nije jedan od službenih jezika EZP-a. Takvim režimom stvara se nejednakost u postupanju prema građanima i preduzećima EU koji raspolažu sredstvima pomoću kojih mogu, s određenim stepenom stručnog znanja, da razumeju spise sastavljene na tim jezicima, i prema onima koji ne raspolažu tim sredstvima, te ih moraju prevoditi o svom trošku. Svako ograničenje korišćenja svih službenih jezika EU mora da bude opravdano, uz poštovanje načela proporcionalnosti.³⁹⁷

Kao prvo, nije zagarantovan pristup prevodima spisa kojima se dodeljuju prava EU. Spisi evropskog patenta sa unitarnim dejstvom objavljuju se na jeziku postupka i uključuju prevode patentnih zahteva na preostala dva službena jezika EZP-a, bez mogućnosti drugih prevoda, što predstavlja diskriminaciju i čime se povređuje načelo pravne sigurnosti. Pobijana uredba ne precizira ni na kojem se jeziku priznaje evropski patent sa unitarnim dejstvom, kao ni da li se to priznanje objavljuje. Činjenica da je jezički režim evropskog patenta sa unitarnim dejstvom zasnovan na režimu EZP-a nije garancija njegove usklađenosti sa pravom EU.

Kao drugo, pobijana uredba nije proporcionalna i opravdana razlozima opšteg interesa. 1) Nije predviđeno stavljanje na raspolaganje makar prevoda patentnih zahteva, što uzrokuje pravnu nesigurnost i može imati negativne posledice po konkurenciju u okviru jedinstvenog tržišta. 2) Evropski patent sa unitarnim dejstvom je pravo intelektualne svojine koje je ključno za jedinstveno tržište. 3) Tom uredbom ne predviđaju se odredbe o prelaznim pravilima kako bi se obezbedilo odgovarajuće poznavanje patenta. U tom pogledu ni razvoj sistema automatskog prevođenja, niti obaveza podnošenja celovitog predloga u slučaju spora nisu dovoljne mere.

Stoga bi, prema mišljenju Kraljevine Španije, uvođenje izuzetka od načela jednakosti službenih jezika EU trebalo da bude opravdano drugim kriterijumima, a ne onim ekonomske prirode, pomenutim u tačkama 5 i 6 pobijane uredbe.

Savet na ove navode odgovara da, kao prvo, iz Ugovora nije moguće izvesti zaključak da bi prema svim službenim jezicima EU u svim okolnostima trebalo postupati na jednak način, što je uostalom i potvrđeno članom 118, stavom 2 UFEU. Taj član ne bi imao smisla ukoliko bi postojao samo jedan mogući jezički režim koji bi uključivao sve službene jezike Evropske unije.

Kao drugo, prema sistemu koji se trenutno primenjuje, svako fizičko ili pravno lice može podneti zahtev za evropski patent na bilo kom jeziku, pod uslovom da u roku od dva meseca podnese prevod na jedan od tri službena jezika EZP-a, koji postaje jezik postupka, dok se patentni zahtevi posle toga objavljuju na preostala dva službena jezika EZP-a. Zbog toga se prijava prevodi i objavljuje na španskom jeziku, samo ako je zatraženo priznanje patenta u Kraljevini Španiji.

Kao treće, posledice neobjavljivanja na španskom jeziku ograničenog su dometa. 1) Pobijanom uredbom predviđen je sistem naknade troškova. 2) Patentima uglavom upravljaju advokatske kancelarije specijalizovane za patente,

³⁹⁷ *Ibid.*, tač. 22.

koje poznaju i druge jezike EU. 3) Uticaj na pristup naučnim informacijama na španskom jeziku je ograničen. 4) Trenutno se samo neznatni deo patentnih prijava prevodi na španski jezik. 5) Uredbom o sprovođenju bliže saradnje u oblasti stvaranja unitarne patentne zaštite predviđeno je uvođenje visokokvalitetnog sistema automatskog prevođenja na sve jezike EU. 6) Članom 4 UUPZP-a određeno je ograničenje moguće odgovornosti malih i srednjih preduzeća, fizičkih lica, neprofitnih organizacija, univerziteta i državnih istraživačkih organizacija.

Kao četvrto, cilj ograničenja broja jezika koji se upotrebljavaju u okviru unitarne patentne zaštite je legitiman jer se zasniva na razumnim troškovima istog.

Intervenijenti se pridružuju argumentaciji Saveta. Ističu da je nastojanje da se postigne ravnoteža između različitih privrednih subjekata posebno teško, s obzirom na to da su razlike u stavovima država članica o jezičkom režimu dovele do neuspeha svih ranijih projekata o uspostavljanju jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u EU.³⁹⁸

Evropski sud pravde istakao je da iz sudske prakse proizlazi da se pozivajne na upotrebu jezika u Evropskoj uniji u Ugovorima ne može smatrati opštim pravnim načelom EU na osnovu kojeg sve što može uticati na interese građana Unije mora biti, u svim okolnostima, sastavljeno na njihovim nacionalnim jezicima.

U ovom slučaju nesporno je da je pobijanom uredbom uspostavljeno nejednako postupanje sa službenim jezicima EU. Naime, član 3, st. 1 UUPZP-a, kojim se utvrđuje režim prevođenja, poziva se na objavljivanje patentnih spisa u skladu sa članom 14, st. 6 KEP-a. Na osnovu te odredbe i odbredbe člana 14, st. 1 KEP-a, spisi u vezi sa evropskim patentom objavljuju se na jeziku postupka, koji mora biti jedan od službenih jezika EZP-a (francuski, engleski ili nemački) i sadrže prevod patentnih zahteva na preostala dva službena jezika EZP-a. Ako su ispunjeni uslovi propisani tim odredbama KEP-a, za priznanje unitarnog dejstva evropskog patenta o kome je reč ne traži se nijedan drugi prevod.

Ukoliko je moguće pozivati se na legitimni cilj opšteg interesa i dokazati njegovo postojanje, trebalo bi imati na umu da nejednako postupanje pri upotrebi jezika mora, između ostalog, da bude u skladu sa načelom proporcionalnosti, odnosno mora biti prikladno za ostvarenje cilja o kojem je reč, a da se pritom ne prekorači ono što je nužno za postizanje tog cilja.

Kada je, kao prvo, reč o cilju koji Savet nastoji da postigne, iz tačke 16 preambule pobijane uredbe sledi da je njen cilj stvaranje jedinstvenog i jednostavnog režima prevođenja evropskog patenta sa unitarnim dejstvom. Tačke 4 i 5 pojašnjavaju da bi, u skladu sa odlukom o bližoj saradnji, režim prevođenja za evropski patent sa unitarnim dejstvom trebalo da bude jednostavan i isplativ. Osim toga, režim prevođenja trebalo bi da obezbedi pravnu sigurnost i podstiče pronalazaštvo (posebno u korist malih i srednjih preduzeća), tako što će pristup evropskom patentu sa unitarnim dejstvom i celokupnom patentnom sistemu biti lakši, jeftiniji i pravno sigurniji. Iz navedenog proističe da je cilj pobijane uredbe

³⁹⁸ *Ibid.*, tač. 23–30.

da omogući pristup zaštiti koju patent pruža, posebno malim i srednjim preduzećima.³⁹⁹

Legitimnost takvog cilja ne može se osporiti. Jedan od izbora koji ima pronalazač u trenutku kada nastoji da zaštiti svoj pronalazak priznanjem patenta jeste onaj koji se odnosi na teritorijalni opseg željene zaštite. On o tome odlučuje na osnovu opšte ocene prednosti i nedostataka svake od mogućnosti, koja obuhvata, između ostalog, složene ekonomske procene poslovnih interesa za zaštitu u različitim državama u odnosu na ukupan iznos troškova u vezi s priznanjem patenta u tim državama, uključujući i troškove prevođenja.

Međutim, sistem zaštite evropskog patenta predviđen KEP-om je složen i podrazumeva veoma visoke troškove za podnosioca prijave koji želi da zaštiti svoj pronalazak priznanjem patenta u svim državama članicama. Složenost i troškovi, posledica su obaveze nosioca evropskog patenta kojeg je priznao EZP da u svakoj državi članici u kojoj želi zaštitu za svoj patent podnese prevod potonjeg na njen službeni jezik. Ovakav postupak predstavlja prepreku patentnoj zaštiti u EU.⁴⁰⁰

Dalje, ESP ističe da sasvim izvesno propisi KEP-a imaju negativne posledice po pronalazaštvo i konkurentnost preduzeća EU, posebno malih i srednjih preduzeća, koja bez složenih i skupih postupaka ne mogu razvijati nove tehnologije zaštićene patentima koji pokrivaju celokupnu teritoriju Unije. Upravo zahvaljujući jezičkom režimu koji uspostavlja pobijana uredba, pristup evropskom patentu sa unitarnim dejstvom i patentnom pravosuđu je lakši, jeftiniji i pravno sigurniji.⁴⁰¹

Kao drugo, potrebno je proveriti da li je sistem uspostavljen pobijanom uredbom prikladan za postizanje legitimnog cilja, tj. da li omogućava pristup patentnoj zaštiti.

U tom pogledu trebalo bi imati na umu da je cilj pobijane uredbe da ustanovi režim prevođenja evropskih patenata kojima je, na osnovu UUPZ-a, dodeljeno unitarno dejstvo. Budući da EZP odlučuje o priznanju evropskih patenata, pobijana uredba zasniva se na režimu prevođenja EZP-a, u okviru kog je predviđena upotreba francuskog, engleskog i nemačkog jezika. Pritom, pomenuta uredba ne predviđa prevod spisa evropskog patenta ili bar njegovih zahteva na službeni jezik svake države u kojoj će važiti evropski patent sa unitarnim dejstvom, kao što je to slučaj sa evropskim patentnom. Shodno tome, režim uspostavljen ovom uredbom zaista omogućava pristup patentnoj zaštiti uz smanjenje troškova u vezi sa zahtevima za prevođenje.⁴⁰²

Kao treće, trebalo bi proveriti da li režim uspostavljen pobijanom uredbom prevazilazi ono što je potrebno za ostvarenje legitimnog cilja koji treba postići.

399 *Ibid.*, tač. 34.

400 V. Poglavlje I, 1.2. Evropski patent.

401 ESP, predmet br. C-147/13, tač. 35–37.

402 *Ibid.*, tač. 38–39.

U tom pogledu ESP je u presudi Kik/OHIM iz 2001. godine⁴⁰³ istakao da je potrebno očuvati ravnotežu, s jedne strane između interesa privrednih subjekata i interesa Zajednice kad je reč o troškovima postupka, i s druge strane, između interesa podnosioca prijave za priznanje prava intelektualne svojine i interesa drugih privrednih subjekata, kad je reč o pristupu prevodima spisa kojima se dodeljuju prava, ili o postupcima koji uključuju više privrednih subjekata.

- 1) Kada je reč o očuvanju ravnoteže između interesa privrednih subjekata i interesa Zajednice u pogledu troškova postupka priznanja unitarnog dejstva evropskog patenta, trebalo bi istaći da, iako EU drži do očuvanja višejezičnosti (čija je važnost naglašena u članu 3, st. 3, tač. 4 UEU i članu 22 Povelje o osnovnim pravima EU (POPEU))⁴⁰⁴, visoki troškovi u vezi s priznanjem evropskog patenta koji obuhvata teritoriju svih država članica predstavljaju prepreku patentnoj zaštiti u EU. Zato je neophodno da u režimu prevođenja evropskog patenta sa unitarnim dejstvom postoji balans, tj. ravnoteža između troškova i dejstva (učinkovitosti).⁴⁰⁵
- 2) Trebalo bi naglasiti da je Savet predvideo uspostavljanje više mehanizama kako bi se obezbedila potrebna ravnoteža između interesa podnosioca prijave za evropski patent sa unitarnim dejstvom i interesa drugih privrednih subjekata, kada je reč o pristupu prevodima spisa kojima se dodeljuju prava ili postupcima koji uključuju više privrednih subjekata.

Kako bi se, pre svega, omogućio pristup evropskom patentu sa unitarnim dejstvom, a posebno kako bi se podnosiocima prijave omogućilo da svoje prijave podnose EZP-u na bilo kom jeziku EU, članom 5 pobijane uredbe predviđen je sistem naknade troškova prevođenja do određene granice za one podnosiocima prijave (posebno mala i srednja preduzeća) koji prijavu patenta podnesu EZP-u na službenom jeziku EU koji nije jedan od službenih jezika EZP-a.

Da bi se smanjile nepogodnosti za privredne subjekte koji ne raspolažu sredstvima pomoću kojih mogu, s određenim stepenom stručnog znanja, da razumeju spise sastavljene na nemačkom, engleskom ili francuskom jeziku, Savet predviđa, članom 6 pobijane uredbe prelazni period od maksimalno dvanaest godina, dok sistem visokokvalitetnog automatskog prevođenja na sve službene jezike EU ne postane dostupan. Tokom tog prelaznog perioda svaki zahtev za unitarno dejstvo mora da bude praćen prevodom celokupnog spisa na engleski jezik, ako je jezik postupka nemački ili francuski, odnosno prevodom celokupnog spisa na druga dva službena jezika EU, ako je jezik postupka engleski.

Naposletku, kako bi se zaštitili privredni subjekti koji ne raspolažu sredstvima pomoću kojih, s određenim stepenom stručnog znanja, mogu razumeti jedan od službenih jezika EZP-a, Savet predviđa, u članu 4 pobijane uredbe, odredbe koje se primenjuju u slučaju spora. Na osnovu ovih odredaba, kada su takvi subjekti osumnjičeni za povredu patenta, omogućeno im je da dobiju, pod

403 ESP, *Kik v. OHIM*, predmet br. C-361/01, 9. septembar 2003.

404 Čl. 22 POPEU: „Unija poštuje kulturnu, religioznu i jezičku različitost.”

405 ESP, predmet br. C-147/13, tač. 42.

uslovima predviđenim tim članom, celokupan prevod evropskog patenta sa unitarnim dejstvom. A u slučaju spora u vezi sa zahtevom za naknadu štete, sud koji vodi spor procenjuje i vodi računa o dobroj veri navodnog učinioca povrede.

Imajući na umu te elemente, može se zaključiti da pobijana uredba uspostavlja potrebnu ravnotežu između različitih interesa, te ne prevazilazi ono što je potrebno za ostvarenje legitimnog cilja koji treba da se postigne. S tim u vezi, kao što je i istakao opšti pravozastupnik u tačkama 61–74 Mišljenja, odluka Saveta da u okviru uspostavljanja režima prevođenja evropskog patenta sa unitarnim dejstvom različito postupaju sa službenim jezicima EU, ograničavajući se na nemački, engleski i francuski, prikladna je i proporcionalna legitimnom cilju koji treba postići tom uredbom.⁴⁰⁶

Prema tome, prvi argument se odbacuje.⁴⁰⁷

2.4.2. Povreda načela uspostavljenih presudom Meroni/Visoka vlast

Obrazloženje Kraljevine Španije u vezi s drugim argumentom je da je Savet prenošenjem na EZP ovlašćenja za upravljanje sistemom naknade troškova prevođenja i objavljivanja prevoda u okviru prelaznog perioda (član 5 i član 6, st. 2 pobijane uredbe) povredio načela uspostavljena presudom Meroni/Visoka vlast, a potvrđena presudama Romano i Tralli/BCE.

Kao prvo, ni preambula UUPZ-a niti preambula pobijane uredbe (UUPZP-a) ne sadrže objektivno opravdanje za ovo prenošenje ovlašćenja.

Kao drugo, iz presude Meroni/Visoka vlast proizilazi da se prenošenje ovlašćenja može odnositi samo na jasno određena ovlašćenja za sprovođenje u odnosu na koja nema prostora za diskreciono odlučivanje. Vršenje ovih ovlašćenja podleže rigoroznom nadzoru u pogledu objektivnih kriterijuma koje je odredilo telo koje prenosi ovlašćenja. Kraljevina Španija ističe da u ovom predmetu to nije slučaj.⁴⁰⁸

- 1) Članom 5 pobijane uredbe upravljanje sistemom naknade povereno je EZP-u, koji ima diskreciono ovlašćenje da odlučuje o pravu na naknadu troškova koje taj sistem predviđa. Dalje, na osnovu člana 9, st. 3 UUPZ-a države članice obavezne su da obezbede efikasnu pravnu zaštitu protiv odluka koje EZP donese prilikom izvršavanja zadataka iz stava 1 te odredbe. Ta je nadležnost članom 32, st. 1, tač. i) SJPS-a poverena isključivo Jedinstvenom patentnom sudu. Međutim, EZP uživa imunitet u vezi sa sudskom nadležnošću i izvršenjem, te akti EZP-a ne podležu nikakvom sudskom nadzoru.
- 2) Obaveza objavljivanja prevoda, predviđena članom 6, st. 2 pobijane uredbe, predstavlja delatnost u vezi s kojom ne postoji nikakvo diskreciono ovlašćenje. Ona, međutim, ne podleže nikakvom sudskom nadzoru.⁴⁰⁹

406 *Ibid.*, tač. 43–47.

407 *Ibid.*, tač. 48.

408 *Ibid.*, tač. 50–51.

409 *Ibid.*, tač. 52–53.

Savet ističe da Kraljevina Španija ne osporava činjenicu da je upravljanje sistemom naknade i objavljivanja prevoda u nadležnosti država članica koje učestvuju u bližoj saradnji, koje deluju posredstvom EZP-a. Sprovođenje prava EU u nadležnosti je, pre svega, država članica i, za obaveze koje se odnose na sistem naknade i objavljivanje prevoda, nisu potrebni uniformni uslovi za sprovođenje u smislu člana 291, st. 2 UFEU. Načela uspostavljena presudama Meroni/Visoka vlast, Romano i Tralli/BCE nisu relevantna. U svakom slučaju, ta načela nisu povređena.⁴¹⁰

Intervenijenti se pridružuju argumentaciji Saveta.

Evropski sud pravde ističe da iz podnesaka Kraljevine Španije proizlazi da nisu ispunjeni uslovi koji omogućavaju prenošenje ovlašćenja koje je Savet navodno izvršio u članu 5 i članu 6, st. 2 pobijane uredbe, što predstavlja povredu načela uspostavljenih presudom Meroni/Visoka vlast.

U tom pogledu trebalo bi naglasiti da se članom 5 i članom 6, st. 2 pobijane uredbe države članice koje učestvuju u bližoj saradnji pozivaju, u skladu sa članom 9 UUPZ-a, da obaveze predviđene tim članovima povere EZP-u, u smislu člana 143 KEP-a.

Kako proizlazi iz člana 1, st. 2 UUPZ, ta uredba predstavlja poseban sporazum u smislu člana 142 KEP-a, i shodno tome na taj se sporazum primenjuju odredbe IX dela Konvencije koji se odnosi na posebne sporazume (članovi 142–149).

U skladu sa članovima 143 i 145 KEP-a, grupa država ugovornica može na osnovu odredbi IX dela KEP-a poveriti određene obaveze EZP-u.

Da bi se sprovele pomenute odredbe, članom 9, st. 1, tač. d) i f) UUPZ-a određeno je da države članice koje učestvuju u bližoj saradnji prenose na EZP zadatke u vezi s objavljivanjem prevoda iz člana 6 pobijane uredbe tokom prelaznog perioda iz tog člana, i u vezi sa upravljanjem sistemom naknade troškova prevođenja utvrđenih pobijanom uredbom.

Sud zaključuje da je dodeljivanje određenih zadataka EZP-u zapravo posledica sklapanja posebnih sporazuma između država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji, kao ugovornih strana KEP-a, u smislu člana 142 Konvencije.

Budući da, suprotno argumentima Kraljevine Španije, Savet nije preneo ovlašćenja za sprovođenje koja mu pripadaju na osnovu prava EU ni na države članice koje učestvuju u bližoj saradnji, ni na EZP, ne mogu se primeniti načela koja je ESP uspostavio u presudi Meroni/Visoka vlast.

Iz navedenog proističe da se odbacuje i drugi argument.⁴¹¹

2.4.3. Nepostojanje pravnog osnova za član 4 UUPZP-a

U okviru trećeg tužbenog razloga, Kraljevina Španija tvrdi da je pravna osnova za unošenje člana 4 u pobijanu uredbu pogrešna jer se ta odredba ne odnosi na jezički režim evropskih prava intelektualne svojine, u skladu sa članom

410 *Ibid.*, tač. 54.

411 *Ibid.*, tač. 56–64.

118, st. 2 UFEU, već obuhvata određene procesne garancije u okviru sudskog postupka, koje se ne mogu zasnivati na toj odredbi UFEU.⁴¹²

Savet tvrdi da se pobijanom uredbom zaista uspostavlja jezički režim, budući da se njome utvrđuju prevodi koji se traže nakon priznanja i registracije unitarnog dejstva evropskog patenta sa unitarnim dejstvom. Tako je članom 3, st. 1 te uredbe uspostavljen jezički režim evropskog patenta sa unitarnim dejstvom, precizirajući da, kada je reč o situaciji nakon registracije unitarnog dejstva, ne treba zahtevati dodatne prevode kada je spis evropskog patenta sa unitarnim dejstvom objavljen u skladu sa odredbama KEP-a. Član 4 UUPZP-a popunjava pravnu prazninu pošto jezički režim EZP-a ne predviđa pravila u slučaju spora. Dalje, budući da pravom EU nisu usklađeni procesni propisi država članica, potrebno je obezbediti da navodni počinitelj povrede (tuženi) uvek ima pravo da dobije celokupan prevod evropskog patenta sa unitarnim dejstvom o kojem je reč.

Intervenijenti se pridružuju argumentaciji Saveta.⁴¹³

Evropski sud pravde, prilikom ocene ovog argumenta, rezonuje na sledeći način: u skladu sa ustaljenom sudskom praksom, izbor pravne osnove za jedan akt EU mora se zasnivati na objektivnim elementima koji podležu sudskom nadzoru, među kojima su i cilj i sadržaj tog akta.

U ovom slučaju, kada je reč o cilju pobijane uredbe, trebalo bi naglasiti da se, u skladu sa naslovom i članom 1 te uredbe, njome sprovodi bliža saradnja u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite u vezi sa režimom prevođenja. Kao što proističe iz tačke 16 preambule pobijane uredbe, njen cilj je uspostavljanje jedinstvenog i jednostavnog režima prevođenja patentnih spisa evropskog patenta sa unitarnim dejstvom.

Kada je reč o sadržaju pobijane uredbe, trebalo bi naglasiti da je članom 3, st. 1 te uredbe predviđeno da, ne dovodeći u pitanje odredbe koje se odnose na prevode u slučaju spora i prelazne odredbe, ne bi trebalo zahtevati dodatne prevode kada je spis evropskog patenta sa unitarnim dejstvom objavljen u skladu sa članom 14, st. 4 KEP-a. U skladu s tom odredbom KEP-a, spisi evropskih patenata objavljuju se na jeziku postupka i sadrže prevod patentnih zahteva na preostala dva službena jezika EZP-a.

Iz prethodnih razmatranja proizlazi da se pobijanom uredbom, u skladu sa članom 118, st. 2 UFEU, uspostavlja jezički režim za evropski patent sa unitarnim dejstvom određen upućivanjem na član 14, st. 6 KEP-a.

U tom pogledu trebalo bi naglasiti da član 118, st. 2 UFEU ne isključuje mogućnost da se prilikom određivanja jezičkog režima za evropska prava intelektualne svojine uputi na jezički režim organizacije zadužene za priznanje prava intelektualne svojine, kojem će se priznati unitarno dejstvo. Takođe je irelevantno što se pobijanom uredbom ne uređuje iscrpno jezički režim koji se primenjuje na evropski patent sa unitarnim dejstvom. Naime, članom 118, st. 2 UFEU ne zahteva se da Savet uskladi sve aspekte jezičkog režima prava intelektualne svojine uspostavljene na osnovu tog člana.

412 *Ibid.*, tač. 65.

413 *Ibid.*, tač. 66–67.

Kada je reč o članu 4 pobijane uredbe, trebalo bi utvrditi da li se taj član neposredno odnosi na jezički režim evropskog patenta sa unitarnim dejstvom, s obzirom na to da se njime određuju posebna pravila u vezi s prevođenjem evropskog patenta sa unitarnim dejstvom u specifičnom kontekstu postojanja spora. Budući da je jezički režim evropskog patenta sa unitarnim dejstvom predmet svih odredaba pobijane uredbe, a posebno onih iz članova 3, 4 i 6, koji uređuju različite situacije, član 4 te uredbe, ne može se odvojiti od ostalih odredaba te uredbe.

S obzirom na prethodna razmatranja, argument Kraljevine Španije prema kojem član 118, st. 2 UFEU ne može da bude pravna osnova pobijane uredbe trebalo bi odbaciti.

Prema tome, i ovaj argument se odbacuje.⁴¹⁴

2.4.4. Povreda načela pravne sigurnosti

Kraljevina Španija tvrdi da je Savet povredio načelo pravne sigurnosti. Pre svega zbog toga što se spisi evropskog patenta sa unitarnim dejstvom objavljuju samo na jeziku postupka, a ne i na ostalim službenim jezicima EZP-a, pobijanom uredbom ograničene su mogućnosti informisanja privrednih subjekata. Zatim, ta uredba ne precizira aranžmane koji se odnose na jezik ili uopšte priznanje evropskog patenta sa unitarnim dejstvom. U pogledu upravljanja sistemom naknada, uredba ne navodi ni gornju granicu troškova koji se nadoknađuju, niti način njenog određivanja. Štaviše, odredbe člana 4 pomenute uredbe nisu dovoljne da bi se neutralizovao nedostatak informacija u vezi sa evropskim patentom sa unitarnim dejstvom. Prevod evropskog patenta sa unitarnim dejstvom podnesen u slučaju spora nema pravno dejstvo i tom se odredbom ne predviđaju konkretne posledice u slučaju kada je učinilac povrede postupao u dobroj veri. Na kraju, sistem automatskog prevođenja nije postojao u trenutku donošenja pobijane uredbe, tako da nema garancija da će uspešno funkcionisati u oblasti u kojoj je tačnost prevoda od presudne važnosti.⁴¹⁵

Savet ocenjuje da argumenti Kraljevine Španije povređuju načela indirektnog (posrednog) upravljanja i supsidijarnosti⁴¹⁶ na kojima počiva pravo EU. Pobijana uredba ostavlja državama članicama da konkretno urede pitanja kao što su sistem naknade ili automatskog prevođenja. Načelo pravne sigurnosti ne zahteva da sva pravila budu do najsitnijih detalja utvrđena u osnovnoj uredbi, jer određena pravila mogu utvrditi i države članice ili se mogu odrediti aktima

414 *Ibid.*, tač. 68–75.

415 *Ibid.*, tač. 76.

416 Načelo supsidijarnosti je jedno od najvažnijih načela za funkcionisanje Evropske unije, posebno u vezi sa donošenjem odluka u EU. Unija deluje u okvirima nadležnosti koje su joj dodeljene i prema ciljevima koji su utvrđeni Ugovorima. U oblastima koje ne spadaju u isključivu nadležnost Unije, EU preduzima mere, u skladu sa načelom supsidijarnosti, samo ako ciljevi predviđene akcije ne mogu u potrebnoj meri biti ostvareni od strane država članica, odnosno ne mogu biti uspešnije ostvareni od strane Unije, imajući u vidu veličinu i učinak predviđene akcije. (V. A. Čavoški, 122–127).

o sprovođenju. Osim toga, članom 4, st. 4 pobijane uredbe određeni su bitni elementi i kriterijumi na osnovu kojih će ih primenjivati nacionalni sudovi.

Intervenijenti se pridružuju argumentaciji Saveta.⁴¹⁷

Evropski sud pravde u obrazloženju presude navodi da, u skladu sa ustaljenom sudskom praksom, načelo pravne sigurnosti zahteva da su pravna pravila jasna, precizna i da im je dejstvo predvidivo kako bi zainteresovana lica mogla da se orijentišu u situacijama i pravnim odnosima uređenim u okviru pravnog poretka EU.

Kao prvo, argumentacijom Kraljevine Španije prema kojoj su pobijanom uredbom ograničene mogućnosti informisanja privrednih subjekata, zapravo se osporava jezički režim uspostavljen pomenutom uredbom jer njime nije predviđen prevod evropskog patenta sa unitarnim dejstvom na sve službene jezike EU. Međutim, to obrazloženje već je odbačeno u okviru prvog argumenta koji Kraljevina Španija navodi u prilog tužbe.⁴¹⁸

Kao drugo, kada je reč o argumentu prema kojem pobijanom uredbom nisu predviđeni aranžmani u vezi s jezikom ili dodelom unitarnog dejstva, relevantne odredbe te uredbe, zajedno sa onima iz UUPZ-a, isključuju postojanje bilo kakve povrede načela pravne sigurnosti.

Naime, članom 3, st. 2 pobijane uredbe određeno je da se zahtev za unitarno dejstvo iz člana 9 UUPZ-a podnosi na jeziku postupka. U vezi s tim, jezik postupka je članom 2, tač. b) pobijane uredbe definisan kao jezik postupka koji se upotrebljava u postupku pred Evropskim zavodom za patente, kako je određeno u članu 14, st. 3 KEP-a.

U skladu sa članom 3, stav 1 UUPZ-a, unitarno dejstvo mora biti upisano u Registar unitarne patentne zaštite, koji u skladu sa članom 2, tač. e) predstavlja deo Registra evropskog patenta koji vodi EZP. U skladu sa članom 14, st. 8 KEP-a, upisi u Registar evropskog patenta se objavljuju na tri službena jezika EZP-a.⁴¹⁹

Kao treće, kad je reč o navodnom nepostojanju gornje granice troškova ili načina određivanja te granice, dovoljno je utvrditi da (kao što je naveo opšti pravozastupnik u tačkama 110 i 111 Mišljenja), u skladu sa članom 9, st. 2 UUPZ-a, države ugovornice KEP-a obezbeđuju upravljanje i nadzor nad aktivnostima u vezi sa zadacima iz člana 9, st. 1 te uredbe i u tu svrhu uspostavljaju Uži odbor Upravnog saveta EPO-a u smislu člana 145 KEP-a. Stoga je odluka o gornjoj granici troškova ili o načinu određivanja te granice u nadležnosti država članica učesnica u okviru užeg odbora. U tom pogledu, dakle, ne može se utvrditi postojanje povrede načela pravne sigurnosti.

Kao četvrto, činjenica da pravno dejstvo proizvodi samo patent na jeziku na kojem je priznat, a ne prevod koji se, na osnovu člana 4 pobijane uredbe, mora podneti u slučaju spora, ne stvara nikakvu pravnu nesigurnost jer privredni su-

417 ESP, predmet br. C-147/13, tač. 77–78.

418 *Ibid.*, tač. 80.

419 *Ibid.*, tač. 81–83.

bjekti o kojima je reč mogu sa sigurnošću znati koji je jezik verodostojan kako bi ocenili opseg zaštite koju pruža evropski patent sa unitarnim dejstvom.

Kao peto, nepostojanje naznake konkretnih posledica u slučaju u kojem je navodni počinitelj povrede postupao u dobroj veri takođe nije povreda načela pravne sigurnosti. Upravo suprotno, kao što proističe iz tačke 9 preambule, to omogućava nadležnom sudu da oceni okolnosti svakog pojedinačnog slučaja pri čemu, između ostalog, vodi računa o tome da li je navodni počinitelj povrede malo ili srednje preduzeće koje deluje samo na lokalnom nivou i uzima u obzir jezik postupka pred EZP-om, tokom prelaznog perioda, i prevode podnete zajedno sa zahtevom za unitarno dejstvo.

Kao šesto, kad je reč o argumentaciji Kraljevine Španije o nepostojanju garancija za dobro funkcionisanje sistema automatskog prevođenja koji nije bio dostupan u trenutku donošenja pobijane uredbe, trebalo bi istaći da je ono što se zapravo dovodi u pitanje upravo odabir zakonodavca EU da odredi prelazni period od dvanaest godina za uspostavljanje jednog dela jezičkog režima koji se odnosi na automatsko prevođenje prijava patenta i spisa na sve službene jezike EU. Tačno je da ne postoji garancija dobrog funkcionisanja pomenutog sistema, koji će postati dostupan na kraju prelaznog perioda, ali to nije dovoljno za poništenje pobijane uredbe zbog povrede načela pravne sigurnosti, budući da se takva garancija ne može pružiti. Stoga se argumentacija Kraljevine Španije odbacuje kao bespredmetna.

U tim okolnostima ne može se utvrditi postojanje nikakve povrede načela pravne sigurnosti.

Dakle, i četvrti argument se odbacuje.⁴²⁰

2.4.5. Povreda načela autonomije prava EU

Kraljevina Španija tvrdi da je član 7 pobijane uredbe protivan načelu autonomije prava EU zato što pravi razliku između stupanja na snagu i primene pomenute uredbe. Pritom se, kao datum od kojeg se Uredba primenjuje, određuje 1. januar 2014, uz naznaku da će se taj datum pomeriti ako Sporazum o Jedinstvenom patentnom sudu ne stupi na snagu u skladu sa članom 89, st. 1 Sporazuma. U ovom slučaju ugovornim stranama SJPS-a (koji predstavlja akt međunarodnog prava) dato je ovlašćenje da same odrede datum od kojeg će se primenjivati odredbe prava EU i kada će, shodno tome, nadležnosti Unije biti izvršene. Kraljevina Španija dodaje da su primeri iz zakonodavne prakse koje je Savet naveo irelevantni.⁴²¹

Savet tvrdi da iz tačaka preambule UUPZ-a proizlazi da je, kako bi osigurao pravilno funkcionisanje evropskog patenta sa unitarnim dejstvom, doslednost sudske prakse i pravnu sigurnost i isplativost za nosioce patenata, zakonodavac EU odabrao da poveže evropski patent sa unitarnim dejstvom sa delovanjem posebnog sudske tela koje bi trebalo da bude uspostavljeno pre priznanja prvog

420 *Ibid.*, tač. 84–89.

421 *Ibid.*, tač. 90.

evropskog patenta sa unitarnim dejstvom. U tom pogledu ne postoji nikakva pravna prepreka uspostavljanju veze između evropskog patenta sa unitarnim dejstvom i Jedinственog patentnog suda, što je i obrazloženo u tačkama 24 i 25 preambule UUPZ-a. U zakonodavnoj praksi postoje primeri uspostavljanja veze između primenljivosti akata EU i nekih događaja koji nisu neposredno u vezi s tim aktom.

Intervenijenti se pridružuju argumentaciji Saveta.⁴²²

Što se tiče ocene Suda, on ističe da je članom 7, st. 2 pobijane uredbe određeno da se ona primenjuje od 1. januara 2014. ili od dana stupanja na snagu Sporazuma o Jedinственom patentnom sudu, u zavisnosti od toga koji datum nastupi kasnije.

U skladu sa sudskom praksom, neposredna primena uredbe, predviđena članom 288, st. 2 UFEU, zahteva da za njeno stupanje na snagu i primenu u korist ili na štetu pravnih subjekata, nije potreban nikakav propis kojim se ona unosi u nacionalno pravo, osim ako ta uredba ostavlja državama članicama da same donose zakonodavne i druge pravne, upravne i finansijske mere potrebne za primenu njenih odredaba.

Takav je slučaj u ovom predmetu, s obzirom na to da je sam zakonodavac EU, u cilju primene odredaba pobijane uredbe, prepustio državama članicama da donose određene mere unutar pravnog okvira koji utvrđuje KEP i da osnuju Jedinственi patentni sud koji je, kao što je navedeno u tačkama 24 i 25 preambule pomenute uredbe, ključan za obezbeđenje pravilnog funkcionisanja tog patenta, doslednosti sudske prakse i pravne sigurnosti i isplativosti za nosioce patenata.

Iz prethodnih razmatranja sledi da peti argument treba odbaciti.⁴²³

U svetlu svega navedenog, Sud je odlučio da tužbu u celosti odbije, kao i alternativni zahtev Kraljevine Španije za delimično poništenje pobijane uredbe.⁴²⁴

Dakle, i ova tužba se odbija, a Kraljevina Španija će snositi sopstvene troškove i troškove Saveta EU.

Sve u svemu, obe tužbe koje je 22. marta 2013. podnela Kraljevina Španija, Evropski sud pravde odbio je u presudama od 5. maja 2015. Ovakva odluka Evropskog suda pravde može se protumačiti kao, s jedne strane, svojevrsni odgovor svima onima koji se protive uspostavljanju unitarne patentne zaštite, a s druge strane, „vetar u leđa” onima koji se zalažu za novi sistem da intenziviraju ratifikaciju SJPS-a kako bi unitarna patentna zaštita što pre počela da se primenjuje.

422 *Ibid.*, tač. 91–92.

423 *Ibid.*, tač. 93–96.

424 *Ibid.*, tač. 97.

Poglavlje VI

KOLIKO JE UNITARNI PATENT „UNITARAN“?

Pravni okvir unitarne patentne zaštite predstavlja tipičan evropski kompromis, u smislu da se sastoji od elemenata ranijih predloga za uspostavljanje jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u EU uklopljenih u mozaik i povezanih propisima nacionalnog, međunarodnog i evropskog prava.⁴²⁵

Nakon razmatranja ključnih karakteristika tri komponentne patentnog zakonodavnog paketa (Uredbe o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite, Uredbe o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite koja se tiče prevođenja i Sporazuma o Jedinstvenom patentnom sudu), u okviru ovog poglavlja biće analizirana preostala otvorena pitanja o sistemu unitarne patentne zaštite. Reč je o spornim, nerešenim pitanjima koja doprinose daljoj fragmentaciji evropskog patentnog pejzaža.

Fragmentacija patentne zaštite u EU ispoljava se u dva oblika, kao tzv. „materijalna fragmentacija“ i tzv. „teritorijalna fragmentacija“. Materijalna fragmentacija ogleda se u tome da se u okviru sistema unitarne patentne zaštite na iste ili slične pravne situacije primenjuju različite odredbe materijalnog prava. Teritorijalna fragmentacija podrazumeva da se u različitim državama članicama EU na iste ili slične pravne situacije primenjuju različiti propisi. Upravo analizom materijalne i teritorijalne fragmentacije, ovo poglavlje nastoji da odgovori na suštinsko pitanje uspostavljanja unitarne patentne zaštite, a to je: koliko je zapravo unitarni patent „unitaran“?

1. MATERIJALNA FRAGMENTACIJA

Pod materijalnom fragmentacijom patentnog sistema podrazumeva se da se u okviru sistema unitarne patentne zaštite, na iste ili slične pravne situacije, primenjuju različite odredbe materijalnog prava. Materijalna fragmentacija patentne zaštite pojavljuje se iz najmanje dva razloga. Ona može biti posledica postojanja više nivoa, tj. više sistema patentne zaštite u Evropi, što implicira mogućnost izbora između njih i/ili može biti posledica upućivanja, u određenim situacijama, na nacionalno zakonodavstvo država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji.

1.1. Princip slobode izbora

Zaštita pronalazaka evropskim patentom sa unitarnim dejstvom (unitarnim patentom) predstavlja dodatnu mogućnost za nosioce patenta u Evropskoj uniji. Unitarni patent postoji zajedno sa nacionalnim i evropskim patentom, što Evro-

425 N. Machek, 41.

pu čini jedininim regionom u svetu koji, pored nacionalnog, ima još tri nivoa patentne zaštite pronalazaka.⁴²⁶

Zahvaljujući ovako koncipiranoj unitarnoj patentnoj zaštiti, evropski patentni pejzaž poznaje četiri kategorije, tj. četiri sistema patentne zaštite pronalazaka, i to:

1. Tradicionalni nacionalni patent, koji priznaje nacionalni patentni zavod i za koji je nadležan nacionalni sud;
2. Tradicionalni evropski patent, koji priznaje Evropski zavod za patente, a koji je izuzet iz nadležnosti Jedinštenog patentnog suda (*opt-out*), te su za evropski patent, koji zapravo predstavlja snop nacionalnih patenata, nadležni nacionalni sudovi država članica u kojima je priznat;
3. Evropski patent, koji priznaje Evropski zavod za patente i za koji je nadležan Jedinštveni patentni sud u državama članicama koje su ratifikovale Sporazum o Jedinštenom patentnom sudu; i
4. Unitarni patent koji priznaje Evropski zavod za patente i za koji je nadležan Jedinštveni patentni sud, bez mogućnosti da bude izuzet (*opt-out*) iz njegove nadležnosti.

Dakle, korisnici patentnog sistema u Evropi imaju izbor između ova četiri sistema zaštite, a mogu se opredeliti i za raznovrsne kombinacije različitih sistema. Ovaj princip koji korisnicima omogućava da sami odaberu sistem patentne zaštite pronalazaka naziva se princip slobode izbora ili princip dobrovoljnosti (*principle of optionality*).

Sloboda izbora između komunitarnog patenta i evropskog patenta bila je svojevremeno pomenuta u Konvenciji o komunitarnom patentu, ali samo kao prelazni režim. Međutim, kako ova konvencija nikada nije stupila na snagu, komunitarni patent nikada nije zaživeo. Tek prilikom izrade Nacrta sporazuma o evropskom patentnom sporu, prvi put je predviđena mogućnost da se uspostavi visokospecijalizovani, polucentralizovani evropski patentni sud, koji bi imao isključive nadležnosti za sporove u vezi s povredama i opozivima evropskog patenta.⁴²⁷ Iako Nacrt sporazuma o evropskom patentnom sporu nikada nije prerastao u formalni pregovarački projekat, on je bio model za izradu Nacrta sporazuma o Sudu za evropski i unitarni patent, kao i za Nacrt sporazuma o Jedinštenom patentnom sudu. Sporazumom o Jedinštenom patentnom sudu predviđena je nadležnost JPS-a i za klasični evropski patent i za evropski patent sa unitarnim dejstvom – unitarni patent.

S jedne strane, mogućnost da evropski patent bude predmet spora pred JPS-om predstavlja dodatni kvalitet za evropski patent, jer evropski patent više nije samo rezultat „racionalizacije postupka priznanja”.⁴²⁸ S druge strane, usled

426 „The EU’ s unitary patent: Yes, ja, oui, no, no”, *The Economist*, dostupno na adresi: <http://www.economist.com/news/business/21568436-after-40-years-trying-europe-has-unified-patent-system-sort-yes-ja-oui-no-no>, 18. maj 2015.

427 H. Ullrich (2012b), 53.

428 N. Machek, 42.

primene mehanizma bliže saradnje i nedostatka harmonizacije pojedinih aspekata unitarne patentne zaštite, i dalje se ne može govoriti o uspostavljanju jedinstvenog tržišta patenata. To praktično znači da su preostale razlike između unitarnog patenta i evropskog patenta takve da se primenjuju različiti zakoni u vezi sa prometom imovinskopravnih ovlašćenja koja čine sadržinu patenta i da evropski patent, za razliku od unitarnog patenta, može biti izuzet iz nadležnosti Jedininstvenog patentnog suda.⁴²⁹

Posledica principa slobode izbora podrazumeva paralelnu nadležnost različitih sudova u istim ili sličnim pravnim situacijama. Shodno tome, JPS je nadležan za evropske patente i evropske patentne sa unitarnim dejstvom za one države članice koje su ratifikovale SJPS, a ESP je nadležan za prethodna pitanja (u postupku donošenja prethodne odluke) koja je JPS uputio u vezi s povredama unitarnog patenta. Nacionalni sudovi nadležni su za nacionalne patente i evropske patente koji su izuzeti iz nadležnosti JPS-a i u državama ugovornicama koje nisu ratifikovale SJPS. Naposljetku, Žalbeno veće EZP-a nadležano je za žalbe protiv odluka u vezi sa evropskim patentom u prvostepenom postupku.

Dakle, jedna od posledica primene principa slobode izbora je rizik da različiti sudovi različito tumače i primenjuju principe patentnog prava. Izuzev toga, svi sudovi biće pod svojevrsnim pritiskom, pošto će stranke, prilikom opredeljivanja za sistem patentne zaštite, između ostalog, uzimati u obzir i način na koji nadležan sud u okviru određenog sistema zaštite, tumači i primenjuje pojedine propise patentnog prava.⁴³⁰

Inače, Jedinistveni patentni sud nadležan je i za evropske i za unitarne patente, dok je Evropski sud pravde nadležan samo za unitarne, ali ne i za evropske patente. Evropski patenti zasnovani su na propisima predviđenim Konvencijom o izdavanju evropskih patenata koja se nalazi izvan pravog poretka EU, te ne potpadaju pod nadležnost ESP-a. Stoga se JPS pretvara u sud poslednje instance za one evropske patente koji nisu izuzeti iz njegove nadležnosti. Budući da u tom slučaju ESP nije nadležan da nadgleda tumačenja i primene paralelnih sistema, postoji bojazan da bi moglo doći do neslaganja u tumačenjima između ova dva suda, što je u suprotnosti sa razvojem koherentnog pravnog poretka u okviru jedinstvenog tržišta EU. Ovakva situacija bi mogla da predstavlja rizik i za ravnotežu pravno-ekonomskog poretka EU uopšte.⁴³¹ Da li će Jedinistveni patentni sud naći način da osigura da se Sporazum o Jedinistvenom patentnom sudu tumači u svetlu prava EU, čak i kada se primenjuje na evropske patente, ostaje da se vidi.⁴³²

Zbog preklapanja sistema, evropski patentni snop će verovatno funkcionisati kao zamena za unitarni patent, tim pre što evropski patenti mogu da budu izuzeti iz nadležnosti JPS-a. U tom pogledu, jedan od faktora koji će uticati na odabir sistema patentne zaštite jeste dejstvo odluka JPS-a koje se prostiru na te-

429 *Ibid.*, 43.

430 H. Ullrich (2012b), 57.

431 R. Hilty *et al.*, 3.

432 H. Ullrich (2012b), 51.

ritoriji svih država članica koje su ratifikovale SJPS. S jedne strane, mogućnost da jedna odluka važi na teritoriji svih država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji, mnogi vide kao unapređenje evropskog sistema zaštite pronalazaka. S druge strane, nosioci patenata mogu izabrati da ne primenjuju unitarni patent i da evropski patenti budu izuzeti iz nadležnosti JPS-a, baš zato što ne žele da rizikuju da dođe do tzv. „paneuropskog” opoziva njihovog patenta, posebno ukoliko ga smatraju slabim.⁴³³

Osim toga, jedan od značajnih kriterijuma prilikom odabira sistema zaštite biće i različiti troškovi za priznanje i održavanje patenta. U ovom trenutku, sve dok unitarna patentna zaštita ne počne da se primenjuje, nemoguće je izvršiti procenu troškova. Troškovi će, u velikoj meri, zavisiti od broja država članica koje ratifikuju Sporazum o Jedinostvenom patentnom sudu. Ipak, s obzirom na to da se smanjenje troškova uvek navodi kao jedna od prednosti budućeg unitarnog patenta, tačnije jedan od glavnih razloga za uspostavljanje unitarne patentne zaštite, ovo pitanje veoma je značajno i svakako će uticati na odluku korisnika prilikom opredeljivanja za unitarnu patentnu zaštitu.

Iako će patentne strategije zavisiti i od određenog broja faktora kao što su: finansijska i infrastrukturna pozadina kompanija, sudska praksa i troškovi različitih sudova i dr., veoma je verovatno da će mnogi zadržati mešoviti portfelj unitarnih, evropskih i nacionalnih patenata. Takva selektivna primena različitih sistema patentne zaštite pronalazaka može dovesti do poremećaja ravnoteže sistema patentne zaštite i uopšte sprečavanja tehnološkog razvoja u Uniji. Naravno, svaka dalja fragmentacija patentnog pejzaža EU u suprotnosti je sa osnovnim ciljem uspostavljanja sistema unitarne patentne zaštite, a to je pojednostavljenje i unifikacija patentne zaštite na evropskom tlu.⁴³⁴

1.2. Upućivanje na nacionalne propise država članica EU

Što se tiče prava ranijeg korisnika, prometa imovinsko-pravnih ovlašćenja koja čine sadržinu unitarnog patenta i prinudne licence, Uredba o sprovođenju bliže saradanje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite i Sporazum o Jedinostvenom patentnom sudu upućuju na originalno nacionalno pravo država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji. Svi prethodni pokušaji uspostavljanja patenta Evropske unije (Konvencija o komunitarnom patentu, Nacrt sporazuma o evropskom patentnom sporu, Nacrt sporazuma o Sudu za evropski i unitarni patent) sadržali su odredbe o pravima ranijeg korisnika i prinudnim licencama. Međutim, burna istorija uspostavljanja unitarne patentne zaštite uticala je na to da odredbe nacionalnih zakonodavstava država članica EU dobiju mnogo veću ulogu nego što je inicijalno planirano.⁴³⁵

433 Jeremy Philips, „Bifurcation of the European patent litigation: a practitioners’ perspective”, *The Ipkat*, dostupno na adresi: <http://ipkitten.blogspot.com/2013/03/bifurcation-of-european-patent.html>, 18. maj 2015.

434 N. Machek, 45.

435 H. Ullrich (2012a), 32–36.

1.2.1. Prava ranijeg korisnika

Iako sama Uredba o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite ne sadrži odredbe o pravima ranijeg korisnika, SJPS predviđa da se unitarni patent tretira kao nacionalni patent države članice u kojoj se traži pravo ranijeg korisnika.⁴³⁶ Pošto se nacionalni propisi država članica razlikuju, može se zaključiti da ovde, pored materijalne, postoji i teritorijalna fragmentacija. Suštinski različiti standardi mogu ugroziti unitarno dejstvo unitarnog patenta i doprineti narušavanju ravnoteže sistema patentne zaštite pronalazaka u Evropi.⁴³⁷

1.2.2. Promet imovinskopravnih ovlašćenja koja čine sadržinu unitarnog patenta

I kada je reč o prometu imovinskopravnih ovlašćenja koja čine sadržinu unitarnog patenta, primenjuju se nacionalna prava država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji. Uredba o unitarnoj patentnoj zaštiti predviđa da se u takvim situacijama sa evropskim patentom sa unitarnim dejstvom postupa u celosti i na teritoriji svih država članica Unije koje učestvuju u bližoj saradnji kao sa nacionalnim patentom države članice EU koja učestvuje u bližoj saradnji u kojoj patent ima unitarno dejstvo.⁴³⁸ Koje se nacionalno pravo primenjuje određuje se na osnovu tačaka vezivanja koje predviđa UUPZ. To je pravo države članice u kojoj podnosilac zahteva ima prebivalište ili glavno sedište firme na dan podnošenja zahteva za priznanje evropskog patenta.⁴³⁹ Ukoliko nema ni prebivalište ni glavno sedište firme na teritoriji neke države članice EU koja učestvuje u bližoj saradnji na dan podnošenja zahteva za priznanje evropskog patenta, onda se primenjuje pravo države EU u kojoj je imao sedište firme na dan podnošenja zahteva za priznanje evropskog patenta.⁴⁴⁰ Dakle, različiti nacionalni zakoni primenjuju se na različite evropske patente sa unitarnim dejstvom. Ova odredba UUPZ-a predviđa uniformna pravila, ali samo za određeni evropski patent sa unitarnim dejstvom, a ne za sve evropske patente sa unitarnim dejstvom. Drugim rečima, na različite evropske patente sa unitarnim dejstvom primenjuju se različiti nacionalni zakoni. Stoga je unitarno dejstvo unitarnog patenta nepotpuno.⁴⁴¹

Ukoliko podnosilac zahteva nije imao prebivalište, glavno sedište firme ili sedište firme u državi članici EU koja učestvuje u bližoj saradnji u kojoj taj patent ima unitarno dejstvo, sa evropskim patentom sa unitarnim dejstvom postupa se kao sa nacionalnim patentom države u kojoj Evropski zavod za patente ima sedište. Dakle, u tom slučaju, primenjuje se nemačko pravo. Zato su nosioci patenata

436 Čl. 28 SJPS.

437 R. Hilty *et al.*, 3.

438 Čl. 7, st. 1 UUPZ.

439 Čl. 7, st. 1 tač. a) UUPZ.

440 Čl. 7, st. 1 tač. b) UUPZ.

441 N. Machek, 46

iz država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji u boljem položaju u odnosu na nosioce patenata iz zemalja koje u njoj ne učestvuju, jer se na prve primenjuje njihovo nacionalno pravo.⁴⁴²

Pored toga, nosioci patenata iz država članica koje ne učestvuju u bližoj saradnji, a koji zatim uspostave sedište firme u državi članici koja učestvuje u bližoj saradnji, nagomilaće u svojim portfeljima patente na koje se primenjuju različiti nacionalni zakoni.⁴⁴³ Povećani troškovi za upravljanje takvim portfeljima, nedostatak transparentnosti i pravna nesigurnost za treće strane samo su neki od mogućih problema. Osnovna pitanja sa kojima će se suočiti treće strane su: da li je zastupnik punovažno stekao isključivo pravo, da li su licence i dalje punovažne posle promene vlasnika ili nosioca licence, da li su dobra zakonito u prometu i sl.

Uprkos tvrdnjama Komisije, ovako koncipiran unitarni patent ne doprinosi smanjenju troškova, već ih samo premešta s jedne na drugu stranu. Ovo je protivno samim principima unitarne patentne zaštite i bliže saradnje, uopšte. Cilj bliže saradnje je dalja integracija tržišta. Ideja nije da preduzeća nude svoje unitarne patente na prodaju ili licenciranje pojedinačno u svakoj državi članici koja učestvuje u bližoj saradnji, već da to čine na celokupnom jedinstvenom tržištu bliže saradnje. Sama priroda bliže saradnje ne implicira da se na promet imovinskopravnih ovlašćenja koja čine sadržinu unitarnog patenta moraju primenjivati nacionalna zakonodavstva država članica koje učestvuju u bližoj saradnji. Zanimljivo je da su Predlogom uredbe o komunitarnom patentu (kojom su, inače, preuzete odredbe konvencija iz 1975. i 1985/89. godine) svojevremeno bile predviđene odredbe u vezi sa prometom imovinskopravnih ovlašćenja koja čine sadržinu unitarnog patenta.⁴⁴⁴

Uzimajući u obzir sve navedeno, može se zaključiti da je ova odredba Uredbe o sprovođenju bliže saradnje u oblasti stvaranja unitarne patentne zaštite u suprotnosti sa ciljevima Evropske unije i unitarne patentne zaštite koji se odnose na dalju integraciju tržišta Evropske unije. Dakle, kada je reč o prometu imovinskopravnih ovlašćenja koja čine sadržinu unitarnog patenta, upućivanje na nacionalne propise država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji više doprinosi daljoj fragmentaciji patentnog pejzaža, nego što obezbeđuje unitarnu zaštitu.

1.2.3. Prinudne licence

Za razliku od prethodnih pokušaja da se uspostavi jedinstveni sistem zaštite pronalazaka u EU, Uredba o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite ne sadrži propise o prinudnim licencama. Umesto toga, prinudne licence pomenute su u tački 10 preambule UUPZ-a. Predviđeno je da se takve licence smatraju delom nacionalne politike i prava država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji.

442 J. Čeranić, „Primena nacionalnih propisa država članica EU u okviru sistema unitarne patentne zaštite”, *Pravo i privreda*, 7–9/2015, (2015b), 79.

443 H. Ullrich (2012b), 35, fn. 115.

444 *Ibid.*, 37.

1.2.3.1. DOSTUPNOST PRINUDNIH LICENCI

Upućivanje na nacionalno pravo država članica može da predstavlja prepreku državama članicama koje treba da izdaju prinudne licence. Pošto same tačke preambule nisu pravno obavezujuće, države članice će, prilikom izdavanja prinudnih licenci, imati problem da se oslone na ovu odredbu, tj. da je primenjuju. Pravni osnov unitarne patentne zaštite predstavlja član 118, st. 1 UFEU, a Ugovori se smatraju primarnim zakonodavstvom EU. Budući da nacionalne prinudne licence utiču na suštinu unitarnog patenta, na njegovo unitarno dejstvo, nacionalno pravo (na osnovu koga se dodeljuje prinudna licenca) dolazi direktno u sukob, tj. u suprotnosti je sa primarnim zakonodavstvom EU. Ovo je zabranjeno principom primata (suprematije, superiornosti) evropskog prava,⁴⁴⁵ utvrđenim još šezdesetih godina prošlog veka presudom *Costa v. ENEL*.⁴⁴⁶ Dakle, nacionalni propisi ne smeju biti u suprotnosti sa pravom EU, osim ako zakonodavac EU ne dodeli posebnu dozvolu, tj. odobrenje u tom smislu. U konkretnom slučaju, s obzirom na suprematiju prava EU nad nacionalnim pravom, nacionalni sudovi ili upravni organi ne bi smeli, dodelom teritorijalno ograničenih prinudnih licenci, da zadiru u unitarno dejstvo unitarnog patenta, izuzev u slučaju kada ih zakonodavac Unije za to ovlasti.⁴⁴⁷ Budući da se tačka preambule ne može okvalifikovati kao generalno odobrenje za nacionalne vlasti da negiraju unitarno dejstvo unitarnog patenta, neke struje u teoriji prava tumače ga kao „prazno obećanje“ dostupnosti prinudnih licenci.⁴⁴⁸

Takvo odobrenje potrebno je čak i ako se prihvati da je, prilikom upućivanja na nacionalne propise, namera zakonodavca EU bila da ne koristi svoje nadležnosti, već da, u skladu sa konceptom podeljenih nadležnosti između EU i država članica (čl. 2, st. 2 UFEU),⁴⁴⁹ regulisanje prinudnih licenci prepusti nacionalnom zakonodavcu. Na osnovu teorije o podeljenim nadležnostima između Evropske unije i država članica EU, države članice vrše svoje nadležnosti u meri u kojoj je Unija odlučila da prekine sa izvršavanjem svojih nadležnosti. Ostavljajući po strani pitanje da li član 118 UFEU uopšte predviđa podeljene nadležnosti između EU i država članica EU, činjenica je da je, uspostavljanjem unitarne patentne zaštite, zakonodavac EU ustanovio isključivo pravo u odnosu na koje prinudne licence predstavljaju izuzetak. Stoga je zakonodavac Unije izvršio svoje nadležnosti i time onemogućio nacionalnog zakonodavca da uopšte deluje u toj oblasti. Budući da prinudne licence ne predstavljaju nezavisnu regulatornu oblast, njihovo regulisanje ne može se odvojiti od regulisanja same patentne zaštite.⁴⁵⁰ Štaviše, njihov cilj i funkcionisanje odnose se na samu suštinu patenta kao isključivog

445 Detaljnije o načelu suprematija prava EU: R. Vukadinović, 154–160; A. Čavoški, 114–120.

446 ESP, *Flaminio Costa v. ENEL*, predmet br. C- 6/64, 15. juli 1964.

447 J. Čeranić (2015b), 80.

448 N, Machek, 47.

449 Čl. 2, st 2 UFEU: „Kada je Ugovorima Uniji dodeljena nadležnost u oblasti za koju je predviđena podeljena nadležnost između Unije i država članica, Unija i države članice mogu donositi zakone i usvajati pravno obavezujuće akte u toj oblasti. Države članice vrše svoje nadležnosti u meri u kojoj je Unija odlučila da prekine sa izvršavanjem svojih nadležnosti.”

450 H. Ullrich (2012a), 43.

prava. Kad je reč o nezavisnim patenatima, prinudne licence služe da „ublaže” isključivost, tj. da omoguće dostupnost osnovnog patenta za zavisne pronalaskе koji predstavljaju unapređenja osnovnog patenta. U ostalim slučajevima, prinudne licence se dodeljuju kao ograničenje isključivosti kako bi se omogućio pristup nekom patentiranom pronalasku u javnom interesu. Dakle, prinudne licence pravo svojine pretvaraju u zahtev za naknadu, što bi u konkretnom slučaju značilo da se nacionalnim pravom negira ono što je zakonodavac EU uspostavio, tačnije negira se isključivo pravo. Stoga se upućivanje na nacionalno zakonodavstvo ne može tumačiti u svetlu teorije o podeljenim nadležnostima između EU i država članica EU.⁴⁵¹

1.2.3.2. POLOŽAJ PODNOSIOCA ZAHTEVA ZA PRINUDNU LICENCU

Ako se čak i pretpostavi da će nacionalne vlasti primenom neke pravne akrobatike naći način da izdaju prinudne licence, nedostatak harmonizacije propisa u ovoj oblasti predstavlja ozbiljan problem. Odredbe o prinudnim licencama značajna su komponenta svakog patentnog sistema ne samo u Evropi, već u celom svetu, posebno u pogledu patentiranih zavisnih pronalazaka kojima se unapređuje osnovni patent, nedovoljnog snabdevanja tržišta patentiranim proizvodima, brige o javnom zdravlju itd. Naročito onda kada je reč o patentiranim zavisnim pronalascima koji predstavljaju bitan tehnološki napredak od ekonomskog značaja u odnosu na pronalazak zaštićen osnovnim patentom, nedostatak uniformnih pravila može dovesti do fragmentacije patentne zaštite i sprečavanja tehnološkog razvoja u Evropi.⁴⁵²

Na taj način, treće strane koje zatraže pristup patentiranoj tehnologiji su, iz više razloga, u nepovoljnijem položaju u poređenju sa unapređenim mogućnostima nosioca unitarnog patenta.

Prvo, nosilac unitarnog patenta uživa zaštitu na teritoriji svih država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji, dok prinudna licenca ima dejstvo samo na teritoriji one države članice koja ju je izdala.

Drugo, podnosilac zahteva prinuđen je da zahtev za takvu licencu podnosi posebno u svakoj državi članici EU koja učestvuje u bližoj saradnji, što implicira i vreme i novac. Ovakva situacija verovatno će uticati na to da zainteresovana strana izabere samo nekoliko država u kojima će tražiti prinudnu licencu. Iako su uslovi za dobijanje prinudnih licenci zasnovani na odredbama Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualne svojine (TRIPS),⁴⁵³ nacionalni propisi država članica i dalje se razlikuju. Dakle, podnosilac zahteva suočiće se sa mnoštvom različitih uslova za dobijanje prinudnih licenci, kao i sa različitim visinama naknade u različitim državama članicama EU.⁴⁵⁴

Licence neće biti jednako dostupne na teritoriji svih država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji. S jedne strane, ovakvo rešenje prihvatljivo je u slu-

451 J. Čeranić (2015b), 80–81.

452 R. Hilty *et al.*, 3.

453 Čl. 31, st. 1 TRIPS.

454 N. Mahek, 48.

čaju prinudne licence u javnom interesu. Međutim, s druge strane, u pogledu licence za pronalazak koji je zaštićen zavisnim patentom, rešenje na osnovu koga licence nisu jednako dostupne na teritoriji svih država članica koje učestvuju u bližoj saradnji u suprotnosti je sa svrhom prinudne licence. U ovom drugom slučaju, prinudna licenca omogućava da se prevaziđu situacije kada nosilac osnovnog patenta odbije da izda licencu nosiocu patentiranog zavisnog pronalaska koji predstavlja bitan tehnološki napredak od ekonomskog značaja u odnosu na pronalazak zaštićen osnovnim patentom. Da bi patent za zavisni pronalazak kojim se unapređuje osnovni patent postao komercijalan i konkurentan, prinudna licenca mora imati jednako dejstvo na teritoriji svih država članica koje učestvuju u bližoj saradnji.⁴⁵⁵

Treće, neravnopravnom položaju između nosioca osnovnog patenta i nosioca patenta za zavisni pronalazak kojim se značajno unapređuje osnovni patent, doprinosi i sam pravosudni sistem unitarne patentne zaštite. Na osnovu SJPS-a, nosilac patenta podnosi Jedininstvenom patentnom sudu jednu tužbu za povredu, koja ima dejstvo na teritoriji svih država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji, dok pronalazač zavisnog pronalaska mora da ide od jedne do druge države članice i pred različitim sudovima ili upravnim organima vodi različite postupke kako bi dobio dovoljan broj teritorijalno ograničenih licenci.

Osim toga, još jedan od problema koji će različiti sudovi ili upravni organi morati da reše je određivanje visine naknade za nacionalne prinudne licence, pri čemu je svaka ograničena na nacionalno tržište i mora odgovarati njegovim potrebama i zahtevima, kao i značaju koji pronalasci zaštićeni osnovnim i zavisnim patentima imaju na tim tržištima. Inače, koncept patenta sa unitarnim dejstvom na jedinstvenom tržištu EU implicira uniformnu visinu naknade. Postavlja se, međutim, pitanje koji bi to sud (ili organ uprave) trebalo prvi da odredi visinu naknade i da li bi ostali sudovi (ili organi uprave) bili voljni da slede njegovu procenu u vezi s visinom naknade za prinudnu licencu.⁴⁵⁶

Naposletku, nosiocu osnovnog patenta mora se dozvoliti da koristi zavisni patent, a nosilac patenta za zavisni pronalazak mora biti u mogućnosti da koristi osnovni patent, naravno sve u interesu tehnološkog razvoja EU uopšte. Ovakva situacija rešava se institutom unakrsne licence. Dodela prinudnih licenci za osnovni patent uslovljena je dodelom licence za zavisan patent nosiocu osnovnog patenta. I ovo je još jedan od razloga zašto su prethodni pokušaji uspostavljanja patenta Unije materiju prinudne licence regulisali na drugačiji način (u smislu da nisu upućivali na nacionalne propise država članica EU koje učestvuju u bližoj saradnji).⁴⁵⁷

Nosilac patenta i podnosilac zahteva za prinudnu licencu nemaju na raspolaganju ni približno jednaka sredstva. Zato se čini da ovako koncipirana prinudna licenca neće biti efikasna. Sve u svemu, oslanjanje unitarnog patenta na nacionalne propise, kada je reč o prinudnoj licenci, sasvim sigurno vodi

455 J. Čeranić (2015b), 82.

456 H. Ullrich (2012a), 35, fn. 140.

457 *Ibid.*, 35, fn. 141.

ka daljoj fragmentaciji tržišta i u suprotnosti je sa unitarnim dejstvom kome unitarni patent, zapravo, teži.

2. TERITORIJALNA FRAGMENTACIJA

Pored materijalne fragmentacije, evropski patentni pejzaž karakteriše i teritorijalna fragmentacija. Teritorijalna fragmentacija podrazumeva da se u različitim državama članicama EU, na iste ili slične pravne situacije, primenjuju različiti propisi. Ovaj oblik fragmentacije uzrokovan je pre svega primenom mehanizma bliže saradnje. Pored toga, teritorijalnoj fragmentaciji patentne zaštite pronalazaka u EU doprinosi i režim prevođenja koji se primenjuje u okviru sistema unitarne patentne zaštite, kao i tzv. *forum shopping* (mogućnost da strane izaberu sud pred kojim će se voditi parnica).

2.1. Bliža saradnja

Dvadeset pet država članica EU uključeno je u bližu saradnju u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite. Samo tri zemlje EU, Španija, Italija i Hrvatska, opredelile su se da zasad ne učestvuju u bližoj saradnji. Samom UUPZ-om predviđeno je da unitarni patentni paket stupa na snagu dvadeset dana nakon objavljivanja u *Službenom glasniku EU* ili na dan stupanja na snagu Sporazuma o Jedinstvenom patentnom sudu, u zavisnosti od toga koji od ta dva datuma nastupi kasnije. Unitarni patentni paket, objavljen još krajem 2012. godine, stupiće na snagu onog dana kada na snagu stupi Sporazum o Jedinstvenom patentnom sudu. Predviđeno je da ovaj sporazum stupa na snagu onda kada ga ratifikuje trinaest država članica EU (uključujući Nemačku, Francusku i Ujedinjeno Kraljevstvo). S tim u vezi, moguće je da unitarno dejstvo unitarnog patenta bude suženo na manje od polovine država članica EU.

Pokretanjem mehanizma bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite, može se dogoditi da koncept unitarne zaštite (tumačeći „unitarne” u smislu „na celokupnoj teritoriji EU”, tj. na teritoriji svih država članica Unije) bude, bar inicijalno, zamenjen sistemom patentne zaštite koji pokriva teritoriju čak i manju od polovine država članica koje su ratifikovale SJPS, voljnih da učestvuju u bližoj saradnji. Ovako koncipirana unitarna patentna zaštita, kao deo prava intelektualne svojine EU (zasnovana na članu 118 UFEU), i danas je predmet rasprave. Mišljenja su podeljena i kreću se u rasponu od onih koja bližu saradnju smatraju najnižom tačkom u razvoju patentne politike EU⁴⁵⁸ do onih koja je shvataju kao jedini mogući način, tj. pravni instrument da se projekat uspostavljanja jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u EU unapredi (drugim rečima da se ne pretvori u „čekanje Godoa”), tvrdeći da je to samo privremeni aranžman, polazna tačka sveobuhvatne integracije koja će uslediti.⁴⁵⁹

458 H. Ullrich (2012a), 4.

459 „EPO emerges as diplomatic force over unitary patent and language barriers”, *New Legal Review*, dostupno na adresi: <http://newlegalreview.cpaglobal.com/epo-emerges-diplomatic-force-unitary-patent-language-barriers/>, 21. maj 2015.

Prihvatajući da je bliža saradnja bila optimalno rešenje da se u oblasti uspostavljanja jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u Evropi, posle skoro pola veka rada, stvari pomere, trebalo bi, ipak, imati na umu da primena ovog instrumenta u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite može imati negativne posledice na samo unitarno dejstvo unitarnog patenta.

Najpre, postoji bojazan da će se primenom mehanizma bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite produbljivati fragmentacija, što će rezultirati podrivanjem jedinstvenog tržišta EU. Neke struje u teoriji prava sumnjaju da proces integracije unutrašnjeg tržišta može da se unapredi primenom sistema koji omogućava da se politička inicijativa, uticaj i kontrola prenesu sa Evropske unije, kao celine, na određeni broj država članica EU.⁴⁶⁰ Budući da države koje ne učestvuju u bližoj saradnji nemaju pravo glasa kada se odlučuje o pitanjima koja se tiču bliže saradnje, one neće moći da utiču na dalji razvoj politike u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite. Takva situacija može doprineti produbljivanju podela unutar EU. S tim u vezi, nameće se niz pitanja. Šta će raditi države članice koje ne učestvuju u bližoj saradnji? Da li će ih Unija, dok su u *status quo* situaciji, ipak na neki način kontrolisati? Ili će pak one razvijati sopstvene nacionalne politike u oblasti patentne zaštite i koordinisati ih među sobom? I naravno, ukoliko do toga dođe, kako će sve to uticati na njihovo potencijalno priključenje bližoj saradnji u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite? Na sva ova pitanja, zasad, sve dok unitarna patentna zaštita ne počne da se primenjuje, ne može se sa sigurnošću odgovoriti.⁴⁶¹

Zatim, bliža saradnja može imati negativan uticaj na ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju i tako dovesti do diskriminacije među državama i narušavanja konkurencije u okviru jedinstvenog tržišta. Do toga može doći zato što preduzeća koja traže patentnu zaštitu mogu da se zadovolje time da je dobiju na široj teritoriji bliže saradnje i da se iz različitih razloga uzdrže od zaštite na teritoriji država članica koje ne učestvuju u bližoj saradnji.⁴⁶² Pre svega, zbog dodatnih troškova patentiranja u Italiji, Španiji i Hrvatskoj, podnosioci patentnih zahteva mogu se opredeliti da uopšte ne traže zaštitu za svoje pronalaskе u ovim zemljama. Zanimarivanjem pojedinih država članica (zato što se ne smatraju dovoljno interesantnim da bi se uložila dodatna sredstva za osnivanje posebnih firmi u tim zemljama) može doći do narušavanja konkurencije u okviru jedinstvenog tržišta EU.⁴⁶³

Pojedini autori tvrde da je mehanizam bliže saradnje u suprotnosti sa osnovnim motivom za uvođenje unitarnog patenta. Razlog zbog koga je EU izabrala unitarnu patentnu zaštitu, a ne fragmentiranu nacionalnu patentnu zaštitu, (bilo da je reč o nacionalnim patentima ili snopu evropskih patenata), jesu negativne posledice teritorijalne fragmentacije.⁴⁶⁴

460 H. Ullrich (2012b), 33.

461 N. Mackek, 50.

462 H. Ullrich (2012b), 26.

463 N. Machek, 50.

464 H. Ullrich (2012b), 24.

Najzad, smanjenje troškova i pojednostavljenje, a naposljetku i uspeh sistema unitarne patentne zaštite, u velikoj će meri zavisiti od broja država članica koje učestvuju u bližoj saradnji. Što se veći broj država priključi bližoj saradnji, troškovi dodatnih prevođenja, objavljivanja i održavanja biće manji. Premda su dve uredbe o unitarnoj patentnoj zaštiti stupile na snagu, a SJPS potpisalo dvadeset pet država članica EU, to i dalje ne znači da će se patentni zakonodavni paket primenjivati. Potrebno je da SJPS ratifikuje najmanje trinaest država članica EU (uključujući Francusku, Ujedinjeno Kraljevstvo i Nemačku).

U ovom trenutku nemoguće je predvideti broj država članica koje će primenjivati unitarnu patentnu zaštitu. Pod pretpostavkom da će dovoljno učesnica ratifikovati SJPS, ostaje da se vidi da li će bliža saradnja doprineti narušavanju konkurencije u okviru unutrašnjeg tržišta i predstavljati pretnju koheziji između država članica EU ili će zaista biti samo prelazno rešenje na putu ka sveobuhvatnoj integraciji.

Jedan od razloga zbog čega je teško sagledati posledice pokretanja bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite je, između ostalog, i to što sama Unija nema dovoljno iskustva kada je reč o primeni ovog instrumenta. Pre pokretanja bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite, instrument bliže saradnje formalno je upotrebljen samo jednom i to u oblasti porodičnog prava, tačnije u cilju harmonizacije propisa u vezi s pravom na razvod braka u državama članicama EU.

Sami Osnivački ugovori EU predviđaju veliki broj uslova koji se moraju ispuniti pre nego što se pokrene mehanizam bliže saradnje. Cilj propisivanja svih tih uslova je da se, u što je moguće većoj meri, spreči zloupotreba ovog mehanizma. Naravno, neminovno je da je teritorijalna fragmentacija jedna od posledica bliže saradnje, pošto je inherentna samoj prirodi ovog mehanizma. Ipak, čini se da su eventualne negativne posledice primene mehanizma bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite preuveličane u javnoj raspravi. Tvrdnje da takva teritorijalna fragmentacija sprečava dalju integraciju i jedinstvo EU, mogu se pobiti argumentom da zahvaljujući ovom mehanizmu, države članice koje su trenutno u velikoj meri isključene, tj. ne učestvuju na patentnom tržištu (pošto su ili ekonomski slabe ili geografski udaljene), upravo činjenicom da učestvuju u bližoj saradnji prvi put dobijaju mogućnost da budu uključene, tj. da učestvuju na patentnom tržištu.

Sve u svemu, čini se da je instrument bliže saradnje, uprkos tome što doprinosi, bar u prvo vreme, teritorijalnoj fragmentaciji, povoljniji za integraciju svih država članica EU u odnosu na sistem zaštite pronalazaka koji se trenutno primenjuje u Uniji. Naime, evropski patent predstavlja snop nacionalnih patenata, koji se, kada je priznat, raspršuje na onoliko nacionalnih patenata koliko ima država u kojima se traži zaštita i koje su navedene u patentnoj prijavi.⁴⁶⁵ To doprinosi povećanju troškova zaštite i smanjenju pravne sigurnosti. S obzirom na ova svojstva evropskog patenta, unitarni patent ipak predstavlja unapređenje sistema zaštite pronalazaka u EU.

465 V. Poglavlje I, 1.2. Evropski patent.

2.2. Režim prevođenja

U okviru sistema unitarne patentne zaštite preuzet je režim prevođenja koji primenjuje EZP. Ukoliko je prijava podnesena na jednom od službenih jezika Evropskog zavoda za patente, samo se patentni zahtevi prevode na druga dva službena jezika Zavoda. Dalji prevodi mogu se zahtevati samo ako je patent predmet sudskog spora.

Protiv takvog režima prevođenja unitarnog patenta Španija i Italija su, 2011. godine, podnele tužbe Evropskom sudu pravde. Sud je 2013. godine odbio tužbe kao neosnovane.⁴⁶⁶ Međutim, Španija je u martu 2013. Evropskom sudu pravde podnela dve nove tužbe.⁴⁶⁷ U tužbi protiv UUPZP-a navodi se da određivanje tri jezika kao službena u okviru sistema unitarne patentne zaštite predstavlja diskriminaciju drugih država članica Unije u kojima nijedan od ovih jezika nije službeni jezik. Kao jedan od glavnih argumenata protiv ovakvog režima prevođenja Španija ističe da njegova primena dovodi do toga da se države članice EU nalaze u neravnopravnom položaju. Statistika Evropskog zavoda za patente ukazuje da su države čiji je službeni jezik jedan od službenih jezika EZP-a među onima koje imaju najveći broj parnica i patentnih zahteva i/ili poslova u vezi s konsaltingom. Ove aktivnosti verovatno će sve više biti usmerene ka njima, dok će troškovi u drugim zemljama porasti jer za njih ovaj jezički režim znači dodatne troškove za prevođenje ili (nevidljive) troškove poslovanja na stranom jeziku.⁴⁶⁸ Stoga je Španija, koju je, što je veoma interesantno, podržao veliki deo naučne javnosti, u tužbi navela da će ovako koncipiran unitarni patent samo naglasiti već postojeće razlike. Ipak, Evropski sud pravde je, u maju 2015, odbio i ovu tužbu Španije.

Prednosti smanjenja troškova prevođenja, iako se tvrdilo da je ovakav režim prevođenja uveden u interesu malih i srednjih preduzeća, uživaće relativno mali broj velikih multinacionalnih podnosilaca zahteva (uglavnom multinacionalnih kompanija) uključenih u aktivnosti patentiranja. Ovi podnosioci imaju ogranke u zemljama u kojima se govori engleski, nemački i/ili francuski. Pored dodatnih troškova prevođenja (ili njihove uštede), ovako koncipiran režim prevođenja utiče i na troškove kancelarijskog poslovanja, uključujući izdatke za poštovanje patenata drugih učesnika na tržištu. Treće strane, čiji službeni jezici nisu engleski, nemački ili francuski, biće u nepovoljnijem položaju jer će oklevati da posluju upravo zbog mogućeg rizika od povrede, koju ne mogu dovoljno precizno da predvide zbog nedovoljno dobrog poznavanja nekog od tri službena jezika EZP-a.⁴⁶⁹

Ako se zanemare akademski krugovi, ovom režimu prevođenja formalno se protivi samo Španija. Primedbe Italije, koja je svojevremeno, takođe, podnela tužbu Evropskom sudu pravde, nisu se odnosile na režim prevođenja kao takav, već su se prevashodno ticale nekih njegovih administrativnih aspekta. Dakle, ve-

466 V. Poglavlje V, 1. Predmet Kraljevina Španija i Republika Italija protiv Saveta.

467 V. Poglavlje V, 2. Kraljevina Španija protiv Parlamenta i Saveta.

468 H. Ullrich (2012b), 13–14.

469 *Ibid.*, 15.

čina država članica EU smatra da ovakav režim predstavlja optimalno rešenje i da bi drugačiji režim prevođenja prouzrokovao još više problema i dalju fragmentaciju sistema unitarne patentne zaštite.⁴⁷⁰

2.3. *Forum shopping*

Praksa tzv. *forum shoppinga* pojavljuje se kada tužilac ima mogućnost izbora suda pred kojim će pokrenuti postupak. Naravno, on će se opredeliti za onaj sud, koji po svojim karakteristikama i načinu rada najbolje odgovara specifičnostima njegovog slučaja.

Upravo zbog principa slobode izbora (*principle of optionality*), postoji opasnost od proliferacije sudova, u smislu da se ne zna koji će sud biti nadležan da tumači i primenjuje patentno pravo u Evropi. Taj problem postojao je i pre uspostavljanja JPS-a. Osnivanjem JPS-a samo je dodat još jedan sloj, nivo u okviru sistema rešavanja patentnih sporova u Evropi, a da nije predviđen metod za konsolidaciju sistema.⁴⁷¹

Ukoliko ostavimo po strani zaštitu na nacionalnom nivou, podnosioci patentnih zahteva mogu da izaberu da zaštite svoje pronalaskе evropskim patentima za koje nije nadležan JPS (*opt-out*), što znači da nacionalni sudovi ostaju nadležni za tužbe. Isto tako, podnosioci patentnih zahteva mogu se opredeliti da svoje pronalaskе zaštite evropskim patentima za koje je nadležan JPS. I naposljetku, oni mogu da se opredele i za zaštitu pronalazaka unitarnim patentnom, za koji je nadležan Jedinstveni patentni sud. Osim toga, *forum shopping* može da se pojavi i među različitim sudovima u okviru sistema JPS-a, u zavisnosti od trendova koje će uspostaviti njegova pojedina odeljenja u različitim državama članicama EU.

Sporazum o Jedinstvenom patentnom sudu predviđa da tužilac može podneti tužbu nadležnom lokalnom ili regionalnom odeljenju u mestu gde je došlo do povrede ili postoji verovatnoća da će doći do povrede. Alternativno, on može podneti tužbu lokalnom ili regionalnom odeljenju u mestu gde tuženi ima prebivalište, glavno sedište firme ili ako nema ni prebivalište ni glavno sedište firme, u mestu gde tuženi ima sedište firme. Kada tuženi nema sedište firme u državi članici koja učestvuje u bližoj saradnji, tužilac može povesti parnicu zbog povrede u odgovarajućem ogranku centralnog odeljenja. Ako je potencijalni tuženi već podneo protivtužbu ili tužbu ta utvrđivanje nepostojanja povrede centralnom odeljenju, nosilac unitarnog ili evropskog patenta može podneti tužbu zbog povrede istom sudu.⁴⁷²

S obzirom na širok izbor sudova predviđen SJPS-om, koji je proširen činjenicom da u eri interneta do povrede globalno može doći „klikom miša”,⁴⁷³ tužiocu je u velikoj meri ostavljena mogućnost da povede postupak pred sudom po

470 N. Machek, 52.

471 R. Hilty *et al.*, 2.

472 N. Machek, 53.

473 *Ibid.*

svom izboru. Očekuje se da će JPS imati desetine ili više lokalnih i regionalnih odeljenja sastavljenih od veća sudija iz zemalja sa različitim pravnim tradicijama. Shodno tome, verovatno će postojati određene razlike u samom pristupu predmetima i primeni odredaba SJPS-a i Poslovnika JPS-a. U pogledu razdvajanja postupaka (bifurkacija), brzine postupka (u smislu brzine vođenja spora i donošenja presude), slučajeva dobijanja prethodnog mišljenja, uloge dokaza itd., pretpostavlja se da će vremenom neka odeljenja, u odnosu na druga, postati poznata kao „prijateljskije“ nastrojena prema nosiocima patenata. Upravo ovakve razlike između odeljenja JPS-a utiće na tužioca prilikom opredeljivanja za sud pred kojim će pokrenuti postupak.⁴⁷⁴

2.3.1. Razdvajanje postupka (bifurkacija)

Sporazumom o Jedinstvenom patentnom sudu predviđena je mogućnost da lokalna i regionalna odeljenja razdvoje tužbu za povredu patenta i protivtužbu za opoziv istog.⁴⁷⁵ Ova odredba izazvala je najviše anksioznosti i rasprava među praktičarima patentnog prava u Evropi. Ukoliko dođe do primene instituta razdvajanja postupka, kao najveća opasnost pominje se mogućnost da nosioci patenata dobiju odluke u postupcima zbog povrede koje bi imale dejstvo u svim državama članicama EU koje učestvuju u bližoj saradnji, pre nego što tuženi uopšte dobije mogućnost da opozove patent u postupku po protivtužbi za opoziv pred sporijim centralnim odeljenjem. Dakle, dolazi do tzv. „raskoraka u odlučivanju“.⁴⁷⁶

Upravo zbog mogućnosti da se dogodi raskorak u odlučivanju, razdvajanje postupka (bifurkacija) smatra se povoljnijom za nosioce patenata. Shodno tome, lokalna ili regionalna odeljenja JPS-a sklonija razdvajanju postupaka biće potencijalna meta za podnošenje tužbi.⁴⁷⁷ Da li će pojedino lokalno ili regionalno odeljenje JPS-a razviti sklonosti ka primeni instituta razdvajanja postupaka i dalje je na nivou spekulacija. Ipak, očekuje se da će lokalna odeljenja u Nemačkoj (poznatoj po velikom broju patentnih parnica na godišnjem nivou) biti naklonjena primeni instituta razdvajanja postupaka. Nemačkim sudovima razdvajanje postupaka nije novo, naprotiv, u tome imaju iskustva. S druge strane, pretpostavlja se da odeljenja JPS-a u Ujedinjenom Kraljevstvu neće biti naklonjena institutu razdvajanja postupaka, već da će postupak zbog povrede i postupak za opoziv voditi zajedno, u skladu s nacionalnom tradicijom i praksom.⁴⁷⁸

Sporazum o Jedinstvenom patentnom sudu i Nacrt poslovnika Jedinstvenog patentnog suda predviđaju mere kojima dejstvo instituta razdvajanja postupka može biti ublaženo. Tuženi ima pravo da zahteva prebacivanje slučaja u central-

474 *Ibid.*, 54.

475 Čl. 33, st. 3, tač. b) SJPS.

476 M. Train, „The Unified Patent Court: Forum Shop ‘til You Drop?“, *Reddie & Grose*, dostupno na adresi: <http://www.reddie.co.uk/news-and-resources/ip-developments/the-unified-patent-court-forum-shop-til-you-drop>, 24. maj 2015.

477 N. Machek, 54.

478 M. Train.

no odeljenje ako je do povrede došlo na teritoriji triju ili više regionalnih odeljenja. U pokušaju da se preduhitri mogućnost raskoraka u odlučivanju, Nacrt poslovnika JPS-a predviđa da je sudija izvestilac obavezan da ubrza postupak onda kada je lokalno ili regionalno odeljenje prosledilo protivtužbu za opoziv centralnom odeljenju. Uz to, međunarodni sastav sudskih veća omogućava razmenu iskustava među sudijama koji potiču iz zemalja sa različitim pravnim tradicijama. Na ovaj će način tradicionalna podela na sudove koji primenjuju institut razdvajanja postupka i sudove koji ga ne primenjuju vremenom gubiti na značaju.

Međutim, nezavisno od ovih mera, treba imati na umu da nosioci patenata neće uvek posezati za razdvajanjem postupaka. Ukoliko je patent slab, nosilac patenta najverovatnije neće želiti da izlaže preduzeće riziku da se ustanovi da je povređen patent nevažeći.⁴⁷⁹ Čini se da procesuiranje obe tužbe u jednom sudu obezbeđuje više pravne sigurnosti, što može biti argument protiv instituta razdvajanja postupka. Osim toga, ako parnica traje neko vreme, troškovi razdvajanja postupka i upućivanja protivtužbe centralnom odeljenju (koje u većini slučajeva neće biti na istom mestu kao lokalno odeljenje), takođe mogu biti obeshrabrujući faktor.⁴⁸⁰

Najzad, verovatno će, barem u početku, nosioci patenata iz zemalja čiji sudovi tradicionalno primenjuju institut razdvajanja postupka nastaviti da mu budu naklonjeni, dok će nosioci patenata iz zemalja čiji sudovi nemaju tu tradiciju i dalje smatrati ovaj institut, na neki način, uznemiravajućim. Uprkos velikoj verovatnoći da će strane biti naklonjenije sudovima koji primenjuju institut razdvajanja postupka, nije realan scenario prema kome će nosioci patenata hrliti u sudove naklonjene razdvajanju postupaka, produbljujući time teritorijalnu fragmentaciju između zemalja sa „popularnim”, prijateljski nastrojenim sudovima i zemalja čijim sudovima se strane ređe obraćaju.⁴⁸¹

2.3.2. Sastav veća

Jedan od glavnih uslova za uspeh unitarne patentne zaštite svakako je kvalitet sistema rešavanja patentnih sporova, tj. kvalitet patentnog pravosuđa. Drugim rečima, sastav veća različitih odeljenja JPS-a i kompetentnost sudija da vode slučajeve predstavlja značajan faktor koji će uticati na izbor određenog suda. Teško je u ovom trenutku proceniti šta će strane u postupku očekivati od sistema unitarnog patentnog pravosuđa, ali pretpostavka je da će parničari želiti da im sude sudije sa velikim iskustvom u patentnim parnicama jer se na taj način obezbeđuje veći stepen pravne sigurnosti.⁴⁸²

Dakle, prvo na šta se mora obratiti pažnja jeste kvalitet sudija. Sporazum o Jedinstvenom patentnom sudu predviđa da sudije treba da obezbede najviši standard u pogledu stručnosti i da imaju iskustva u oblasti patentnih parni-

479 *Ibid.*

480 Machek, 55.

481 *Ibid.*

482 M. Train,

ca.⁴⁸³ I pored ove odredbe, postoji rizik da će države članice određivati sudije po političkoj osnovi, a ne na osnovu pravnih kvalifikacija. Osim toga, čak i ako su izabrane na osnovu kvalifikacija, moguće je da sudije iz manjih država članica u patetnim parnicama nemaju onoliko iskustva kao sudije iz većih država članica. S obzirom na to što je od svih država članica EU Nemačka do sada imala najviše patentnih sporova, očekuje se da će nemačka lokalna odeljenja biti visokospecijalizovana.⁴⁸⁴

Kako bi se ublažile ove razlike među odeljenjima JPS-a, Sporazum predviđa međunarodni sastav veća, kao i profesionalnu obuku sudija. Učešće tehnički kvalifikovanih sudija obezbeđuje visok stepen tehničke ekspertize prilikom donošenja odluka. Pored toga, postoji mogućnost izdvojenih mišljenja, što doprinosi povećanju transparentnosti rada JPS-a. Na taj način obezbeđuje se najviši mogući kvalitet odluka veća i uopšte jurisprudencije Jedinstvenog patentnog suda.⁴⁸⁵

Premda će, barem u početku, neka lokalna i regionalna odeljenja biti iskusnija u vođenju patentnih parnica, to ne znači da će presude drugih, manje iskusnih lokalnih i regionalnih odeljenja zaostajati u kvalitetu. Kako vreme bude odmicalo, zahvaljujući međunarodnom sastavu veća i programima za profesionalnu obuku sudija, ova tema biće vrlo lako prevaziđena.⁴⁸⁶

2.3.3. Jezici

Još jedan faktor koji može da utiče na odluku parničara u vezi sa izborom suda je jezik na kome se vodi postupak pred sudom. Lokalna i regionalna odeljenja vodiće postupke na lokalnom jeziku/jezicima. Nosioци patenata uvek će radije podnositi tužbe lokalnim odeljenjima u kojima se postupci vode na njihovom jeziku. Stoga se očekuje da će u zemljama u kojim postoji veliki broj patentnih zahteva i odeljenja Jedinstvenog patentnog suda imati veliki broj parnica.⁴⁸⁷

2.3.4. Pravila postupka

Lokalna i regionalna odeljenja JPS-a razlikuju se u državama članicama EU i kada je reč o pravnoj tradiciji i praksi. U tom smislu, na izbor suda mogu uticati i faktori kao što su otvorenost sudskih veća da razmatraju dodatne argumente, ekspanzivni ili restriktivni nacionalni zakon o odgovornosti, spremnost da se zahteva obelodanjivanje u okviru pravila postupka, kao i to da li se različiti razlozi za nevaženje patenta (npr. očiglednost, nedovoljnost i dodata vrednost) razmatraju zajedno ili će biti usvojen podeljeni pristup i akcenat npr. stavljen na svedočenje eksperta u vezi sa očiglednošću i procenom prosečnog stručnjaka u datoj oblasti.⁴⁸⁸

483 Čl. 15 SJPS.

484 M. Train.

485 Machek, 57.

486 *Ibid.*

487 M. Train.

488 N. Machek, 58.

U tom kontekstu, uloga dokaza, pre svega svedoka i veštaka, pred sudom predstavlja centralnu temu. Pravne tradicije država članica EU razlikuju se kada je reč o ulozi veštaka u postupku. U engleskom sistemu, veštaci koje su angažovale strane u postupku imaju centralnu ulogu (posebno u postupcima o validnosti patenta) i obično se pozivaju da svedoče nekoliko dana uzastopno. U nekim drugim zemljama, npr. u Nemačkoj, uloga veštaka ima mnogo manji značaj. Zapravo, u pravosudnim sistemima većine zemalja kontinentalne pravne tradicije usmeni dokazi na saslušanjima u okviru patentnih parnica veoma su retki.⁴⁸⁹

Nacrt poslovnika JPS-a bavi se ovim pitanjem indirektno, predviđajući pravilo da se saslušanja završavaju u jednom danu.⁴⁹⁰ Ova odredba verovatno će uticati na to da se engleska praksa unakrsnog ispitivanja koje traje danima bitno skрати. Ipak, Nacrt poslovnika JPS-a dodeljuje diskreciono pravo sudiji izvestiocu da, nakon konsultovanja predsednika veća, naredi odvojeno saslušanje svedoka pred većem sudija.⁴⁹¹ Naglasak se stavlja na dokaze veštaka, a razlike između lokalnih, regionalnih i centralnog odeljenja JPS-a mogu se pojaviti i kada je reč o spremnosti da sazovu odvojena saslušanja, naravno, u zavisnosti od sastava odeljenja, tj. od sudija (tačnije pravne tradicije zemalja iz kojih potiču) koji čine određeno odeljenje. Ako do toga dođe, to može biti jedan od faktora koji će uticati na nosioce patenata prilikom izbora suda pred kojim će pokrenuti postupak, što takođe doprinosi daljoj teritorijalnoj fragmentaciji evropskog patentnog pejzaža.⁴⁹²

489 *Ibid.*

490 Pravilo 113 (1) Nacrta poslovnika JPS.

491 Pravilo 104 (g) i Pravilo 115 Nacrta poslovnika JPS.

492 N. Machek, 58.

VII ZAVRŠNE NAPOMENE

Kao što često biva u Evropskoj uniji, evropski patent sa unitarnim dejstvom rezultat je tipičnog evropskog kompromisa. Uprkos tome što je projekat o uspostavljanju jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u Evropi na početku bio ambiciozan, kako je vreme odmicalo, predlog se postepeno menjao tako da je sve više pitanja regulisano upućivanjem na međunarodno pravo i nacionalna prava država članica. S obzirom na to da su raniji pokušaji uspostavljanja patenta Evropske unije završeni neuspešno, čini se da se zakonodavac EU plašio da će i ovaj projekat propasti. Zamisao o jedinstvenom sistemu zaštite pronalazaka na tlu EU počela je da podseća na „čekanje Godoa”, te je na kraju usvojeno rešenje koje sadrži samo onoliko karakteristika prava EU koliko je potrebno da bi sistem unitarne patentne zaštite uopšte mogao da funkcioniše.⁴⁹³ Dakle, pokušaji da se preseče Gordijev čvor u vezi s režimom prevođenja unitarnog patenta (prelaskom na bližu saradnju) i pravnim i institucionalnim preprekama (osnivanjem nezavisnog međunarodnog patentnog pravosuđa) otvorili su Pandorinu kutiju u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite.⁴⁹⁴

Ipak, ono po čemu je ovaj kompromisni projekat atipičan je činjenica da nijedan evropski projekat do sada (tokom šest decenija postojanja Evropskih zajednica/Evropske unije) nije doveo do takvog raskola između akademskih krugova i političkih elita. Iako su od samog početka rada na uspostavljanju jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u EU i naučni i politički krugovi i korisnici patentnog sistema bili saglasni da je Evropi potreban komunitarni/unitarni patent, kako je vreme odmicalo njihova viđenja su se sve više razilazila. Objektivne prepreke uspostavljanju patenta EU, u smislu ozbiljnih neslaganja između država članica u vezi sa određenim pitanjima (npr. režimom prevođenja unitarnog patenta), nagale su institucije EU da pribegavaju kompromisnim rešenjima. S druge strane, čini se da naučna i stručna javnost nije želela i ne želi da sagleda realnu situaciju. Model za koji se oni zalažu, u ovom trenutku, nemoguće je uspostaviti. Ipak, pretpostavka je da će se u nekom kasnijem stadijumu izvršiti određene modifikacije usvojenog sistema, u smislu njegovog prilagođavanja potrebama prakse.

Osim toga, stiče se utisak da su se pripadnici akademskog miljea utrkivali u tome ko će slikovitije, naravno u negativnom kontekstu, dočarati unitarni patent. Nazivali su ga „sumnjivom senkom originalnog plana”,⁴⁹⁵ „monstruoznim”,⁴⁹⁶ „neukrotivim stvorenjem sa brojnim pipcima”,⁴⁹⁷ „vanbračnim detetom patenta

493 N. Machek, 59.

494 H. Ullrich (2012b), 57.

495 T. Jaeger (2014), 8.

496 H. Ullrich (2012a), 5.

497 *Ibid.*

Unije” (pošto ističe poreklo EU, ali opovrgava njen karakter).⁴⁹⁸ Upoređivali su ga sa „poklonom čija je sadržina prilikom isporuke paketa, do te mere oštećena, da je poklon beskoristan ako se ne popravi”.⁴⁹⁹

S druge strane, zakonodavac Unije potpuno se oglušio na kritike akademskih krugova, među kojima su mnoge sasvim opravdane. Institucije EU, pre svega Evropska komisija i Savet, fokusirale su se na druge teme. Budući da je patent instrument politike pronalazaštva, njihova glavna preokupacija oduvek je bila da li će ga industrija prihvatiti. Industrija je pak pretila da neće prihvatiti ono što joj se ne dopada. Međutim, patentni sistem ne služi samo industriji, već i ekonomiji u širem smislu, pošto predstavlja regulatorni okvir za tržište pronalazaka na kome deluju pravila konkurencije. Stoga je pravo pitanje: Šta javnost može da očekuje od modernog patentnog sistema? Šta to sistem unitarne patentne zaštite može da uradi za celu Evropsku uniju, dakle za nosioce patenata kao i za sve učesnike na tržištu patenata, konkurente i konzumente, članove i one koji nisu članovi patentne zajednice, trgovce i neprofitne istraživačke institucije i ostale?⁵⁰⁰

Neke struje u teoriji prava mišljenja su da ovako koncipiran unitarni patentni paket nije uspeo u dovoljnoj meri da odgovori na izazove, tj. da njime nije postignuta veća efikasnost i bolja ravnoteža sistema zaštite pronalazaka i rešavanja patentnih sporova u EU. Ipak, pojedini smatraju da se i u ovom stadijumu može učiniti nešto, tj. da postoje rešenja za unapređenje sistema unitarne patentne zaštite, mimo onih koja su trenutno „na stolu”.⁵⁰¹ Kada je reč o materijalnom pravu unitarnog patenta, prema njihovom mišljenju, Uredba o uspostavljanju unitarne patentne zaštite trebalo bi da se izmeni i dopuni unošenjem članova koji su svojevremeno izbačeni (u vezi sa izuzecima i ograničenjima unitarnog patenta), kao i nekih novih (u vezi sa prometom imovinskopравnih ovlašćenja koja čine sadržinu unitarnog patenta).⁵⁰² S druge strane, što se tiče sistema rešavanja sporova, da bi se osigurala pravna sigurnost u okviru sistema patentnog pravosuđa, predlažu se izmene i dopune primarnog zakonodavstva EU, tj. Osnivačkih ugovora. Članovi 19 UEU i 267 UFEU trebalo bi da se izmene tako da pojam suda EU (u širem smislu) uključuje i specijalizovani patentni sud zasnovan na međunarodnom pravu, nadležan da neposredno primenjuje pravo EU i nezavisan od nacionalnih sudova.⁵⁰³ Čak postoje i predlozi da se, ukoliko se ne izvrše pomenute izmene i dopune, napusti ceo projekat, a zaštita pronalazaka vrati isključivo pod okrilje Evropskog zavoda za patente.⁵⁰⁴

I dok bi se o eventualnim izmenama i dopunama Uredbe o uspostavljanju unitarne patentne zaštite moglo raspravljati, sasvim je sigurno da izmene i dopune Osnivačkih ugovora nisu realne, kao ni ekstremni predlozi u pravcu odustajanja od celog projekta.

498 H. Ullrich (2012b), 5.

499 T. Jaeger (2014), 27.

500 H. Ullrich (2012a), 4.

501 T. Jaeger (2014), 27.

502 *Ibid.*, 24–25.

503 *Ibid.*, 25–26.

504 *Ibid.*

Stoga ostaje da se još jednom sagleda da li i u kojoj meri rešenja predviđena unitarnim patentim paketom doprinosu daljoj fragmentaciji patentnog pejzaža u Evropi.

Pre svega, u pogledu same unitarnosti zaštite, princip slobode izbora može da utiče na produbljanje fragmentacije. Ovaj princip *per se* nema negativnu konotaciju jer omogućava nosiocu patenta da izabere sistem koji najbolje odgovara njegovim sredstvima i interesima. Međutim, druga strana medalje primene ovog principa je da se četiri nivoa patentne zaštite pronalazaka u Evropi preklapaju i impliciraju postojanje paralelnih propisa i sudskih nadležnosti. Ukoliko ESP i JPS ne nađu način da proaktivno konsoliduju različite nivoe zaštite, vrlo je verovatno da će konflikti u tumačenju prava dovesti do suštinske fragmentacije, ugrožavajući samu ideju unitarne zaštite.⁵⁰⁵

Kada je reč o primeni nacionalnih propisa država članica, iako se većina kritičara ovako koncipiranog sistema unitarne patentne zaštite⁵⁰⁶ složila sa tim da su neka upućivanja na nacionalno pravo neizbežna (u vezi s prometom imovinskopravnih ovlašćenja koja čine sadržinu unitarnog patenta), čini se da unitarni patentni paket ne obezbeđuje minimum uniformnosti i transparentnosti za učesnike na tržištu. Nakon svih kompromisa, ono što je ostalo od raskošnog projekta uspostavljanja jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u EU, zapravo je skromni patentni paket koji sadrži samo onoliko prava Evropske unije da bi se uopšte mogao smatrati patentom EU. U pogledu ostalih pitanja, novi sistem patentne zaštite pronalazaka u Evropskoj uniji oslanja se na međunarodno pravo i nacionalna prava.⁵⁰⁷ Takvo rešenje ipak nije ono što se očekivalo, posebno u kontekstu rastućeg značaja prenosa i licenci i s tim u vezi potrebe za transparentnošću i jednakim pristupom tržištu svih učesnika, u cilju povećanja konkurentnosti Evrope na svetskom tržištu.⁵⁰⁸

Što se tiče teritorijalne fragmentacije, uticaj koji će teritorijalna fragmentacija, prouzrokovana prevashodno primenom mehanizma bliže saradnje, imati na unitarnu prirodu unitarnog patenta manje je predvidiv. U ovom trenutku, teško je oceniti da li će bliža saradnja trajno onemogućiti uspostavljanje jedinstvenog sistema zaštite pronalazaka u EU ili će, kao privremeni instrument, motivisati države članice, koje se inicijalno nisu uključile, da to učine. Poznato je da države članice koje ne učestvuju u bližoj saradnji nemaju pravo da utiču na donošenje odluka u okviru bliže saradnje. Argument da nemogućnost uticaja na odlučivanje može da bude motivacioni faktor potvrđen je na primeru Italije. Italija inicijalno nije želela da se uključi u bližu saradnju, a najnoviji pozitivan stav Italije u pogledu priključenja zasnovan je, pre svega, na pretpostavci da će to biti korisno za italijansku industriju, koja u svakom slučaju mora da koristi unitarni patentni sistem da bi dobila patentnu zaštitu u drugim zemljama Unije.

Često se diskutovalo o tome da li će i u kojoj meri *forum shopping* uticati na fragmentaciju sistema unitarne patentne zaštite. U javnoj raspravi se, međutim,

505 N. Machek, 59.

506 R. Hilty *et al.*, 2.

507 H. Ullrich (2012b), 25.

508 *Ibid.*, 37 fn, 123.

zanemaruje da ovakva praksa već postoji u okviru postojećeg sistema zaštite, ne samo na međunarodnom nivou, već i na nacionalnim nivoima (npr. u Nemačkoj kao zemlji koja ima najveći broj patentnih parnica u Evropi). Iskustva ukazuju na to da *forum shopping* nema nužno negativne posledice. Naprotiv, primena instituta *forum shoppinga*, omogućava tužiocima da najbolje zaštite svoje interese a motiviše sudove da pokažu najviši kvalitet u radu kako bi ostali konkurentni.

Naravno da postoji mogućnost da praksa izbora sistema patentne zaštite i *forum shoppinga* oslabi razvoj homogenog patentnog prava u Evropi.⁵⁰⁹ Međutim, u ovom stadijumu, kada sistem unitarne patentne zaštite još nije počeo da se primenjuje, nema dovoljno elemenata da se tome daju ocene. Ostaje da se pretpostavi da će novi specijalizovani Jedinstveni patentni sud u svakom pojedinačnom predmetu uzimati u obzir sve relevantne faktore i pažljivo balansirati interese kada vrši svoje diskreciono pravo. Osim toga, Apelacioni sud može delovati kao regulatorna vlast.⁵¹⁰

Sve u svemu, jasno je da unitarni patent donekle zaostaje u odnosu na ono šta njegovo ime obećava. Ipak, dok pojedina od razmotrenih pitanja predstavljaju ozbiljnu pretnju produbljivanju fragmentacije patentnog pejzaža u EU (npr. u slučaju primene nacionalnih propisa prilikom izdavanja prinudnih licenci), neka su u javnoj rasparavi preuveličana (posebno *forum shopping*) i verovatno neće uticati na unitarnu prirodu unitarnog patenta.

I dok je u akademskim krugovima i dalje prisutan skeptičan ton, zvaničnici Evropske unije tvrde da će, ako dovoljan broj država članica ratifikuje Sporazum o Jedinstvenom patentnom sudu, takse ne budu previsoke, a sudije Jedinstvenog patentnog suda kompetentne, unitarna patentna zaštita predstavljati napredak u odnosu na postojeći sistem zaštite pronalazaka ili će mu bar biti ozbiljna alternativa.

U ovom trenutku, dok unitarna patentna zaštita još nije počela da se primenjuje, preuranjeno je dati konačni sud o tome da li će novi sistem obezbediti efikasniju i jeftiniju zaštitu. Vreme će najbolje pokazati da li ovako koncipirana unitarna patentna zaštita može da odgovori na potrebe korisnika u Evropi.

509 N. Machek, 61.

510 *Ibid.*, 50.

LITERATURA

(po abecednom redu)

1. Monogarfije i udžbenici

- Besarević Vesna, *Intelektualna svojina: industrijska svojina i autorsko pravo*, Centar za publikacije Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu, Beograd 2005.
- Cawnegem van Wiliam, *Intellectual Property Law and Innovation*, Cambridge University Press, New York 2007.
- Chavanne Albert, Burst Jean-Jaques, *Droit de la propriété industrielle*, Dalloz, Paris 1980².
- Cornish Wiliam, Llewelyn David, Alpin Tanza, *Intellectual Property: Patents, Copyright, Trade Marks and Allied Rights*, Sweet&Maxwell, London 2010⁷.
- Čavoški Aleksandra, *Pravni i politički poredak Evropske unije*, Pravni fakultet Univerziteta Union u Beogradu, Službeni glasnik, Beograd 2006.
- Ćeranić Jelena, *Oblici povezivanja država članica u Evropskoj uniji*, Službeni glasnik, Beograd 2011.
- Correa M. Carlos, Yusuf A. Abdulqawi, *Intellectual Property and International Trade: The TRIPS Agreement*, Kluwer Law International, London 1998.
- Janjević Milutin, *Konsolidovani ugovor u Evropskoj uniji*, Službeni glasnik, Beograd 2009.
- Lopandić Duško, Janjević Milutin, *Sporazum iz Šengena – za Evropu bez granica*, Službeni glasnik, Beograd 1996.
- Košutić Budimir, Rakić Branko, Milisavljević Bojan, *Uvod u pravo evropskih integracija*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd 2015.
- Marković Slobodan, *Pravo intelektualne svojine*, Pravni fakultet Univerziteta u Istočnom Sarajevu, Istočno Sarajevo 2007.
- Marković M. Slobodan, *Patentno pravo*, NOMOS, Beograd 2007.
- Marković M. Slobodan, Popović V. Dušan, *Pravo intelektualne svojine*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd 2013.
- Popović Dušan, *Isključiva prava intelektualne svojine i sloboda konkurencije*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd 2012.
- Rabrenović Aleksandra, Ćeranić Jelena, *Usklađivanje prava Republike Srbije sa pravnim tekovinama EU: prioriteti, problemi, perspektive*, Institut za uporedno pravo, Beograd 2012.
- Simon Deny, *Le système juridique communautaire*, PUF, Paris 2001³.
- Thumm Nikolaus, *Intellectual Property Rights, National Systems and Harmonisation in Europe*, Physica-Verlag, Heidelberg 2000.
- Vukadinović Radovan, *Uvod u institucije i pravo Evropske unije*, Udruženje za evropsko pravo, Kragujevac 2012.

2. Članci i poglavlja u zbornicima

- Bonadio Enrico, „The EU Embraces Enhanced Cooperation In Patent Matters: Towards A Unitary Patent Protection System”, *European Journal of Risk Regulation*, 3/2011, 416–420.
- Bonadio Enrico, „EJC Advocate General Rejects EU Patent Litigation Scheme”, *Journal of Intellectual Property Law & Practice*, 5/2010, 826–827.
- Čeranić Jelena, „Institucionalizacija Evropskog saveta”, *Strani pravni život*, 3/2007, 36–47.
- Čeranić Jelena, „Mehanizam bliže saradnje – od Ugovora iz Amsterdama do Ugovora iz Lisabona”, *Pravni život*, 12/2010, 501–517.
- Čeranić Jelena, „Institucionalna struktura Evropske unije nakon stupanja na snagu Ugovora iz Lisabona”, *Srpska pravna misao*, 44/2011, 53–66.
- Čeranić Jelena, „Predlog novog sistema zaštite pronalazaka u EU – patent Unije”, *Pravo i privreda* 7–9/2012, 365–371.
- Čeranić Jelena, „Predlog jedinstvenog postupka rešavanja patentnih sporova u EU”, *Strani pravni život*, 3/2012, 161–172.
- Čeranić Jelena, „Unitarni patent – evropski patent sa unitarnim dejstvom”, *Pravo i privreda*, 4–6/2013, 762–778.
- Čeranić Jelena, „Jedinstveni patentni sud – novi pravosudni organ za rešavanje sporova u vezi sa evropskim i unitarnim patentom”, *Strani pravni život*, 3/2013, 121–135.
- Čeranić Jelena, „O uspostavljanju jedinstvenog postupka rešavanja patentnih sporova u Evropi”, *Pravo i privreda*, 7–9/2014, 71–84.
- Čeranić Jelena, „Režim prevođenja unitarnog patenta: problemi, prioriteti, perspektive”, *Pravna riječ*, 39/2014, 671–686.
- Čeranić Jelena, „Primena nacionalnih propisa država članica EU u okviru sistema unitarne patentne zaštite”, *Pravo i privreda*, 7–9/2015, 73–87.
- Čeranić Jelena, „Bilateralni sporazumi kao alternativa članstvu u Evropskoj uniji – sa posebnim osvrtom na švajcarski model”, *Aktuelna pitanja savremenog zakonodavstva*, Zbornik radova sa savetovanja pravnika u Budvi 2015, 239–252.
- Jaeger Thomas, „All back to square one? – An assessment of the latest proposals for a patent and court for the internal market and possible alternatives”, *Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law Research Paper*, 12–01, 1–27.
- Jaeger Thomas, „Shielding the Unitary Patent from the ECJ: A Rash and Futile Exercise”, *International Review of Industrial Property and Copyright Law*, 6/2013, 389–391.
- Jaeger Thomas, Hilty Reto, Drexler Josef, Ullrich Hans, „Comments of the Max Planck Institute for Intellectual Property, Competition and Tax Law on the 2009 Commission Proposal for the Establishment of a Unified European Patent Judiciary”, *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 7/2009, 817.
- Jaeger Thomas, „What’s in the Unitary Patent Package?”, *Max Planck Institute for Innovation and Competition Research Paper*, 14–08, 1–29.
- Hilty Reto, Jaeger Thomas, Lamping Matthias, Ullrich Hans, „The Unitary Patent Package: Twelve reasons for concern”, *Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law Research Paper* 12–12, 1–12.
- Lamping Matthias, „Enhanced Cooperation – A Proper Approach to Market Integration in the Field of Unitary Patent Protection?”, *International Review of Intellectual Property and Competition Law*, 8/2011, 879–925.

- Popović Dušan, „Usklađivanje patentnog prava Republike Srbije sa međunarodno-pravnim standardima zaštite pronalazaka” *Usklađivanje poslovnog prava Srbije sa pravom Evropske unije* (ur: V. Radović), Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, 2012, 281–303.
- Ullrich Hanns, „Harmonizing Patent Law: The Untamable Union Patent”, *Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law Research Paper*, 2012–03, 1–59.
- Ullrich Hans, „Select from Within The System: The European Patent With Unitary Effect”, *Max Planck Institute for Intellectual Property and Competition Law Research Paper*, 12–11, 1–47.
- Vukadinović Radovan, „Diferencirana integracija kao spasonosni metod integracije ili dezintegracije EU”, *Pravna riječ*, 39/2014, 541–560.

3. Studije, izveštaji i izvori sa interneta

- Addor Felix, Mund Claudia, „A Patent Court for Europe”, *4th St. Gallen International Dispute Resolution Conference*, University of St. Gallen, 2012, dostupno na adresi: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2236470.
- Brandtner Barbara, „The ‘Drama’ of EEA Comments on Opinion 1/91 and 1/92”, dostupno na adresi: <http://www.ejil.org/pdfs/3/2/2042.pdf>.
- Machek Nina, „How ‘Unitary’ is the Unitary Patent?”, dostupno na adresi: http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2407357.
- McCreevy Charlie, „European Commissioner for Internal market and Services, Closing Remarks at Public Hearing on Future Patent Policy”, Brussels, 12 July 2012, *Speech/06/453*, dostupno na adresi: <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=SPEECH/06/453&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>.
- Moran Naula, Hudson L. Richard, Koekoek Peter, „Deal reached: Unitary Patent Court to have Three Homes”, dostupno na adresi: <http://bulletin.sciencebusiness.net/news/75784/Deal-reached-Unitary-patent-court-to-have-three-homes>.
- Philips Jeremy, „Bifurcation of the European patent litigation: a practitioners’ perspective”, *The Ipkat*, dostupno na adresi: <http://ipkitten.blogspot.com/2013/03/bifurcation-of-european-patent.html>.
- Pompidou Alain, „Un brevet unique permettra à l’ Union européenne d’être plus compétitive”, dostupno na adresi: http://www.robert-schuman.eu/entretien_europe.php?num=55.
- Rees Marc, „Le brevet unique européen et logiciel”, dostupno na adresi: <http://www.pcinpact.com/dossier/brevet-unitaire-europeen-logiciel-/205-5.htm>.
- Train Matthew, „The Unified Patent Court: Forum Shop ‘til You Drop?”, *Reddie & Grose*, dostupno na adresi: <http://www.reddie.co.uk/news-and-resources/ip-developments/the-unified-patent-court-forum-shop-til-you-drop>.
- „Disunion and anti-Europeanism of the European Union with the unitary patent”, dostupno na adresi: <http://www.unitary-patent.eu/content/disunion-and-anti-europeanism-european-union-unitary-patent>.
- „EPO emerges as diplomatic force over unitary patent and language barriers”, *New Legal Review*, dostupno na adresi: <http://newlegalreview.cpaglobal.com/epo-emerges-diplomatic-force-unitary-patent-language-barriers/>.

- „The EU’ s unitary patent: Yes, ja, oui, no, no”, *The Economist*, dostupno na adresi: <http://www.economist.com/news/business/21568436-after-40-years-trying-europe-has-unified-patent-system-sort-yes-ja-oui-no-no>.
- „The European Parliament Avoids disaster, but unitary patent is not saved yet”, dostupno na adresi: <http://unitary-patent.eu/content/european-parliament-avoids-disaster-unitary-patent-not-saved-yet>.
- „Le seigneur des brevets unitaires: un aperçu du vote de plénière du Parlement européen”, dostupno na adresi: <http://www.unitary-patent.eu/fr/content/le-seigneur-des-brevets-unitaires-un-apercu-du-vote-de-pleniere-du-parlement-europeen>.
- „Motion on the project on European Patent Court by Law professors and lawyers”, dostupno na adresi: <http://www.unitary-patent.eu/content/motion-project-european-patent-court-law-professors-and-lawyers>.
- „Unitary Patent: European Parliament reinstall a democratic procedure. Let’s take a part in this!”, dostupno na adresi: <http://unitary-patent.eu/content/unitary-patent-european-parliament-reinstall-democratic-procedure-lets-take-part>.
- „Unitary patent – the situation in Italy”, dostupno na adresi: <http://www.theunitary-patent.com/unitary-patent-the-situation-in-italy>.
- „Why the European Council has killed any workable EU patent?”, dostupno na adresi: <http://unitary-patent.eu/content/why-european-council-has-killed-any-workable-eu-patent>;
- <http://unified-patent-court.org>.
- www.eftacourt.int.
- <http://www.epo.org/law-practice/judiciary.html>.

PRAVNI IZVORI (po hronološkom redu)

1. Propisi i dokumenti EU

- Konvencija o unifikaciji nekih tačaka materijalnog patentnog prava za pronalazke, 27. novembar 1963.
- Konvencija o nadležnosti i priznanju i izvršenju presuda u građanskim i trgovačkim stvarima, 27. septembar 1968. (Briselska konvencija).
- Konvencija o izdavanju evropskih patenata, 5. oktobar 1973, poslednji put izmenjena i dopunjena Izmenama i dopunama Konvencije o izdavanju evropskih patenata od 29. novembra 2000.
- Konvencija o evropskom patentu za jedinstveno tržište, *Službeni list EEZ*, 1976, br. L17.
- Sporazum o komunitarnom patentu, *Službeni list EEZ*, 1989, br. L 401.
- Sporazum o evropskom ekonomskom prostoru, *Službeni list EEZ*, 1994, br. L 1.
- Zelena knjiga o komunitarnom patentu i patentnom sistemu u Evropi, Promocija pronalazaka preko patenata, COM (1997) 314 final, 24. jun 1997.
- Predlog Uredbe o komunitarnom patentu, COM (2000) 412 final, 1. avgust 2000.
- Uredba (EZ) br. 44/2001 od 22. decembra 2000. o nadležnosti i priznanju i izvršenju presuda u građanskim i trgovačkim stvarima, *Službeni list EZ*, 2000, br. L 012 (Brisel I).
- Sporazum između Evropske zajednice i Švajcarske konfederacije o vazдушnom saobraćaju, *Službeni list EZ*, 2002, br. L 114.
- Direktiva (EZ) br. 2004/48 od 29. aprila 2004. o primeni prava intelektualne svojine, *Službeni list EZ*, 2004, br. L 157.
- Procena uticaja Sporazuma o evropskom patentnom sporu na parnice u vezi sa evropskim patentima, dokument dostupan na adresi: http://www.eplaw.org/Downloads/EPLA_Impact_Assessment_2006_.pdf.
- Konvencija o nadležnosti i priznanju i izvršenju presuda u građanskim i trgovačkim stvarima, *Službeni list EZ*, 2007, br. L 339, (Lugano konvencija).
- Predlog uredbe o komunitarnom patentu – opšti pristup, 16113/09 PI 122, 27. novembar 2009.
- Nacrt sporazuma o sudu za evropski i unitarni patent i nacrt satuta, 7928/09 PI 1, 12. mart 2009.
- Saopštenje Evropske komisije, Evropa 2020, Strategija za pametan, održiv i inkluzivan rast, COM (2010) final, 3. mart 2010, dokument dostupan na adresi: http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm.
- Saopštenje Evropske Komisije, Evropa 2020 vodeća inicijativa, Unija za pronalazke, COM (2010) 546 final, 6. oktobar 2010, dokument dostupan na adresi: http://ec.europa.eu/research/innovation-union/pdf/innovation-union-communication_en.pdf.

Radni dokument Komisije, Procena uticaja, SEC (2011) 482 final, 13. april 2011.

Uredba (EU) br. 1215/2012 od 12. decembra 2012. o nadležnosti i priznanju i izvršenju presuda u građanskim i trgovačkim stvarima, *Službeni list EU*, 2012, br. L 351.

Uredba (EU) br. 1257/2012 od 17. decembra 2012. o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite, *Službeni list EU*, 2012, br. L 361.

Uredba (EU) br. 1260/2012 od 17. decembra 2012. o sprovođenju bliže saradnje u oblasti uspostavljanja unitarne patentne zaštite koja se tiče prevođenja, *Službeni list EU*, 2012, br. L 361.

Sporazum o Jedinstvenom patentnom sudu, dokument dostupan na adresi: <http://www.unified-patent-court.org/images/documents/upc-agreement.pdf>.

2. Sudska praksa Evropskog suda pravde (ranije Suda pravde Evropskih zajednica)

ESP, *Meroni v. High Authority*, predmet br. 9/56, 13. jun 1958.

ESP, *Flaminio Costa v. ENEL*, predmet br. 6/64, 15. juli 1964.

ESP, *Romano v. INAMI*, predmet br. C-98/80, 14. maj 1981.

ESP, *Kik v. OHIM*, predmet br. C-361/01, 9. septembar 2003.

ESP, *Tralli v. ECB*, predmet br. C-301/02, 26. maj 2005.

ESP, Mišljenje 1/09, Usklađenost Nacrta sporazuma o sudu sa evropski i unitarni patent sa Ugovorima, 8. mart 2011.

ESP, *United Kingdom v Parliament and Council of the European Union*, predmet br. 270/12, 22. januar 2014.

ESP, *Kingdom of Spain and Italian Republic v. Council of the European Union*, spojeni predmeti br. C-274/11 i C-295/1, 16. april 2013.

ESP, *Kingdom of Spain v. Parliament and Council of the European Union*, predmet br. C-146/13, 5. maj 2015.

ESP, *Kingdom of Spain v. Council of the European Union*, predmet br. C-147/13, 5. maj 2015.

Mišljenje opšteg pravozastupnika, *Kingdom of Spain and Italian Republic v. Council of the European Union*, spojeni predmetima br. C-274/11 i C-295/11, 10. decembar 2012.

Mišljenje opšteg pravozastupnika, *Kingdom of Spain v. European Parliament and Council of the European Union*, predmet br. C-146/13, 18. novembar 2014.

Mišljenje opšteg pravozastupnika, *Kingdom of Spain v. Council of the European Union*, predmet br. C-147/13, 18. novembar 2014.

Prilog 1

**REGULATION (EU) No 1257/2012
OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL
of 17 December 2012
implementing enhanced cooperation in the area
of the creation of unitary patent protection**

Official Journal L 361, 31/12/2012 P. 0001 – 0008

THE EUROPEAN PARLIAMENT AND THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,

Having regard to the Treaty on the Functioning of the European Union and in particular the first paragraph of Article 118 thereof,

Having regard to Council Decision 2011/167/EU of 10 March 2011 authorising enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection⁽¹⁾,

Having regard to the proposal from the European Commission,

After transmission of the draft legislative act to the national parliaments,

Acting in accordance with the ordinary legislative procedure⁽²⁾,

Whereas:

- (1) The creation of the legal conditions enabling undertakings to adapt their activities in manufacturing and distributing products across national borders and providing them with greater choice and more opportunities contributes to the attainment of the objectives of the Union set out in Article 3 (3) of the Treaty on European Union. Uniform patent protection within the internal market, or at least a significant part thereof, should feature amongst the legal instruments which undertakings have at their disposal.
- (2) Pursuant to the first paragraph of Article 118 of the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU), measures to be taken in the context of the establishment and functioning of the internal market include the creation of uniform patent protection throughout the Union and the establishment of centralised Union-wide authorisation, coordination and supervision arrangements.
- (3) On 10 March 2011, the Council adopted Decision 2011/167/EU authorising enhanced cooperation between Belgium, Bulgaria, the Czech Repub-

(1) OJ L 76, 22.3.2011, p. 53.

(2) Position of the European Parliament of 11 December 2012 (not yet published in the Official Journal) and decision of the Council of 17 December 2012.

- lic, Denmark, Germany, Estonia, Ireland, Greece, France, Cyprus, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Hungary, Malta, the Netherlands, Austria, Poland, Portugal, Romania, Slovenia, Slovakia, Finland, Sweden and the United Kingdom (hereinafter „participating Member States”) in the area of the creation of unitary patent protection.
- (4) Unitary patent protection will foster scientific and technological advances and the functioning of the internal market by making access to the patent system easier, less costly and legally secure. It will also improve the level of patent protection by making it possible to obtain uniform patent protection in the participating Member States and eliminate costs and complexity for undertakings throughout the Union. It should be available to proprietors of a European patent from both the participating Member States and from other States, regardless of their nationality, residence or place of establishment.
 - (5) The Convention on the Grant of European Patents of 5 October 1973, as revised on 17 December 1991 and on 29 November 2000 (hereinafter „EPC”), established the European Patent Organisation and entrusted it with the task of granting European patents. This task is carried out by the European Patent Office (hereinafter „EPO”). A European patent granted by the EPO should, at the request of the patent proprietor, benefit from unitary effect by virtue of this Regulation in the participating Member States. Such a patent is hereinafter referred to as a „European patent with unitary effect”.
 - (6) In accordance with Part IX of the EPC a group of Contracting States to the EPC may provide that European patents granted for those States have a unitary character. This Regulation constitutes a special agreement within the meaning of Article 142 of the EPC, a regional patent treaty within the meaning of Article 45 (1) of the Patent Cooperation Treaty of 19 June 1970 as last modified on 3 February 2001 and a special agreement within the meaning of Article 19 of the Convention for the Protection of Industrial Property, signed in Paris on 20 March 1883 and last amended on 28 September 1979.
 - (7) Unitary patent protection should be achieved by attributing unitary effect to European patents in the post-grant phase by virtue of this Regulation and in respect of all the participating Member States. The main feature of a European patent with unitary effect should be its unitary character, i.e. providing uniform protection and having equal effect in all the participating Member States. Consequently, a European patent with unitary effect should only be limited, transferred or revoked, or lapse, in respect of all the participating Member States. It should be possible for a European patent with unitary effect to be licensed in respect of the whole or part of the territories of the participating Member States. To ensure the uniform substantive scope of protection conferred by unitary patent protection, only European patents that have been granted for all the participating Member States with the same set of claims should benefit from unitary effect. Finally, the unitary effect attributed to a European patent should have an accessory nature and should be deemed not to have arisen to the extent that the basic European patent has been revoked or limited.

- (8) In accordance with the general principles of patent law and Article 64 (1) of the EPC, unitary patent protection should take effect retroactively in the participating Member States as from the date of publication of the mention of the grant of the European patent in the European Patent Bulletin. Where unitary patent protection takes effect, the participating Member States should ensure that the European patent is deemed not to have taken effect on their territory as a national patent, so as to avoid any duplication of patent protection.
- (9) The European patent with unitary effect should confer on its proprietor the right to prevent any third party from committing acts against which the patent provides protection. This should be ensured through the establishment of a Unified Patent Court. In matters not covered by this Regulation or by Council Regulation (EU) No 1260/2012 of 17 December 2012 implementing enhanced cooperation in the area of unitary patent protection with regard to the applicable translation arrangements⁽³⁾, the provisions of the EPC, the Agreement on a Unified Patent Court, including its provisions defining the scope of that right and its limitations, and national law, including rules of private international law, should apply.
- (10) Compulsory licences for European patents with unitary effect should be governed by the laws of the participating Member States as regards their respective territories.
- (11) In its report on the operation of this Regulation, the Commission should evaluate the functioning of the applicable limitations and, where necessary, make appropriate proposals, taking account of the contribution of the patent system to innovation and technological progress, the legitimate interests of third parties and overriding interests of society. The Agreement on a Unified Patent Court does not preclude the European Union from exercising its powers in this field.
- (12) In accordance with the case-law of the Court of Justice of the European Union, the principle of the exhaustion of rights should also be applied to European patents with unitary effect. Therefore, rights conferred by a European patent with unitary effect should not extend to acts concerning the product covered by that patent which are carried out within the participating Member States after that product has been placed on the market in the Union by the patent proprietor.
- (13) The regime applicable to damages should be governed by the laws of the participating Member States, in particular the provisions implementing Article 13 of Directive 2004/48/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the enforcement of intellectual property rights⁽⁴⁾.
- (14) As an object of property, a European patent with unitary effect should be dealt with in its entirety, and in all the participating Member States, as a national patent of the participating Member State determined in accordance with specific criteria such as the applicant's residence, principal place of business or place of business.

(3) See page 89 of this Official Journal.

(4) OJ L 157, 30.4.2004, p. 45.

- (15) In order to promote and facilitate the economic exploitation of an invention protected by a European patent with unitary effect, the proprietor of that patent should be able to offer it to be licensed in return for appropriate consideration. To that end, the patent proprietor should be able to file a statement with the EPO that he is prepared to grant a license in return for appropriate consideration. In that case, the patent proprietor should benefit from a reduction of the renewal fees as from the EPO's receipt of such statement.
- (16) The group of Member States making use of the provisions of Part IX of the EPC may give tasks to the EPO and set up a select committee of the Administrative Council of the European Patent Organisation (hereinafter „Select Committee”).
- (17) The participating Member States should give certain administrative tasks relating to European patents with unitary effect to the EPO, in particular as regards the administration of requests for unitary effect, the registration of unitary effect and of any limitation, licence, transfer, revocation or lapse of European patents with unitary effect, the collection and distribution of renewal fees, the publication of translations for information purposes during a transitional period and the administration of a compensation scheme for the reimbursement of translation costs incurred by applicants filing European patent applications in a language other than one of the official languages of the EPO.
- (18) In the framework of the Select Committee, the participating Member States should ensure the governance and supervision of the activities related to the tasks entrusted to the EPO by the participating Member States, ensure that requests for unitary effect are filed with the EPO within one month of the date of publication of the mention of the grant in the European Patent Bulletin and ensure that such requests are submitted in the language of the proceedings before the EPO together with the translation prescribed, during a transitional period, by Regulation (EU) No 1260/2012. The participating Member States should also ensure the setting, in accordance with the voting rules laid down in Article 35 (2) of the EPC, of the level of the renewal fees and the share of the distribution of the renewal fees in accordance with the criteria set out in this Regulation.
- (19) Patent proprietors should pay a single annual renewal fee for a European patent with unitary effect. Renewal fees should be progressive throughout the term of the patent protection and, together with the fees to be paid to the European Patent Organisation during the pre-grant stage, should cover all costs associated with the grant of the European patent and the administration of the unitary patent protection. The level of the renewal fees should be set with the aim of facilitating innovation and fostering the competitiveness of European businesses, taking into account the situation of specific entities such as small and medium-sized enterprises, for example in the form of lower fees. It should also reflect the size of the market covered by the patent and be similar to the level of the national renewal fees for an

- average European patent taking effect in the participating Member States at the time when the level of the renewal fees is first set.
- (20) The appropriate level and distribution of renewal fees should be determined in order to ensure that, in relation to the unitary patent protection, all costs of the tasks entrusted to the EPO are fully covered by the resources generated by the European patents with unitary effect and that, together with the fees to be paid to the European Patent Organisation during the pre-grant stage, the revenues from the renewal fees ensure a balanced budget of the European Patent Organisation.
 - (21) Renewal fees should be paid to the European Patent Organisation. The EPO should retain an amount to cover the expenses generated at the EPO in carrying out tasks in relation to the unitary patent protection in accordance with Article 146 of the EPC. The remaining amount should be distributed among the participating Member States and should be used for patent-related purposes. The share of distribution should be set on the basis of fair, equitable and relevant criteria, namely the level of patent activity and the size of the market, and should guarantee a minimum amount to be distributed to each participating Member State in order to maintain a balanced and sustainable functioning of the system. The distribution should provide compensation for having an official language other than one of the official languages of the EPO, having a disproportionately low level of patenting activity established on the basis of the European Innovation Scoreboard, and/or having acquired membership of the European Patent Organisation relatively recently.
 - (22) An enhanced partnership between the EPO and central industrial property offices of the Member States should enable the EPO to make regular use, where appropriate, of the result of any search carried out by central industrial property offices on a national patent application the priority of which is claimed in a subsequent European patent application. All central industrial property offices, including those which do not perform searches in the course of a national patent-granting procedure, can play an essential role under the enhanced partnership, *inter alia*, by giving advice and support to potential patent applicants, in particular small and medium-sized enterprises, by receiving applications, by forwarding applications to the EPO and by disseminating patent information.
 - (23) This Regulation is complemented by Regulation (EU) No 1260/2012, adopted by the Council in accordance with the second paragraph of Article 118 of the TFEU.
 - (24) Jurisdiction in respect of European patents with unitary effect should be established and governed by an instrument setting up a unified patent litigation system for European patents and European patents with unitary effect.
 - (25) Establishing a Unified Patent Court to hear cases concerning the European patent with unitary effect is essential in order to ensure the proper functioning of that patent, consistency of case-law and hence legal certainty, and cost-

effectiveness for patent proprietors. It is therefore of paramount importance that the participating Member States ratify the Agreement on a Unified Patent Court in accordance with their national constitutional and parliamentary procedures and take the necessary steps for that Court to become operational as soon as possible.

- (26) This Regulation should be without prejudice to the right of the participating Member States to grant national patents and should not replace the participating Member States' laws on patents. Patent applicants should remain free to obtain either a national patent, a European patent with unitary effect, a European patent taking effect in one or more of the Contracting States to the EPC or a European patent with unitary effect validated in addition in one or more other Contracting States to the EPC which are not among the participating Member States.
- (27) Since the objective of this Regulation, namely the creation of unitary patent protection, cannot be sufficiently achieved by the Member States and can therefore, by reason of the scale and effects of this Regulation, be better achieved at Union level, the Union may adopt measures, where appropriate by means of enhanced cooperation, in accordance with the principle of subsidiarity as set out in Article 5 of the Treaty on European Union. In accordance with the principle of proportionality, as set out in that Article, this Regulation does not go beyond what is necessary in order to achieve that objective,

HAVE ADOPTED THIS REGULATION:

CHAPTER I GENERAL PROVISIONS

Article 1 Subject matter

1. This Regulation implements enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection, authorised by Decision 2011/167/EU.
2. This Regulation constitutes a special agreement within the meaning of Article 142 of the Convention on the Grant of European Patents of 5 October 1973, as revised on 17 December 1991 and on 29 November 2000 (hereinafter „EPC”).

Article 2 Definitions

For the purposes of this Regulation, the following definitions shall apply:

- (a) „Participating Member State” means a Member State which participates in enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection by virtue of Decision 2011/167/EU, or by virtue of a decision adopted in accordance with the second or third subparagraph of Article 331 (1) of the TFEU, at the time the request for unitary effect as referred to in Article 9 is made;

- (b) „European patent” means a patent granted by the European Patent Office (hereinafter „EPO”) under the rules and procedures laid down in the EPC;
- (c) „European patent with unitary effect” means a European patent which benefits from unitary effect in the participating Member States by virtue of this Regulation;
- (d) „European Patent Register” means the register kept by the EPO under Article 127 of the EPC;
- (e) „Register for unitary patent protection” means the register constituting part of the European Patent Register in which the unitary effect and any limitation, licence, transfer, revocation or lapse of a European patent with unitary effect are registered;
- (f) „European Patent Bulletin” means the periodical publication provided for in Article 129 of the EPC.

Article 3

European patent with unitary effect

1. A European patent granted with the same set of claims in respect of all the participating Member States shall benefit from unitary effect in the participating Member States provided that its unitary effect has been registered in the Register for unitary patent protection.

A European patent granted with different sets of claims for different participating Member States shall not benefit from unitary effect.

2. A European patent with unitary effect shall have a unitary character. It shall provide uniform protection and shall have equal effect in all the participating Member States.

It may only be limited, transferred or revoked, or lapse, in respect of all the participating Member States.

It may be licensed in respect of the whole or part of the territories of the participating Member States.

3. The unitary effect of a European patent shall be deemed not to have arisen to the extent that the European patent has been revoked or limited.

Article 4

Date of effect

1. A European patent with unitary effect shall take effect in the participating Member States on the date of publication by the EPO of the mention of the grant of the European patent in the European Patent Bulletin.

2. The participating Member States shall take the necessary measures to ensure that, where the unitary effect of a European patent has been registered and extends to their territory, that European patent is deemed not to have taken effect as a national patent in their territory on the date of publication of the mention of the grant in the European Patent Bulletin.

CHAPTER II
EFFECTS OF A EUROPEAN PATENT WITH UNITARY EFFECT

Article 5

Uniform protection

1. The European patent with unitary effect shall confer on its proprietor the right to prevent any third party from committing acts against which that patent provides protection throughout the territories of the participating Member States in which it has unitary effect, subject to applicable limitations.
2. The scope of that right and its limitations shall be uniform in all participating Member States in which the patent has unitary effect.
3. The acts against which the patent provides protection referred to in paragraph 1 and the applicable limitations shall be those defined by the law applied to European patents with unitary effect in the participating Member State whose national law is applicable to the European patent with unitary effect as an object of property in accordance with Article 7.
4. In its report referred to in Article 16 (1), the Commission shall evaluate the functioning of the applicable limitations and shall, where necessary, make appropriate proposals.

Article 6

**Exhaustion of the rights conferred
by a European patent with unitary effect**

The rights conferred by a European patent with unitary effect shall not extend to acts concerning a product covered by that patent which are carried out within the participating Member States in which that patent has unitary effect after that product has been placed on the market in the Union by, or with the consent of, the patent proprietor, unless there are legitimate grounds for the patent proprietor to oppose further commercialisation of the product.

CHAPTER III
A EUROPEAN PATENT WITH UNITARY EFFECT
AS AN OBJECT OF PROPERTY

Article 7

Treating a European patent with unitary effect as a national patent

1. A European patent with unitary effect as an object of property shall be treated in its entirety and in all the participating Member States as a national patent of the participating Member State in which that patent has unitary effect and in which, according to the European Patent Register:
 - (a) the applicant had his residence or principal place of business on the date of filing of the application for the European patent; or
 - (b) where point (a) does not apply, the applicant had a place of business on the date of filing of the application for the European patent.

2. Where two or more persons are entered in the European Patent Register as joint applicants, point (a) of paragraph 1 shall apply to the joint applicant indicated first. Where this is not possible, point (a) of paragraph 1 shall apply to the next joint applicant indicated in the order of entry. Where point (a) of paragraph 1 does not apply to any of the joint applicants, point (b) of paragraph 1 shall apply accordingly.

3. Where no applicant had his residence, principal place of business or place of business in a participating Member State in which that patent has unitary effect for the purposes of paragraphs 1 or 2, the European patent with unitary effect as an object of property shall be treated in its entirety and in all the participating Member States as a national patent of the State where the European Patent Organisation has its headquarters in accordance with Article 6 (1) of the EPC.

4. The acquisition of a right may not be dependent on any entry in a national patent register.

Article 8

Licences of right

1. The proprietor of a European patent with unitary effect may file a statement with the EPO to the effect that the proprietor is prepared to allow any person to use the invention as a licensee in return for appropriate consideration.

2. A licence obtained under this Regulation shall be treated as a contractual licence.

CHAPTER IV

INSTITUTIONAL PROVISIONS

Article 9

Administrative tasks in the framework of the European Patent Organisation

1. The participating Member States shall, within the meaning of Article 143 of the EPC, give the EPO the following tasks, to be carried out in accordance with the internal rules of the EPO:

- (a) to administer requests for unitary effect by proprietors of European patents;
- (b) to include the Register for unitary patent protection within the European Patent Register and to administer the Register for unitary patent protection;
- (c) to receive and register statements on licensing referred to in Article 8, their withdrawal and licensing commitments undertaken by the proprietor of the European patent with unitary effect in international standardisation bodies;
- (d) to publish the translations referred to in Article 6 of Regulation (EU) No 1260/2012 during the transitional period referred to in that Article;
- (e) to collect and administer renewal fees for European patents with unitary effect, in respect of the years following the year in which the mention of the grant is published in the European Patent Bulletin; to collect and administer additional fees for late payment of renewal fees where such late payment

- is made within six months of the due date, as well as to distribute part of the collected renewal fees to the participating Member States;
- (f) to administer the compensation scheme for the reimbursement of translation costs referred to in Article 5 of Regulation (EU) No 1260/2012;
 - (g) to ensure that a request for unitary effect by a proprietor of a European patent is submitted in the language of the proceedings as defined in Article 14 (3) of the EPC no later than one month after the mention of the grant is published in the European Patent Bulletin; and
 - (h) to ensure that the unitary effect is indicated in the Register for unitary patent protection, where a request for unitary effect has been filed and, during the transitional period provided for in Article 6 of Regulation (EU) No 1260/2012, has been submitted together with the translations referred to in that Article, and that the EPO is informed of any limitations, licences, transfers or revocations of European patents with unitary effect.

2. The participating Member States shall ensure compliance with this Regulation in fulfilling their international obligations undertaken in the EPC and shall cooperate to that end. In their capacity as Contracting States to the EPC, the participating Member States shall ensure the governance and supervision of the activities related to the tasks referred to in paragraph 1 of this Article and shall ensure the setting of the level of renewal fees in accordance with Article 12 of this Regulation and the setting of the share of distribution of the renewal fees in accordance with Article 13 of this Regulation.

To that end they shall set up a select committee of the Administrative Council of the European Patent Organisation (hereinafter „Select Committee”) within the meaning of Article 145 of the EPC.

The Select Committee shall consist of the representatives of the participating Member States and a representative of the Commission as an observer, as well as alternates who will represent them in their absence. The members of the Select Committee may be assisted by advisers or experts.

Decisions of the Select Committee shall be taken with due regard for the position of the Commission and in accordance with the rules laid down in Article 35 (2) of the EPC.

3. The participating Member States shall ensure effective legal protection before a competent court of one or several participating Member States against the decisions of the EPO in carrying out the tasks referred to in paragraph 1.

CHAPTER V FINANCIAL PROVISIONS

Article 10 **Principle on expenses**

The expenses incurred by the EPO in carrying out the additional tasks given to it, within the meaning of Article 143 of the EPC, by the participating Member States shall be covered by the fees generated by the European patents with unitary effect.

Article 11
Renewal fees

1. Renewal fees for European patents with unitary effect and additional fees for their late payment shall be paid to the European Patent Organisation by the patent proprietor. Those fees shall be due in respect of the years following the year in which the mention of the grant of the European patent which benefits from unitary effect is published in the European Patent Bulletin.
2. A European patent with unitary effect shall lapse if a renewal fee and, where applicable, any additional fee have not been paid in due time.
3. Renewal fees which fall due after receipt of the statement referred to in Article 8 (1) shall be reduced.

Article 12
Level of renewal fees

1. Renewal fees for European patents with unitary effect shall be:
 - (a) progressive throughout the term of the unitary patent protection;
 - (b) sufficient to cover all costs associated with the grant of the European patent and the administration of the unitary patent protection; and
 - (c) sufficient, together with the fees to be paid to the European Patent Organisation during the pre-grant stage, to ensure a balanced budget of the European Patent Organisation.
2. The level of the renewal fees shall be set, taking into account, among others, the situation of specific entities such as small and medium-sized enterprises, with the aim of:
 - (a) facilitating innovation and fostering the competitiveness of European businesses;
 - (b) reflecting the size of the market covered by the patent; and
 - (c) being similar to the level of the national renewal fees for an average European patent taking effect in the participating Member States at the time the level of the renewal fees is first set.
3. In order to attain the objectives set out in this Chapter, the level of renewal fees shall be set at a level that:
 - (a) is equivalent to the level of the renewal fee to be paid for the average geographical coverage of current European patents;
 - (b) reflects the renewal rate of current European patents; and
 - (c) reflects the number of requests for unitary effect.

Article 13
Distribution

1. The EPO shall retain 50 per cent of the renewal fees referred to in Article 11 paid for European patents with unitary effect. The remaining amount shall be distributed to the participating Member States in accordance with the share of distribution of the renewal fees set pursuant to Article 9 (2).

2. In order to attain the objectives set out in this Chapter, the share of distribution of renewal fees among the participating Member States shall be based on the following fair, equitable and relevant criteria:

- (a) the number of patent applications;
- (b) the size of the market, while ensuring a minimum amount to be distributed to each participating Member State;
- (c) compensation to the participating Member States which have:
 - (i) an official language other than one of the official languages of the EPO;
 - (ii) a disproportionately low level of patenting activity; and/or
 - (iii) acquired membership of the European Patent Organisation relatively recently.

CHAPTER VI FINAL PROVISIONS

Article 14

Cooperation between the Commission and the EPO

The Commission shall establish a close cooperation through a working agreement with the EPO in the fields covered by this Regulation. This cooperation shall include regular exchanges of views on the functioning of the working agreement and, in particular, on the issue of renewal fees and their impact on the budget of the European Patent Organisation.

Article 15

Application of competition law and the law relating to unfair competition

This Regulation shall be without prejudice to the application of competition law and the law relating to unfair competition.

Article 16

Report on the operation of this Regulation

1. Not later than three years from the date on which the first European patent with unitary effect takes effect, and every five years thereafter, the Commission shall present to the European Parliament and the Council a report on the operation of this Regulation and, where necessary, make appropriate proposals for amending it.
2. The Commission shall regularly submit to the European Parliament and the Council reports on the functioning of the renewal fees referred to in Article 11, with particular emphasis on compliance with Article 12.

Article 17

Notification by the participating Member States

1. The participating Member States shall notify the Commission of the measures adopted in accordance with Article 9 by the date of application of this Regulation.

2. Each participating Member State shall notify the Commission of the measures adopted in accordance with Article 4 (2) by the date of application of this Regulation or, in the case of a participating Member State in which the Unified Patent Court does not have exclusive jurisdiction with regard to European patents with unitary effect on the date of application of this Regulation, by the date from which the Unified Patent Court has such exclusive jurisdiction in that participating Member State.

Article 18

Entry into force and application

1. This Regulation shall enter into force on the twentieth day following that of its publication in the Official Journal of the European Union.

2. It shall apply from 1 January 2014 or the date of entry into force of the Agreement on a Unified Patent Court (the „Agreement”), whichever is the later.

By way of derogation from Articles 3 (1), 3 (2) and 4 (1), a European patent for which unitary effect is registered in the Register for unitary patent protection shall have unitary effect only in those participating Member States in which the Unified Patent Court has exclusive jurisdiction with regard to European patents with unitary effect at the date of registration.

3. Each participating Member State shall notify the Commission of its ratification of the Agreement at the time of deposit of its ratification instrument. The Commission shall publish in the Official Journal of the European Union the date of entry into force of the Agreement and a list of the Member States who have ratified the Agreement at the date of entry into force. The Commission shall thereafter regularly update the list of the participating Member States which have ratified the Agreement and shall publish such updated list in the Official Journal of the European Union.

4. The participating Member States shall ensure that the measures referred to in Article 9 are in place by the date of application of this Regulation.

5. Each participating Member State shall ensure that the measures referred to in Article 4 (2) are in place by the date of application of this Regulation or, in the case of a participating Member State in which the Unified Patent Court does not have exclusive jurisdiction with regard to European patents with unitary effect on the date of application of this Regulation, by the date from which the Unified Patent Court has such exclusive jurisdiction in that participating Member State.

6. Unitary patent protection may be requested for any European patent granted on or after the date of application of this Regulation.

This Regulation shall be binding in its entirety and directly applicable in the participating Member States in accordance with the Treaties.

Done at Brussels, 17 December 2012.

For the European Parliament
The President
M. Schulz

For the Council
The President
A. D. Mavroyiannis

Prilog 2

**COUNCIL REGULATION (EU) No 1260/2012
of 17 December 2012
implementing enhanced cooperation
in the area of the creation of unitary patent protection
with regard to the applicable translation arrangements**

THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION,

Having regard to the Treaty on the Functioning of the European Union, and in particular the second paragraph of Article 118 thereof,

Having regard to Council Decision 2011/167/EU of 10 March 2011 authorising enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection⁽¹⁾,

Having regard to the proposal from the European Commission,

After transmission of the draft legislative act to the national parliaments,

Having regard to the opinion of the European Parliament,

Acting in accordance with a special legislative procedure,

Whereas:

- (1) Pursuant to Decision 2011/167/EU, Belgium, Bulgaria, the Czech Republic, Denmark, Germany, Estonia, Ireland, Greece, France, Cyprus, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Hungary, Malta, the Netherlands, Austria, Poland, Portugal, Romania, Slovenia, Slovakia, Finland, Sweden and the United Kingdom (hereinafter „participating Member States”) were authorised to establish enhanced cooperation between themselves in the area of the creation of unitary patent protection.
- (2) Under Regulation (EU) No 1257/2012 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2012 implementing enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection⁽²⁾, certain European patents granted by the European Patent Office (hereinafter ‘EPO’) under the rules and procedures of the Convention on the Grant of European Patents of 5 October 1973, as revised on 17 December 1991 and on 29 November 2000 (hereinafter ‘EPC’) should, at the request of the patent proprietor, benefit from unitary effect in the participating Member States.
- (3) Translation arrangements for European patents benefiting from unitary effect in the participating Member States (hereinafter ‘European patent with

(1) OJ L 76, 22.3.2011, p. 53.

(2) See page 1 of this Official Journal.

- unitary effect') should be established by means of a separate Regulation, in accordance with the second paragraph of Article 118 of the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU).
- (4) In accordance with Decision 2011/167/EU the translation arrangements for European patents with unitary effect should be simple and cost-effective. They should correspond to those provided for in the proposal for a Council Regulation on the translation arrangements for the European Union patent, presented by the Commission on 30 June 2010, combined with the elements of compromise proposed by the Presidency in November 2010 that had wide support in the Council.
 - (5) Such translation arrangements should ensure legal certainty and stimulate innovation and should, in particular, benefit small and medium-sized enterprises (SMEs). They should make access to the European patent with unitary effect and to the patent system as a whole easier, less costly and legally secure.
 - (6) Since the EPO is responsible for the grant of European patents, the translation arrangements for the European patent with unitary effect should be built on the current procedure in the EPO. Those arrangements should aim to achieve the necessary balance between the interests of economic operators and the public interest, in terms of the cost of proceedings and the availability of technical information.
 - (7) Without prejudice to the transitional arrangements, where the specification of a European patent with unitary effect has been published in accordance with Article 14 (6) of the EPC, no further translations should be required. Article 14 (6) of the EPC provides that the specification of a European patent is published in the language of the proceedings before the EPO and includes a translation of the claims into the other two official languages of the EPO. EN 31.12.2012 Official Journal of the European Union L 361/89
 - (8) In the event of a dispute concerning a European patent with unitary effect, it is a legitimate requirement that the patent proprietor at the request of the alleged infringer should provide a full translation of the patent into an official language of either the participating Member State in which the alleged infringement took place or the Member State in which the alleged infringer is domiciled. The patent proprietor should also be required to provide, at the request of a court competent in the participating Member States for disputes concerning the European patent with unitary effect, a full translation of the patent into the language used in the proceedings of that court. Such translations should not be carried out by automated means and should be provided at the expense of the patent proprietor.
 - (9) In the event of a dispute concerning a claim for damages, the court hearing the dispute should take into consideration the fact that, before having been provided with a translation in his own language, the alleged infringer may have acted in good faith and may have not known or had reasonable grounds to know that he was infringing the patent. The competent court

- should assess the circumstances of the individual case and, *inter alia*, should take into account whether the alleged infringer is a SME operating only at local level, the language of the proceedings before the EPO and, during the transitional period, the translation submitted together with the request for unitary effect.
- (10) In order to facilitate access to European patents with unitary effect, in particular for SMEs, applicants should be able to file their patent applications at the EPO in any official language of the Union. As a complementary measure, certain applicants obtaining European patents with unitary effect, having filed a European patent application in one of the official languages of the Union, which is not an official language of the EPO, and having their residence or principal place of business within a Member State, should receive additional reimbursements of the costs of translating from the language of the patent application into the language of the proceedings of the EPO, beyond what is currently in place at the EPO. Such reimbursements should be administered by the EPO in accordance with Article 9 of Regulation (EU) No 1257/2012.
 - (11) In order to promote the availability of patent information and the dissemination of technological knowledge, machine translations of patent applications and specifications into all official languages of the Union should be available as soon as possible. Machine translations are being developed by the EPO and are a very important tool in seeking to improve access to patent information and to widely disseminate technological knowledge. The timely availability of high quality machine translations of European patent applications and specifications into all official languages of the Union would benefit all users of the European patent system. Machine translations are a key feature of European Union policy. Such machine translations should serve for information purposes only and should not have any legal effect.
 - (12) During the transitional period, before a system of high quality machine translations into all official languages of the Union becomes available, a request for unitary effect as referred to in Article 9 of Regulation (EU) No 1257/2012 should be accompanied by a full translation of the specification of the patent into English where the language of the proceedings before the EPO is French or German, or into any official language of the Member States that is an official language of the Union where the language of the proceedings before the EPO is English. Those arrangements would ensure that during a transitional period all European patents with unitary effect are made available in English which is the language customarily used in the field of international technological research and publications. Furthermore, such arrangements would ensure that with respect to European patents with unitary effect, translations would be published in other official languages of the participating Member States. Such translations should not be carried out by automated means and their high quality should contribute

- to the training of translation engines by the EPO. They would also enhance the dissemination of patent information.
- (13) The transitional period should terminate as soon as high quality machine translations into all official languages of the Union are available, subject to a regular and objective evaluation of the quality by an independent expert committee established by the participating Member States in the framework of the European Patent Organisation and composed of the representatives of the EPO and the users of the European patent system. Given the state of technological development, the maximum period for the development of high quality machine translations cannot be considered to exceed 12 years. Consequently, the transitional period should lapse 12 years from the date of application of this Regulation, unless it has been decided to terminate that period earlier.
- (14) Since the substantive provisions applicable to a European patent with unitary effect are governed by Regulation (EU) No 1257/2012 and are completed by the translation arrangements provided for in this Regulation, this Regulation should apply from the same date as Regulation (EU) No 1257/2012.
- (15) This Regulation is without prejudice to the rules governing the languages of the Institutions of the Union established in accordance with Article 342 of the TFEU and to Council Regulation No 1 of 15 April 1958 determining the languages to be used by the European Economic Community⁽³⁾. This Regulation is based on the linguistic regime of the EPO and should not be considered as creating a specific linguistic regime for the Union, or as creating a precedent for a limited language regime in any future legal instrument of the Union.
- (16) Since the objective of this Regulation, namely the creation of a uniform and simple translation regime for European patents with unitary effect, cannot be sufficiently achieved by the Member States and can therefore, by reasons of the scale and effects of this Regulation, be better achieved at Union level, the Union may adopt measures, where appropriate by means of enhanced cooperation, in accordance with the principle of subsidiarity as set out in Article 5 of the Treaty on European Union. In accordance with the principle of proportionality, as set out in that Article, this Regulation does not go beyond what is necessary in order to achieve that objective,

HAS ADOPTED THIS REGULATION:

Article 1
Subject matter

This Regulation implements enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection authorised by Decision No 2011/167/EU with regard to the applicable translation arrangements.

(3) OJ 17, 6.10.1958, p. 385/58.

Article 2
Definitions

For the purposes of this Regulation, the following definitions shall apply:

- (a) ‘European patent with unitary effect’ means a European patent which benefits from unitary effect in the participating Member States by virtue of Regulation (EU) No 1257/2012;
- (b) ‘Language of the proceedings’ means the language used in the proceedings before the EPO as defined in Article 14 (3) of the Convention on the Grant of European Patents of 5 October 1973, as revised on 17 December 1991 and on 29 November 2000 (hereinafter ‘EPC’).

Article 3
Translation arrangements for the European patent with unitary effect

1. Without prejudice to Articles 4 and 6 of this Regulation, where the specification of a European patent, which benefits from unitary effect has been published in accordance with Article 14 (6) of the EPC, no further translations shall be required.
2. A request for unitary effect as referred to in Article 9 of Regulation (EU) No 1257/2012 shall be submitted in the language of the proceedings.

Article 4
Translation in the event of a dispute

1. In the event of a dispute relating to an alleged infringement of a European patent with unitary effect, the patent proprietor shall provide at the request and the choice of an alleged infringer, a full translation of the European patent with unitary effect into an official language of either the participating Member State in which the alleged infringement took place or the Member State in which the alleged infringer is domiciled.
2. In the event of a dispute relating to a European patent with unitary effect, the patent proprietor shall provide in the course of legal proceedings, at the request of a court competent in the participating Member States for disputes concerning European patents with unitary effect, a full translation of the patent into the language used in the proceedings of that court.
3. The cost of the translations referred to in paragraphs 1 and 2 shall be borne by the patent proprietor.
4. In the event of a dispute concerning a claim for damages, the court hearing the dispute shall assess and take into consideration, in particular where the alleged infringer is a SME, a natural person or a non-profit organisation, a university or a public research organisation, whether the alleged infringer acted without knowing or without reasonable grounds for knowing, that he was infringing the European patent with unitary effect before having been provided with the translation referred to in paragraph 1.

*Article 5***Administration of a compensation scheme**

1. Given the fact that European patent applications may be filed in any language under Article 14 (2) of the EPC, the participating Member States shall in accordance with Article 9 of Regulation (EU) No 1257/2012, give, within the meaning of Article 143 of the EPC, the EPO the task of administering a compensation scheme for the reimbursement of all translation costs up to a ceiling, for applicants filing patent applications at the EPO in one of the official languages of the Union that is not an official language of the EPO.

2. The compensation scheme referred to in paragraph 1 shall be funded through the fees referred to in Article 11 of Regulation (EU) No 1257/2012 and shall be available only for SMEs, natural persons, non-profit organisations, universities and public research organisations having their residence or principal place of business within a Member State. EN 31.12.2012 Official Journal of the European Union L 361/91

*Article 6***Transitional measures**

1. During a transitional period starting on the date of application of this Regulation a request for unitary effect as referred to in Article 9 of Regulation (EU) No 1257/2012 shall be submitted together with the following:

- (a) where the language of the proceedings is French or German, a full translation of the specification of the European patent into English; or
- (b) where the language of the proceedings is English, a full translation of the specification of the European patent into any other official language of the Union.

2. In accordance with Article 9 of Regulation (EU) No 1257/2012, the participating Member States shall give, within the meaning of Article 143 of the EPC, the EPO the task of publishing the translations referred to in paragraph 1 of this Article as soon as possible after the date of the submission of a request for unitary effect as referred to in Article 9 of Regulation (EU) No 1257/2012. The text of such translations shall have no legal effect and shall be for information purposes only.

3. Six years after the date of application of this Regulation and every two years thereafter, an independent expert committee shall carry out an objective evaluation of the availability of high quality machine translations of patent applications and specifications into all the official languages of the Union as developed by the EPO. This expert committee shall be established by the participating Member States in the framework of the European Patent Organisation and shall be composed of representatives of the EPO and of the non-governmental organisations representing users of the European patent system invited by the Administrative Council of the European Patent Organisation as observers in accordance with Article 30 (3) of the EPC.

4. On the basis of the first of the evaluations referred to in paragraph 3 of this Article and every two years thereafter on the basis of the subsequent evaluations, the Commission shall present a report to the Council and, if appropriate, make proposals for terminating the transitional period.

5. If the transitional period is not terminated on the basis of a proposal of the Commission, it shall lapse 12 years from the date of application of this Regulation.

Article 7

Entry into force

1. This Regulation shall enter into force on the twentieth day following that of its publication in the *Official Journal of the European Union*.

2. It shall apply from 1 January 2014 or the date of entry into force of the Agreement on a Unified Patent Court, whichever is the later.

This Regulation shall be binding in its entirety and directly applicable in the participating Member States in accordance with the Treaties.

Done at Brussels, 17 December 2012.

For the Council
The President
S. ALETRARISEN

Prilog 3

AGREEMENT ON A UNIFIED PATENT COURT THE CONTRACTING MEMBER STATES,

CONSIDERING that cooperation amongst the Member States of the European Union in the field of patents contributes significantly to the integration process in Europe, in particular to the establishment of an internal market within the European Union characterised by the free movement of goods and services and the creation of a system ensuring that competition in the internal market is not distorted;

CONSIDERING that the fragmented market for patents and the significant variations between national court systems are detrimental for innovation, in particular for small and medium sized enterprises which have difficulties to enforce their patents and to defend themselves against unfounded claims and claims relating to patents which should be revoked;

CONSIDERING that the European Patent Convention („EPC”) which has been ratified by all Member States of the European Union provides for a single procedure for granting European patents by the European Patent Office;

CONSIDERING that by virtue of Regulation (EU) No 1257/2012⁽¹⁾, patent proprietors can request unitary effect of their European patents so as to obtain unitary patent protection in the Member States of the European Union participating in the enhanced cooperation;

WISHING to improve the enforcement of patents and the defence against unfounded claims and patents which should be revoked and to enhance legal certainty by setting up a Unified Patent Court for litigation relating to the infringement and validity of patents;

CONSIDERING that the Unified Patent Court should be devised to ensure expeditious and high quality decisions, striking a fair balance between the interests of right holders and other parties and taking into account the need for proportionality and flexibility;

CONSIDERING that the Unified Patent Court should be a court common to the Contracting Member States and thus part of their judicial system, with exclusive competence in respect of European patents with unitary effect and European patents granted under the provisions of the EPC;

(1) Regulation (EU) No 1257/2012 of the European Parliament and of the Council of 17 December 2012 implementing enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection (OJEU L 361, 31.12.2012, p. 1) including any subsequent amendments.

CONSIDERING that the Court of Justice of the European Union is to ensure the uniformity of the Union legal order and the primacy of European Union law;

RECALLING the obligations of the Contracting Member States under the Treaty on European Union (TEU) and the Treaty on the Functioning of the European Union (TFEU), including the obligation of sincere cooperation as set out in Article 4 (3) TEU and the obligation to ensure through the Unified Patent Court the full application of, and respect for, Union law in their respective territories and the judicial protection of an individual's rights under that law;

CONSIDERING that, as any national court, the Unified Patent Court must respect and apply Union law and, in collaboration with the Court of Justice of the European Union as guardian of Union law, ensure its correct application and uniform interpretation; the Unified Patent Court must in particular cooperate with the Court of Justice of the European Union in properly interpreting Union law by relying on the latter's case law and by requesting preliminary rulings in accordance with Article 267 TFEU;

CONSIDERING that the Contracting Member States should, in line with the case law of the Court of Justice of the European Union on non-contractual liability, be liable for damages caused by infringements of Union law by the Unified Patent Court, including the failure to request preliminary rulings from the Court of Justice of the European Union;

CONSIDERING that infringements of Union law by the Unified Patent Court, including the failure to request preliminary rulings from the Court of Justice of the European Union, are directly attributable to the Contracting Member States and infringement proceedings can therefore be brought under Article 258, 259 and 260 TFEU against any Contracting Member State to ensure the respect of the primacy and proper application of Union law;

RECALLING the primacy of Union law, which includes the TEU, the TFEU, the Charter of Fundamental Rights of the European Union, the general principles of Union law as developed by the Court of Justice of the European Union, and in particular the right to an effective remedy before a tribunal and a fair and public hearing within a reasonable time by an independent and impartial tribunal, the case law of the Court of Justice of the European Union and secondary Union law;

CONSIDERING that this Agreement should be open to accession by any Member State of the European Union; Member States which have decided not to participate in the enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection may participate in this Agreement in respect of European patents granted for their respective territory;

CONSIDERING that this Agreement should enter into force on 1 January 2014 or on the first day of the fourth month after the 13th deposit, provided that the Contracting Member States that will have deposited their instruments of ratification or accession include the three States in which the highest number of European patents was in force in the year preceding the year in which the signature of the Agreement takes place, or on the first day of the fourth month after the date of entry into force of the amendments to Regulation (EU) No 1215/2012⁽²⁾ concerning its relationship with this Agreement, whichever is the latest,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

PART I – GENERAL AND INSTITUTIONAL PROVISIONS

CHAPTER I – GENERAL PROVISIONS

Article 1

Unified Patent Court

A Unified Patent Court for the settlement of disputes relating to European patents and European patents with unitary effect is hereby established.

The Unified Patent Court shall be a court common to the Contracting Member States and thus subject to the same obligations under Union law as any national court of the Contracting Member States.

Article 2

Definitions

For the purposes of this Agreement:

- (a) „Court” means the Unified Patent Court created by this Agreement.
- (b) „Member State” means a Member State of the European Union.
- (c) „Contracting Member State” means a Member State party to this Agreement.
- (d) „EPC” means the Convention on the Grant of European Patents of 5 October 1973, including any subsequent amendments.
- (e) „European patent” means a patent granted under the provisions of the EPC, which does not benefit from unitary effect by virtue of Regulation (EU) No 1257/2012.
- (f) „European patent with unitary effect” means a patent granted under the provisions of the EPC which benefits from unitary effect by virtue of Regulation (EU) No 1257/2012.
- (g) „Patent” means a European patent and/or a European patent with unitary effect.

(2) Regulation (EU) No 1215/2012 of the European Parliament and of the Council of 12 December 2012 on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters (OJEU L 351, 20.12.2012, p. 1) including any subsequent amendments.

- (h) „Supplementary protection certificate” means a supplementary protection certificate granted under Regulation (EC) No 469/2009⁽³⁾ or under Regulation (EC) No 1610/96⁽⁴⁾.
- (i) „Statute” means the Statute of the Court as set out in Annex I, which shall be an integral part of this Agreement.
- (j) „Rules of Procedure” means the Rules of Procedure of the Court, as established in accordance with Article 41.

Article 3

Scope of application

This Agreement shall apply to any:

- (a) European patent with unitary effect;
- (b) supplementary protection certificate issued for a product protected by a patent;
- (c) European patent which has not yet lapsed at the date of entry into force of this Agreement or was granted after that date, without prejudice to Article 83; and
- (d) European patent application which is pending at the date of entry into force of this Agreement or which is filed after that date, without prejudice to Article 83.

Article 4

Legal status

- (1) The Court shall have legal personality in each Contracting Member State and shall enjoy the most extensive legal capacity accorded to legal persons under the national law of that State.
- (2) The Court shall be represented by the President of the Court of Appeal who shall be elected in accordance with the Statute.

Article 5

Liability

- (1) The contractual liability of the Court shall be governed by the law applicable to the contract in question in accordance with Regulation (EC) No. 593/2008⁽⁵⁾ (Rome I), where applicable, or failing that in accordance with the law of the Member State of the court seized.

(3) Regulation (EC) No 469/2009 of the European Parliament and of the Council of 6 May 2009 concerning the supplementary protection certificate for medicinal products, (OJEU L 152, 16.6.2009, p. 1) including any subsequent amendments.

(4) Regulation (EC) No 1610/96 of the European Parliament and of the Council of 23 July 1996 concerning the creation of a supplementary certificate for plant protection products, (OJEC L 198, 8.8.1996, p. 30) including any subsequent amendments.

(5) Regulation (EC) No 593/2008 of the European Parliament and of the Council of 17 June 2008 on the law applicable to contractual obligations (Rome I) (OJEU L 177, 4.7.2008, p. 6) including any subsequent amendments.

(2) The non-contractual liability of the Court in respect of any damage caused by it or its staff in the performance of their duties, to the extent that it is not a civil and commercial matter within the meaning of Regulation (EC) No. 864/2007⁽⁶⁾ (Rome II), shall be governed by the law of the Contracting Member State in which the damage occurred. This provision is without prejudice to the application of Article 22.

(3) The court with jurisdiction to settle disputes under paragraph 2 shall be a court of the Contracting Member State in which the damage occurred.

CHAPTER II – INSTITUTIONAL PROVISIONS

Article 6 **The Court**

(1) The Court shall comprise a Court of First Instance, a Court of Appeal and a Registry.

(2) The Court shall perform the functions assigned to it by this Agreement.

Article 7 **The Court of First Instance**

(1) The Court of First Instance shall comprise a central division as well as local and regional divisions.

(2) The central division shall have its seat in Paris, with sections in London and Munich. The cases before the central division shall be distributed in accordance with Annex II, which shall form an integral part of this Agreement.

(3) A local division shall be set up in a Contracting Member State upon its request in accordance with the Statute. A Contracting Member State hosting a local division shall designate its seat.

(4) An additional local division shall be set up in a Contracting Member State upon its request for every one hundred patent cases per calendar year that have been commenced in that Contracting Member State during three successive years prior to or subsequent to the date of entry into force of this Agreement. The number of local divisions in one Contracting Member State shall not exceed four.

(5) A regional division shall be set up for two or more Contracting Member States, upon their request in accordance with the Statute. Such Contracting Member States shall designate the seat of the division concerned. The regional division may hear cases in multiple locations.

(6) Regulation (EC) No 864/2007 of the European Parliament and of the Council of 11 July 2007 on the law applicable to non-contractual obligations (Rome II) (OJEU L 199, 31.7.2007, p. 40) including any subsequent amendments.

*Article 8***Composition of the panels of the Court of First Instance**

(1) Any panel of the Court of First Instance shall have a multinational composition. Without prejudice to paragraph 5 of this Article and to Article 33 (3) (a), it shall sit in a composition of three judges.

(2) Any panel of a local division in a Contracting Member State where, during a period of three successive years prior or subsequent to the entry into force of this Agreement, less than fifty patent cases per calendar year on average have been commenced shall sit in a composition of one legally qualified judge who is a national of the Contracting Member State hosting the local division concerned and two legally qualified judges who are not nationals of the Contracting Member State concerned and are allocated from the Pool of Judges in accordance with Article 18 (3) on a case by case basis.

(3) Notwithstanding paragraph 2, any panel of a local division in a Contracting Member State where, during a period of three successive years prior or subsequent to the entry into force of this Agreement, fifty or more patent cases per calendar year on average have been commenced, shall sit in a composition of two legally qualified judges who are nationals of the Contracting Member State hosting the local division concerned and one legally qualified judge who is not a national of the Contracting Member State concerned and is allocated from the Pool of Judges in accordance with Article 18 (3). Such third judge shall serve at the local division on a long term basis, where this is necessary for the efficient functioning of divisions with a high work load.

(4) Any panel of a regional division shall sit in a composition of two legally qualified judges chosen from a regional list of judges, who shall be nationals of the Contracting Member States concerned, and one legally qualified judge who shall not be a national of the Contracting Member States concerned and who shall be allocated from the Pool of Judges in accordance with Article 18 (3).

(5) Upon request by one of the parties, any panel of a local or regional division shall request the President of the Court of First Instance to allocate from the Pool of Judges in accordance with Article 18 (3) an additional technically qualified judge with qualifications and experience in the field of technology concerned. Moreover, any panel of a local or regional division may, after having heard the parties, submit such request on its own initiative, where it deems this appropriate.

In cases where such a technically qualified judge is allocated, no further technically qualified judge may be allocated under Article 33 (3) (a).

(6) Any panel of the central division shall sit in a composition of two legally qualified judges who are nationals of different Contracting Member States and one technically qualified judge allocated from the Pool of Judges in accordance with Article 18 (3) with qualifications and experience in the field of technology concerned. However, any panel of the central division dealing with actions under Article 32 (1) (i) shall sit in a composition of three legally qualified judges who are nationals of different Contracting Member States.

(7) Notwithstanding paragraphs 1 to 6 and in accordance with the Rules of Procedure, parties may agree to have their case heard by a single legally qualified judge.

(8) Any panel of the Court of First Instance shall be chaired by a legally qualified judge.

Article 9

The Court of Appeal

(1) Any panel of the Court of Appeal shall sit in a multinational composition of five judges. It shall sit in a composition of three legally qualified judges who are nationals of different Contracting Member States and two technically qualified judges with qualifications and experience in the field of technology concerned. Those technically qualified judges shall be assigned to the panel by the President of the Court of Appeal from the pool of judges in accordance with Article 18.

(2) Notwithstanding paragraph 1, a panel dealing with actions under Article 32 (1) (i) shall sit in a composition of three legally qualified judges who are nationals of different Contracting Member States.

(3) Any panel of the Court of Appeal shall be chaired by a legally qualified judge.

(4) The panels of the Court of Appeal shall be set up in accordance with the Statute.

(5) The Court of Appeal shall have its seat in Luxembourg.

Article 10

The Registry

(1) A Registry shall be set up at the seat of the Court of Appeal. It shall be managed by the Registrar and perform the functions assigned to it in accordance with the Statute. Subject to conditions set out in this Agreement and the Rules of Procedure, the register kept by the Registry shall be public.

(2) Sub-registries shall be set up at all divisions of the Court of First Instance.

(3) The Registry shall keep records of all cases before the Court. Upon filing, the sub-registry concerned shall notify every case to the Registry.

(4) The Court shall appoint the Registrar in accordance with Article 22 of the Statute and lay down the rules governing the Registrar's service.

Article 11

Committees

An Administrative Committee, a Budget Committee and an Advisory Committee shall be set up in order to ensure the effective implementation and operation of this Agreement. They shall in particular exercise the duties foreseen by this Agreement and the Statute.

*Article 12***The Administrative Committee**

- (1) The Administrative Committee shall be composed of one representative of each Contracting Member State. The European Commission shall be represented at the meetings of the Administrative Committee as observer.
- (2) Each Contracting Member State shall have one vote.
- (3) The Administrative Committee shall adopt its decisions by a majority of three quarters of the Contracting Member States represented and voting, except where this Agreement or the Statute provides otherwise.
- (4) The Administrative Committee shall adopt its rules of procedure.
- (5) The Administrative Committee shall elect a chairperson from among its members for a term of three years. That term shall be renewable.

*Article 13***The Budget Committee**

- (1) The Budget Committee shall be composed of one representative of each Contracting Member State.
- (2) Each Contracting Member State shall have one vote.
- (3) The Budget Committee shall take its decisions by a simple majority of the representatives of the Contracting Member States. However, a majority of three-quarters of the representatives of Contracting Member States shall be required for the adoption of the budget.
- (4) The Budget Committee shall adopt its rules of procedure.
- (5) The Budget Committee shall elect a chairperson from among its members for a term of three years. That term shall be renewable.

*Article 14***The Advisory Committee**

- (1) The Advisory Committee shall:
 - (a) assist the Administrative Committee in the preparation of the appointment of judges of the Court;
 - (b) make proposals to the Presidium referred to in Article 15 of the Statute on the guidelines for the training framework for judges referred to in Article 19; and
 - (c) deliver opinions to the Administrative Committee concerning the requirements for qualifications referred to in Article 48 (2).
- (2) The Advisory Committee shall comprise patent judges and practitioners in patent law and patent litigation with the highest recognised competence. They shall be appointed, in accordance with the procedure laid down in the Statute, for a term of six years. That term shall be renewable.

(3) The composition of the Advisory Committee shall ensure a broad range of relevant expertise and the representation of each of the Contracting Member States. The members of the Advisory Committee shall be completely independent in the performance of their duties and shall not be bound by any instructions.

(4) The Advisory Committee shall adopt its rules of procedure.

(5) The Advisory Committee shall elect a chairperson from among its members for a term of three years. That term shall be renewable.

CHAPTER III – JUDGES OF THE COURT

Article 15

Eligibility criteria for the appointment of judges

(1) The Court shall comprise both legally qualified judges and technically qualified judges. Judges shall ensure the highest standards of competence and shall have proven experience in the field of patent litigation.

(2) Legally qualified judges shall possess the qualifications required for appointment to judicial offices in a Contracting Member State.

(3) Technically qualified judges shall have a university degree and proven expertise in a field of technology. They shall also have proven knowledge of civil law and procedure relevant in patent litigation.

Article 16

Appointment procedure

(1) The Advisory Committee shall establish a list of the most suitable candidates to be appointed as judges of the Court, in accordance with the Statute.

(2) On the basis of that list, the Administrative Committee shall appoint the judges of the Court acting by common accord.

(3) The implementing provisions for the appointment of judges are set out in the Statute.

Article 17

Judicial independence and impartiality

(1) The Court, its judges and the Registrar shall enjoy judicial independence. In the performance of their duties, the judges shall not be bound by any instructions.

(2) Legally qualified judges, as well as technically qualified judges who are full-time judges of the Court, may not engage in any other occupation, whether gainful or not, unless an exception is granted by the Administrative Committee.

(3) Notwithstanding paragraph 2, the exercise of the office of judges shall not exclude the exercise of other judicial functions at national level.

(4) The exercise of the office of technically qualified judges who are part-time judges of

the Court shall not exclude the exercise of other functions provided there is no conflict of interest.

(5) In case of a conflict of interest, the judge concerned shall not take part in proceedings. Rules governing conflicts of interest are set out in the Statute.

Article 18

Pool of Judges

(1) A Pool of Judges shall be established in accordance with the Statute.

(2) The Pool of Judges shall be composed of all legally qualified judges and technically qualified judges from the Court of First Instance who are full-time or part-time judges of the Court. The Pool of Judges shall include at least one technically qualified judge per field of technology with the relevant qualifications and experience. The technically qualified judges from the Pool of Judges shall also be available to the Court of Appeal.

(3) Where so provided by this Agreement or the Statute, the judges from the Pool of Judges shall be allocated to the division concerned by the President of the Court of First Instance. The allocation of judges shall be based on their legal or technical expertise, linguistic skills and relevant experience. The allocation of judges shall guarantee the same high quality of work and the same high level of legal and technical expertise in all panels of the Court of First Instance.

Article 19

Training framework

(1) A training framework for judges, the details of which are set out in the Statute, shall be set up in order to improve and increase available patent litigation expertise and to ensure a broad geographic distribution of such specific knowledge and experience. The facilities for that framework shall be situated in Budapest.

(2) The training framework shall in particular focus on:

- (a) internships in national patent courts or divisions of the Court of First Instance hearing a substantial number of patent litigation cases;
- (b) improvement of linguistic skills;
- (c) technical aspects of patent law;
- (d) the dissemination of knowledge and experience in civil procedure for technically qualified judges;
- (e) the preparation of candidate-judges.

(3) The training framework shall provide for continuous training. Regular meetings shall be organised between all judges of the Court in order to discuss developments in patent law and to ensure the consistency of the Court's case law.

**CHAPTER IV – THE PRIMACY OF UNION LAW,
LIABILITY AND RESPONSIBILITY
OF THE CONTRACTING MEMBER STATES**

Article 20

Primacy of and respect for Union law

The Court shall apply Union law in its entirety and shall respect its primacy.

Article 21

Requests for preliminary rulings

As a court common to the Contracting Member States and as part of their judicial system, the Court shall cooperate with the Court of Justice of the European Union to ensure the correct application and uniform interpretation of Union law, as any national court, in accordance with Article 267 TFEU in particular. Decisions of the Court of Justice of the European Union shall be binding on the Court.

Article 22

Liability for damage caused by infringements of Union law

(1) The Contracting Member States are jointly and severally liable for damage resulting from an infringement of Union law by the Court of Appeal, in accordance with Union law concerning non-contractual liability of Member States for damage caused by their national courts breaching Union law.

(2) An action for such damages shall be brought against the Contracting Member State where the claimant has its residence or principal place of business or, in the absence of residence or principal place of business, place of business, before the competent authority of that Contracting Member State. Where the claimant does not have its residence, or principal place of business or, in the absence of residence or principal place of business, place of business in a Contracting Member State, the claimant may bring such an action against the Contracting Member State where the Court of Appeal has its seat, before the competent authority of that Contracting Member State.

The competent authority shall apply the *lex fori*, with the exception of its private international law, to all questions not regulated by Union law or by this Agreement. The claimant shall be entitled to obtain the entire amount of damages awarded by the competent authority from the Contracting Member State against which the action was brought.

(3) The Contracting Member State that has paid damages is entitled to obtain proportional contribution, established in accordance with the method laid down in Article 37 (3) and (4), from the other Contracting Member States. The detailed rules governing the Contracting Member States' contribution under this paragraph shall be determined by the Administrative Committee.

*Article 23***Responsibility of the Contracting Member States**

Actions of the Court are directly attributable to each Contracting Member State individually, including for the purposes of Articles 258, 259 and 260 TFEU, and to all Contracting Member States collectively.

CHAPTER V – SOURCES OF LAW AND SUBSTANTIVE LAW*Article 24***Sources of law**

(1) In full compliance with Article 20, when hearing a case brought before it under this Agreement, the Court shall base its decisions on:

- (a) Union law, including Regulation (EU) No 1257/2012 and Regulation (EU) No 1260/2012⁽⁷⁾;
- (b) this Agreement;
- (c) the EPC;
- (d) other international agreements applicable to patents and binding on all the Contracting Member States; and
- (e) national law.

(2) To the extent that the Court shall base its decisions on national law, including where relevant the law of non-contracting States, the applicable law shall be determined:

- (a) by directly applicable provisions of Union law containing private international law rules, or
- (b) in the absence of directly applicable provisions of Union law or where the latter do not apply, by international instruments containing private international law rules; or
- (c) in the absence of provisions referred to in points (a) and (b), by national provisions on private international law as determined by the Court.

(3) The law of non-contracting States shall apply when designated by application of the rules referred to in paragraph 2, in particular in relation to Articles 25 to 28, 54, 55, 64, 68 and 72.

*Article 25***Right to prevent the direct use of the invention**

A patent shall confer on its proprietor the right to prevent any third party not having the proprietor's consent from the following:

- (a) making, offering, placing on the market or using a product which is the subject matter of the patent, or importing or storing the product for those purposes;

(7) Council Regulation (EU) No 1260/2012 of 17 December 2012 implementing enhanced cooperation in the area of the creation of unitary patent protection with regard to the applicable translation arrangements (OJEU L 361, 31.12.2012, p. 89) including any subsequent amendments.

- (b) using a process which is the subject matter of the patent or, where the third party knows, or should have known, that the use of the process is prohibited without the consent of the patent proprietor, offering the process for use within the territory of the Contracting Member States in which that patent has effect;
- (c) offering, placing on the market, using, or importing or storing for those purposes a product obtained directly by a process which is the subject matter of the patent.

Article 26

Right to prevent the indirect use of the invention

- (1) A patent shall confer on its proprietor the right to prevent any third party not having the proprietor's consent from supplying or offering to supply, within the territory of the Contracting Member States in which that patent has effect, any person other than a party entitled to exploit the patented invention, with means, relating to an essential element of that invention, for putting it into effect therein, when the third party knows, or should have known, that those means are suitable and intended for putting that invention into effect.
- (2) Paragraph 1 shall not apply when the means are staple commercial products, except where the third party induces the person supplied to perform any of the acts prohibited by Article 25.
- (3) Persons performing the acts referred to in Article 27 (a) to (e) shall not be considered to be parties entitled to exploit the invention within the meaning of paragraph 1.

Article 27

Limitations of the effects of a patent

The rights conferred by a patent shall not extend to any of the following:

- (a) acts done privately and for non-commercial purposes;
- (b) acts done for experimental purposes relating to the subject matter of the patented invention;
- (c) the use of biological material for the purpose of breeding, or discovering and developing other plant varieties;
- (d) the acts allowed pursuant to Article 13 (6) of Directive 2001/82/EC⁽⁸⁾ or Article 10 (6) of Directive 2001/83/EC⁽⁹⁾ in respect of any patent covering the product within the meaning of either of those Directives;

(8) Directive 2001/82/EC of the European Parliament and of the Council of 6 November 2001 on the Community code relating to veterinary medicinal products (OJEC L 311, 28.11.2001, p. 1) including any subsequent amendments.

(9) Directive 2001/83/EC of the European Parliament and of the Council of 6 November 2001 on the Community code relating to medicinal products for human use (OJEC L 311, 28.11.2001, p. 67) including any subsequent amendments.

- (e) the extemporaneous preparation by a pharmacy, for individual cases, of a medicine in accordance with a medical prescription or acts concerning the medicine so prepared;
- (f) the use of the patented invention on board vessels of countries of the International Union for the Protection of Industrial Property (Paris Union) or members of the World Trade Organisation, other than those Contracting Member States in which that patent has effect, in the body of such vessel, in the machinery, tackle, gear and other accessories, when such vessels temporarily or accidentally enter the waters of a Contracting Member State in which that patent has effect, provided that the invention is used there exclusively for the needs of the vessel;
- (g) the use of the patented invention in the construction or operation of aircraft or land vehicles or other means of transport of countries of the International Union for the Protection of Industrial Property (Paris Union) or members of the World Trade Organisation, other than those Contracting Member States in which that patent has effect, or of accessories to such aircraft or land vehicles, when these temporarily or accidentally enter the territory of a Contracting Member State in which that patent has effect;
- (h) the acts specified in Article 27 of the Convention on International Civil Aviation of 7 December 1944⁽¹⁰⁾, where these acts concern the aircraft of a country party to that Convention other than a Contracting Member State in which that patent has effect;
- (i) the use by a farmer of the product of his harvest for propagation or multiplication by him on his own holding, provided that the plant propagating material was sold or otherwise commercialised to the farmer by or with the consent of the patent proprietor for agricultural use. The extent and the conditions for this use correspond to those under Article 14 of Regulation (EC) No. 2100/94⁽¹¹⁾;
- (j) the use by a farmer of protected livestock for an agricultural purpose, provided that the breeding stock or other animal reproductive material were sold or otherwise commercialised to the farmer by or with the consent of the patent proprietor. Such use includes making the animal or other animal reproductive material available for the purposes of pursuing the farmer's agricultural activity, but not the sale thereof within the framework of, or for the purpose of, a commercial reproductive activity;
- (k) the acts and the use of the obtained information as allowed under Articles 5 and 6 of Directive 2009/24/EC⁽¹²⁾, in particular, by its provisions on decompilation and interoperability; and

(10) International Civil Aviation Organization (ICAO), „Chicago Convention”, Document 7300/9 (9th edition, 2006).

(11) Council Regulation (EC) No 2100/94 of 27 July 1994 on Community plant variety rights (OJEC L 227, 1.9.1994, p. 1) including any subsequent amendments.

(12) Directive 2009/24/EC of the European Parliament and of the Council of 23 April 2009 on the legal protection of computer programs (OJEU L 111, 05/05/2009, p. 16) including any subsequent amendments.

- (l) the acts allowed pursuant to Article 10 of Directive 98/44/EC⁽¹³⁾.

Article 28

Right based on prior use of the invention

Any person, who, if a national patent had been granted in respect of an invention, would have had, in a Contracting Member State, a right based on prior use of that invention or a right of personal possession of that invention, shall enjoy, in that Contracting Member State, the same rights in respect of a patent for the same invention.

Article 29

Exhaustion of the rights conferred by a European patent

The rights conferred by a European patent shall not extend to acts concerning a product covered by that patent after that product has been placed on the market in the European Union by, or with the consent of, the patent proprietor, unless there are legitimate grounds for the patent proprietor to oppose further commercialisation of the product.

Article 30

Effects of supplementary protection certificates

A supplementary protection certificate shall confer the same rights as conferred by the patent and shall be subject to the same limitations and the same obligations.

**CHAPTER VI –
INTERNATIONAL JURISDICTION AND COMPETENCE**

Article 31

International jurisdiction

The international jurisdiction of the Court shall be established in accordance with Regulation (EU) No 1215/2012 or, where applicable, on the basis of the Convention on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters (Lugano Convention)⁽¹⁴⁾.

Article 32

Competence of the Court

- (1) The Court shall have exclusive competence in respect of:
- (a) actions for actual or threatened infringements of patents and supplementary protection certificates and related defences, including counterclaims concerning licences;

(13) Directive 98/44/EC of the European Parliament and of the Council of 6 July 1998 on the legal protection of biotechnological inventions (OJEC L 213, 30.7.1998, p. 13) including any subsequent amendments.

(14) Convention on jurisdiction and the recognition and enforcement of judgments in civil and commercial matters, done at Lugano on 30 October 2007, including any subsequent amendments.

- (b) actions for declarations of non-infringement of patents and supplementary protection certificates;
 - (c) actions for provisional and protective measures and injunctions;
 - (d) actions for revocation of patents and for declaration of invalidity of supplementary protection certificates;
 - (e) counterclaims for revocation of patents and for declaration of invalidity of supplementary protection certificates;
 - (f) actions for damages or compensation derived from the provisional protection conferred by a published European patent application;
 - (g) actions relating to the use of the invention prior to the granting of the patent or to the right based on prior use of the invention;
 - (h) actions for compensation for licences on the basis of Article 8 of Regulation (EU) No 1257/2012; and
 - (i) actions concerning decisions of the European Patent Office in carrying out the tasks referred to in Article 9 of Regulation (EU) No 1257/2012.
- (2) The national courts of the Contracting Member States shall remain competent for actions relating to patents and supplementary protection certificates which do not come within the exclusive competence of the Court.

Article 33

Competence of the divisions of the Court of First Instance

- (1) Without prejudice to paragraph 7 of this Article, actions referred to in Article 32 (1) (a), (c), (f) and (g) shall be brought before:
- (a) the local division hosted by the Contracting Member State where the actual or threatened infringement has occurred or may occur, or the regional division in which that Contracting Member State participates; or
 - (b) the local division hosted by the Contracting Member State where the defendant or, in the case of multiple defendants, one of the defendants has its residence, or principal place of business, or in the absence of residence or principal place of business, its place of business, or the regional division in which that Contracting Member State participates. An action may be brought against multiple defendants only where the defendants have a commercial relationship and where the action relates to the same alleged infringement.

Actions referred to in Article 32 (1) (h) shall be brought before the local or regional division in accordance with point (b) of the first subparagraph.

Actions against defendants having their residence, or principal place of business or, in the absence of residence or principal place of business, their place of business, outside the territory of the Contracting Member States shall be brought before the local or regional division in accordance with point (a) of the first subparagraph or before the central division.

If the Contracting Member State concerned does not host a local division and does not participate in a regional division, actions shall be brought before the central division.

(2) If an action referred to in Article 32 (1) (a), (c), (f), (g) or (h) is pending before a division of the Court of First Instance, any action referred to in Article 32 (1) (a), (c), (f), (g) or (h) between the same parties on the same patent may not be brought before any other division.

If an action referred to in Article 32 (1) (a) is pending before a regional division and the infringement has occurred in the territories of three or more regional divisions, the regional division concerned shall, at the request of the defendant, refer the case to the central division.

In case an action between the same parties on the same patent is brought before several different divisions, the division first seized shall be competent for the whole case and any division seized later shall declare the action inadmissible in accordance with the Rules of Procedure.

(3) A counterclaim for revocation as referred to in Article 32 (1) (e) may be brought in the case of an action for infringement as referred to in Article 32 (1) (a). The local or regional division concerned shall, after having heard the parties, have the discretion either to:

- (a) proceed with both the action for infringement and with the counterclaim for revocation and request the President of the Court of First Instance to allocate from the Pool of Judges in accordance with Article 18 (3) a technically qualified judge with qualifications and experience in the field of technology concerned.
- (b) refer the counterclaim for revocation for decision to the central division and suspend or proceed with the action for infringement; or
- (c) with the agreement of the parties, refer the case for decision to the central division.

(4) Actions referred to in Article 32 (1) (b) and (d) shall be brought before the central division. If, however, an action for infringement as referred to in Article 32 (1) (a) between the same parties relating to the same patent has been brought before a local or a regional division, these actions may only be brought before the same local or regional division.

(5) If an action for revocation as referred to in Article 32 (1) (d) is pending before the central division, an action for infringement as referred to in Article 32 (1) (a) between the same parties relating to the same patent may be brought before any division in accordance with paragraph 1 of this Article or before the central division. The local or regional division concerned shall have the discretion to proceed in accordance with paragraph 3 of this Article.

(6) An action for declaration of non-infringement as referred to in Article 32 (1) (b) pending before the central division shall be stayed once an infringement action as referred to in Article 32 (1) (a) between the same parties or between

the holder of an exclusive licence and the party requesting a declaration of non-infringement relating to the same patent is brought before a local or regional division within three months of the date on which the action was initiated before the central division.

(7) Parties may agree to bring actions referred to in Article 32 (1) (a) to (h) before the division of their choice, including the central division.

(8) Actions referred to in Article 32 (1) (d) and (e) can be brought without the applicant having to file notice of opposition with the European Patent Office.

(9) Actions referred to in Article 32 (1) (i) shall be brought before the central division.

(10) A party shall inform the Court of any pending revocation, limitation or opposition proceedings before the European Patent Office, and of any request for accelerated processing before the European Patent Office. The Court may stay its proceedings when a rapid decision may be expected from the European Patent Office.

Article 34

Territorial scope of decisions

Decisions of the Court shall cover, in the case of a European patent, the territory of those Contracting Member States for which the European patent has effect.

CHAPTER VII – PATENT MEDIATION AND ARBITRATION

Article 35

Patent mediation and arbitration centre

(1) A patent mediation and arbitration centre („the Centre”) is hereby established. It shall have its seats in Ljubljana and Lisbon.

(2) The Centre shall provide facilities for mediation and arbitration of patent disputes falling within the scope of this Agreement. Article 82 shall apply *mutatis mutandis* to any settlement reached through the use of the facilities of the Centre, including through mediation. However, a patent may not be revoked or limited in mediation or arbitration proceedings.

(3) The Centre shall establish Mediation and Arbitration Rules.

(4) The Centre shall draw up a list of mediators and arbitrators to assist the parties in the settlement of their dispute.

PART II – FINANCIAL PROVISIONS

Article 36

Budget of the Court

(1) The budget of the Court shall be financed by the Court's own financial revenues and, at least in the transitional period referred to in Article 83 as necessary, by contributions from the Contracting Member States. The budget shall be balanced.

(2) The Court's own financial revenues shall comprise court fees and other revenues.

(3) Court fees shall be fixed by the Administrative Committee. They shall consist of a fixed fee, combined with a value-based fee above a pre-defined ceiling. The Court fees shall be fixed at such a level as to ensure a right balance between the principle of fair access to justice, in particular for small and medium-sized enterprises, micro-entities, natural persons, non-profit organisations, universities and public research organisations and an adequate contribution of the parties for the costs incurred by the Court, recognising the economic benefits to the parties involved, and the objective of a self-financing Court with balanced finances. The level of the Court fees shall be reviewed periodically by the Administrative Committee. Targeted support measures for small and medium-sized enterprises and micro entities may be considered.

(4) If the Court is unable to balance its budget out of its own resources, the Contracting Member States shall remit to it special financial contributions.

Article 37

Financing of the Court

(1) The operating costs of the Court shall be covered by the budget of the Court, in accordance with the Statute.

Contracting Member States setting up a local division shall provide the facilities necessary for that purpose. Contracting Member States sharing a regional division shall provide jointly the facilities necessary for that purpose. Contracting Member States hosting the central division, its sections or the Court of Appeal shall provide the facilities necessary for that purpose. During an initial transitional period of seven years starting from the date of the entry into force of this Agreement, the Contracting Member States concerned shall also provide administrative support staff, without prejudice to the Statute of that staff.

(2) On the date of entry into force of this Agreement, the Contracting Member States shall provide the initial financial contributions necessary for the setting up of the Court.

(3) During the initial transitional period of seven years, starting from the date of the entry into force of this Agreement, the contribution by each Contracting Member State having ratified or acceded to the Agreement before the entry into force thereof shall be calculated on the basis of the number of European patents having effect in the territory of that State on the date of entry into force of this Agreement and the number of European patents with respect to which actions for infringement or for revocation have been brought before the national courts of that State in the three years preceding entry into force of this Agreement.

During the same initial transitional period of seven years, for Member States which ratify, or accede to, this Agreement after the entry into force thereof, the contributions shall be calculated on the basis of the number of European patents having effect in the territory of the ratifying or acceding Member State on the

date of the ratification or accession and the number of European patents with respect to which actions for infringement or for revocation have been brought before the national courts of the ratifying or acceding Member State in the three years preceding the ratification or accession.

(4) After the end of the initial transitional period of seven years, by which the Court is expected to have become self-financing, should contributions by the Contracting Member States become necessary, they shall be determined in accordance with the scale for the distribution of annual renewal fees for European patents with unitary effect applicable at the time the contribution becomes necessary.

Article 38

Financing of the training framework for judges

The training framework for judges shall be financed by the budget of the Court.

Article 39

Financing of the Centre

The operating costs of the Centre shall be financed by the budget of the Court.

**PART III –
ORGANISATION AND PROCEDURAL PROVISIONS**

CHAPTER I – GENERAL PROVISIONS

Article 40

Statute

(1) The Statute shall lay down the details of the organisation and functioning of the Court.

(2) The Statute is annexed to this Agreement. The Statute may be amended by decision of the Administrative Committee, on the basis of a proposal of the Court or a proposal of a Contracting Member State after consultation with the Court. However, such amendments shall not contradict or alter this Agreement.

(3) The Statute shall guarantee that the functioning of the Court is organised in the most efficient and cost-effective manner and shall ensure equitable access to justice.

Article 41

Rules of Procedure

(1) The Rules of Procedure shall lay down the details of the proceedings before the Court. They shall comply with this Agreement and the Statute.

(2) The Rules of Procedure shall be adopted by the Administrative Committee on the basis of broad consultations with stakeholders. The prior opinion of the European Commission on the compatibility of the Rules of Procedure with Union law shall be requested.

The Rules of Procedure may be amended by a decision of the Administrative Committee, on the basis of a proposal from the Court and after consultation with the European Commission. However, such amendments shall not contradict or alter this Agreement or the Statute.

(3) The Rules of Procedure shall guarantee that the decisions of the Court are of the highest quality and that proceedings are organised in the most efficient and cost effective manner. They shall ensure a fair balance between the legitimate interests of all parties. They shall provide for the required level of discretion of judges without impairing the predictability of proceedings for the parties.

Article 42

Proportionality and fairness

(1) The Court shall deal with litigation in ways which are proportionate to the importance and complexity thereof.

(2) The Court shall ensure that the rules, procedures and remedies provided for in this Agreement and in the Statute are used in a fair and equitable manner and do not distort competition.

Article 43

Case management

The Court shall actively manage the cases before it in accordance with the Rules of Procedure without impairing the freedom of the parties to determine the subject-matter of, and the supporting evidence for, their case.

Article 44

Electronic procedures

The Court shall make best use of electronic procedures, such as the electronic filing of submissions of the parties and stating of evidence in electronic form, as well as video conferencing, in accordance with the Rules of Procedure.

Article 45

Public proceedings

The proceedings shall be open to the public unless the Court decides to make them confidential, to the extent necessary, in the interest of one of the parties or other affected persons, or in the general interest of justice or public order.

Article 46

Legal capacity

Any natural or legal person, or any body equivalent to a legal person entitled to initiate proceedings in accordance with its national law, shall have the capacity to be a party to the proceedings before the Court.

*Article 47***Parties**

- (1) The patent proprietor shall be entitled to bring actions before the Court.
- (2) Unless the licensing agreement provides otherwise, the holder of an exclusive licence in respect of a patent shall be entitled to bring actions before the Court under the same circumstances as the patent proprietor, provided that the patent proprietor is given prior notice.
- (3) The holder of a non-exclusive licence shall not be entitled to bring actions before the Court, unless the patent proprietor is given prior notice and in so far as expressly permitted by the licence agreement.
- (4) In actions brought by a licence holder, the patent proprietor shall be entitled to join the action before the Court.
- (5) The validity of a patent cannot be contested in an action for infringement brought by the holder of a licence where the patent proprietor does not take part in the proceedings. The party in an action for infringement wanting to contest the validity of a patent shall have to bring actions against the patent proprietor.
- (6) Any other natural or legal person, or any body entitled to bring actions in accordance with its national law, who is concerned by a patent, may bring actions in accordance with the Rules of Procedure.
- (7) Any natural or legal person, or any body entitled to bring actions in accordance with its national law and who is affected by a decision of the European Patent Office in carrying out the tasks referred to in Article 9 of Regulation (EU) No 1257/2012 is entitled to bring actions under Article 32 (1) (i).

*Article 48***Representation**

- (1) Parties shall be represented by lawyers authorised to practise before a court of a Contracting Member State.
- (2) Parties may alternatively be represented by European Patent Attorneys who are entitled to act as professional representatives before the European Patent Office pursuant to Article 134 of the EPC and who have appropriate qualifications such as a European Patent Litigation Certificate.
- (3) The requirements for qualifications pursuant to paragraph 2 shall be established by the Administrative Committee. A list of European Patent Attorneys entitled to represent parties before the Court shall be kept by the Registrar.
- (4) Representatives of the parties may be assisted by patent attorneys, who shall be allowed to speak at hearings of the Court in accordance with the Rules of Procedure.
- (5) Representatives of the parties shall enjoy the rights and immunities necessary for the independent exercise of their duties, including the privilege from disclosure in proceedings before the Court in respect of communications between a representative and the party or any other person, under the conditions laid down

in the Rules of Procedure, unless such privilege is expressly waived by the party concerned.

(6) Representatives of the parties shall be obliged not to misrepresent cases or facts before the Court either knowingly or with good reasons to know.

(7) Representation in accordance with paragraphs 1 and 2 of this Article shall not be required in proceedings under Article 32 (1) (i).

CHAPTER II – LANGUAGE OF PROCEEDINGS

Article 49

Language of proceedings at the Court of First Instance

(1) The language of proceedings before any local or regional division shall be an official European Union language which is the official language or one of the official languages of the Contracting Member State hosting the relevant division, or the official language(s) designated by Contracting Member States sharing a regional division.

(2) Notwithstanding paragraph 1, Contracting Member States may designate one or more of the official languages of the European Patent Office as the language of proceedings of their local or regional division.

(3) The parties may agree on the use of the language in which the patent was granted as the language of proceedings, subject to approval by the competent panel. If the panel does not approve their choice, the parties may request that the case be referred to the central division.

(4) With the agreement of the parties the competent panel may, on grounds of convenience and fairness, decide on the use of the language in which the patent was granted as the language of proceedings.

(5) At the request of one of the parties and after having heard the other parties and the competent panel, the President of the Court of First Instance may, on grounds of fairness and taking into account all relevant circumstances, including the position of parties, in particular the position of the defendant, decide on the use of the language in which the patent was granted as language of proceedings. In this case the President of the Court of First Instance shall assess the need for specific translation and interpretation arrangements.

(6) The language of proceedings at the central division shall be the language in which the patent concerned was granted.

Article 50

Language of proceedings at the Court of Appeal

(1) The language of proceedings before the Court of Appeal shall be the language of proceedings before the Court of First Instance.

(2) Notwithstanding paragraph 1 the parties may agree on the use of the language in which the patent was granted as the language of proceedings.

(3) In exceptional cases and to the extent deemed appropriate, the Court of Appeal may decide on another official language of a Contracting Member State as the language of proceedings for the whole or part of the proceedings, subject to agreement by the parties.

Article 51

Other language arrangements

(1) Any panel of the Court of First Instance and the Court of Appeal may, to the extent deemed appropriate, dispense with translation requirements.

(2) At the request of one of the parties, and to the extent deemed appropriate, any division of

the Court of First Instance and the Court of Appeal shall provide interpretation facilities to assist the parties concerned at oral proceedings.

(3) Notwithstanding Article 49 (6), in cases where an action for infringement is brought before the central division, a defendant having its residence, principal place of business or place of business in a Member State shall have the right to obtain, upon request, translations of relevant documents in the language of the Member State of residence, principal place of business or, in the absence of residence or principal place of business, place of business, in the following circumstances:

- (a) jurisdiction is entrusted to the central division in accordance with Article 33 (1) third or fourth subparagraph, and
- (b) the language of proceedings at the central division is a language which is not an official language of the Member State where the defendant has its residence, principal place of business or, in the absence of residence or principal place of business, place of business, and
- (c) the defendant does not have proper knowledge of the language of the proceedings.

CHAPTER III – PROCEEDINGS BEFORE THE COURT

Article 52

Written, interim and oral procedures

(1) The proceedings before the Court shall consist of a written, an interim and an oral procedure, in accordance with the Rules of Procedure. All procedures shall be organized in a flexible and balanced manner.

(2) In the interim procedure, after the written procedure and if appropriate, the judge acting as Rapporteur, subject to a mandate of the full panel, shall be responsible for convening an interim hearing. That judge shall in particular explore with the parties the possibility for a settlement, including through mediation, and/or arbitration, by using the facilities of the Centre referred to in Article 35.

(3) The oral procedure shall give parties the opportunity to explain properly their arguments. The Court may, with the agreement of the parties, dispense with the oral hearing.

Article 53
Means of evidence

(1) In proceedings before the Court, the means of giving or obtaining evidence shall include in particular the following:

- (a) hearing the parties;
- (b) requests for information;
- (c) production of documents;
- (d) hearing witnesses;
- (e) opinions by experts;
- (f) inspection;
- (g) comparative tests or experiments;
- (h) sworn statements in writing (affidavits).

(2) The Rules of Procedure shall govern the procedure for taking such evidence. Questioning of witnesses and experts shall be under the control of the Court and be limited to what is necessary.

Article 54
Burden of proof

Without prejudice to Article 24 (2) and (3), the burden of the proof of facts shall be on the party relying on those facts.

Article 55
Reversal of burden of proof

(1) Without prejudice to Article 24 (2) and (3), if the subject-matter of a patent is a process for obtaining a new product, the identical product when produced without the consent of the patent proprietor shall, in the absence of proof to the contrary, be deemed to have been obtained by the patented process.

(2) The principle set out in paragraph 1 shall also apply where there is a substantial likelihood that the identical product was made by the patented process and the patent proprietor has been unable, despite reasonable efforts, to determine the process actually used for such identical product.

(3) In the adduction of proof to the contrary, the legitimate interests of the defendant in protecting its manufacturing and trade secrets shall be taken into account.

CHAPTER IV – POWERS OF THE COURT

Article 56
The general powers of the Court

(1) The Court may impose such measures, procedures and remedies as are laid down in this Agreement and may make its orders subject to conditions, in accordance with the Rules of Procedure.

(2) The Court shall take due account of the interest of the parties and shall, before making an order, give any party the opportunity to be heard, unless this is incompatible with the effective enforcement of such order.

Article 57

Court experts

(1) Without prejudice to the possibility for the parties to produce expert evidence, the Court may at any time appoint court experts in order to provide expertise for specific aspects of the case. The Court shall provide such expert with all information necessary for the provision of the expert advice.

(2) To this end, an indicative list of experts shall be drawn up by the Court in accordance with the Rules of Procedure. That list shall be kept by the Registrar.

(3) The court experts shall guarantee independence and impartiality. Rules governing conflicts of interest applicable to judges set out in Article 7 of the Statute shall by analogy apply to court experts.

(4) Expert advice given to the Court by court experts shall be made available to the parties which shall have the possibility to comment on it.

Article 219

Protection of confidential information

To protect the trade secrets, personal data or other confidential information of a party to the proceedings or of a third party, or to prevent an abuse of evidence, the Court may order that the collection and use of evidence in proceedings before it be restricted or prohibited or that access to such evidence be restricted to specific persons.

Article 59

Order to produce evidence

(1) At the request of a party which has presented reasonably available evidence sufficient to support its claims and has, in substantiating those claims, specified evidence which lies in the control of the opposing party or a third party, the Court may order the opposing party or a third party to present such evidence, subject to the protection of confidential information. Such order shall not result in an obligation of self-incrimination.

(2) At the request of a party the Court may order, under the same conditions as specified in paragraph 1, the communication of banking, financial or commercial documents under the control of the opposing party, subject to the protection of confidential information.

Article 60

Order to preserve evidence and to inspect premises

(1) At the request of the applicant which has presented reasonably available evidence to support the claim that the patent has been infringed or is about to be

infringed the Court may, even before the commencement of proceedings on the merits of the case, order prompt and effective provisional measures to preserve relevant evidence in respect of the alleged infringement, subject to the protection of confidential information.

(2) Such measures may include the detailed description, with or without the taking of samples, or the physical seizure of the infringing products, and, in appropriate cases, the materials and implements used in the production and/or distribution of those products and the documents relating thereto.

(3) The Court may, even before the commencement of proceedings on the merits of the case, at the request of the applicant who has presented evidence to support the claim that the patent has been infringed or is about to be infringed, order the inspection of premises. Such inspection of premises shall be conducted by a person appointed by the Court in accordance with the Rules of Procedure.

(4) At the inspection of the premises the applicant shall not be present itself but may be represented by an independent professional practitioner whose name has to be specified in the Court's order.

(5) Measures shall be ordered, if necessary without the other party having been heard, in particular where any delay is likely to cause irreparable harm to the proprietor of the patent, or where there is a demonstrable risk of evidence being destroyed.

(6) Where measures to preserve evidence or inspect premises are ordered without the other party in the case having been heard, the parties affected shall be given notice, without delay and at the latest immediately after the execution of the measures. A review, including a right to be heard, shall take place upon request of the parties affected with a view to deciding, within a reasonable period after the notification of the measures, whether the measures are to be modified, revoked or confirmed.

(7) The measures to preserve evidence may be subject to the lodging by the applicant of adequate security or an equivalent assurance intended to ensure compensation for any prejudice suffered by the defendant as provided for in paragraph 9.

(8) The Court shall ensure that the measures to preserve evidence are revoked or otherwise cease to have effect, at the defendant's request, without prejudice to the damages which may be claimed, if the applicant does not bring, within a period not exceeding 31 calendar days or 20 working days, whichever is the longer, action leading to a decision on the merits of the case before the Court.

(9) Where the measures to preserve evidence are revoked, or where they lapse due to any act or omission by the applicant, or where it is subsequently found that there has been no infringement or threat of infringement of the patent, the Court may order the applicant, at the defendant's request, to provide the defendant with appropriate compensation for any damage suffered as a result of those measures.

*Article 61***Freezing orders**

(1) At the request of the applicant which has presented reasonably available evidence to support the claim that the patent has been infringed or is about to be infringed the Court may, even before the commencement of proceedings on the merits of the case, order a party not to remove from its jurisdiction any assets located therein, or not to deal in any assets, whether located within its jurisdiction or not.

(2) Article 60 (5) to (9) shall apply by analogy to the measures referred to in this Article.

*Article 62***Provisional and protective measures**

(1) The Court may, by way of order, grant injunctions against an alleged infringer or against an intermediary whose services are used by the alleged infringer, intended to prevent any imminent infringement, to prohibit, on a provisional basis and subject, where appropriate, to a recurring penalty payment, the continuation of the alleged infringement or to make such continuation subject to the lodging of guarantees intended to ensure the compensation of the right holder.

(2) The Court shall have the discretion to weigh up the interests of the parties and in particular to take into account the potential harm for either of the parties resulting from the granting or the refusal of the injunction.

(3) The Court may also order the seizure or delivery up of the products suspected of infringing a patent so as to prevent their entry into, or movement, within the channels of commerce. If the applicant demonstrates circumstances likely to endanger the recovery of damages, the Court may order the precautionary seizure of the movable and immovable property of the alleged infringer, including the blocking of the bank accounts and of other assets of the alleged infringer.

(4) The Court may, in respect of the measures referred to in paragraphs 1 and 3, require the applicant to provide any reasonable evidence in order to satisfy itself with a sufficient degree of certainty that the applicant is the right holder and that the applicant's right is being infringed, or that such infringement is imminent.

(5) Article 60 (5) to (9) shall apply by analogy to the measures referred to in this Article.

*Article 63***Permanent injunctions**

(1) Where a decision is taken finding an infringement of a patent, the Court may grant an injunction against the infringer aimed at prohibiting the continuation of the infringement. The Court may also grant such injunction against an intermediary whose services are being used by a third party to infringe a patent.

(2) Where appropriate, non-compliance with the injunction referred to in paragraph 1 shall be subject to a recurring penalty payment payable to the Court.

Article 64

Corrective measures in infringement proceedings

(1) Without prejudice to any damages due to the injured party by reason of the infringement, and without compensation of any sort, the Court may order, at the request of the applicant, that appropriate measures be taken with regard to products found to be infringing a patent and, in appropriate cases, with regard to materials and implements principally used in the creation or manufacture of those products.

(2) Such measures shall include:

- (a) a declaration of infringement;
- (b) recalling the products from the channels of commerce;
- (c) depriving the product of its infringing property;
- (d) definitively removing the products from the channels of commerce; or
- (e) the destruction of the products and/or of the materials and implements concerned.

(3) The Court shall order that those measures be carried out at the expense of the infringer, unless particular reasons are invoked for not doing so.

(4) In considering a request for corrective measures pursuant to this Article, the Court shall take into account the need for proportionality between the seriousness of the infringement and the remedies to be ordered, the willingness of the infringer to convert the materials into a non-infringing state, as well as the interests of third parties.

Article 65

Decision on the validity of a patent

(1) The Court shall decide on the validity of a patent on the basis of an action for revocation or a counterclaim for revocation.

(2) The Court may revoke a patent, either entirely or partly, only on the grounds referred to in Articles 138 (1) and 139 (2) of the EPC.

(3) Without prejudice to Article 138 (3) of the EPC, if the grounds for revocation affect the patent only in part, the patent shall be limited by a corresponding amendment of the claims and revoked in part.

(4) To the extent that a patent has been revoked it shall be deemed not to have had, from the outset, the effects specified in Articles 64 and 67 of the EPC.

(5) Where the Court, in a final decision, revokes a patent, either entirely or partly, it shall send a copy of the decision to the European Patent Office and, with respect to a European patent, to the national patent office of any Contracting Member State concerned.

*Article 66***Powers of the Court concerning decisions of the European Patent Office**

(1) In actions brought under Article 32 (1) (i), the Court may exercise any power entrusted on the European Patent Office in accordance with Article 9 of Regulation (EU) No 1257/2012, including the rectification of the Register for unitary patent protection.

(2) In actions brought under Article 32 (1) (i) the parties shall, by way of derogation from Article 69, bear their own costs.

*Article 67***Power to order the communication of information**

(1) The Court may, in response to a justified and proportionate request of the applicant and in accordance with the Rules of Procedure, order an infringer to inform the applicant of:

- (a) the origin and distribution channels of the infringing products or processes;
- (b) the quantities produced, manufactured, delivered, received or ordered, as well as the price obtained for the infringing products; and
- (c) the identity of any third person involved in the production or distribution of the infringing products or in the use of the infringing process.

(2) The Court may, in accordance with the Rules of Procedure, also order any third party who:

- (a) was found in the possession of the infringing products on a commercial scale or to be using an infringing process on a commercial scale;
- (b) was found to be providing on a commercial scale services used in infringing activities; or
- (c) was indicated by the person referred to in points (a) or (b) as being involved in the production, manufacture or distribution of the infringing products or processes or in the provision of the services, to provide the applicant with the information referred to in paragraph 1.

*Article 68***Award of damages**

(1) The Court shall, at the request of the injured party, order the infringer who knowingly, or with reasonable grounds to know, engaged in a patent infringing activity, to pay the injured party damages appropriate to the harm actually suffered by that party as a result of the infringement.

(2) The injured party shall, to the extent possible, be placed in the position it would have been in if no infringement had taken place. The infringer shall not benefit from the infringement. However, damages shall not be punitive.

(3) When the Court sets the damages:

- (a) it shall take into account all appropriate aspects, such as the negative economic consequences, including lost profits, which the injured party has

- suffered, any unfair profits made by the infringer and, in appropriate cases, elements other than economic factors, such as the moral prejudice caused to the injured party by the infringement; or
- (b) as an alternative to point (a), it may, in appropriate cases, set the damages as a lump sum on the basis of elements such as at least the amount of the royalties or fees which would have been due if the infringer had requested authorisation to use the patent in question.
- (4) Where the infringer did not knowingly, or with reasonable grounds to know, engage in the infringing activity, the Court may order the recovery of profits or the payment of compensation.

Article 69
Legal costs

- (1) Reasonable and proportionate legal costs and other expenses incurred by the successful party shall, as a general rule, be borne by the unsuccessful party, unless equity requires otherwise, up to a ceiling set in accordance with the Rules of Procedure.
- (2) Where a party succeeds only in part or in exceptional circumstances, the Court may order that costs be apportioned equitably or that the parties bear their own costs.
- (3) A party should bear any unnecessary costs it has caused the Court or another party.
- (4) At the request of the defendant, the Court may order the applicant to provide adequate security for the legal costs and other expenses incurred by the defendant which the applicant may be liable to bear, in particular in the cases referred to in Articles 59 to 62.

Article 70
Court fees

- (1) Parties to proceedings before the Court shall pay court fees.
- (2) Court fees shall be paid in advance, unless the Rules of Procedure provide otherwise. Any party which has not paid a prescribed court fee may be excluded from further participation in the proceedings.

Article 71
Legal aid

- (1) A party who is a natural person and who is unable to meet the costs of the proceedings, either wholly or in part, may at any time apply for legal aid. The conditions for granting of legal aid shall be laid down in the Rules of Procedure.
- (2) The Court shall decide whether legal aid should be granted in full or in part, or whether it should be refused, in accordance with the Rules of Procedure.
- (3) On a proposal from the Court, the Administrative Committee shall set the level of legal aid and the rules on bearing the costs thereof.

*Article 72***Period of limitation**

Without prejudice to Article 24 (2) and (3), actions relating to all forms of financial compensation may not be brought more than five years after the date on which the applicant became aware, or had reasonable grounds to become aware, of the last fact justifying the action.

CHAPTER V – APPEALS*Article 73***Appeal**

(1) An appeal against a decision of the Court of First Instance may be brought before the Court of Appeal by any party which has been unsuccessful, in whole or in part, in its submissions, within two months of the date of the notification of the decision.

(2) An appeal against an order of the Court of First Instance may be brought before the Court of Appeal by any party which has been unsuccessful, in whole or in part, in its submissions:

- (a) for the orders referred to in Articles 49 (5), 59 to 62 and 67 within 15 calendar days of the notification of the order to the applicant;
- (b) for other orders than the orders referred to in point (a):
 - (i) together with the appeal against the decision, or
 - (ii) where the Court grants leave to appeal, within 15 days of the notification of the Court's decision to that effect.

(3) The appeal against a decision or an order of the Court of First Instance may be based on points of law and matters of fact.

(4) New facts and new evidence may only be introduced in accordance with the Rules of Procedure and where the submission thereof by the party concerned could not reasonably have been expected during proceedings before the Court of First Instance.

*Article 74***Effects of an appeal**

(1) An appeal shall not have suspensive effect unless the Court of Appeal decides otherwise at the motivated request of one of the parties. The Rules of Procedure shall guarantee that such a decision is taken without delay.

(2) Notwithstanding paragraph 1, an appeal against a decision on actions or counterclaims for revocation and on actions based on Article 32 (1) (i) shall always have suspensive effect.

(3) An appeal against an order referred to in Articles 49 (5), 59 to 62 or 67 shall not prevent the continuation of the main proceedings. However, the Court of First Instance shall not give a decision in the main proceedings before the decision of the Court of Appeal concerning an appealed order has been given.

*Article 75***Decision on appeal and referral back**

(1) If an appeal pursuant to Article 73 is well-founded, the Court of Appeal shall revoke the decision of the Court of First Instance and give a final decision. The Court of Appeal may in exceptional cases and in accordance with the Rules of Procedure refer the case back to the Court of First Instance for decision.

(2) Where a case is referred back to the Court of First Instance pursuant to paragraph 1, the Court of First Instance shall be bound by the decision of the Court of Appeal on points of law.

CHAPTER VI – DECISIONS*Article 76***Basis for decisions and right to be heard**

(1) The Court shall decide in accordance with the requests submitted by the parties and shall not award more than is requested.

(2) Decisions on the merits may only be based on grounds, facts and evidence, which were submitted by the parties or introduced into the procedure by an order of the Court and on which the parties have had an opportunity to present their comments.

(3) The Court shall evaluate evidence freely and independently.

*Article 77***Formal requirements**

(1) Decisions and orders of the Court shall be reasoned and shall be given in writing in accordance with the Rules of Procedure.

(2) Decisions and orders of the Court shall be delivered in the language of proceedings.

*Article 78***Decisions of the Court and dissenting opinions**

(1) Decisions and orders of the Court shall be taken by a majority of the panel, in accordance with the Statute. In case of equal votes, the vote of the presiding judge shall prevail.

(2) In exceptional circumstances, any judge of the panel may express a dissenting opinion separately from the decision of the Court.

*Article 79***Settlement**

The parties may, at any time in the course of proceedings, conclude their case by way of settlement, which shall be confirmed by a decision of the Court. A patent may not be revoked or limited by way of settlement.

Article 80
publication of decisions

The Court may order, at the request of the applicant and at the expense of the infringer, appropriate measures for the dissemination of information concerning the Court's decision, including displaying the decision and publishing it in full or in part in public media.

Article 81
Rehearing

(1) A request for rehearing after a final decision of the Court may exceptionally be granted by the Court of Appeal in the following circumstances:

- (a) on discovery of a fact by the party requesting the rehearing, which is of such a nature as to be a decisive factor and which, when the decision was given, was unknown to the party requesting the rehearing; such request may only be granted on the basis of an act which was held, by a final decision of a national court, to constitute a criminal offence; or
- (b) in the event of a fundamental procedural defect, in particular when a defendant who did not appear before the Court was not served with the document initiating the proceedings or an equivalent document in sufficient time and in such a way as to enable him to arrange for the defence.

(2) A request for a rehearing shall be filed within 10 years of the date of the decision but not later than two months from the date of the discovery of the new fact or of the procedural defect. Such request shall not have suspensive effect unless the Court of Appeal decides otherwise.

(3) If the request for a rehearing is well-founded, the Court of Appeal shall set aside, in whole or in part, the decision under review and re-open the proceedings for a new trial and decision, in accordance with the Rules of Procedure.

(4) Persons using patents which are the subject-matter of a decision under review and who act in good faith should be allowed to continue using such patents.

Article 82
Enforcement of decisions and orders

(1) Decisions and orders of the Court shall be enforceable in any Contracting Member State. An order for the enforcement of a decision shall be appended to the decision by the Court.

(2) Where appropriate, the enforcement of a decision may be subject to the provision of security or an equivalent assurance to ensure compensation for any damage suffered, in particular in the case of injunctions.

(3) Without prejudice to this Agreement and the Statute, enforcement procedures shall be governed by the law of the Contracting Member State where the enforcement takes place. Any decision of the Court shall be enforced under the

same conditions as a decision given in the Contracting Member State where the enforcement takes place.

(4) If a party does not comply with the terms of an order of the Court, that party may be sanctioned with a recurring penalty payment payable to the Court. The individual penalty shall be proportionate to the importance of the order to be enforced and shall be without prejudice to the party's right to claim damages or security.

PART IV – TRANSITIONAL PROVISIONS

Article 83

Transitional regime

(1) During a transitional period of seven years after the date of entry into force of this Agreement, an action for infringement or for revocation of a European patent or an action for infringement or for declaration of invalidity of a supplementary protection certificate issued for a product protected by a European patent may still be brought before national courts or other competent national authorities.

(2) An action pending before a national court at the end of the transitional period shall not be affected by the expiry of this period.

(3) Unless an action has already been brought before the Court, a proprietor of or an applicant for a European patent granted or applied for prior to the end of the transitional period under paragraph 1 and, where applicable, paragraph 5, as well as a holder of a supplementary protection certificate issued for a product protected by a European patent, shall have the possibility to opt out from the exclusive competence of the Court. To this end they shall notify their opt-out to the Registry by the latest one month before expiry of the transitional period. The opt-out shall take effect upon its entry into the register.

(4) Unless an action has already been brought before a national court, proprietors of or applicants for European patents or holders of supplementary protection certificates issued for a product protected by a European patent who made use of the opt-out in accordance with paragraph 3 shall be entitled to withdraw their opt-out at any moment. In this event they shall notify the Registry accordingly. The withdrawal of the opt-out shall take effect upon its entry into the register.

(5) Five years after the entry into force of this Agreement, the Administrative Committee shall carry out a broad consultation with the users of the patent system and a survey on the number of European patents and supplementary protection certificates issued for products protected by European patents with respect to which actions for infringement or for revocation or declaration of invalidity are still brought before the national courts pursuant to paragraph 1, the reasons for this and the implications thereof. On the basis of this consultation and an opinion of the Court, the Administrative Committee may decide to prolong the transitional period by up to seven years.

PART V – FINAL PROVISIONS

Article 84

Signature, ratification and accession

- (1) This Agreement shall be open for signature by any Member State on 19 February 2013.
- (2) This Agreement shall be subject to ratification in accordance with the respective constitutional requirements of the Member States. Instruments of ratification shall be deposited with the General Secretariat of the Council of the European Union (hereinafter referred to as „the depositary”).
- (3) Each Member State having signed this Agreement shall notify the European Commission of its ratification of the Agreement at the time of the deposit of its ratification instrument pursuant to Article 18 (3) of Regulation (EU) No 1257/2012.
- (4) This Agreement shall be open to accession by any Member State. Instruments of accession shall be deposited with the depositary.

Article 85

Functions of the depositary

- (1) The depositary shall draw up certified true copies of this Agreement and shall transmit them to the governments of all signatory or acceding Member States.
- (2) The depositary shall notify the governments of the signatory or acceding Member States of:
 - (a) any signature;
 - (b) the deposit of any instrument of ratification or accession; (c) the date of entry into force of this Agreement.
- (3) The depositary shall register this Agreement with the Secretariat of the United Nations.

Article 86

Duration of the Agreement

This Agreement shall be of unlimited duration.

Article 87

Revision

- (1) Either seven years after the entry into force of this Agreement or once 2000 infringement cases have been decided by the Court, whichever is the later point in time, and if necessary at regular intervals thereafter, a broad consultation with the users of the patent system shall be carried out by the Administrative Com-

mittee on the functioning, efficiency and cost-effectiveness of the Court and on the trust and confidence of users of the patent system in the quality of the Court's decisions. On the basis of this consultation and an opinion of the Court, the Administrative Committee may decide to revise this Agreement with a view to improving the functioning of the Court.

(2) The Administrative Committee may amend this Agreement to bring it into line with an international treaty relating to patents or Union law.

(3) A decision of the Administrative Committee taken on the basis of paragraphs 1 and 2 shall not take effect if a Contracting Member State declares within twelve months of the date of the decision, on the basis of its relevant internal decision-making procedures, that it does not wish to be bound by the decision. In this case, a Review Conference of the Contracting Member States shall be convened.

Article 88

Languages of the Agreement

(1) This Agreement is drawn up in a single original in the English, French and German languages, each text being equally authentic.

(2) The texts of this Agreement drawn up in official languages of Contracting Member States other than those specified in paragraph 1 shall, if they have been approved by the Administrative Committee, be considered as official texts. In the event of divergences between the various texts, the texts referred to in paragraph 1 shall prevail.

Article 89

Entry into force

(1) This Agreement shall enter into force on 1 January 2014 or on the first day of the fourth month after the deposit of the thirteenth instrument of ratification or accession in accordance with Article 84, including the three Member States in which the highest number of European patents had effect in the year preceding the year in which the signature of the Agreement takes place or on the first day of the fourth month after the date of entry into force of the amendments to Regulation (EU) No 1215/2012 concerning its relationship with this Agreement, whichever is the latest.

(2) Any ratification or accession after the entry into force of this Agreement shall take effect on the first day of the fourth month after the deposit of the instrument of ratification or accession.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Agreement,

Done at Brussels on 19 February 2013 in English, French and German, all three texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the General Secretariat of the Council of the European Union.

ANNEX I STATUTE OF THE UNIFIED PATENT COURT

Article 1

Scope of the Statute

This Statute contains institutional and financial arrangements for the Unified Patent Court as established under Article 1 of the Agreement.

CHAPTER I – JUDGES

Article 2

Eligibility of judges

- (1) Any person who is a national of a Contracting Member State and fulfils the conditions set out in Article 15 of the Agreement and in this Statute may be appointed as a judge.
- (2) Judges shall have a good command of at least one official language of the European Patent Office.
- (3) Experience with patent litigation which has to be proven for the appointment pursuant to Article 15 (1) of the Agreement may be acquired by training under Article 11 (4) (a) of this Statute.

Article 3

Appointment of judges

- (1) Judges shall be appointed pursuant to the procedure set out in Article 16 of the Agreement.
- (2) Vacancies shall be publicly advertised and shall indicate the relevant eligibility criteria as set out in Article 2. The Advisory Committee shall give an opinion on candidates' suitability to perform the duties of a judge of the Court. The opinion shall comprise a list of most suitable candidates. The list shall contain at least twice as many candidates as there are vacancies. Where necessary, the Advisory Committee may recommend that, prior to the decision on the appointment, a candidate judge receive training in patent litigation pursuant to Article 11 (4) (a).
- (3) When appointing judges, the Administrative Committee shall ensure the best legal and technical expertise and a balanced composition of the Court on as broad a geographical basis as possible among nationals of the Contracting Member States.
- (4) The Administrative Committee shall appoint as many judges as are needed for the proper functioning of the Court. The Administrative Committee shall initially appoint the necessary number of judges for setting up at least one panel in each of the divisions of the Court of First Instance and at least two panels in the Court of Appeal.

(5) The decision of the Administrative Committee appointing full-time or part-time legally qualified judges and full-time technically qualified judges shall state the instance of the Court and/or the division of the Court of First Instance for which each judge is appointed and the field(s) of technology for which a technically qualified judge is appointed.

(6) Part-time technically qualified judges shall be appointed as judges of the Court and shall be included in the Pool of Judges on the basis of their specific qualifications and experience.

The appointment of these judges to the Court shall ensure that all fields of technology are covered.

Article 4 **Judges' term of office**

(1) Judges shall be appointed for a term of six years, beginning on the date laid down in the instrument of appointment. They may be re-appointed.

(2) In the absence of any provision regarding the date, the term shall begin on the date of the instrument of appointment.

Article 5 **Appointment of the members of the Advisory Committee**

(1) Each Contracting Member State shall propose a member of the Advisory Committee who fulfils the requirements set out in Article 14 (2) of the Agreement.

(2) The members of the Advisory Committee shall be appointed by the Administrative Committee acting by common accord.

Article 6 **Oath**

Before taking up their duties judges shall, in open court, take an oath to perform their duties impartially and conscientiously and to preserve the secrecy of the deliberations of the Court.

Article 7 **Impartiality**

(1) Immediately after taking their oath, judges shall sign a declaration by which they solemnly undertake that, both during and after their term of office, they shall respect the obligations arising therefrom, in particular the duty to behave with integrity and discretion as regards the acceptance, after they have ceased to hold office, of certain appointments or benefits.

(2) Judges may not take part in the proceedings of a case in which they:

- (a) have taken part as adviser;
- (b) have been a party or have acted for one of the parties;

- (c) have been called upon to pronounce as a member of a court, tribunal, board of appeal, arbitration or mediation panel, a commission of inquiry or in any other capacity;
- (d) have a personal or financial interest in the case or in relation to one of the parties; or
- (e) are related to one of the parties or the representatives of the parties by family ties.

(3) If, for some special reason, a judge considers that he or she should not take part in the judgement or examination of a particular case, that judge shall so inform the President of the Court of Appeal accordingly or, in the case of judges of the Court of First Instance, the President of the Court of First Instance. If, for some special reason, the President of the Court of Appeal or, in the case of judges of the Court of First Instance, the President of the Court of First Instance considers that a judge should not sit or make submissions in a particular case, the President of the Court of Appeal or the President of the Court of First Instance shall justify this in writing and notify the judge concerned accordingly.

(4) Any party to an action may object to a judge taking part in the proceedings on any of the grounds listed in paragraph 2 or where the judge is suspected, with good reason, of partiality.

(5) Any difficulty arising as to the application of this Article shall be settled by decision of the Presidium, in accordance with the Rules of Procedure. The judge concerned shall be heard but shall not take part in the deliberations.

Article 8

Immunity of judges

(1) The judges shall be immune from legal proceedings. After they have ceased to hold office, they shall continue to enjoy immunity in respect of acts performed by them in relation to their official capacity.

(2) The Presidium may waive the immunity.

(3) Where immunity has been waived and criminal proceedings are instituted against a judge, that judge shall be tried, in any of the Contracting Member States, only by the court competent to judge the members of the highest national judiciary.

(4) The Protocol on the privileges and immunities of the European Union shall apply to the judges of the Court, without prejudice to the provisions relating to immunity from legal proceedings of judges which are set out in this Statute.

Article 9

End of duties

(1) Apart from replacement after expiry of a judge's term pursuant to Article 4, or death, the duties of a judge shall end when that judge resigns.

(2) Where a judge resigns, the letter of resignation shall be addressed to the President of the Court of Appeal or, in the case of judges of the Court of First Instance, the President of the Court of First Instance for transmission to the Chairman of the Administrative Committee.

(3) Save where Article 10 applies, a judge shall continue to hold office until that judge's successor takes up his or her duties.

(4) Any vacancy shall be filled by the appointment of a new judge for the remainder of his or her predecessor's term.

Article 10 **Removal from office**

(1) A judge may be deprived of his or her office or of other benefits only if the Presidium decides that that judge no longer fulfils the requisite conditions or meets the obligations arising from his or her office. The judge concerned shall be heard but shall not take part in the deliberations.

(2) The Registrar of the Court shall communicate this decision to the Chairman of the Administrative Committee.

(3) In the case of a decision depriving a judge of his or her office, a vacancy shall arise upon that notification.

Article 11 **Training**

(1) Appropriate and regular training of judges shall be provided for within the training framework set up under Article 19 of the Agreement. The Presidium shall adopt Training Regulations ensuring the implementation and overall coherence of the training framework.

(2) The training framework shall provide a platform for the exchange of expertise and a forum for discussion, in particular by:

- (a) organising courses, conferences, seminars, workshops and symposia;
- (b) cooperating with international organisations and education institutes in the field of intellectual property; and
- (c) promoting and supporting further vocational training.

(3) An annual work programme and training guidelines shall be drawn up, which shall include for each judge an annual training plan identifying that judge's main training needs in accordance with the Training Regulations.

(4) The training framework shall in addition:

- (a) ensure appropriate training for candidate-judges and newly appointed judges of the Court;
- (b) support projects aimed at facilitating cooperation between representatives, patent attorneys and the Court.

Article 12
Remuneration

The Administrative Committee shall set the remuneration of the President of the Court of Appeal, the President of the Court of First Instance, the judges, the Registrar, the Deputy-Registrar and the staff.

CHAPTER II – ORGANISATIONAL PROVISIONS

SECTION 1 – COMMON PROVISIONS

Article 13
President of the Court of Appeal

(1) The President of the Court of Appeal shall be elected by all judges of the Court of Appeal for a term of three years, from among their number. The President of the Court of Appeal may be re-elected twice.

(2) The elections of the President of the Court of Appeal shall be by secret ballot. A judge obtaining an absolute majority shall be elected. If no judge obtains an absolute majority, a second ballot shall be held and the judge obtaining the most votes shall be elected.

(3) The President of the Court of Appeal shall direct the judicial activities and the administration of the Court of Appeal and chair the Court of Appeal sitting as a full Court.

(4) If the office of the President of the Court of Appeal falls vacant before the date of expiry of his or her term, a successor shall be elected for the remainder thereof.

Article 14
President of the Court of First Instance

(1) The President of the Court of First Instance shall be elected by all judges of the Court of First Instance who are full-time judges, for a term of three years, from among their number. The President of the Court of First Instance may be re-elected twice.

(2) The first President of the Court of First Instance shall be a national of the Contracting Member State hosting the seat of the central division.

(3) The President of the Court of First Instance shall direct the judicial activities and the administration of the Court of First Instance.

(4) Article 13 (2) and (4), shall by analogy apply to the President of the Court of First Instance.

Article 15
Presidium

(1) The Presidium shall be composed of the President of the Court of Appeal, who shall act as chairperson, the President of the Court of First Instance, two

judges of the Court of Appeal elected from among their number, three judges of the Court of First Instance who are full-time judges of the Court elected from among their number, and the Registrar as a non-voting member.

(2) The Presidium shall exercise its duties in accordance with this Statute. It may, without prejudice to its own responsibility, delegate certain tasks to one of its members.

(3) The Presidium shall be responsible for the management of the Court and shall in particular:

- (a) draw up proposals for the amendment of the Rules of Procedure in accordance with Article 41 of the Agreement and proposals regarding the Financial Regulations of the Court;
- (b) prepare the annual budget, the annual accounts and the annual report of the Court and submit them to the Budget Committee;
- (c) establish the guidelines for the training programme for judges and supervise the implementation thereof;
- (d) take decisions on the appointment and removal of the Registrar and the Deputy-Registrar;
- (e) lay down the rules governing the Registry including the sub-registries;
- (f) give an opinion in accordance with Article 83 (5) of the Agreement.

(4) Decisions of the Presidium referred to in Articles 7, 8, 10 and 22 shall be taken without the participation of the Registrar.

(5) The Presidium can take valid decisions only when all members are present or duly represented. Decisions shall be taken by a majority of the votes.

Article 16

Staff

(1) The officials and other servants of the Court shall have the task of assisting the President of the Court of Appeal, the President of the Court of First Instance, the judges and the Registrar. They shall be responsible to the Registrar, under the authority of the President of the Court of Appeal and the President of the Court of First Instance.

(2) The Administrative Committee shall establish the Staff Regulations of officials and other servants of the Court.

Article 17

Judicial vacations

(1) After consulting the Presidium, the President of the Court of Appeal shall establish the duration of judicial vacations and the rules on observing official holidays.

(2) During the period of judicial vacations, the functions of the President of the Court of Appeal and of the President of the Court of First Instance may be exer-

cised by any judge invited by the respective President to that effect. In cases of urgency, the President of the Court of Appeal may convene the judges.

(3) The President of the Court of Appeal or the President of the Court of First Instance may, in proper circumstances, grant leave of absence to respectively judges of the Court of Appeal or judges of the Court of First Instance.

SECTION 2 – THE COURT OF FIRST INSTANCE

Article 18

Setting up and discontinuance of a local or regional division

(1) A request from one or more Contracting Member States for the setting up of a local or regional division shall be addressed to the Chairman of the Administrative Committee. It shall indicate the seat of the local or regional division.

(2) The decision of the Administrative Committee setting up a local or regional division shall indicate the number of judges for the division concerned and shall be public.

(3) The Administrative Committee shall decide to discontinue a local or regional division at the request of the Contracting Member State hosting the local division or the Contracting Member States participating in the regional division. The decision to discontinue a local or regional division shall state the date after which no new cases may be brought before the division and the date on which the division will cease to exist.

(4) As from the date on which a local or regional division ceases to exist, the judges assigned to that local or regional division shall be assigned to the central division, and cases still pending before that local or regional division together with the sub-registry and all of its documentation shall be transferred to the central division.

Article 19

Panels

(1) The allocation of judges and the assignment of cases within a division to its panels shall be governed by the Rules of Procedure. One judge of the panel shall be designated as the presiding judge, in accordance with the Rules of Procedure.

(2) The panel may delegate, in accordance with the Rules of Procedure, certain functions to one or more of its judges.

(3) A standing judge for each division to hear urgent cases may be designated in accordance with the Rules of Procedure.

(4) In cases where a single judge in accordance with Article 8 (7) of the Agreement, or a standing judge, in accordance with paragraph 3 of this Article, hears a case that judge shall carry out all functions of a panel.

(5) One judge of the panel shall act as Rapporteur, in accordance with the Rules of Procedure.

Article 20
Pool of Judges

(1) A list with the names of the judges included in the Pool of Judges shall be drawn up by the Registrar. In relation to each judge, the list shall at least indicate the linguistic skills, the field of technology and experience of, as well as the cases previously handled by, that judge.

(2) A request addressed to the President of the Court of First Instance to assign a judge from the Pool of Judges shall indicate, in particular, the subject matter of the case, the official language of the European Patent Office used by the judges of the panel, the language of the proceedings and the field of technology required.

SECTION 3 – THE COURT OF APPEAL

Article 21
Panels

(1) The allocation of judges and the assignment of cases to panels shall be governed by the Rules of Procedure. One judge of the panel shall be appointed as the presiding judge, in accordance with the Rules of Procedure.

(2) When a case is of exceptional importance, and in particular when the decision may affect the unity and consistency of the case law of the Court, the Court of Appeal may decide, on the basis of a proposal from the presiding judge, to refer the case to the full Court.

(3) The panel may delegate, in accordance with the Rules of Procedure, certain functions to one or more of its judges.

(4) One judge of the panel shall act as Rapporteur, in accordance with the Rules of Procedure.

SECTION 4 – THE REGISTRY

Article 22
Appointment and removal from office of the Registrar

(1) The Presidium shall appoint the Registrar of the Court for a term of six years. The Registrar may be re-appointed.

(2) Two weeks before the date fixed for appointing the Registrar, the President of the Court of Appeal shall inform the Presidium of the applications which have been submitted for the post.

(3) Before taking up his or her duties, the Registrar shall take oath before the Presidium to perform the duties of the Registrar impartially and conscientiously.

(4) The Registrar may be removed from office only if the Registrar no longer meets the obligations arising from his or her office. The Presidium shall take its decision after having heard the Registrar.

(5) If the office of the Registrar falls vacant before the date of expiry of the term thereof, the Presidium shall appoint a new Registrar for a term of six years.

(6) If the Registrar is absent or prevented from attending or where such post is vacant, the President of the Court of Appeal after having consulted the Presidium shall designate a member of the staff of the Court to carry out the duties of the Registrar.

Article 23

Duties of the Registrar

(1) The Registrar shall assist the Court, the President of the Court of Appeal, the President of the Court of First Instance and the judges in the performance of their functions. The Registrar shall be responsible for the organisation and activities of the Registry under the authority of the President of the Court of Appeal.

(2) The Registrar shall in particular be responsible for:

- (a) keeping the register which shall include records of all cases before the Court;
- (b) keeping and administering lists drawn up in accordance with Articles 18, 48 (3) and 57 (2) of the Agreement;
- (c) keeping and publishing a list of notifications and withdrawals of opt-outs in accordance with Article 83 of the Agreement;
- (d) publishing the decisions of the Court, subject to the protection of confidential information;
- (e) publishing annual reports with statistical data; and
- (f) ensuring that the information on opt-outs in accordance with Article 83 of the Agreement is notified to the European Patent Office.

Article 24

Keeping of the register

(1) Detailed rules for keeping the register of the Court shall be prescribed in the Rules governing the Registry, adopted by the Presidium.

(2) The rules on access to documents of the Registry shall be provided for in the Rules of Procedure.

Article 25

Sub-registries and Deputy-Registrar

(1) A Deputy-Registrar shall be appointed for a term of six years by the Presidium. The Deputy-Registrar may be re-appointed.

(2) Article 22 (2) to (6) shall apply by analogy.

(3) The Deputy-Registrar shall be responsible for the organisation and activities of sub-registries under the authority of the Registrar and the President of the Court of First Instance. The duties of the Deputy-Registrar shall in particular include:

- (a) keeping records of all cases before the Court of First Instance;
- (b) notifying every case before the Court of First Instance to the Registry.

(4) The Deputy-Registrar shall also provide administrative and secretarial assistance to the divisions of the Court of First Instance.

CHAPTER III – FINANCIAL PROVISIONS

Article 26

Budget

(1) The budget shall be adopted by the Budget Committee on a proposal from the Presidium. It shall be drawn up in accordance with the generally accepted accounting principles laid down in the Financial Regulations, established in accordance with Article 33.

(2) Within the budget, the Presidium may, in accordance with the Financial Regulations, transfer funds between the various headings or subheadings.

(3) The Registrar shall be responsible for the implementation of the budget in accordance with the Financial Regulations.

(4) The Registrar shall annually make a statement on the accounts of the preceding financial year relating to the implementation of the budget which shall be approved by the Presidium.

Article 27

Authorisation for expenditure

(1) The expenditure entered in the budget shall be authorised for the duration of one accounting period unless the Financial Regulations provide otherwise.

(2) In accordance with the Financial Regulations, any appropriations, other than those relating to staff costs, which are unexpended at the end of the accounting period may be carried forward, but not beyond the end of the following accounting period.

(3) Appropriations shall be set out under different headings according to type and purpose of the expenditure, and subdivided, to the extent necessary, in accordance with the Financial Regulations.

Article 28

Appropriations for unforeseeable expenditure

(1) The budget of the Court may include appropriations for unforeseeable expenditure.

(2) The employment of these appropriations by the Court shall be subject to the prior approval of the Budget Committee.

Article 29

Accounting period

The accounting period shall commence on 1 January and end on 31 December.

*Article 30***Preparation of the budget**

The Presidium shall submit the draft budget of the Court to the Budget Committee no later than the date prescribed in the Financial Regulations.

*Article 31***Provisional budget**

(1) If, at the beginning of the accounting period, the budget has not been adopted by the Budget Committee, expenditure may be effected on a monthly basis per heading or other division of the budget, in accordance with the Financial Regulations, up to one-twelfth of the budget appropriations for the preceding accounting period, provided that the appropriations thus made available to the Presidium do not exceed one-twelfth of those provided for in the draft budget.

(2) The Budget Committee may, subject to the observance of the other provisions laid down in paragraph 1, authorise expenditure in excess of one-twelfth of the budget appropriations for the preceding accounting period.

*Article 32***Auditing of accounts**

(1) The annual financial statements of the Court shall be examined by independent auditors. The auditors shall be appointed and if necessary dismissed by the Budget Committee.

(2) The audit, which shall be based on professional auditing standards and shall take place, if necessary, in situ, shall ascertain that the budget has been implemented in a lawful and proper manner and that the financial administration of the Court has been conducted in accordance with the principles of economy and sound financial management. The auditors shall draw up a report after the end of each accounting period containing a signed audit opinion.

(3) The Presidium shall submit to the Budget Committee the annual financial statements of the Court and the annual budget implementation statement for the preceding accounting period, together with the auditors' report.

(4) The Budget Committee shall approve the annual accounts together with the auditors' report and shall discharge the Presidium in respect of the implementation of the budget.

*Article 33***Financial Regulations**

(1) The Financial Regulations shall be adopted by the Administrative Committee. They shall be amended by the Administrative Committee on a proposal from the Court.

(2) The Financial Regulations shall lay down in particular:

(a) arrangements relating to the establishment and implementation of the budget and for the rendering and auditing of accounts;

- (b) the method and procedure whereby the payments and contributions, including the initial financial contributions provided for in Article 37 of the Agreement are to be made available to the Court;
- (c) the rules concerning the responsibilities of authorising and accounting officers and the arrangements for their supervision; and
- (d) the generally accepted accounting principles on which the budget and the annual financial statements are to be based.

CHAPTER IV – PROCEDURAL PROVISIONS

Article 34

Secrecy of deliberations

The deliberations of the Court shall be and shall remain secret.

Article 35

Decisions

- (1) When a panel sits in composition of an even number of judges, decisions of the Court shall be taken by a majority of the panel. In case of equal vote, the vote of the presiding judge shall prevail.
- (2) In the event of one of the judges of a panel being prevented from attending, a judge from another panel may be called upon to sit in accordance with the Rules of Procedure.
- (3) In cases where this Statute provides that the Court of Appeal shall take a decision sitting as a full court, such decision shall be valid only if it is taken by at least 3/4 of the judges comprising the full court.
- (4) Decisions of the Court shall contain the names of the judges deciding the case.
- (5) Decisions shall be signed by the judges deciding the case, by the Registrar for decisions of the Court of Appeal, and by the Deputy-Registrar for decisions of the Court of First Instance. They shall be read in open court.

Article 36

Dissenting opinions

A dissenting opinion expressed separately by a judge of a panel in accordance with Article 78 of the Agreement shall be reasoned, given in writing and shall be signed by the judge expressing this opinion.

Article 37

Decision by default

- (1) At the request of a party to an action, a decision by default may be given in accordance with the Rules of Procedure, where the other party, after having been served with a document instituting proceedings or with an equivalent document, fails to file written submissions in defence or fails to appear at the oral hearing.

An objection may be lodged against that decision within one month of it being notified to the party against which the default decision has been given.

(2) The objection shall not have the effect of staying enforcement of the decision by default unless the Court decides otherwise.

Article 38

Questions referred to the Court of Justice of the European Union

(1) The procedures established by the Court of Justice of the European Union for referrals for preliminary rulings within the European Union shall apply.

(2) Whenever the Court of First Instance or the Court of Appeal has decided to refer to the Court of Justice of the European Union a question of interpretation of the Treaty on European Union or of the Treaty on the Functioning of the European Union or a question on the validity or interpretation of acts of the institutions of the European Union, it shall stay its proceedings.

ANNEX II

Distribution of cases within the central division⁽¹⁵⁾

LONDON Section	PARIS Seat	MUNICH Section
	President's Office	
(A) Human necessities	(B) Performing operations, transporting	(F) Mechanical engineering, lighting, heating, weapons, blasting
(C) Chemistry, metallurgy	(D) Textiles, paper	
	(E) Fixed constructions	
	(G) Physics	
	(H) Electricity	

(15) The classification into 8 sections (A to H) is based on the International Patent Classification of the World Intellectual Property Organisation (<http://www.wipo.int/classifications/ipc/en>).

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд